

Protokoll

KIRKEMØTET
1994

Bergen
11.-16. nov.

Det ellevte Kirkemøtet i Den norske kirke ble holdt i Bergen fra fredag 11. til onsdag 16. november 1994.

Møtets forhandliner fant sted på Grand Hotel Terminus.

INNHold

I.	ÅPNING AV KIRKEMØTET 1994	7
	1. Åpningsgudstjeneste	9
	2. Åpningsmøtet	9
II.	KONSTITUERING	11
	1. Valg av dirigentskap	13
	2. Innkallingen	13
	3. Sakslisten	13
	4. Valg av tellekorps	13
	5. Valg av Kirkemøtets komiteer	14
	6. Valg av komiteledere	14
	7. Valg av Protokollkomite	14
	8. Valg av Valgkomite	14
III.	SAKSLISTE	15
IV.	KOMITEINNSTILLINGER OG PLENUMSVEDTAK	19
	KM 1/94: Innstilling fra Protokollkomiteen	21
	KM 2/94: Valg og oppnevninger	23
	KM 3/94: Årsmelding for de sentralkirkelige råd	37
	KM 4/94: Statsbudsjettet 1995	44
	KM 5/94: Særfond II	50
	KM 6/94: Tidfesting av Kyrkjemøtet 1996	61
	KM 7/94: Orienteringssaker	64
	a) Bispemøtet 1994	
	b) Årsmelding for Den norske Sjømannsmisjon/ Norsk kirke i utlandet 1993	
	c) Melding om bispedømmerådernes tilsettinger 1.7.1993 - 30.6.1994	
	KM 8/94: Måldokument 1995-98 for de sentralkirkelige råd	66
	KM 9/94: Lov om Den norske kirke	88
	KM 10/94: Lov om Opplysningsvesenets Fond .	175
	KM 11/94: Lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd	186
	KM 12/94: Porvoo-erklæringa	206
	KM 13/94: Statutter for Mellomkirkelig Råd	215
	KM 14/94: Særskilde preiketekstar for kyrkjeåret 1996-97	217
	KM 15/94: Biskopenes og Bispemøtets plass i Den norske kirkes struktur	220

KM 16/94:	Deltakelse av det avtroppende Kirkeråd på Kirkemøtet	228
KM 17/94:	Forbrukarsamfunnet	231
V.	DELTAKERE PÅ KIRKEMØTET 1994	241
VI.	KIRKEMØTET'S FASTE KOMITEER	249
VII.	HOVEDFOREDRAGET OG HOVEDFOREDRAGSDEBATTEN	255
VIII.	ØVRIGE PROGRAMINNSALG	259
	1. Høymessen søndag 13. november og etterfølgende mottakelse	261
	2. Morgensamlingene	261
	3. Avslutningsgudstjenesten	262
	4. Sosial kveld	262
	5. Hilsen i forbindelse med behandlingen av Porvoo-erklæringen	262
IX.	HOVEDFOREDRAGSDEBATTEN OG GENERALDEBATTEN	265
X.	TALER, FOREDRAG OG HILSENER	269

I. ÅPNING AV KIRKEMØTET 1994

---

1. ÅPNINGSGUDSTJENESTEN

Kirkemøtet 1994 ble åpnet med nattverd-gudstjeneste i St. Jørgen Hospital kirke fredag 11. november kl. 16:00.

Kirkerådets direktør Knut Andresen var liturg og predikant.

2. ÅPNINGSMØTET

Åpningsmøtet fant sted fredag 11. november kl. 17:30 i plenumssalen på Grand Hotel Terminus.

Kirkerådets formann, Oddbjørn Evenshaug, holdt åpningstalen (gjengitt på side 271).

Statsråd Gudmund Hernes holdt hilsningstale til Kirkemøtet (gjengitt på side 283).

*

II. KONSTITUERING

Under åpningsmøtet fredag 11. november kl. 17:30 ble dirigentskapet valgt. Den øvrige konstituering foregikk samme dag kl. 20:00.

Kirkerådets formann, Oddbjørn Evenshaug, ledet åpningsmøtet frem til dirigentskapet var valgt.

1. VALG AV DIRIGENTSKAP

Ved skriftlig avstemning ble følgende valgt som dirigenter:

- Nils Valde (Hoveddirigent)
Personlig varadirigent: Nils-Tore Andersen
- Elise Haugland Madsen
Personlig varadirigent: Gunvor Kongsvik
- Hans Arne Akerø
Personlig varadirigent: Ola M. Steinholt

2. INNKALLINGEN

Innkallingen til Kirkemøtet 1994 med vedlagte saksdokumenter var sendt deltakerne til forskriftsmessig tid.

Kirkemøtet hadde ingen merknader til innkallingen.

3. SAKSLISTEN

Kirkerådets forslag til saksliste inneholdt 17 saker.

Kirkemøtet sluttet seg til Kirkerådets forslag til saksliste og til forslaget til fordeling av saker på komiteene.

4. VALG AV TELLEKORPS

Møtet ga sin tilslutning til følgende forslag til tellekorps:

- Agnete Wagle (Hovedansvarlig)
- Hilde Fylling
- Kristin Fæhn
- Gunnstein Instefjord
- Synnøve Hinnaland Stendal

5. VALG AV KIRKEMØTET'S KOMITEER

Det fremlagte forslag til fordeling av medlemmene på komiteene ble vedtatt.

6. VALG AV KOMITELEDERE

Ved skriftlig avstemning ble følgende valgt til komiteledere:

- Komite A: Hans Olav Høivik
- Komite B: Olaf N. Myklatun
- Komite C: Nils-Tore Andersen
- Komite D: Anne Louise Tvester
- Komite E: Marit Torp
- Komite F: Harald Gammelsæter

7. VALG AV PROTOKOLLKOMITE

Ved skriftlig avstemning ble følgende valgt til Protokollkomiteen:

- Vidar Horsfjord
Personlig varamedlem: Magne Grønlien
- Kari Danielsen
Personlig varamedlem: Tone Nilssen
- Arne Heier
Personlig varamedlem: Solveig Fjøsne Saltvik

8. VALG AV VALGKOMITE

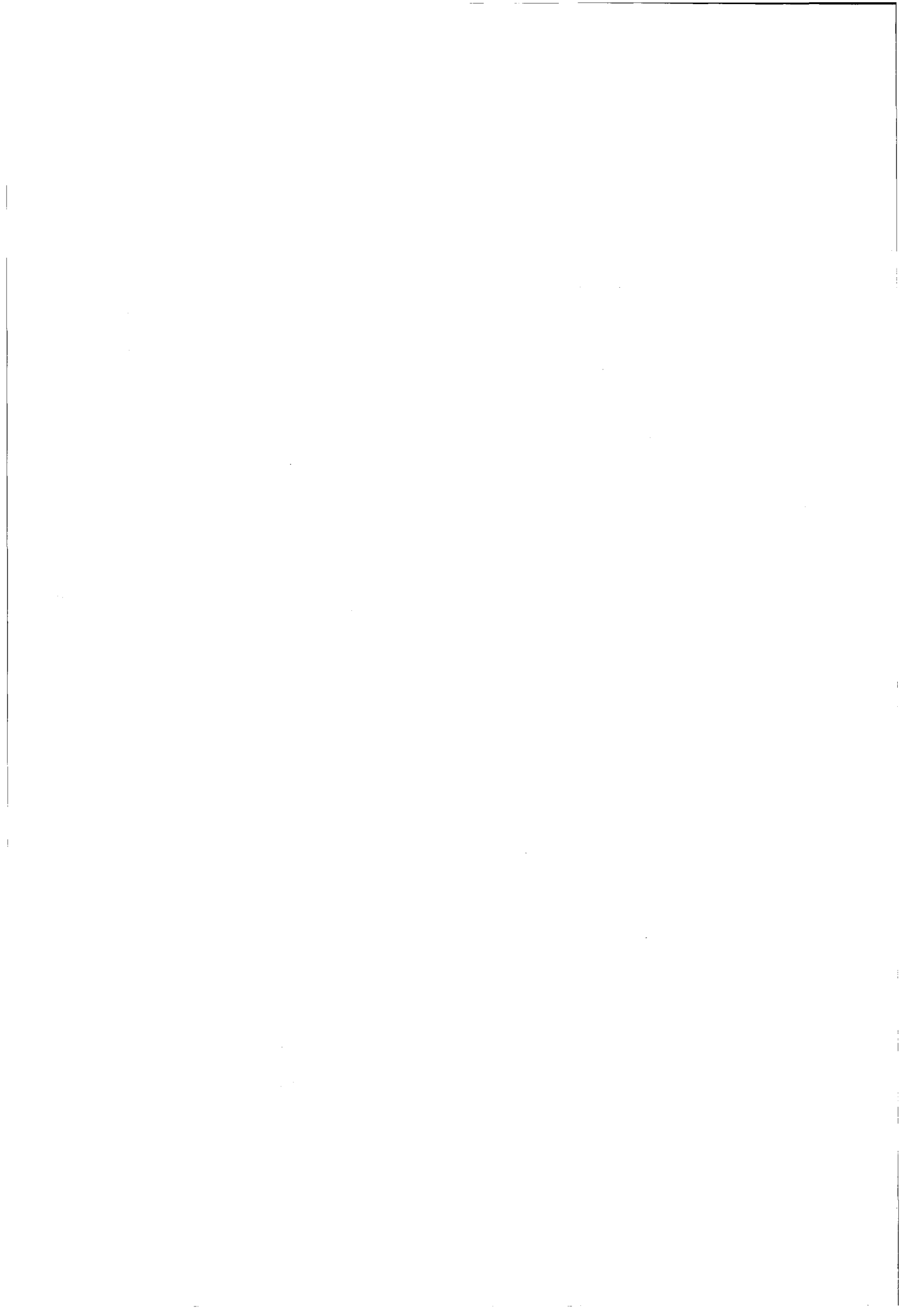
Ved skriftlig avstemning ble følgende valgt til Valgkomiteen:

- Ingrid Raustøl Tellsgård
Personlig varamedlem: Målfrid Elsbakk
- Olav Øygaard
Personlig varamedlem: Sigurd Vengen
- Gerd Marie Ådna
Personlig varamedlem: Gudrun Johnsen
- Ole Harald Neergård
Personlig varamedlem: Tom Solberg
- Hans Thingelstad
Personlig varamedlem: Kari Vatne

III. SAKSLISTE

HOVEDFOREDRAG: "REFORMENE I KIRKEN DE SISTE 10 ÅR"

- KM 1/94: Innstilling fra Protokollkomiteen
- KM 2/94: Valg og oppnevninger
  - Valg av Kirkeråd
  - Valg av Mellomkirkelig Råd
  - Valg av Samisk kirkeråd
  - Valg til Den norske kirkes lærenemnd
  - Øvrige valg og oppnevninger
- KM 3/94: Årsmelding for de sentralkirkelige råd
- KM 4/94: Statsbudsjettet 1995
- KM 5/94: Sørfond II
- KM 6/94: Tidfesting av Kyrkjemøtet 1996
- KM 7/94: Orienteringssaker
  - Bispemøtet 1994
  - Årsmelding for Den norske Sjømannsmisjon/
Norsk kirke i utlandet 1993
  - Melding om bispedømmerrådenes tilsettinger
1.7.1993 - 30.6.1994
- KM 8/94: Måldokument 1995-98 for de sentralkirkelige råd
- KM 9/94: Lov om Den norske kirke
- KM 10/94: Lov om Opplysningsvesenets Fond
- KM 11/94: Lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd
- KM 12/94: Porvoo-erklæringa
  - Forslag til avtale om kyrkjefelleskap mellom dei britiske og irske anglikanske kyrkjene og lutherske kyrkjer i dei baltiske og nordiske landa
- KM 13/94: Statutter for Mellomkirkelig Råd

- KM 14/94: Særskilte preiketekstar for kyrkjeåret 1996-97
- KM 15/94: Biskopenes og Bispemøtets plass i Den norske kirkes struktur
- KM 16/94: Deltakelse av det avtroppende Kirkeråd på Kirkemøtet
- KM 17/94: Forbrukarsamfunnet

*

**IV. KOMITEINNSTILLINGER
OG
PLENUMSVEDTAK**

Sak KM 1/94: INNSTILLING FRA
PROTOKOLLMKOMITEEN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 1.1 SAKSORIENTERING

Dokument 1.2 INNSTILLING FRA
PROTOKOLLMKOMITEEN

Protokollkomiteen har gjennomgått vedtaksprotokollen fra Kirkemøtet 1993 før utsendelse.

Protokollkomiteen har gjennomgått vedtaksprotokollen fra Kirkemøtet 1993 og forhandlings- og vedtaksprotokollene fra møter i Kirkerådet og Kirkerådets arbeidsutvalg for tiden fra november 1993 til september 1994.

Protokollkomiteen har gjennomgått forhandlings- og vedtaksprotokollene fra Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd og deres arbeidsutvalg for samme periode.

Komiteen har hatt 2 møter.

Sekretariatene har fulgt de arbeidsrutinene som var foreskrevet og således gitt komiteen gode arbeidsvilkår.

Kirkerådets virksomhet

Protokollkomiteen mener at Kirkerådet har fulgt opp Kirkemøtets vedtak på en fullgod måte.

Mellomkirkelig Råd

Protokollkomiteen mener at Mellomkirkelig Råd har fulgt opp de vedtak rådet er ansvarlig for på en fullgod måte.

Samisk kirkeråd

Protokollkomiteen mener at Samisk kirkeråd har fulgt opp de vedtak rådet er ansvarlig for på en fullgod måte.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Elise Haugland Madsen

Protokollkomiteens tre medlemmer var ikke gjenvalgt som medlemmer av Kirkemøtet.

Dirigenten presenterte Protokollkomiteens innstilling.

**KIRKEMØTET'S
VEDTAK**

Protokollkomiteens innstilling tas til etterretning.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 2/94: VALG OG OPPNEVNINGER

Valg og oppnevninger foreslått av Valgkomiteen:

- I. Valg av Kirkerådet for perioden 1994-98 og formann for perioden 1994-96
- II. Valg av representanter og vararepresentanter til Mellomkirkelig Råd for perioden 1994-98 og leder for perioden 1994-96
- III. Valg av medlemmer og varamedlemmer til Samisk kirkeråd for perioden 1994-98 og leder for perioden 1994-96
- IV. Oppnevning av medlemmer og varamedlemmer til Den norske kirkes lærenemnd for perioden 1994-98
- V. Oppnevning av medlemmer og varamedlemmer til styret for Særfond II for perioden 1994-98
- VI. Oppnevning av medlem og varamedlem til styret for Kirkens Landsfond for perioden 1994-98
- VII. Oppnevning av representanter og vararepresentanter til Den norske Sjømannsmisjons representantskap for perioden 1994-98
- VIII. Oppnevning av medlemmer og varamedlemmer til Norges Kristne Råd for perioden 1994-96

*

Stemmegivning og opptelling

Til alle valg var det skriftlig stemmeavgivning.

Opptelling skjedde under ledelse av tellekorpsets leder Agnete Wagle.

Resultat av avstemmingen er skriftlig overlevert møtets dirigentskap.

I. Pkt. a:
Valg av medlemmer og varamedlemmer
til Kirkerådet for perioden 1994-98

Dokumenter:

- Saksorientering (Dokument 2.6) med Nomina-
sjonskomiteens innstilling og forslag til
kandidater
- Kirkemøtet - Lover og bestemmelser
- Valgkomiteens forslag til kandidatliste
- Kort presentasjon av Valgkomiteens forslag på
kandidater til Kirkerådet

Det ble fremmet forslag på 2 uavhengige kandida-
ter i tillegg til Valgkomiteens forslag:

- Ole Gunnar Sæbø fremmet forslag på:
  - Tore Kopperud
- Ola Steinholt fremmet forslag på:
  - Berit Frøydis Svineng Johnsen

Opptelling og godkjenning av
stemmesedlene

Av de 79 stemmesedlene som ble avgitt, viste det
seg ved opptellingen at 23 ikke var i samsvar med
valgreglene. Valgkomiteen anbefalte overfor
dirigentskapet at det skulle foretas omvalg.
Kirkemøtet sluttet seg enstemmig til dette.

Ved andre avstemming ble det også avgitt 79 stem-
mesedler, hvorav 5 ikke var i samsvar med valg-
reglene.

Da to uavhengige kandidater hadde oppnådd samme
stemmetall, besuttet Valgkomiteen å la de
5 nevnte stemmesedler avgjøre utfallet, ut fra
den begrunnelse at Kirkemøtets intensjon da ble
avgjørende. Kirkemøtet sluttet seg enstemmig til
dette.

VALGRESULTAT:

Kjartan Almås	(G)	Tunsberg	76
Nils-Tore Andersen	(L)	Borg	77
Marianne Bergsjø	(LT)	Oslo	70
Odd Einar Dørum	(L)	Oslo	7
Jens Damsgaard	(L)	Agder	10

Harald Gammelsäter	(L)	Bjørgvin	34
Sigrid Haukvik	(L)	Agder	69
Ragnhild Hellemo	(L)	Nord-Hål.	47
Inger Hjortland	(L)	Møre	19
Olav Holten	(G)	Sør-Hål.	69
Hans Olav Høivik	(L)	Hamar	24
Jarle Håbrekke	(L)	Nidaros	20
Claus H. Jebsen	(L)	Bjørgvin	44
Berit Helgøy Kloster	(L)	Stavanger	27
Jorun Moe	(L)	Sør-Hål.	10
Tor Nes	(L)	Borg	3
Turid Ulvedal Nes	(LT)	Nidaros	58
Per Halstein Nielsen	(G)	Hamar	58
Tom Solberg	(L)	Tunsberg	4
Otto Strand	(L)	Nord-Hål.	32
Anders Sæbø	(L)	Stavanger	51
Kari Vatne	(L)	Møre	60

Uavhengige kandidater:

Anne Lise Brodtkorb	(G)		35
Oddbjørn Evenshaug	(L)		73
Solveig Fiske	(G)		17
Anne Marie Gjerdrum	(L)		3
Berit F. Svineng Johnsen	(LT)		17
Tore Kopperud	(G)		57
Knut Risnes	(L)		15
Knut Sellevold	(LT)		19

SAMMENSETNING AV KIRKERÅDET:

Marianne Bergsjø	Oslo
Varamedlem:	
- Berit Pihl Johansen	
Nils-Tore Andersen	Borg
Varamedlem:	
- Tor Nes	
Per Halstein Nielsen	Hamar
Varamedlem:	
- Morten Fleischer	
Kjartan Almås	Tunsberg
Varamedlem:	
- Einar Salvesen	
Sigrid Haukvik	Agder
Varamedlem:	
- Jens Damsgaard	

Anders Sæbø Varamedlem: - Berit Helgøy Kloster	Stavanger
Claus H. Jebsen Varamedlem: - Harald Gammelsæter	Bjærgvin
Kari Vatne Varamedlem: - Inger Hjortland	Møre
Turid Ulvedal Nes Varamedlem: - Mette Eggan	Nidaros
Olav Holten Varamedlem: - Torgils Aurdal	Sør-Hålogaland
Ragnhild Hellemo Varamedlem: - Otto Strand	Nord-Hålogaland
Oddbjørn Evenshaug Varamedlem: - Knut Risnes	
Tore Kopperud Varamedlem: - Anne Lise Brodtkorb	
Knut Sellevold Varamedlem: - Berit F. Svineng Johnsen	

I. Pkt. b:
Valg av Kirkerådets formann
for perioden 1994-96

Dokumenter:

- Saksorientering (Dokument 2.6)
med Nominasjonskomiteens innstilling og
forslag til kandidat
- Kirkemøtet - Lover og bestemmelser
- Valgkomiteens forslag til kandidat
(Dokument 2.14)

Valgkomiteens forslag til kandidat:

- Oddbjørn Evenshaug

Det fremkom ikke andre forslag til kandidater.

VALGRESULTAT:

Det ble avgitt 78 stemmer.

- Oddbjørn Evenshaug   78 stemmer

Oddbjørn Evenshaug ble valgt til formann for perioden 1994-96.

II. Pkt. a:
Valg av representanter og
vararepresentanter til
Mellomkirkelig Råd for perioden 1994-98

Dokumenter:

- Saksorientering (Dokument 2.7)
med Nominasjonskomiteens innstilling og
forslag til kandidater
- Statutter for Mellomkirkelig Råd
- Valgkomiteens forslag til kandidatliste
(Dokument 2.14)
- Kort presentasjon av Valgkomiteens kandi-
dater til Mellomkirkelig Råd

VALGRESULAT:

Det ble avgitt 79 stemmer.

Kandidater fra bispedømmene:

Stemmefordeling:		1.	2.
Sigrun Møgedal	Oslo	78	1
Hans Arne Akerø	Oslo	1	77
Kristine Sandmæl	Borg	76	3
Marit Torp	Borg	3	76
Kari E. Østensen Skavoll	Hamar	78	1
Hans Thingelstad	Hamar	1	78
Hans Einar Hem	Tunsberg	78	
Anne-Marit Tronvik	Tunsberg	3	76
Olaug Vedvik Torset	Agder	78	1
Karl Johan Tveiten	Agder	1	78

Ola Hunsager	Stavanger	79	
Gerd Marie Ådna	Stavanger		79
Kari Flornes	Bjørgvin	73	6
Einar Kongsbakk	Bjørgvin	6	73
Inger Hjortland	Møre	79	
Hild Myrene	Møre		79
Berit Lånke	Nidaros	79	
Egil Moen	Nidaros		79
Halvar Botnen	Sør-Hål.	75	4
Jann Sahl	Sør-Hål.	4	75
Per Oskar Kjølaas	Nord-Hål.	78	1
Ivar Jarle Eliassen	Nord-Hål.	1	78

Uavhengige kandidater:

Anne Lise Barlaup	1
Anette Gilje	24
Thor Halvor Hovland	5
Ola Tjørhom	49

MELLOMKIRKELIG RÅD 1994-98:

Sigrun Møgedal	Oslo
Vararepresentant:	
- Hans Arne Akerø	
Kristine Sandmæl	Borg
Vararepresentant:	
- Marit Torp	
Kari E. Østensen Skavoll	Hamar
Vararepresentant:	
- Hans Thingelstad	
Hans Einar Hem	Tunsberg
Vararepresentant:	
- Anne-Marit Tronvik	
Olaug Vedvik Torset	Agder
Vararepresentant:	
- Karl Johan Tveiten	
Ola Hunsager	Stavanger
Vararepresentant:	
- Gerd Marie Ådna	
Kari Flornes	Bjørgvin
Vararepresentant:	
- Einar Kongsbakk	
Inger Hjortland	Møre
Vararepresentant:	
- Hild Myrene	

Berit Lånke Vararepresentant: - Egil Moen	Nidaros
Halvar Botnen Vararepresentant: - Jann Sahl	Sør-Hålogaland
Per Oskar Kjølaas Vararepresentant: - Ivar Jarle Eliassen	Nord-Hålogaland
Ola Tjørhom Vararepresentant: - Anette Gilje	Uavhengig

II. Pkt. b:
Valg av Mellomkirkelig Råds leder
for perioden 1994-96

Dokumenter:

- Saksorientering (Dokument 2.7) med Nominasjonskomiteens innstilling og forslag til kandidater
- Statutter for Mellomkirkelig Råd
- Valgkomiteens forslag til kandidat (Dokument 2.16)

Valgkomiteens forslag:

- Sigrun Møgedal

Det ble avgitt 78 stemmer.

- Sigrun Møgedal   78 stemmer

Sigrun Møgedal ble valgt til leder for perioden 1994-96.

III. Pkt. a:
Valg av medlemmer og varamedlemmer
til Samisk kirkeråd for
perioden 1994-98

Dokumenter:

- Saksorientering (Dokument 2.8) med

Nominasjonskomiteens innstilling og forslag til kandidater

- Statutter for Samisk kirkeråd
- Valgkomiteens forslag til kandidatliste og forslag til å gi Kirkerådet fullmakt til å supplere Samisk kirkeråd med 1 vararepresentant (Dokument 2.14)
- Kort presentasjon av Valgkomiteens kandidater

Ola Steinholt fremsatte følgende forslag:

Dersom Berit Frøydis Svineng Johnsen velges inn som medlem i Kirkerådet, vil Kjell Skog bli fast medlem av Samisk kirkeråd og Nils Jernsletten velges inn som Skog's vararepresentant.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

VALGRESULTAT:

Det ble avgitt 79 stemmer.

Kirkemøtet oppnevnte følgende medlemmer og varamedlemmer til Samisk kirkeråd for perioden 1994-98:

Berit Frøydis Svineng Johnsen	(77)
Varamedlem: Kjell Skog	(76)
Mareno Mikkelsen	(79)
Varamedlem: -	
Toamma Bientie	(79)
Varamedlem: Anna Jacobsen	(79)
Ole Mattis Hetta	(79)
Varamedlem: Tore Johnsen	(79)
Line Skum	(79)
Varamedlem: Aina Toven Malum	(79)

Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å supplere Samisk kirkeråd med 1 vararepresentant.

III. Pkt. b:
Valg av Samisk kirkeråds leder
for perioden 1994-96

Dokumenter:

- Saksorientering med
Nominasjonskomiteens innstilling
(Dokument 2.8)
- Statutter for Samisk kirkeråd
- Valgkomiteens forslag til kandidat

Valgkomiteens forslag:

- Ole Mattis Hetta

VALGRESULTAT:

Det ble avgitt 78 stemmer.

- Ole Mattis Hetta   78 stemmer

Ole Mattis Hetta ble valgt til leder av Samisk
kirkeråd for perioden 1994-96.

IV. Oppnevning av medlemmer og varamedlemmer
til Den norske kirkes lærenemnd
for perioden 1994-98

Dokumenter:

- Saksorientering med forslag til kandidater
(Dokument 2.9)
- Valgkomiteens forslag til kandidater
(Stemmeseddel)

KANDIDATER:

Teologisk sakkyndige

Medlem: Bjørn Sandvik
Varamedlem: Svein Granerud

Medlem: Turid Karlsen Seim
Varamedlem: Helga Byfuglien

Leke medlemmer

Medlem: John Egil Bergem
Varamedlem: Svein Haanes

Medlem: Gunhild Hagesæther
Varamedlem: Heid Leganger-Krogstad

Medlem: Otto Krogseth
Varamedlem: Arthur Olav Sandved

Medlem: Torunn Laupsa
Varamedlem: Annbjørg Eiksund Hesselberg

VALGRESULTAT:

Det ble avgitt 77 stemmer.

Bjørn Sandvik fikk 76 stemmer som medlem og
1 stemme som varamedlem.

Svein Granerud fikk 76 stemmer som varamedlem og
1 stemme som medlem.

Turid Karlsen Seim fikk 76 stemmer som medlem.

Gunhild Hagesæther fikk 76 stemmer som medlem og
1 stemme som varamedlem.

Heid Leganger-Krogstad fikk 76 stemmer som vara-
medlem og 1 stemme som medlem.

Annbjørg Eiksund Hesselberg fikk 76 stemmer som
varamedlem.

De øvrige fikk 77 stemmer.

Ovennevnte ble valgt slik de er oppført i kandi-
datlisten.

- V. Oppnevning av medlemmer og varmedlemmer
til styret for Særfond II for
perioden 1994-98
-

Dokumenter:

- Saksorientering (Dokument 2.10)
- Valgkomiteens forslag til kandidater
(Stemmeseddel)

KANDIDATER:

Medlem: Kåre Moe - Leder
Varamedlem: Kirkerådets nestleder

Medlem: Ingjerd Fossanger Kulia
Varamedlem: Stig Birkeland

Medlem: Kirkerådets direktør
Varamedlem: Kirkerådets underdirektør

VALGRESULTAT:

Det ble avgitt 77 stemmer.

Ovennevnte ble valgt slik de er oppført på kandidatlisten.

Alle fikk 77 stemmer.

VI. Oppnevning av medlem og varamedlem til styret for Kirkens Landsfond for perioden 1994-98

Dokumenter:

- Saksorientering (Dokument 2.11)
- Valgkomiteens forslag til kandidater (Stemmeseddel)

KANDIDATER:

Medlem: Kjartan Almås
Varamedlem: Marianne Bergsjø

VALGRESULTAT:

Det ble avgitt 78 stemmer.

Kjartan Almås fikk 77 stemmer som medlem og 1 stemme som varamedlem.

Marianne Bergsjø fikk 77 stemmer som varamedlem og 1 stemme som medlem.

Ovennevnte ble valgt slik det står oppført.

VII. Oppnevning av representanter og vararepresentanter til representantskapet i Den norske Sjømannsmisjon for perioden 1994-98

Dokumenter:

- Saksorientering (Dokument 2.12)
- Valgkomitens forslag til kandidater (Stemmeseddel)

KANDIDATER:

Kari E. Østensen Skavoll
Vararepresentant: Ingrid Raustøl Tellsgård

Claus Harald Jebsen
Vararepresentant: Hild Myrene

Dennis Larsen
Vararepresentant: Magne Grønlien

VALGRESULTAT:

Det ble avgitt 77 stemmer.

Ovennevnte ble valgt slik de er oppført på kandidatlisten.

Alle fikk 77 stemmer.

VIII. Oppnevning av medlemmer og varamedlemmer til Norges Kristne Råd for perioden 1994-96

Dokumenter:

- Saksorientering og Mellomkirkelig Råds forslag på medlemmer og varamedlemmer (Dokument 2.13)
- Valgkomiteens forslag til kandidater (Stemmeseddel)

Ole Gunnar Sæbø fremmet følgende forslag:

- Siste kandidat som medlem på listen bytter plass med siste kandidat som varamedlem, slik at Gunnar Heiene blir medlem med Stein Erik Horjen som varamedlem.

VALGRESULTAT:

Det ble avgitt 78 stemmer.

Halvor Bergan fikk 76 stemmer som medlem og 2 stemmer som varamedlem, mens Ola Steinholt fikk 76 stemmer som varamedlem og 2 stemmer som medlem.

Jens-Petter Johnsen fikk 77 stemmer som medlem og 1 stemme som varamedlem, mens Nils-Tore Andersen fikk 77 stemmer som varamedlem og 1 stemme som medlem.

Eldgrim Fossheim fikk 77 stemmer som medlem og 1 stemme som varamedlem, mens Berge Furre fikk 77 stemmer som varamedlem og 1 stemme som medlem.

Synnøve Brevik fikk 75 stemmer som medlem og 3 stemmer som varamedlem, mens Ellen Martha Blaasvør fikk 75 stemmer som varamedlem og 3 stemmer som medlem.

Stein Erik Horjen fikk 29 stemmer som medlem og 49 stemmer som varamedlem, mens Gunnar Heiene fikk 29 stemmer som varamedlem og 49 stemmer som medlem.

Øvrige kandidater fikk 78 stemmer.

Følgende ble oppnevnt til Norges Kristne Råd for perioden 1994-96:

Medlem: Gunvor Lande
Varamedlem: Marit Torp

Medlem: Halvor Bergan
Varamedlem: Ola Steinholt

Medlem: Sigrun Møgedal
Varamedlem: Elise Haugland Madsen

Medlem: Solveig Fiske
Varamedlem: Astri Hauge

Medlem: Stig Utnem
Varamedlem: Knut Andresen

Medlem: Jens-Petter Johnsen
Varamedlem: Nils-Tore Andersen

Medlem: Ragnhild Jepsen
Varamedlem: Irene Handeland Bech

Medlem: Eldgrim Fossheim
Varamedlem: Berge Furre

Medlem: Helge Kvanvig
Varamedlem: Jan Schumacher

Medlem: Berit Lånke
Varamedlem: Liv Berg

Medlem: Synnøve Brevik
Varamedlem: Ellen Martha Blaasvær

Medlem: Gunnar Heiene
Varamedlem: Stein Erik Horjen

*

Sak KM 3/94: ÅRSMELDING FOR
DE SENTRALE KIRKELIGE RÅD

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 3.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 3.2 ÅRSMELDING FOR
KIRKERÅDET
MELLOMKIRKELIG RÅD
SAMISK KIRKERÅD
1993
- Dokument 3.3 MELDING OM
KIRKERÅDET'S VIRKSOMHET
JANUAR - SEPTEMBER 1994
- Dokument 3.4 MELDING OM
MELLOMKIRKELIG RÅD'S VIRKSOMHET
JANUAR - SEPTEMBER 1994
- Dokument 3.5 MELDING OM
SAMISK KIRKERÅD'S VIRKSOMHET
JANUAR - SEPTEMBER 1994

INNSTILLING FRA KOMITE B:

Saksorientering

Kirkerådet, Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd frem-
legger for Kirkemøtet 1994 årsmelding for 1993 samt
melding om virksomheten januar - september 1994.

Det er kommet merknader fra komiteene E og F til års-
meldingen. Disse er delvis innarbeidet i innstillingen
fra komite B.

Innstillingen har følgende disposisjon:

1. Kirkerådet
2. Mellomkirkelig Råd
3. Samisk kirkeråd
4. Forslag til vedtak

1. KIRKERÅDET

Komiteens merknader generelt

Komiteen gir anerkjennelse til det omfattende arbeid som er utført. Virksomheten spenner over et vidt arbeidsfelt, og arbeidet er utført på en god måte.

Komiteen vil uttrykke sin tilfredshet med måten Kirkerådets årsmelding er bygget opp på, med en innledende helhetsvurdering og en sammenstilling av Virksomhetsplan og Melding om virksomheten. Dette er en tjenlig form med sikte på Kirkemøtets vurdering av arbeidet.

Komiteen vil be om at Kirkemøtet i 1995 får fremlagt årsmeldinger fra Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd etter samme mal.

I årsmeldingens helhetsvurdering fremgår det at ett av to hovedmål for Kirkerådets arbeid er å styrke livet i menighetene. Komiteen vil understreke at Kirkerådet til stadighet må ha dette for øye. Det vil være en kontinuerlig prosess å arbeide for å bedre kommunikasjonen med menighetene. Dette arbeid kan ikke ses løsrevet fra bispedømmerådene, og som meldingen selv uttrykker, er det her behov for "å bedre rutineene for samarbeid mellom det sentrale og regionale plan".

Komiteen vil dessuten oppmuntre til en økt kontakt med bispedømmene gjennom personlig nærvær.

Merknader til enkelte saker

- Menighet og Misjon

Komiteen ser det som meget gledelig at det er opprettet et Samarbeidsråd for Menighet og Misjon. Det forpliktende samarbeid det her legges opp til, gir løfter om et styrket misjonsengasjement sentralt, regionalt og lokalt.

- Ung i kirken

"Ung i kirken" var en hovedsak på Kirkemøtet 1993. Komiteen vil uttrykke tilfredshet med at oppfølgingen av Kirkemøtets vedtak allerede ble påbegynt umiddelbart etter Kirkemøtet.

På grunn av sakens store betydning vil komiteen

be Kirkerådet om at det stilles ressurser til rådighet for den videre oppfølging.

- Kontakt mellom ulike arbeidslag i Den norske kirke

Komiteen vil uttrykke glede over det nære samarbeid som finner sted med en rekke institusjoner og frivillige kristelige organisasjoner. Komiteen vil oppmuntre til at de sentralkirkelige råd, som plattform for samarbeid, videreutvikles.

- Menighetsrådsvalget 1993

I forbindelse med menighetsrådsvalget i 1993 utgav Kirkerådet diverse informasjons- og veiledningsmateriale. Materialet var vel tilrettelagt og til god nytte ved forberedelse og gjennomføring av valget.

- Vigsling av kantorer

Komiteen har merket seg at Kirkerådet ikke har fremmet forslag om en egen ordning for vigsling av kirkemusiker for Kirkemøtet 1994 (vedtak sak KM 13/93, pkt. 3).

Kirkerådet har i Melding om virksomheten januar - september 1994 gjort rede for grunnen til dette.

Komiteen ber Kirkerådet følge opp pkt. 2 i Kirkens gudstjenesteråds vedtak av 5.-6. september 1994 og gjøre det utredningsarbeid som er nødvendig for at saken kan fremmes for Kirkemøtet.

2. MELLOMKIRKELIG RÅD

Komiteens merknader generelt

Komiteen takker Mellomkirkelig Råd for engasjementet i økumeniske og internasjonale spørsmål og for det omfattende arbeid som rådet har utført på dette området i 1993.

I årsmeldingens siste avsnitt: Utblikk - holdes frem at utfordringen i årene fremover bl.a. vil være "å rotfeste økumenisk engasjement enda sterkere i Den norske kirkes hverdagsliv".

Komiteen sier seg tilfreds med at dette perspektiv vil stå sentralt i det videre arbeid.

Komiteen vil i forlengelse av dette peke på at det økumeniske arbeid kan stå i fare for å bli for elitepreget, med en egen "økumenisk dialekt" som kan virke fremmedgjørende overfor menighetene. Det bør i større grad legges vekt på breddevirkning der flere blir involvert.

Komiteen vil ellers understreke at man i det økumeniske og internasjonale arbeid bør gjøre større bruk av den kompetanse som finnes i misjonsorganisasjonene og Den norske Sjømannsmisjon/Norsk kirke i utlandet.

Andre merknader

- Organisasjonsutvikling

Komiteen registrerer med tilfredshet at erfaringene med et felles sekretariat er positive.

- Økonomi

Komiteen beklager Mellomkirkelig Råds anstrengte økonomi.

Det må fortsatt arbeides for økte statlige bevilgninger til Mellomkirkelig Råds arbeid.

- Kirkeasyl

Komiteen mener at det kan være grunn til å reflektere over løsningen på kirkeasylproblematikken for kosova-albanske asylsøkere som Kirkemøtet 1993 ble presentert for på slutten av møtet. I en fastlåst situasjon var det helt nødvendig å søke åpninger for konstruktive løsninger for dem det gjaldt. Like fullt er det viktig at man på grunnlag av erfaringen tar til overveielse hvordan kirkens organer skal behandle slike spørsmål.

- Norges Kristne Råd

Komiteen vil uttrykke glede over at Norges Kristne Råd er etablert og har funnet flere viktige arbeidsoppgaver, selv om rådet må løse dem med begrensede ressurser. Det er et viktig signal at de kirkene og kirkesamfunnene som er medlemmer, har latt seg representere på høyt nivå i rådets organer.

- Teologiske spørsmål

Komiteen kunne ha ønsket seg en mer utfyllende fremstilling av arbeidet med teologiske spørsmål i økumeniske og internasjonale sammenhenger.

Komiteen vil også be om at dialog med andre religioner blir presentert som et eget arbeidsfelt, og ikke som en del av det ordinære økumeniske arbeid. Det bør i den sammenheng vurderes om Mellomkirkelig Råds statutter bør suppleres slik at interreligiøs dialog synliggjøres som et selvstendig punkt under statuttens § 2 som omhandler rådets oppgaver.

- Utveksling med andre kirker

Komiteen hilser velkommen den oppblomstrende utveksling mellom menigheter, bispedømmer i Den norske kirke og kirker i andre land. Denne utveksling er med på å berike vårt kirkeliv på mange plan.

Det bør arbeides videre med registreringen av menighetenes vennsforbindelser, bl.a. i forbindelse med menighetens årsstatistikk.

Det er ønskelig at arbeidet på dette felt skjer i nær kontakt med misjonsorganisasjonene og Kirkens Nødhjelp.

- Bio-etikk

Det Lutherske Verdensforbunds arbeid med bio-etikk er av høy aktualitet og stor betydning. Komiteen vil peke på at det må bli en sterkere kobling mellom den nordiske studiegruppen som er etablert og det nasjonale arbeid med spørsmålet.

3. SAMISK KIRKERÅD

Årsmeldingen er med på å bekrefte hvor viktig det var at Kirkerådet i 1992 fikk opprettet Samisk kirkeråd.

Komiteen vil gi anerkjennelse til det arbeid Samisk kirkeråd har utført til nå. Selv om rådet har vært i en etableringsfase, så har man på kort tid og med begrensede ressurser kommet meget godt i gang med virksomheten og mange viktige oppgaver er blitt tatt opp.

Rådet står overfor et viktig nybrottsarbeid - og bi-

drar bl.a. til en bevisstgjøring av forholdet mellom kristendom og kultur. Grunnlagsarbeidet med spørsmål som gjelder kontekstualisering vil få ringvirkninger for hele Den norske kirke.

Forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets årsmelding for 1993 samt rapporten om Kirkerådets virksomhet januar - september 1994 til etterretning.
2. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds årsmelding for 1993 og tar rapporten for Mellomkirkelig Råds virksomhet januar - september 1994 til etterretning.
3. Kirkemøtet godkjenner Samisk kirkeråds årsmelding for 1993 og tar rapporten for Samisk kirkeråds virksomhet januar - september 1994 til etterretning.
4. Kirkemøtet forutsetter at årsmeldingene for de sentralkirkelige råd for fremtiden utarbeides etter samme mal i samsvar med vedtatt måldokument.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Nils Valde
Saksordfører: Claus Jebsen

Disse hadde ordet:

Claus Jebsen, Harald Gammelsæter, Odd Bondevik, Finn Wagle, Sigrun Møgedal, Sigurd Osberg, Marit Torp, Anne Louise Tveter, Ivar Jarle Eliassen, Jorun Moe, Ola Steinholt, Halvor Bergan, Olav Øygard, Turid Ulvedal Nes, Astrid Grude Eikseth, Oddbjørn Evenshaug.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

---

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets årsmelding for 1993 samt rapporten om Kirkerådets virksomhet januar - september 1994 til etterretning.
2. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds årsmelding for 1993 og tar rapporten for Mellomkirkelig Råds virksomhet januar - september 1994 til etterretning.

3. Kirkemøtet godkjenner Samisk kirkeråds årsmelding for 1993 og tar rapporten for Samisk kirkeråds virksomhet januar - september 1994 til etterretning.
4. Kirkemøtet forutsetter at årsmeldingene for de sentralkirkelige råd for fremtiden utarbeides etter samme mal i samsvar med vedtatt måldokument.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 4/94: STATSBUDSJETTET 1995

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 4.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 4.2 STATSBUDSJETTET 1995
- Dokument 4.3 FORSLAG TIL UTTALELSE OM
STATSBUDSJETTET 1995 OG 1996

INNSTILLING FRA KOMITE C:

Komiteens merknader

- STATSBUDSJETTET 1995

Kirkemøtet 1993 uttrykte tilfredshet over de mål og strategier som var nedfelt i Statsbudsjettet for 1994 (Programkategori 07.90). Kirkemøtet beklaget imidlertid at det var svært lite samsvar mellom de mål og prioriteringer som var nevnt og de ressurser som var foreslått.

I Statsbudsjettet for 1995 er det arbeidet ytterligere med tekstdelen av budsjettet. De mål og strategier som Kirkemøtet har lagt til grunn for kirkens virksomhet, er i stor grad nedfelt i budsjettets tekstdel. Det er derfor godt samsvar mellom de mål Regjeringen og Kirkemøtet legger til grunn. Det er anerkjent at det er Kirkemøtet som skal trekke opp mål og strategier for innholdet av kirkens virksomhet. Dette aktualiserer på hvilken måte Kirkemøtet mer formalisert kan trekkes inn i arbeidet med de mål og strategier som skal legges til grunn i Statsbudsjettet. Kirkerådet bør ta dette opp med Kirkedepartementet.

Også når det gjelder Statsbudsjettet for 1995, er det liten økning av bevilgningene sett i forhold til de mål og strategier som er trukket opp. Det er grunn for Kirkemøtet nok en gang å påpeke dette.

Når det gjelder Statsbudsjettet for 1995, har komiteen merket seg at i innstillingen fra Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomite, har flertallet fremmet flere forslag som styrker kirkebudsjettet. Dette er gledelig. Spesielt vil vi peke på at flertallet foreslår at to av de fire stillingene i Mellomkirkelig Råd blir tatt inn på Statsbudsjettet allerede i 1995. Det er derimot ikke enighet om hvordan det skal gjøres. Forslaget er et skritt i riktig retning, og bør følges opp også for Statsbudsjettet 1996, slik at alle fire konsulentstillinger kommer inn på de ordinære budsjetter og ikke som nå avhengig av eksterne midler.

Kirkerådet bes om å følge opp de ulike styrkings-tiltak som er foreslått i komiteens flertall, spesielt forslagene vedrørende stillingene i Mellomkirkelig Råd fram til salderingsdebatten for Statsbudsjettet 1995.

- STATSBUDSJETTET 1996

Med henblikk på Statsbudsjettet for 1996 vil komiteen sterkt fremholde behovet for at det avsettes midler som følge av de nye kirkelige lover som forutsettes vedtatt av Stortinget i 1995. Disse midlene bør særlig rettes inn mot kirkens primære oppgaver: Preste-, kateket- og diakontjeneste.

Kirkemøtet 1993 pekte på behovet for nye stillinger som det viktigste prioriterte satsingsområde og fremholdt at kirkelige organer etter en omfattende vurdering og prosedyre har prioritert 165 nye preste-, kateket- og soknediakonstillinger. Det ble også understreket at det var behov for ytterligere 10 stillinger i hver kategori i hvert bispedømme.

Etter Kirkemøtet 1993 har Stortinget i 1994 opprettet i alt 64 nye stillinger (22 prester, 17 kateketer og 25 soknediakoner). I 4-års perioden 1991-94 er det opprettet i alt 127 stillinger innen disse kategorier. Budsjettbehandlingen 28.10.1994 innebærer ytterligere 9 prester (5 fengselsprester, 2 døveprester, 1 stiftskapellan for psykisk utviklingshemmede og 1 prestestilling for sør-samene).

Komiteen vil uttrykke tilfredshet med den måte Stortinget har fulgt opp behovet for økt kirkelig betjening. Samtidig bør den manglende oppfølging fra Regjeringens side påpekes. Fortsatt mangler et stort antall kirkelige stillinger i forhold til det behov Kirkemøtet 1993 uttrykte. Økning av den kirkelige betjening er derfor et viktig satsingsområde

med henblikk på 1996. Kirkerådet bør utarbeide det nødvendige underlagsmateriale i det forslag som oversendes departementet.

Komiteen ser behov for at Regjeringen legger frem for Stortinget en melding om kirkelig betjening.

*

Kirkemøtet 1993 forutsatte at Den norske Sjømannsmisjon/ Norsk kirke i utlandet får styrket sin økonomi gjennom økte bevilgninger over Statsbudsjettet. Dette ville være en oppfølging av St.meld. 49 (1992-93) og Innst.S. nr. 91 (1993-94). Komiteen vil uttrykke glede over de positive uttalelser om Sjømannsmisjonens virksomhet og betydning som kommer til uttrykk i disse dokumenter. Det kan nå også registreres med tilfredshet at behandlingen er fulgt opp med økning av bevilgningen fra 12 til 16 mill.

Det vil imidlertid fortsatt være behov for en oppfølging i samsvar med de målsettinger Stortinget selv har trukket opp for støtten til Sjømannsmisjonen.

*

Kirkemøtet 1993 pekte på behovet for at lønns- og driftsmidler til de kirkelige råd regionalt og sentralt må sikres. Det gjelder særlig at lønnsbevilgningene må tilsvare de faktiske lønnsutgifter til alle stillingshjemler og behovet for ekstrahjelp og overtid må dekkes med sikte på gjennomføringen av Kirkemøtet.

Det er ikke skjedd noen vesentlig styrking av dette i budsjettet for 1995. Det må derfor fremholdes som et viktig behov med sikte på 1996.

Når Kirkerådet nå etterhvert utbygges som et sentral-kirkelig forvaltningsorgan, vil det være nødvendig å styrke betjeningen med en stilling med juridisk kompetanse. Dette bør nedfelles i budsjettet for 1996.

Komiteen mener at bispedømmekontorene må styrkes med en konsulent innen fagfeltet eiendom, bygg og anlegg (kirkegård). Komiteen ser dette som en nødvendig administrativ konsekvens av Kirkemøtets behandling av Lov om Opplysningsvesenets fond, KM-sak 10/94.

Komiteen vil bemerke at samtlige bispedømmer bortsett fra Nord-Hålogaland har to stiftskapellaner knyttet til bispedømmekontoret. Komiteen forventer at Nord-Hålogaland bispedømmekontor blir styrket med en slik stilling på Statsbudsjettet 1996.

*

Samisk kirkeråd er kommet godt i gang med arbeidet.

Det er gledelig at virksomheten raskt har fått nedslag i form av bevilgninger til formål i menighetene innenfor rådets virkefelt. Det er opprettet prestestilling innenfor nord-samisk språkområde i Karasjok, 2 1/2 stilling for kirketolk og nå sist prestestilling for sør-samene. Det vil være naturlig at dette videreføres med en kirkelig stilling for lule-samene som utgjør det tredje samiske språkområde.

For å ha mulighet til å kvalifisere søkere til samisk-språklige kirkelige stillinger, må en imidlertid ta sikte på særskilte rekrutteringstiltak, som f.eks. utdanningsstipend. Dette vil også være i samsvar med Samelovens språkbestemmelser.

Kirkemøtet 1993 pekte på at Samisk kirkeråd må sikres en tildeling slik at virksomheten kan legges opp i samsvar med forutsetningene for opprettelsen av rådet. Bevilgningen til Kirkerådet må styrkes med sikte på at en slik prioritering kan foretas innenfor rammen av de sentralkirkelige råds budsjett. Det er behov for å knytte en ny konsulent til rådets virksomhet slik at rådets virksomhet og kontoret i Tromsø kan betjenes av 2 stillinger. Dette må nedfelles i Statsbudsjettet for 1996.

*

Mellomkirkelig Råd utfører løpende oppgaver på vegne av Kirkemøtet i økumeniske og internasjonale spørsmål.

Ifølge de regler som eksisterer for de internasjonale økumeniske bevegelser skal et rikt land som Norge betale kr. 2.873.000 i medlemskontingenter.

Bevilgningen over Kap. 0294, Post 71.8, til dette formål er kr. 1.750.000.

Behovet for styrking av denne posten er blitt gjentatt fra Kirkemøtets side en rekke ganger og må fortsatt fremholdes. Det er lite gunstig for et rikt land som Norge ikke å overholde sine internasjonale forpliktelser.

*

Statsbudsjettet for 1995 innebærer at det skjer en viss styrking av midler til kompetanseoppbygging både til prester, kateketer og soknediakoner. Dette er et viktig satsingsområde.

Det fremholdes også at departementet vil arbeide for kontinuerlig videreutvikling, vedlikehold og forbedring

av de ordninger og forutsetninger prestedtjenesten er omfattet av. Utviklingen av Det praktisk-teologiske seminar faller naturlig inn i en slik sammenheng.

Arbeidet på disse satsningsområder må videreføres.

*

Kirkemøtet har tidligere gått inn for at det blir etablert et kirkelig medlemsregister. Kirkerådet har utarbeidet en plan for dette og det er satt i gang et 2-årig prosjekt i samarbeid mellom Kirkerådet og Kirkedepartementet for å få medlemsregisteret etablert før neste menighetsrådsvalg.

Det gjenstår imidlertid et betydelig behov for midler for å få etablert registeret, bl.a. i form av avgifter til Sentralkontoret for folkeregistrering. Kirkerådet har beregnet dette til ca. 2 mill.

Dette må tas inn i Statsbudsjettet for 1996.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar Statsbudsjettet for 1995 til orientering, men ber om at Kirkerådet følger opp forslaget om å sikre full statlig finansiering av konsulentstillingene i Mellomkirkelig Råd.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet utarbeide forslag til Statsbudsjettet for 1996 på grunnlag av komiteens merknader.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Elise Haugland Madsen
Saksordfører: Olav Øygard

Disse hadde ordet:

Olav Øygard, Terje Jonsson, Finn Wagle, Bjørn Bue, Odd Einar Dørum, Even K. Fougner, Halvor Bergan, Nils-Tore Andersen, Karl Johan Tveiten.

Endringsforslag

Fra Finn Wagle:

1. Kirkemøtet tar Statsbudsjettet for 1995 til orientering. Kirkemøtet er glad for at de mål og strategier som Kirkemøtet har lagt til grunn for kirkens virksomhet, i så stor grad er ned-

felt i budsjettets tekstdel. Kirkemøtet beklager imidlertid at det ikke er bedre samsvar mellom de mål som er angitt i Statsbudsjettet og de ressurser som er foreslått.

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet følge opp ...
3. Som to.

Fra Bjørn Bue:

Tillegg til komitemerknad s. 4, slutten av 1. avsnitt:

Stavanger Domkirke er den eneste Domkirke i landet som bare har to statlige stillinger. Komiteen forventer at det på Statsbudsjettet for 1996 blir ført opp en tredje prestestilling også ved Stavanger Domkirke.

Votering

Forslaget fra Finn Wagle vedtatt mot 2 stemmer; Bjørn Bue's forslag falt med 11 stemmer.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

---

1. Kirkemøtet tar Statsbudsjettet for 1995 til orientering. Kirkemøtet er glad for at de mål og strategier som Kirkemøtet har lagt til grunn for kirkens virksomhet, i så stor grad er nedfelt i budsjettets tekstdel. Kirkemøtet beklager imidlertid at det ikke er bedre samsvar mellom de mål som er angitt i Statsbudsjettet og de ressurser som er foreslått.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet følge opp forslaget om å sikre full statlig finansiering av konsulentstillingene i Mellomkirkelig Råd.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet utarbeide forslag til Statsbudsjettet for 1996 på grunnlag av komiteens merknader.

*

Vedtaket var enstemmig.

SAK KM 5/94: SÆRFOND II

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 5.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 5.2 SÆRFOND II
- RAPPORT 1994
- RAPPORT 1989-94
- Dokument 5.3 HOVEDSATSINGSOMRÅDET
"PLAN FOR DÅPSOPPLÆRING"
- RAPPORT 1991-94
- Dokument 5.4 NYTT SATSINGSOMRÅDE
- UNG I KIRKIN
- Dokument 5.5 VIDEREFØRING AV SATSINGSOMRÅDE
- KIRKENS ARBEID BLANT MENNESKER MED
PSYKISK UTVIKLINGSHEMMING
- Dokument 5.6 INFORMASJONSBROSJYRE 1995
- Dokument 5.7 MIDLERTIDIGE RETNINGSLINJER
FOR SÆRFOND II

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Saksorientering

I samsvar med vedtak i sak KM 6/88 (pkt. 1 og 2 i vedtaket) skal Kirkemøtet hvert år vedta satsingsområder for bruk av midler fra Særfond II.

Kirkemøtet 1993 (sak KM 5/93) gjorde slikt vedtak:

Løyving av Særfond II for kalenderåret 1994 går til tiltak innanfor desse formåla:

I. Hovudsatsingsområde

- Plan for dåpsopplæring i Den norske kyrkja - vidareføring som hovudsatsingsområde i 5-års perioden, - t.o.m. 1996.

II. Andre satsingsområde

a) Nytt satsingsområde:

- Vern om livet (3 år) - t.o.m. 1996

b) Vidareføring av tidlegare vedtekne satsingsområde:

- Leing i kyrkjelyden (2 år)
  - t.o.m. 1. halvår 1994
- "Stiftinga Kyrkjeforskning" (3 år)
  - t.o.m. 1996
- Det økumeniske tiåret (8 år)
  - t.o.m. 1998
- Kyrkja sitt arbeid mellom menneske med psykisk utviklingshemming (3 år)
  - t.o.m. 1.10.1994
- Gudstenestefornyng og evangelisering
  - t.o.m. 1995 (2 år)

III. Til disposisjon for Kyrkjerådet

- Kyrkjerådet får framleis fullmakt til å disponere ein del av løyvingane til eine eller andre instansar sine prosjekt og tiltak. "Ung i kirken" bør få løyvingar herifrå i 1994.

Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å førebu eit forslag for Kyrkjemøtet 1994 om "Ung i kirken" som nytt satsingsområde.

IV. Samisk kyrkjeliv

- Samisk kyrkjeliv er satsingsområde fram til Kyrkjemøtet har gjort anna vedtak.
- Kyrkjemøtet bed om at Kyrkjerådet og Kyrkjedepartementet kvart år gjev Samisk kyrkjeråd midlar til prosjekt og tiltak innan samisk kyrkjeliv.
- Ordninga vert vurdert kvart 4. år.

Komiteens merknader

Komite E har mottatt synspunkter på saken fra andre komiteer. Disse er vurdert og tatt med i komiteens merknader så langt en har funnet dette tjenlig.

GENERELT

Det er med glede komiteen registrerer at Særfond II midlene er med på å utløse kreativitet og engasjement i mange menigheter.

Informasjonen til menighetene om at midlene er begrensede bør imidlertid bli bedre, slik at det ikke skapes unødig skuffelse over alle gode prosjekter som ikke innvilges støtte.

Satsingsområdene "Gudstjenesteliv og evangelisering" og "Kirkens arbeid blant mennesker med psykisk utviklingshemming" ble avsluttet som sentrale prosjekter i Kirkerådet i inneværende år. Førstnevnte prosjekt ble av fjorårets Kirkemøte vedtatt videreført utover den ordinære prosjektperioden. Komiteen ser det som naturlig og ønskelig at enkelte prosjekter forlenges. Utviklingsarbeid og holdningsskapende virksomhet setter i gang prosesser som i mange tilfeller krever tid og oppfølging. Komiteen er av den oppfatning at videreføringen av prosjekter i denne fasen som oftest bør skje på regionalt og lokalt plan.

Når midler til regionale prosjekter skal fordeles, må forslagene til nye tiltak nøye vurderes på bakgrunn av forholdene i den enkelte menighet. Det må være et mål å sikre at også ressursvake menigheter blir tilgodesett.

Komiteen mener at felles prosjekter på regionalt og lokalt plan kan få større samlet effekt, enn når bare en menighet blir tilgodesett. En har registrert at hittil har slike felles prosjekter utløst mindre bevilgninger enn prosjekter i enkeltmenigheter. Dette forholdet bør vurderes med tanke på ressursutnyttelse og effektivitet.

Bispedømmerådene har en viktig oppgave med å koordinere og legge til rette for tiltak som forutsetter samarbeid på tvers av menighetsgrenser. Det bør også være en utfordring for bispedømmerådene å videreformidle erfaringer fra enkeltprosjekter til andre menigheter og grupper som kan ha nytte av det.

Prosjektsøknadene er blitt flere og bedre. Dette er gledelig. Komiteen mener likevel at det er et stort behov for hjelp og veiledning når det gjelder utforming av prosjektsøknader og rutiner for prosjektrapportering. Både Kirkerådet og bispedømmerådene bør kunne bidra til dette, bl.a. ved å utarbeide eksempler på gode søknader og rapporter.

Det fremmes forslag om at det kan nyttes Særfond II midler til planlegging og gjennomføring av "Norske Kirkedager 1997" i Trondheim. Disse foreslås belastet

den andelen som er avsatt under "Til disposisjon for Kirkerådet". Komiteen slutter seg til de vurderinger Kirkerådet har gjort når det gjelder dette.

RAPPORT 1994 OG RAPPORT 1989 - 1994

I komiteinnstillingen til sak KM 5/93 ble det gitt uttrykk for ønske om en oversikt over fordelingen av midler både på Kirkemøtets, Kirkedepartementets og bispedømmerådene andel av Særfond II midler for perioden 1989-94. Komiteen er glad for at en slik rapport nå foreligger.

På Kirkemøtet 1995 eller 1996 vil en bred evaluering av den måten fondets retningslinjer praktiseres på bli fremlagt. Samtidig vil et forslag til mer permanente retningslinjer bli presentert. Komiteen ser fram til dette.

Det har vært Kirkemøtets intensjon at bruk av Særfond II midler skal nyttes planmessig og strategisk. Komiteen konstaterer at en synes å ha lyktes i dette, i og med at 2/3 av midlene fordeles til prosjekter innenfor rammen av Kirkemøtets satsingsområder. Denne andelen indikerer samtidig en rimelig fordeling mellom satsingsområdene og andre aktuelle oppgaver. Hensynet til fleksibilitet og handlefrihet blir derved også ivaretatt. Komiteen mener at dette er forhold som må bli grundigere vurdert i forbindelse med den brede evalueringen av retningslinjer for Særfond II som skal foretas.

Det fremgår av rapportene at tilskuddet til de kristelige organisasjonene har vært stadig økende. Dette indikerer at Kirkemøtets satsingsområder også har fått gjennomslag i organisasjonenes arbeid. En slik utvikling er til gagn for hele kirken og vil ha positiv effekt både når det gjelder samarbeid og ressursutnyttelse.

Nåværende midlertidige retningslinjer fastsetter at avkastningen av fondet skal fordeles med 1/3 på henholdsvis Kirkemøtet, Kirkedepartementet og bispedømmerådene. Det antydes i rapporten 1989-94 at dette forholdet kan bli vurdert endret. Komiteen forutsetter at en i forbindelse med evalueringen av retningslinjer for Særfond II vil komme tilbake til om bispedømmerådene andel bør bli større. Komiteen vil imøtese en fordelingsnøkkel som blir endret til bispedømmerådene fordel. Dette vil ytterligere forsterke behovet for hjelp til å søke om midler, jf. generelle kommentarer ovenfor.

Komiteen har merket seg at et forholdsvis stort beløp er blitt bevilget til utbedring av de sentralkirkelige råds

lokaler i Underhaugsveien 15. Komiteen stiller spørsmål ved en slik bruk av Særfond II midler og forutsetter at en slik disposisjon av midlene ikke skal skape presens.

NYTT SATSINGSOMRÅDE

- UNG I KIRKEN

Komiteen er glad for det fremlagte forslaget til nytt satsingsområde "Ung i kirken" som oppfølging av Kirkemøtet 1993. Forslaget om "Ung i kirken" som eget satsingsområde innenfor Særfond II er også en fin oppfølging og videreføring av "Plan for dåpsopp-læring" og vil på lengre sikt kunne bidra til en mer helhetlig og planmessig oppfølging av barn og unge.

Det er også positivt at profileringen av satsingsom-rådet er gjort i samråd med kristelige ungdomsorga-nisasjoner og kirkelige yrkesorganisasjoner. Komiteen vil framheve det fortjenestefulle i at en har greid å konsentrere innsatsen om tre hovedfelter. Det er særdeles påtrengende utfordringer som faller innenfor disse tre feltene. Også i fortsettelsen vil det være viktig å holde fast på den avgrens-ningen som allerede er gjort som en følge av de prioriteter som ble gjort under behandlingen av saken "Ung i kirken" på Kirkemøtet 1993.

Komiteen vil framholde at unges engasjement i guds-tjenesten bør komme tydeligere fram som en sentral oppgave. Dette vil naturlig kunne innarbeides i alle de tre hovedfeltene, ikke minst i det første med benevnelsen "Menighetsintegrerende konfir-mantarbeid".

For å nå lengst mulig i arbeidet innenfor satsings-området "Ung i kirken", vil komiteen fremheve betyd-ningen av samarbeid på tvers av menighetsgrenser. Dette gjelder framfor alt det andre hovedfeltet "Lederutvikling", men det vil også være aktuelt for prosjekter innenfor "Menighetsintegrerende konfir-mantarbeid".

Det tredje hovedfeltet "Ung i storbyen" innbyr i særlig grad til samarbeid med kommunene, både når det gjelder økonomi, planlegging og gjennomføring av prosjektene. En vil også påpeke at flere større og mindre tettsteder har belastede ungdomsmiljøer. Dette må tas med i betraktning når satsingsområdet skal presenteres og midler tildeles.

I alt arbeid innenfor satsingsområdet "Ung i kirken"

er det viktig at en er seg bevisst de store forskjellene mellom gutte- og jentekulturer. Mangel på bevissthet om og innsikt i dette kan lett føre til at en gruppe kan falle utenfor eller ikke får impulser til en mest mulig positiv utvikling. Det bør legges vekt på å rekruttere også mannlige ledere.

Aktuelle tiltak må reflektere unges behov både for kontakt med voksne og for å bli tatt på alvor som selvstendige og ansvarlige mennesker. I prosessen med å utvikle prosjekter må unges ideer derfor bli fanget opp. De må også få anledning til selv å ta initiativ til utvikling og gjennomføring av prosjekter.

VIDEREFØRING AV SATSINGSOMRÅDE

- KIRKENS ARBEID BLANT MENNESKER MED PSYKISK UTVIKLINGSHEMMING

Kirkens arbeid blant mennesker med psykisk utviklingshemming ble avsluttet som sentralt prosjekt i Kirkerådet i inneværende år. Det fremmes forslag om videreføring av satsingsområdet for ytterligere 5 år. Komiteen er enig i dette, jf. første avsnitt under generelle merknader. Spesielt vil vi påpeke den store utfordringen menighetene har fått ved at de fleste psykisk utviklingshemmede nå er bosatt i sine hjemstedskommuner.

Komiteen har bragt i erfaring at prestestillingen som er omtalt i Kirkerådets saksframlegg vil være inne på statsbudsjettet fra 1995. Det vil likevel fortsatt være et klart behov for nye stillinger og ytterligere driftsmidler. Komiteen mener at både bispedømmerådene, Kirkerådet og Kirkedepartementet må bidra til dette.

- SATSINGSOMRÅDER SOM ER I GANG

a) PLAN FOR DÅPSOPPLÆRING - RAPPORT 1991-94

"Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke" ble vedtatt av Kirkemøtet i 1991. Samtidig ble innføringen av den samme planen gjort til et hovedsatsingsområde i de følgende 5 årene.

Kirkemøtet 1994 har fått seg forelagt en rapport om arbeidet fram til nå. Komiteen vil uttrykke tilfredshet med at hovedsatsingsområdet "Plan

for dåpsopplæring" er blitt fulgt opp slik som forutsatt.

En er glad for at det synes som om innføringen av dåpsopplæringsplanen har fått et bredt nedslagsfelt i hele kirken. Også mange av de kristelige organisasjonene har gått inn i dette arbeidet.

Dåpsopplæringsplanen er en rammeplan, og menighetene blir utfordret til å lage lokale planer. Komiteen ser det som både viktig og riktig at dåpsopplæringen får et lokalt og stedegent preg, og at menighetene avpasser arbeidet etter sine egne muligheter og behov.

b) SAMISK KIRKELIV

Komiteen er glad for at virksomheten innenfor satsingsområdet "Samisk kirkeliv" nå er vel etablert. Tilstrekkelige bevilgninger over Særfond II er avgjørende for oppfølging og gjennomføring av tiltak som er iverksatt og for igangsetting av nye tiltak.

c) DET ØKUMENISKE TIÅRET

Når det gjelder satsingsområdet "Det økumeniske tiåret 1988-98 - kirker i solidaritet med kvinner", beklager komiteen at oppfølgingen på bispedømmeplan har vært mangelfull.

Komiteen vil uttrykke glede over at Norges KFUK nå har gjort vedtak om opprettelse av et støttesenter i Oslo for mishandlede kvinner. Støttesenteret vil bygge på det materialet som foreligger fra Kirkerådets mangeårige virksomhet på dette feltet. Dette innebærer at Kirkemøtets vedtak i 1986 om opprettelse av et slikt senter nå kan virkeliggjøres.

Forslag til vedtak

Bevilgningen over Særfond II for kalenderåret 1995 går til tiltak innenfor disse formål:

I. Hovedsatsingsområde

- Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke - videreføring som hovedsatsingsområde i 5-års perioden, dvs. t.o.m. 1996.

II. Andre satsingsområder

a) Nytt satsingsområde:

- Ung i kirken (3 år) - t.o.m. 1997

b) Videreføring av tidligere vedtatte satsingsområder:

- "Stiftelsen Kirkeforskning" (3 år)
  - t.o.m. 1996
- Det økumeniske tiåret (8 år)
  - t.o.m. 1998
- Kirkens arbeid blant mennesker med psykisk utviklingshemming (5 år)
  - t.o.m. 1999
- Gudstenestefornyelse og evangelisering (2 år) - t.o.m. 1995
- Vern om livet (3 år) - t.o.m. 1996

III. Til disposisjon for Kirkerådet

- Kirkerådet får fremdeles fullmakt til å disponere en del av bevilgningen til egne eller andre instansers prosjekt og tiltak som ikke direkte faller inn under satsingsområdene.

Det kan nyttes midler til planlegging og gjennomføring av "Norske Kirkedager 1997" i Trondheim.

IV. Samisk kirkeliv

- Kirkemøtet ber om at Kirkerådet og Kirkedepartementet gir Samisk kirkeråd midler til prosjekt og tiltak innen samisk kirkeliv.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Elise Haugland Madsen
Saksordfører: Jorun Moe

Disse hadde ordet:

Jorun Moe, Odd Bondevik, Ola Ersland, Anne Louise Tveter, Olaug Vedvik Torset, Tom Solberg, Anders Sæbø, Berit Helgøy Kloster, Gunvor Kongsvik, Gerd Marie Ådna, Marianne Bergsjø, Finn Wagle, Målfrid Elsbakk, Per Halstein Nielsen, Kristine Sandmæl, Hild Myrene, Magne T. Hjorthaug, Sigurd Osberg, Claus Jebsen, Marit Torp.

Fremsatte forslag

Fra Ola Ersland:

Kyrkjemøtet oppmodar Kyrkjerådet om å vurdera eit nytt satsingsområde:

- Lokale/regionale kurs for sokneråda med særleg vekt på strategisk planlegging.

Kan oversendast utan realitetsvotering.

Fra Berit Helgøy Kloster:

Nytt satsingsområde:

Menighetskontakt - "omsorg for kvarandre". Det utarbeides eit forslag til strategi, målsetjing og muligheter for økonomisk stønad, for kyrkjer i ulike bispedømmer som ynskjer å ha eit inspirasjons- og omsorgsfellesskap med kvarandre.

Fra Per Halstein Nielsen:

Pk. II, bokstav a: Nytt satsingsområde: Ung i kirken (5 år) - t.o.m. 1999.

Fra Marianne Bergsjø:

Generelt, etter andre avsnitt:

- Det bør tydeliggjøres at det dreier seg om midler til prosjektrettet virksomhet.

Fra Finn Wagle:

Til side 5, Ung i kirken:

Før nest siste avsnitt foreslås et nytt avsnitt:

Komiteen vil understreke betydningen av å se satsingsområdet Ung i kirken i sammenheng med Kirkemøtets engasjement omkring "Forbruker-samfunnet som etisk utfordring". Et tema som "ungdom og miljø" gir gode muligheter for oppfølging innenfor de prosjekter som skal utgjøre satsingsområdet "Ung i kirken".

Fra Olaug Vedvik Torset:

Til s. 6 - tillegg/ending midt på siden:

Også mange av de kristelige organisasjonene er

aktive i dette arbeidet og en stor ressurs for gjennomføringen av dåpsopplæringsplanen.

Votering

Forslagene fra Olaug Vedvik Torset og Finn Wagle tas inn; forslaget fra Marianne Bergsjø tas ikke inn, men enig i sak. Forslagene fra Ola Ersland, Berit Helgøy Kloster og Per Halstein Nielsen sendes Kirkerådet uten realitetsbehandling.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

Bevilgningen over Særfond II for kalenderåret 1995 går til tiltak innenfor disse formål:

I. Hovedsatsingsområde

- Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke - videreføring som hovedsatsingsområde i 5-års perioden, dvs. t.o.m. 1996.

II. Andre satsingsområder

a) Nytt satsingsområde:

- Ung i kirken (3 år) - t.o.m. 1997

b) Videreføring av tidligere vedtatte satsingsområder:

- "Stiftelsen Kirkeforskning" (3 år)
  - t.o.m. 1996
- Det økumeniske tiåret (8 år)
  - t.o.m. 1998
- Kirkens arbeid blant mennesker med psykisk utviklingshemming (5 år)
  - t.o.m. 1999
- Gudstenestefornyelse og evangelisering (2 år) - t.o.m. 1995
- Vern om livet (3 år) - t.o.m. 1996

III. Til disposisjon for Kirkerådet

- Kirkerådet får fremdeles fullmakt til å disponere en del av bevilgningen til egne eller andre instansers prosjekt og tiltak som ikke direkte faller inn under satsingsområdene.

Det kan nyttes midler til planlegging og gjennomføring av "Norske Kirkedager 1997" i Trondheim.

IV. Samisk kirkeliv

- Kirkemøtet ber om at Kirkerådet og Kirkedepartementet gir Samisk kirkeråd midler til prosjekt og tiltak innen samisk kirkeliv.

*

Vedtaket var enstemmig.

SAK KM 6/94: TIDFESTING AV
KYRKJEMØTET 1996

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 6.1 SAKSUTGREIING

INNSTILLING FRÅ KOMITE F:

Saksutgreiing

I møteføresegna for Kyrkjemøtet (§ 1-19) står det at Kyrkjemøtet det eine året tidfester Kyrkjemøtet dei to neste åra, etter framlegg frå Kyrkjerådet.

Møteføresegna rår til at "Kirkemøtet bør finne sted på noenlunde samme tid hvert år".

Kyrkjemøtet har med unnatak av 1994 dei siste åra vart frå søndag til fredag.

Kyrkjemøtet 1993 gjorde vedtak om at Kyrkjemøtet 1995 vert halde frå søndag 12. til fredag 17. november.

Merknader frå komiteen

Med dei positive røynsler ein har heilt frå 1984 med å leggja møta til november, er det naturleg å plassere også Kyrkjemøtet 1996 i november-månad.

Komiteen vil likevel gjere merksam på at november månad er vanskeleg for dei unge deltakarane på Kyrkjemøtet. November er samanfallande med eksamensførebuing for studentar ved universitet og høgskular.

Komiteen registrerer at Kyrkjemøtet tidligare har gitt uttrykk for at Kyrkjemøtet ikkje må falle saman med Helgemessesundag, eller med grunnskoleveka som er første veka i november. I 1996 fell Helgemessesundag på 3. november.

Kyrkjemøtet må vidare heller ikkje kome så seint at Kyrkjemøtet si handsaming av Statsbudsjettet ikkje rekk å få innverknad på budsjetthandsaminga i Stortinget.

Komiteen vil vidare påpeike at det for mange er vanskeleg å vere mange dagar i rad borte frå arbeidet. Difor er det moment som talar for å leggje Kyrkjemøtet frå fredag til onsdag, slik løysinga var i år.

Omsynet til tilstrekkeleg tid til handsaming av sakene i Kyrkjemøtet må imidlertid vege sterkast. Det er óg ei dårleg løysing å tidfeste Kyrkjemøtet slik at sundagen vert ein arbeidsdag.

Komiteen har vurdert dei ulike alternativa som er lagt fram i saksutgreiinga.

Komiteen slutter seg til Kyrkjerådet si tilråing og går inn for at Kyrkjemøtet 1996 vert halde søndag 10. - fredag 15. november.

Framlegg til vedtak

Kyrkjemøtet 1996 vert halde søndag 10. - fredag 15. november.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Elise Haugland Madsen
Saksordførar: Harald Gammelsæter

Desse hadde ordet:

Harald Gammelsæter, Olav Øygard, Bjørn Bue, Astrid Grude Eikseth, Andreas Aarflot, Ragnhild Hellemo, Nils Valde.

Endringsframlegg

Frå Astrid Grude Eikseth:

Sak 6 foreslås går tilbake til Komite F.

Framlegget frå Astrid Grude Eikseth fekk 27 stemmer og fell.

KYRKJEMØTET
SITT VEDTAK

Kyrkjemøtet 1996 vert halde søndag 10. - fredag 15. november.

*

Vedteke mot 2 røyster.

Sak KM 7/94: ORIENTERINGSSAKER

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 7.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 7.2 BISPEMØTET
PROTOKOLL 1994
- Dokument 7.3 ÅRSMELDING FOR
DEN NORSKE SJØMANNSMISJON/
NORSK KIRKE I UTLANDET
1993
- Dokument 7.4 MELDING OM
BISPEDØMMERÅDENES TILSETTINGER
1.7.1993 - 30.6.1994

Kirkerådets anbefaling

Kirkemøtet 1994 tar til etterretning orienteringen og protokoll fra Bispemøtet 1994, Årsmelding for Den norske Sjømannsmisjon og meldingen om bispedømmerådenes tilsettinger.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Elise Haugland Madsen

Sak KM 7.2:
Bispemøtet 1994

Disse hadde ordet:

Andreas Aarflot, Karl Johan Tveiten, Olav Holten, Odd Bondevik.

Sak KM 7.3:
Årsmelding for
Den norske Sjømannsmisjon/
Norsk kirke i utlandet
1993

Disse hadde ordet:

Kjell Bertel Nyland, Ole D. Hagesæther, Astrid Grude
Eikseth, Sigurd Osberg, Dennis Larsen.

Sak KM 7.4:
Melding om
bispedømmerådenes tilsetninger
1.7.1993 - 30.6.1994

Disse hadde ordet:

Olav Øygard, Hans Olav Høivik.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

Kirkemøtet 1994 tar til etterretning orienteringen og
protokoll fra Bispemøtet 1994, Årsmelding for Den norske
Sjømannsmisjon og meldingen om bispedømmerådenes tilset-
tinger.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 8/94: MÅLDOKUMENT 1995-98 FOR
DE SENTRALKIRKELIGE RÅD

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 8.1 SAKSORIENTERING

Dokument 8.2 MÅLDOKUMENT 1995-98 FOR
DE SENTRALKIRKELIGE RÅD

INNSTILLING FRA KOMITE B:

Saksorientering

Kirkemøtet i 1992 ba om at det til Kirkemøtet i 1993 ble fremlagt en samlet plan for den virksomhet som skal utøves på Kirkemøtets vegne av Kirkerådet, Mellomkirkelig Råd og Samisk Kirkeråd. En slik strategiplan ble fremlagt og vedtatt på Kirkemøtet i 1993.

I Kirkemøtets vedtak i 1993 heter det i pkt. 2:

Planen legges fram for Kirkemøtet i 1994 for eventuell revisjon.

I komiteinnstillingen til Kirkemøtet i 1993 heter det i pkt. d:

Komiteen mener at planen bør legges fram for Kirkemøtet 1994, fordi dette er en ny type plandokument, og dessuten bør det nyvalgte Kirkemøtet neste år selv drøfte strategiplanen. Deretter bør planen revideres hvert annet år. Kapittel 4 og 5 bør imidlertid justeres hvert år, slik at vedtak fra Kirkemøtet kan innarbeides i planen.

Komiteens merknader

Komiteen har mottatt kommentarer fra komiteene A, C, E og F.

Komiteen har drøftet måldokumentet, men finner ikke grunn til å foreslå endringer i de fire første kapit-

lene, med unntak av formuleringen av det overordnede målet.

Kommentarene fra de andre komiteene oversendes til Kirkerådet med sikte på behandlingen av måldokumentet på Kirkemøtet i 1996.

Komiteen har følgende kommentarer til måldokumentet:

a) Overordnet mål og hovedmålene

Komiteen har drøftet det overordnede målet (kap. 1 i måldokumentet) og de fem hovedmålene (kap.4).

Når det gjelder det overordnede målet, har komiteen tatt hensyn til innspill fra andre komiteer. Det fremkom et ønske om å inkludere det diakonale aspektet på en tydeligere måte. Komiteen foreslår derfor følgende tillegg:

Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Hovedmålene beskriver på en god måte kirkens vesen og oppdrag. Dette er mål som det er inspirerende og engasjerende å arbeide ut fra.

b) Prioriteringer

Komiteen har drøftet de 22 delmålene som utdyper de fem hovedmålene. Komiteen vil understreke at alle disse delmålene er prioriterte mål. De gir til sammen et godt uttrykk for helheten i de sentralkirkelige råds arbeid.

Likefullt vil komiteen fremheve fire av delmålene som spesielt viktige i perioden 1995-98:

- Bidra til opplæring av alle døpte i den kristne tro (delmål 2)
- Styrke kirkens arbeid blant ungdom og ungdommens deltakelse i kirkens liv (delmål 3)
- Arbeide for at misjon og evangelisering blir en integrert del av kirkens liv (delmål 7)
- Arbeide for tilstrekkelig kirkelig betjening og gode arbeidsforhold (delmål 19)

Delmål 2 og 3 knytter seg til viktige saker som gjennomføringen av dåpsopplæringsplanen og Ung i kirken.

Delmål 7 prioriteres, bl.a. fordi Samarbeidsråd for Menighet og Misjon nylig er etablert.

Delmål 19 vil stå sentralt i forbindelse med gjennomføringen av den nye kirkeloven.

Forslag til vedtak

1. Måldokument 1995-98 for de sentralkirkelige råd vedtas med følgende endringer:

- a) Overordnet mål:

Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

- b) Kapittel 5:

Prioriteringer for de sentralkirkelige råd 1995-98.

Kirkemøtet 1994 vil se det som viktig at disse delmålene i måldokumentet prioriteres i perioden 1995-98:

- Bidra til opplæring av alle døpte i den kristne tro (delmål 2)
- Styrke kirkens arbeid blant ungdom og ungdommens deltakelse i kirkens liv (delmål 3)
- Arbeide for at misjon og evangelisering blir en integrert del av kirkens liv (delmål 7)
- Arbeide for tilstrekkelig kirkelig betjening og gode arbeidsforhold (delmål 19)

2. Måldokumentet legges fram for Kirkemøtet hvert annet år. Neste gang blir på Kirkemøtet i 1996.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Nils Valde
Saksordfører: Målfrid Elsbak

Disse hadde ordet:

Målfrid Elsbak, Odd Einar Dørum, Ole Harald Neergård, Turid Ulvedal Nes, Sigrun Møgedal, Odd Bondevik, Astrid Grude Eikseth, Olaf N. Myklatun, Otto Strand, Marianne

Bergsjø, Karl Johan Tveiten, Gerd Marie Ådna, Harald Lindemann, Andreas Aarflot.

Endringsforslag

Fra Ole Harald Neergård:

Tillegg:

- Engasjere seg aktivt i de etiske og religiøse problemstillinger som kommer fram i møte med flyktninger og andre saker der menneskeverdet er truet.

Forslaget oversendes Kirkerådet.

Fra Astrid Grude Eikseth:

Tillegg i vedtakets pkt. 1, bokstav b:

- Arbeide for å styrke fellesskapet mellom kirker i Norge og innen Den norske kirke.

Fra Odd Einar Dørum:

Dokument 8.2, s. 13, pkt. 9, etter pkt. 10, tilføyes:

... herunder drøfte de utfordringer Islam representerer.

Fra Turid Ulvedal Nes:

Forslag til vedtak:

1. a) Overordnet mål:

Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, diakonal og åpen folkekirke.

Fra Ole Harald Neergård:

- Arbeide for at misjon, evangelisering og menneskeverd blir en integrert del av kirkens liv. (7)

Votering

- Turis Ulvedal Nes' forslag falt mot 40 stemmer.
- Ole Harald Neergård's forslag falt mot 18 stemmer.
- Odd Einar Dørum's forslag vedtatt enstemmig.
- Astrid Grude Eikseth's forslag vedtatt mot 1 stemme.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

---

1. Måldokument 1995-98 for de sentralkirkelige råd vedtas med følgende endringer:

a) Overordnet mål:

Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

b) Kapittel 5:

Prioriteringer for
de sentralkirkelige råd 1995-98.

Kirkemøtet 1994 vil se det som viktig at disse delmålene i måldokumentet prioriteres i perioden 1995-98:

- Bidra til opplæring av alle døpte i den kristne tro (delmål 2)
- Styrke kirkens arbeid blant ungdom og ungdommens deltakelse i kirkens liv (delmål 3)
- Arbeide for at misjon og evangelisering blir en integrert del av kirkens liv (delmål 7)
- Arbeide for tilstrekkelig kirkelig betjening og gode arbeidsforhold (delmål 19)
- Arbeide for å styrke fellesskapet mellom kirker i Norge og innen Den norske kirke

Dokument 8.2, s. 13, pkt. 9, etter pkt. 10, tilføyes: ... herunder drøfte de utfordringer Islam representerer.

2. Måldokumentet legges fram for Kirkemøtet hvert annet år. Neste gang blir på Kirkemøtet i 1996.

*

Vedtaket var enstemmig.

MÅLDOKUMENT
FOR
DE SENTRALE KIRKELIGE RÅD
1995 - 98

- KIRKERÅDET
  - MELLOMKIRKELIG RÅD
  - SAMISK KIRKERÅD
-

INNHOOLD

---

1. Overordnet mål for Den norske kirke .....
2. utfordringer for Den norske kirke .....
  1. Avstanden mellom passivt kirkemedlemskap og bevisst menighetstilhørighet .....
  2. En kirke som stadig trenger fornyelse og vekst .....
  3. Et pluralistisk samfunn .....
  4. En urettferdig verden .....
  5. Spenningen mellom fellesskap og isolasjon .....
3. De sentralkirkelige råds oppgaver og ressurser .....
4. Målsettinger for de sentralkirkelige råd 1995-98 .....
  1. En tilbedende kirke som stadig fornyes .....
  2. En forkynnende kirke som vitner om Guds nåde og gode vilje for livet .....
  3. En tjenende kirke som arbeider for fred, rettferdighet og vern om skaperverket .....
  4. En inkluderende kirke som bygger fellesskap med respekt for ulikheter .....
  5. En tilgjengelig kirke med bred deltakelse fra kirkens medlemmer .....
5. Prioriteringer for de sentralkirkelige råd 1995-1998 .....

VEDLEGG

- De sentralkirkelige råds oppgave og plass i Den norske kirke .....

---

1. OVERORDNET MÅL
FOR
DEN NORSKE KIRKE

Den norske kirke er menigheter - samlet i 11 bispedømmer - som tilhører den ene, hellige, allmenne og apostoliske kirke. I denne del av den universelle kirke har flertallet av det norske folk gjennom en tusenårig historie møtt evangeliet og blitt døpt inn i et kirkelig fellesskap.

Kirken er som Guds folk mennesker som er samlet ved evangeliet og døpt til å leve i fellesskap med Gud og hverandre.

Både verden og kirken tilhører Gud. Intet livsområde er fremmed for Gud. Det skal derfor heller ikke være fremmed for kirken. Alt som skjer i verden, angår kirken.

Kirken er sendt til verden, og representerer Guds misjon til alle mennesker, til hele verden.

Det overordnede mål for de sentralkirkelige råd er derfor at

Den norske kirke skal være en bekjennende,
misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Menighetene - og kirken som helhet - skal nå bredt ut i folket og virke slik at mennesker i alle aldre og i ulike livssituasjoner kan få del i kirkes forkynnelse, opplæring, omsorg og fellesskap.

*

---

2. UTFORDRINGER
FOR
DEN NORSKE KIRKE

Ut fra det overordnede mål skal Den norske kirke:

- Tolke og aktualisere det kristne budskap i overensstemmelse med Skrift og Bekjennelse ;
- Arbeide for at alle mennesker kan få del i Guds omsorg og frelsende kjærlighet i Jesus Kristus;
- Være et levende fellesskap basert på Ordet og Sakramentene, hvor dens dømte medlemmer kan finne sammen i tro, tilbedelse og tjeneste.

De sentralkirkelige råd bidra til at Den norske kirkes menigheter kan møte de utfordringer kirken står overfor i dag.

*

Disse utfordringer er viktige i og for Den norske kirke:

1. Avstanden mellom passivt kirkemedlemskap og bevisst menighetstilhørighet:

- Hvor det høye medlemstallet og den store dåpsprosenten viser at folket ønsker tilhørighet til kirken.
- Hvor likevel medlemskapet for de fleste uttrykker seg vesentlig i deltakelse ved kirkelige handlinger og de store høytider.
- Hvor mange føler at de ikke finner et hjem for sin religiøsitet i Den norske kirke.
- Hvor menighetsfellesskapet ofte blir sett på som ekskluderende.
- Hvor kunnskapen om kristen tro ikke kontinuerlig blir utdypet, men blir stadig svakere blant kirkens medlemmer.

- Hvor kirken har fått en mer synlig og allmen akseptert plass i samfunnets og nasjonens liv.

Kirken er kalt til troskap mot sin Herre og Mester og til å samle sine medlemmer til tro, tilbedelse og tjeneste. Det innebærer å arbeide for at kirkens medlemmer finner sin plass i gudstjenestefeiring og nattverdfellesskap.

2. En kirke som stadig trenger fornyelse og vekst:

- Hvor behovet for et åpent og inkluderende menighetsfellesskap skal dekkes.
- Hvor det trenges en gudstjenestefeiring som samler og fornyer menighetene.
- Hvor engasjement for å nå videre ut med evangeliet må næres og styrkes.
- Hvor det er nødvendig at det kristne fellesskap gir rom for dialog og felles tjeneste.
- Hvor det er nødvendig at kirken har en tilgang på personell og ressurser som svarer til de utfordringer den står overfor.
- Hvor det er nødvendig at kirken har ansvarlige og funksjonsdyktige organer og hvor myndighet fortsatt overføres fra Staten til disse organer med sikte på økt kirkelig selvstyre.
- Hvor det er nødvendig at lekfolks engasjement blir sterkere og gjøres mer synlig.
- Hvor det er nødvendig at fellesskapet med den universelle kirke og engasjement for dens enhet konstant kommer til uttrykk på alle plan i kirkens liv.

Kirken er kalt til å leve i stadig fornyelse ut fra kirkens kilder, Ordet og Sakramentene, med nye impulser fra det verdensvide kirkelige fellesskap, og i åpent møte med samtiden.

3. Et pluralistisk samfunn:

- Hvor verdipluralisme blir et stadig mer fremtredende trekk.
- Hvor behovet for toleranse i forhold til annerledeshet stadig blir viktigere.

- Hvor andre religioner og nyreligiøse bevegelser medfører at kristendommen bare fremtrer som ett av mange mulige religiøse alternativ.
- Hvor andre kristne kirkesamfunn både utgjør alternativer til Den norske kirke samtidig som de viser bredden og rikdommen i hva det vil si å være kirke.
- Hvor spørsmålet etter etisk baserte holdninger og normer som kan virke samlende og grunnleggende for vårt samfunn, er påtrengende.
- Hvor behovet for en sterkere allmen etisk bevissthet og vilje til å handle etisk forsvarlig er påtrengende.
- Hvor kirkens etiske veiledning både blir etterspurt, benyttet og oversett på samme tid.
- Hvor etisk veiledning knyttet til enkelte livsområder som samliv, arbeid, forskning, miljø og andre samfunnsproblemer etterspørres i stadig sterkere grad.

Kirken er kalt til å avlegge et klart vitnesbyrd om sitt håp, sin tro og Guds gode vilje for livet. Samtidig skal kirken formidle etisk tenkning og etiske verdier som er allment forståelige og gyldige og i dette arbeide sammen med gode krefter i samfunnet.

4. En urettferdig verden:

- Hvor 2/3 av verdens befolkning blir stadig fattigere, mens 1/3 relativt sett blir rikere og der fattigdom i Sør og overforbruk i Nord er en trussel mot verdensfred og mot miljøet.
- Hvor krig og krenkelse av menneskerettigheter truer livsgrunnlaget for enkeltmennesker og folkegrupper, og hvor risikoen for masseflukt og massemigrasjon er stor.
- Hvor barn og ungdom mange steder vokser opp under uverdige livsforhold og hvor voksnes ressursbruk truer deres fremtid.
- Hvor kvinner fremdeles er de mest arbeidende, de dårligst betalte og mest utsatt for vold og trakassering.
- Hvor hudfarge/rase fortsatt fører til diskriminering.
- Hvor livsmiljøet trues av forurensning, atomvåpnenes forsatte eksistens, nedbryting av ozonlaget og utryddelse av dyre- og plantearter.

- Hvor utallige menneskeliv blir ødelagt gjennom bruk av rusmidler.
- Hvor høye aborttall vitner om vanskelige livsvilkår og behovet for etisk bevisstgjøring om det ufødte livs menneskeverd.
- Hvor moderne bioteknologi og mulighetene for genmanipulering forteller om behovet for etiske rammer for forskning omkring grunnleggende livsprosesser
- Hvor vårt eget velferdssamfunn blir stadig mer preget av urettferdighet der gjeldsofre, arbeidsledige, uføre, enslige forsørgere og minstepensjonister blir taperne mens folk med arbeid og utdanning blir vinnerne.

Kirken må følge Guds kall til arbeid for rettferdighet, fred og vern om skaperverket. Kirkens eget liv skal bære vitnesbyrd om disse verdier.

5. Spenningen mellom fellesskap og isolasjon:

- Hvor mange barn og unge forsømmes og hvor mange etter endt utdanning går ut i arbeidsledighet.
- Hvor samene både skal få sin plass og sine rettigheter, og bevare sin egen kulturelle integritet og økonomiske basis for sin livsform.
- Hvor innvandrere og asylsøkere både skal bli en del av det norske samfunn og kunne møte respekt for sin kulturelle og religiøse identitet.
- Hvor ensomhet blir et stadig mer utbredt og livstruende fenomen, og der stress og livsstilssykdommer øker i omfang.
- Hvor stadig flere familier brytes opp og stadig flere lever i enslig stand.
- Hvor det økumeniske fellesskap utdypes og utvikles samtidig som det trues av nye splittelser av nasjonale, etniske og teologiske grunner.

Kirken er kalt til å være et fellesskap preget av omsorg og respekt for ulikheter samtidig som den fremstår på basis av sin egen identitet.

---

3. DE SENTRALKIRKELIGE RÅD'S OPPGAVER OG RESSURSER

De sentralkirkelige råds oppgaver

Grunnenheten i Den norske kirke er menigheten. I Den norske kirkes menigheter er mennesker samlet ved evangeliet og døpt til å leve i fellesskap med Gud og hverandre. Det vil være en hovedoppgave for de sentralkirkelige råd (DSR) å arbeide for og med det menighetene er opptatt av og trenger. DSR skal støtte opp omkring de sentrale livsfunksjoner i menigheten: Forkynnelse, undervisning, omsorg og fellesskap. Samtidig skal DSR ivareta fellesoppgaver i og på vegne av Den norske kirke både nasjonalt og internasjonalt og i forhold til andre kirker og trossamfunn.

De sentralkirkelige råd har følgende virksomhets-idé:

DSR skal

- * støtte, hjelpe og utfordre kirkens organer, ansatte og frivillige medarbeidere i det daglige arbeid blant medlemmer i Den norske kirke;
- * fremtre på vegne av Den norske kirke overfor det nasjonale og internasjonale samfunn og i forhold til andre kristne kirker og andre religioner.

DSR's ansvar vil være konsentrert om disse hovedfunksjoner:

Forvaltningsorgan:

- Ivareta de oppgaver som Kirkemøtet eller rådene er tillagt i medhold av lover og bestemmelser.

Strategiorgan:

- Utvikle holdninger og ideer og samordne prioriteringen av innsatsområder i forhold til bredden av kirkens medlemmer og innen menighetsarbeidet.

Kompetanseorgan:

- Drive service-, utrednings- og informasjonstjeneste overfor kirkelig ansatte, organer, offentlige myndigheter, presse m.v.

Samarbeidsorgan:

- Bidra til en tjenlig fordeling av ansvar og oppgaver mellom instanser som har et arbeid innrettet mot menighetene og på vegne av vår kirke.

De sentralkirkelige råds ressurser

a. Statsbudsjettet

DSR mottar årlig en bevilgning over Statsbudsjettet og disponerer egne inntekter. Flere av disse inntektene bygger på forutsetninger som kan falle bort i planperioden. Det gjelder særlig deler av inntektene til Mellomkirkelig Råd. Perioden 1995-98 planlegges ut fra den forutsetning at bevilgningene over Statsbudsjettet skal økes tilsvarende slik at antall stillinger kan opprettholdes.

Det legges i planperioden opp til at prisstigning og lønnsutviklingen kompenseres gjennom bevilgninger. Endrede oppgaver og pålagt merarbeid forutsetter en økning av antall faste stillingshjemler.

b. Særfond II

Kirkemøtet disponerer 1/3 av den årlige avkastning av Opplysningsvesenets Fond, Særfond II. Disse midlene skal i henhold til retningslinjene bare brukes til prosjektstøtte.

Den 4-årige planperiode planlegges ut fra den forutsetning at midler fra Særfond II øker med 10% hvert år.

c. Stillinger

Dersom inntektene ikke forandres nevneverdig, vil DSR kunne disponere 116 årsverk (29 x 4) i den 4-årige planperioden. Den foreliggende strategiplan bygger på at DSR i planperioden over 4 år disponerer i alt 64 årsverk knyttet til arbeid ved fagkonsulenter. Det øvrige utgjøres av utøvende og faglig arbeid knyttet til ledelse og administrasjon.

Alle ansatte kan tillegges oppgaver for de 3 sentralkirkelige råd. DSR skal i planperioden søke å opprettholde nåværende stillinger i Mellomkirkelig Råd selv om ekstern finansiering faller bort. 4 eksternt finansierte konsulentstillinger i Mellomkirkelig Råd søkes etablert som faste stillingshjemler i planperioden.

Den faglige integrering mellom rådernes arbeid skal videreutvikles. Dette vil i praksis innebære en

styrkelse av virksomheten særlig i forhold til Samisk kirkeråd. Det vil allikevel være behov for å utvide betjeningen knyttet til Samisk kirkeråd med en stilling.

Kirkerådet vil i planperioden kunne få endrede og nye oppgaver som følge av ny Lov om Den norske kirke. Disse må ivaretas gjennom tilføring av nye ressurser. Det vil særlig være behov for styrket kompetanse i den videre utvikling av Kirkerådet som forvaltningsorgan. Det kan også bli nødvendig med omprioriteringer innen gitt stillingsramme.

Av de 64 årsverk, skal 25% eller ca. 14 årsverk kunne stå til disposisjon med henblikk på uforutsette oppgaver innen rammen av rådenes mandat. Denne disponible ressurs fordeler seg med en relativt sett større andel på Mellomkirkelig Råd enn Kirkerådet og Samisk kirkeråd. Bakgrunnen for dette er at arbeidsoppgavene for MKR er noe mindre forutsigbare og rådet trenger en større beredskap i forhold til dagsaktuelle utfordringer.

De sentralkirkelige råd kan knytte til seg noen prosjektledere for prosjekt finansiert av Særfond II eller annen finansiering. Andre oppgaver som søkes løst i form av prosjektstøtte, knyttes til eksterne instanser.

d. Faglige råd og utvalg

Faglige råd og utvalg skal bidra til å gi DSR fagkompetanse for planlegging og løsning av konkrete oppgaver.

Måldokumentet gir retning for hvilke oppgaver de faglige utvalg skal arbeide med. Men det er opp til Kirkerådet, Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd å avgjøre hvilke faglige utvalg rådene ønsker å knytte til sin virksomhet og på hvilken måte de faglige utvalg skal bistå rådene i å utføre sine oppgaver.

---

4. MÅLSETTINGER FOR
DE SENTRALKIRKELIGE RÅD
1995 - 98

Hovedmål 1

- * En tilbedende kirke som stadig fornyes.

Hovedmål 2

- * En forkynnende kirke som vitner om Guds nåde og gode vilje for livet.

Hovedmål 3

- * En tjenende kirke som arbeider for fred, rettferdighet og vern om skaperverket.

Hovedmål 4

- * En inkluderende kirke som bygger fellesskap med respekt for ulikheter.

Hovedmål 5

- * En tilgjengelig kirke med bred deltakelse fra kirkens medlemmer.

*

**1. En tilbedende kirke
som stadig fornyes**

DSR skal konsentrere arbeidet om følgende delmål:

- (1) Arbeide for å styrke gudstjenestelivet
- (2) Bidra til opplæring av alle døpte i den kristne tro
- (3) Styrke kirkens arbeid blant ungdom og ungdommens deltagelse i kirkens virksomhet
- (4) Formidle kunnskap om og inspirasjon fra andre kirker
- (5) Arbeide for større innsikt i og bevissthet om vår felles kristne kulturarv
- (6) Tilføre Den norske kirke forskningsbasert kunnskap om kirke og samfunn

**2. En forkynnende kirke som vitner om
Guds nåde og gode vilje for livet**

DSR skal konsentrere arbeidet om følgende delmål:

- (7) Arbeide for at misjon og evangelisering blir en integrert del av menighetens liv
- (8) Bidra til at Den norske kirke gir etisk veiledning på sentrale livsområder
- (9) Arbeide med Den norske kirkes forhold til det religiøse mangfold i Norge, herunder drøfte de utfordringer Islam representerer

**3. En tjenende kirke som arbeider for fred, rettferdighet og
vern om skaperverket**

DSR skal konsentrere arbeidet om følgende delmål:

- (10) Være engasjert i spørsmål som gjelder innvandrere, asylsøkere og flyktninger
- (11) Delta i arbeid for fred og protestere mot brudd på menneskerettighetene
- (12) Gjennomføre Kirkemøtets handlingsplan "Vern om fosteret - vern om livet" og delta i debatt om bioteknologi og medisinsk etikk
- (13) Arbeide for bedre miljø og en bærekraftig utvikling

- (14) Arbeide for likeverd og likestilling mellom kvinner og menn og gjennomføre Kirkemøtets handlingsplan "Det økumeniske tiåret - Kirker i solidaritet med kvinner"

4. En inkluderende kirke som bygger fellesskap med respekt for ulikheter

DRS skal konsentrere arbeidet om følgende delmål:

- (15) Arbeide for at menighetene kan være diakonale og livskraftige fellesskap i lokalmiljøet
- (16) Bidra til å verne samisk kultur og styrke samisk kirkeliv
- (17) Arbeide for å styrke fellesskapet mellom kirker i Norge og innen Den norske kirke
- (18) Arbeide for å styrke kirkens synlige enhet i det internasjonale kirkefellesskap

5. En tilgjengelig kirke med bred deltakelse fra kirkens medlemmer

DRS skal konsentrere arbeidet om følgende delmål:

- (19) Arbeide for tilstrekkelig kirkelig betjening og gode arbeidsforhold
- (20) Arbeide for funksjonsdyktige kirkelige organer
- (21) Engasjere og utruste lekfolk til frivillig innsats
- (22) Arbeide med kommunikasjon og informasjon på alle plan i kirken

---

5. PRIORITERINGER FOR
DE SENTRALKIRKELIGE RÅD
1995-98

Kirkemøtet 1994 vil se det som viktig at disse delmålene i måldokumentet prioriteres i perioden 1995-98:

- Bidra til oppløring av alle døpte i den kristne tro
(Delmål 2)
- Styrke kirkens arbeid blant ungdom og ungdommens deltagelse i kirkens virksomhet
(Delmål 3)
- Arbeide for at misjon og evangelisering blir en integrert del av menighetens liv
(Delmål 7)
- Arbeide for å styrke fellesskapet mellom kirker i Norge og innen Den norske kirke
(Delmål 17)
- Arbeide for tilstrekkelig kirkelig betjening og gode arbeidsforhold
(Delmål 19)

VEDLEGG

**De sentralkirkelige råds oppgave
og plass i Den norske kirke**

Kirkemøtet er det øverste valgte organ for Den norske kirke.

Kirkerådet, Mellomkirkelig Råd og Samisk Kirkeråd er utøvende organ og kompetanseorgan for Kirkemøtet.

Kirkerådet er lovfestet, valgt av Kirkemøtet, og har som oppgave å tilrettelegge saker for behandling i Kirkemøtet, iverksette møtets beslutninger og lede arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger. Rådet skal spesielt ivareta de oppgaver som følger av Kirkemøtets mandat, ha sin oppmerksomhet henvendt på saker av felles kirkelig karakter og interesse i kirke og samfunn, bidra til å vekke og nære det kristelige liv i menighetene og bidra til å fremme samarbeidet i Den norske kirke.

Mellomkirkelig Råd er oppnevnt av Kirkemøtet for å ivareta mellomkirkelige spørsmål på vegne av Den norske kirke. Rådet skal spesielt samordne og fremme kontakten mellom Den norske kirke og kirker i andre land, ivareta forbindelsen til internasjonale kirkelige organer, samordne og fremme kontakten med andre kirker i Norge, fremme økumeniske kunnskap og engasjement i menighetene og bearbeide de teologiske og sosial-etiske spørsmål som kirken møter i det økumeniske arbeid.

Samisk kirkeråd er oppnevnt av Kirkemøtet for å ivareta samisk kirkelig liv på vegne av Den norske kirke. Rådet skal spesielt fremme, verne og samordne arbeidet innenfor samiske kirkelig liv. Rådet skal stimulere til at samisk kirkelig liv blir ivaretatt som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke, fremme kjennskap om samisk kirkelig liv, bearbeide spørsmål som kirken møter i samisk kultur og tradisjon, bidra til å styrke den samiske befolknings kultur og fremme kunnskap om samenes stilling.

*

De sentralkirkelige råd definerer sin rolle slik i forhold til andre aktører/instanser:

De viktigste samarbeidspartnere for DSR er kirkelige ansatte, medlemmer av råd og utvalg, og frivillige medarbeidere i menighetene.

I dette arbeidet må DSR forholde seg til alle andre in-stanser som også innretter sitt arbeid mot menighetene.

- * DSR skal arbeide med rettslige, organisatoriske og økonomiske ordninger som hører inn under Stortingets, Kirkedepartementets og Sametingets ansvar med sikte på å gi kirken best mulig vilkår. DSR skal arbeide for å sikre kirken så gode vilkår som mulig og ut fra at dette oppnås best gjennom et godt samarbeid.

DSR skal prioritere arbeidet med de forvaltningsoppgaver som er delegert til Kirkemøtet og arbeide for en videre utvikling mot økt kirkelig selvstyre.

- * DSR skal arbeide med arbeidsgiveransvar og personalpolitikk når det gjelder stillinger under menighetsrådets mandat ut fra at disse spørsmål hører inn under Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon.
- * DSR skal arbeide med arbeidsgiveransvar og personalpolitikk når det gjelder stillinger i menighetene som er lønnet over Statsbudsjettet ut fra at disse spørsmål hører inn under Kirkedepartementet, bispedømmerådene og biskopene.
- * DSR skal i forhold til oppgaver innen kristelig virksomhet på menighetsplan, arbeide som strategi- og kompetanseorgan i forhold til bispedømmerådene. DSR ser ansvaret for at sentrale og regionale kirkelige organ utvikler felles målsettinger og strategier og at det sikres en tilfredstillende kompetanseutvikling. Menighetene skal ikke oppleve DSR og bispedømmene i en dobbeltrolle.

DSR skal i forhold til de oppgaver innen kirkelige forvaltning som Kirkedepartementet delegerer til bispedømmerådene, bidra til - i et samarbeid med departementet - utvikling av kompetanse på disse områder.

- * Biskopene er tillagt tilsyns- og veiledningsoppgaver som er knyttet til det kirkelige embete, men også forvaltningsoppgaver som er tillagt biskopene i medhold av lov.

Samordning av de oppgaver som er tillagt biskopene, skal ivaretas av Bispemøtet. Det lar seg vanskelig gjøre å skille ut hvilke oppgaver dette ikke er.

DSR skal imidlertid arbeide ut fra at styringsoppdraget og fellesoppgaver i Den norske kirke skal ivaretas av bispedømmeråd og Kirkemøtet. De saker som ikke eksplisitt ligger under biskopene, skal behandles av rådsorganene og samordningen av saker som gjelder hele Den norske kirke skal skje i regi av Kirkemøtet.

Det bør på denne bakgrunn legges opp til et konstruktivt samspill mellom biskop og bispedømmeråd og Bispemøtet og Kirkemøtet ved behandlingen av saker som gjelder fellesoppgaver i Den norske kirke.

- * DSR skal forholde seg til de frivillige kristelige organisasjoner og bevegelser som selvstendige arbeidsenheter i vår kirke og utvikle et godt samarbeid på de måter og i de former som er naturlig ut fra sak og egenart. Det kan skje ved å organisere samarbeid, å bidra til at selvstendig virksomhet skjer på basis av felles mål, å tilby organisasjonene oppgaver etter oppdrag fra Kirkemøtet eller å stimulere kirkelige organer og ansatte til aktivt arbeid innenfor organisasjonene.

Ved planlegging av tiltak innen menighetsarbeidet skal DSR arbeide ut fra at menighetene skal oppleve at rådsstrukturens og organisasjonenes arbeid utfyller hverandre på en tjenlig måte.

DSR skal samarbeide med organisasjoner og institusjoner gjennom å være oppnevnte instans til deres styrende organer i den utstrekning dette er ønskelig og nødvendig.

- * DSR skal samarbeide med humanitære organisasjoner for å bidra til løsning av viktige oppgaver nasjonalt og internasjonalt.
- * DSR skal gjennom deltakelse i Norges kristne råd stimulere til løsning av nasjonale økumeniske oppgaver og arbeide for at forholdet til DSR avklares.
- * DSR skal fremtre på vegne av menighetene og Den norske kirke overfor offentlige organer og institusjoner. DSR skal formidle impulser og synspunkter innenfor hele spennvidden i DSRs oppgavefelt. DSR skal medvirke til at offentlige organer og institusjoner løser oppgaver gjennom Den norske kirkes virksomhet der dette er tjenlig.
- * DSR skal fremtre på vegne av Den norske kirke i forhold til økumeniske organisasjoner. DSR medvirke til at impulser og synspunkter formidles tilbake til Den norske kirke, bidra til samordning og veiledning ved kirkesamarbeid og føre samtaler med andre kirker.

Sak KM 9/94: LOV OM DEN NORSKE KIRKE

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 9.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 9.2 KIRKEDEPARTEMENTET'S
HØRINGSNOTAT
- Dokument 9.3 NOTAT OM KIRKEAVGIFT

1. Plenumsbehandling

DOKUMENT 9.4

INNSTILLING FRA KOMITE D:

På bakgrunn av innspill fra de øvrige komiteer la komiteen frem følgende forslag til konkluderende anbefaling i 5 hovedspørsmål i Kirkerådets forslag til uttalelse (Dokument 9.1):

- a) Forenkling og ajourføring av
den kirkelig lovgivning
(Dokument 9.4, side 7)

Komiteen slutter seg til pkt. a.

- b) Lokalmenighetens selvstendighet
(Dokument 9.4, side 10)

Et flertall i komiteen (11 medlemmer) støtter forslaget om at kirkelig fellesråd etableres som det ansvarlige forvaltningsorgan med det mandat som er foreslått dersom det innføres ordninger som ivaretar behovet for fleksibilitet når det gjelder ansvarsfordeling mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd. Grensene for fleksibiliteten bestemmes av kirkelig fellesråd.

- Tilsettings- og instruksmyndighet bør i stor utstrekning delegeres til vedkommende menighetsråd, mens arbeidsgiveransvaret for øvrig kan ivaretas av fellesrådet. I de tilfeller myndig-

heten ikke er delegert, legges stor vekt på menighetsrådets innstilling.

- Bestemmelsen i § 9, 2. ledd, sløyfes (dvs. menighetsrådets vedtak om opprettelse av stilling skal godkjennes av fellesrådet).
- I store kommuner bør fellesråd kunne etableres på bydels- eller prostinivå og i særlige tilfeller på mindre enheter. Dette sikres gjennom utfyllende bestemmelser til § 5, siste ledd.

Et mindretall i komiteen (2 medlemmer) mener at menighetsrådet skal ha tilsettings- og arbeidsgiveransvar. Kirkelig fellesråd foretar tilsetting og har arbeidsgiveransvar der soknene har vedtatt å legge denne funksjonen til fellesrådet. Ved slik tilsetting skal vedkommende menighetsråd gis anledning til å uttale seg før tilsetting og fastsetting av instruks.

c) **Økte ressurser - finansiering**
(Dokument 9.4, side 16)

Komiteen gir sin tilslutning til at kommunestyret fortsatt skal ha ansvaret for å bevilge midler til den lokale kirke, jf. § 14 og 15. Komiteen legger til grunn at dette innebærer økte ressurser til kirken over kommunebudsjettet. For det første kan ikke kommunene sies å ha oppfylt de rettslige forpliktelser fullt ut på bakgrunn av dagens lovgivning. For det andre vil administrative ressurser og kommunal tjenesteyting som i dag ytes til kirken, måtte overføres til kirkelig fellesråd når kommunene ikke lenger skal ha disse oppgaver. Dette innebærer at de midler som skal utredes til kirkelig fellesråd i fremtiden må bli større enn de midler som i dag bevilges over det kommunale kirkebudsjett.

Komiteen går videre inn for at Staten tilfører økte ressurser til den lokale kirke som følge av ny lovgivning. Dette gis i form av tilskudd til kirkelig fellesråd. Tilskuddet fordeles av bispedømmerådet.

Det arbeides videre med kirkeavgiftalternativet dersom Stortingsbehandlingen ikke medfører økte ressurser. Komiteen anser det uansett som tjenlig at Kirkerådet arbeider videre med hvordan en slik ordning kan fungere.

Komiteen gir sin tilslutning til lovforslaget samtidig som det arbeides for å få en forpliktende økonomisk basis for kirkens arbeid gjennom den tilskuddsordning som er foreslått.

d) **Stillingsstruktur og
opphevelse av profesjonslovene**
(Dokument 9.4, side 19)

Komiteen slutter seg til at profesjonslovene blir opphevet og at Kirkemøtet gis myndighet til å fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for stillinger innen undervisning, diakoni og kirke- musikk.

Et flertall i komiteen (7 medlemmer) støtter forslaget om at bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og at alle øvrige arbeidstakere tilsettes av kirkelig fellestråd.

Et mindretall i komiteen (5 medlemmer) mener at bispedømmerådet tilsetter menighetsprester, kateke- ter og diakoner, og at øvrige arbeidstakere til- settes av kirkelig fellestråd/menighetsrådet.

2 medlemmer av komiteen tar foreløpig ikke stand- punkt.

Blant de 12 som tilhører flertallet og mindretal- let, har 3 signalisert at de på lengre sikt kan tenke at alle - inkludert menighetsprestene - til- settes av kirkelig fellestråd.

e) **Medbestemmelse og
tjenestemannsrepresentasjon i rådene**
(Dokument 9.4, side 20)

Komiteen gir sin tilslutning til ny § 31 om med- bestemmelse.

*

Komiteen la dessuten frem følgende forslag til endringer av merknader og forslag til endringer i lovteksten i forhold til Kirkerådets forslag til uttalelse (Doku- ment 9.1) - (alle komiteens endringer er understreket):

§ 1 Lovens formål

Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for at Den norske kirke kan utføre sin tjeneste som en levende folkekirke med basis i den evangelisk-lutherske bekjennelse.

§ 2 Kirkelig inndeling

3. ledd:

I 2. avsnitt foreslås følgende endring:

Kirkemøtet slutter seg til dette og ser ikke at det i dagens situasjon er behov for eller ønskelig å åpne opp for andre typer kategorialmenigheter og gi disse tilsvarende rettslig regulering. Kirkemøtet er av den oppfatning at slike spesialordninger i størst mulig grad bør unngås. Det bør imidlertid legges til rette for at det kan fastsettes særskilt ordning for samiske menigheter. Kirkemøtet foreslår en endring i 3. ledd i samsvar med dette.

Endringsforslag:

3.ledd: Særskilt ordning for døvemenigheter og samiske menigheter fastsettes av Kongen.

§ 5 Soknets organer

1. ledd:

Merknad fra et mindretall i komiteen:

Et mindretall på 3 medlemmer går inn for at sokneråd benyttes som felles betegnelse for menighetsråd og sokneråd.

§ 6 Menighetsrådets sammensetning

2. ledd:

Nytt avsnitt etter 2. avsnitt:

Kirkemøtet foreslår en tilføyelse i 2. ledd, som klargjør at kommunestyrets medlem tiltrer menighetsrådet når menighetsrådet ivaretar oppgaver som er tillagt kirkelig fellesråd. Dette innebærer at kommunestyrets medlem bare møter når menighetsrådet behandler saker som skal til kommunen til behandling.

Endringsforslag:

2. ledd: I kommuner med bare ett sokn, velger kommunestyret selv blant kommunestyrets medlemmer et medlem og varamedlem til menighetsrådet som tiltrer menighetsrådet når menighetsrådet ivaretar oppgaver som er tillagt kirkelig fellesråd. Dette

medlem kommer i tillegg til de som velges etter første ledd.

§ 9 Menighetsrådets oppgaver

Endringsforslag:

1. ledd: Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige livet i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, døpte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.
2. ledd: Menighetsrådet har ansvar for at diakonitjenesten innarbeides og utvikles i soknet.

§ 11 Menighetsmøtets oppgaver

2. ledd, bokstav a:
- Nytt 3. avsnitt:

I samiske menigheter eller i menigheter med samisktalende befolkning, skal det angis antall ordinære gudstjenester som skal forrettes på samisk/norsk. Det gjelder særlig menighetene innenfor forvaltningsområdet for de samiske språkreglene. Kirkemøtet ber departementet vurdere om det bør tas inn et eget punkt om dette under menighetsmøtets oppgaver i annet ledd.

§ 12 Sammensetningen av kirkelig fellestråd

1. ledd, bokstav a:
1. avsnitt endres til:

På grunn av store variasjoner mellom soknene innen kommunen med hensyn til innbyggertall, antall sokn i kommunen m.v. har Kirkemøtet vurdert om det ville være ønskelig med en mer fleksibel ordning for sammensetningen av kirkelig fellestråd f.eks. ved at Kirkemøtet gis myndighet til å fastsatte regler for sammensetning og valg av kirkelig fellestråd. Evt. kan dette gjøres ved at bispedømmerrådet gis myndighet til å dispensere fra bestemmelsen, dersom sammensetningen vil vise seg urimelig eller lite hensiktsmessig.

Kirkemøtet vil imidlertid støtte at det gis entydige regler i loven om sammensetningen, men foreslår noen endringer.

§ 14 Kirkelig fellestråds oppgaver

1. ledd:

Avsnittet endres til:

Fellestrådetts formålsbestemmelse er etter Kirkemøtetts mening fyldestgjørende når den sammenholdes med de oppgaver som er listet opp senere i paragrafen. Formulering at kirkelig fellestråd "skal utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen" bør endres. Leddet vil da lyde: "... mål og planer for den kirkelige virksomhet som følger av kommunens ansvar etter § 15, ..."

Endringsforslag:

1. ledd: Kirkelig fellestråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet som følger av kommunens ansvar etter § 15, fremme samarbeid ...

§ 15 Kommunens økonomiske ansvar

4. ledd:

Nytt avsnitt etter 1. avsnitt:

Kirkemøtet foreslår at det tas inn en bestemmelse som gir rådmannen lovhjemmel for å be daglig leder møte i et politisk organ ved behandling av kirkelige saker.

1. ledd, ny bokstav g) i Kirkerådetts forslag sløyfes. Forslaget lyder: "utgifter til lønn og godtgjøringer etter gjeldende avtaler for tilsatte i soknene".

Daglig leder av kirkelig fellestråd kan gis møte- og talerett i politiske organ når disse behandler saker som direkte berører fellestrådetts virksomhet.

Nytt 6. ledd:

Dersom kirkelig fellesråd finner at reglene gitt i eller i medhold av denne paragraf ikke er oppfylt, kan kirkelig fellesråd påklage kommunens budsjettvedtak til departementet, som kan pålegge kommunen å endre vedtaket.

I siste linje strykes "som kan pålegge kommunen å endre vedtaket".

§ 18 Forvaltning av kirkene og
begrensning i rådighet

Følgende kommentar tas med til denne paragraf:

Kirkemøtet er enig i høringsutkastets forslag til 4. ledd som innebærer at Stiftsdireksjonen avvikles og at bispedømmerådet overtar funksjonen som godkjenningssinstans. Kirkemøtet forutsetter at biskopen som særlig sakkyndig er sentral i bispedømmerådets forberedelse og behandling av disse sakene.

§ 21 Oppføring av ny kirke m.v.

Merknad fra komiteen (tas inn etter 2. avsnitt):

Komiteen er i tvil om det er tjenlig å fastsette en øvre grense for størrelsen av kirkebygg. Komiteen er klar over at dagens lovgivning fastsetter 600 sitteplasser som øvre grense. Siden det i høringsutkastet imidlertid åpnes for at departementet kan gjøre unntak fra bestemmelsen om antall sitteplasser, finner komiteen allikevel å kunne slutte seg til forslaget.

§ 23 Bispedømmeråd

5. avsnitt endres til:

Kirkemøtet mener i denne forbindelse at valg av de leke representantene til bispedømmerådet fortsatt bør legges til bispedømmemøtet. Dette trenger ingen lovfesting, siden regler for valg fastsettes av Kirkemøtet, jf. § 23, annet ledd.

Kirkemøtet foreslår en viss styrking av bispedømmemøtets mandat, ved at det i lovteksten fastslås at det kan fatte rådgivende vedtak for bispedømmerådet.

5. ledd:

I nest side avsnitt foreslås følgende tilføyelse:

Når det gjelder å lovfeste plikt til å sørge for geistlig betjening, vises til kap. 3.1, pkt. d. For øvrig forutsetter Kirkemøtet at ordningen med at det er bispedømmerådet som tilsetter menighetsprester, skal fortsette, og ønsker dette tatt inn i § 23.

Det bør dessuten tas inn en bestemmelse i § 23, 8. ledd om at bispedømmerådet tilsetter daglig leder og øvrig personell.

Nytt siste avsnitt:

Kirkemøtet ber forøvrig om at det blir vurdert om fordelingen av tilskudd til samisk tolketjeneste bør tas inn i § 23 sammen med undervisnings- og diakonitjeneste.

Endringsforslag:

4. ledd:

Siste avsnitt endres:

Bispedømmemøtet kan treffe vedtak som er rådgivende, men ikke bindende for bispedømmerådet eller andre organer.

5. ledd: Bispedømmerådet sørger for geistlig betjening i hvert sokn og for undervisnings- og diakonitjeneste. Til stillinger for kateket og soknediakon i menighetene fordeler bispedømmerådet statlig tilskudd til undervisnings- og diakonitjeneste i bispedømmet etter nærmere regler gitt av departementet. Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og i andre stillinger etter nærmere bestemmelser gitt av Kongen.

8. ledd: Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet.

§ 24 Kirkemøtet

Endringsforslag:

1. ledd: Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og 5 medlemmer valgt utenom bispedømmerådene. Kirkemøtet samles ...

3. ledd, ny bokstav g):

uttaler seg om den delen av statsbudsjettet som angår Den norske kirke.

§ 25 Kirkerådet

Merknad fra et mindretall (3) i komiteen til 1. avsnitt:

Høringsutkastets forslag innebærer at det ikke kan være mer enn én lek kirkelig tilsatt i Kirkerådet, mens det ikke er foreslått noen endring på antallet prester. Mindretallet mener at dette forsterker den forskjellen det allerede er i representasjonen fra prestene og de andre kirkelig tilsatte, og fremmer derfor følgende endringsforslag til 1. ledd: ...

"et Kirkeråd bestående av 11 leke medlemmer, hvorav 2 er kirkelig tilsatt, og 3 prester, alle ..."

Kirkemøtet ønsker at det også i denne paragrafen skal fastsettes tilsettingsmyndigheten for daglig leder og øvrige personale, jf. § 23, og foreslår en tilføyelse til 3. ledd:

"Daglig leder og øvrige personale tilsettes av rådet."

§ 27 Den norske kirkes lærenemnd

Følgende kommentar tas inn:

Siden Den norske kirkes lærenemnd ble opprettet, har kirken vedtatt vigslingsliturgier for kateket og soknediakon. Disse vigslingsliturgiene er i innhold og utforming nesten identiske, og Kirkemøtet mener at dette gjør det naturlig å se disse i sammenheng når det gjelder Lærenemndas mandat, som til nå har omfattet tjenestesaker og tilsettingssaker vedrørende prest og kateket, men ikke soknediakon.

Kirkemøtet vil derfor foreslå følgende endring i 3. ledd:

"... I tjenestesaker og tilsettingssaker vedrørende prester, kateketer og soknediakoner, og etter bestemmelse ..."

§ 36 Konfirmantforberedelse

Følgende merknader tas inn avslutningsvis i kommentarene til denne paragraf:

Kirkemøtet finner det også unaturlig at det i loven er bestemt hvem som på kirkens vegne skal ta stilling til om konfirmasjonsopplæringen skal legges til skoletiden. Dette er etter Kirkemøtets mening forhold som bør fastsettes i tjenesteordninger eller planer for konfirmasjonstiden.

Kirkemøtet foreslår derfor at det i § 36 hvor det heter "Soknepresten" erstattes med "vedkommende kirkelig myndighet".

Endringsforslag:

2. ledd: Vedkommende kirkelig myndighet og kommunen avgjør i fellesskap om konfirmasjonsopplæring skal legges til skolens tid og i tilfelle hvilke timer som skal nyttes til opplæringen. Det kan anvendes to timer ukentlig dersom opplæringen varer et halvt skoleår og en time ukentlig dersom opplæringen varer lenger enn et halvt skoleår. Oppnås ikke enighet, treffes de her nevnte avgjørelser av biskopen sammen med statens utdanningsdirektør. Oppnås ikke da enighet, forelegger biskopen saken for departementet til avgjørelse.

***

Dirigenter: Elise Haugland Madsen og
Nils Valde
Saksordfører: Egil Moen

Disse hadde ordet:

Egil Moen, Vidar Horsfjord, Odd Bondevik, Olav Holten, Sigurd Osberg, Anders Sæbø, Jann Sahl, Per Halstein Nielsen, Finn Wagle, Even Fougner, Odd Einar Dørum, Nils Valde, Ragnhild Hellemo, Jostein Molde, Ivar Jarle Eliassen, Olaf N. Myklatun, Karl Johan Tveiten, Halvor Bergan, Laurits E. Pettersen, Astrid Grude Eikseth, Bjørn Bue, Helga Hjetland, Andreas Aarflot, Arne Heier, Ola Hunsager, Ola Steinholt, Gunvor Kongsvik, Sigrid Haukvik, Terje Jonsson, Ole Gunnar Sæbø, Kåre Sten Larsen, Knut Sellevold, Kjartan Almås, Harald Gammelsæter, Ole D. Hagesæther, Magnar Kartveit, Sigurd Vengen, Birger Foseide, Olav Øygard, Olaug Vedvik

Torset, Anette Gilje, Ola Ersland, Harald Lindemann,
Otto Strand, Turid Ulvedal Nes.

Fremsatte forslag

Fra Astrid Grude Eikseth:

Dokument 9.4:
Side 17, tilføyelse 2. avsnitt:

"I arbeidet med å utrede kirkeskatt må Kirkerådet få
vurdere hvilke konsekvenser de ulike alternativer
har for andre trossamfunn."

Fra Andreas Aarflot:

Dokument 9.4:
Side 17, første avsnitt (Komiteen går videre ...) utvides.

Kirkemøtet vil understreke at det er nødvendig å få
en forpliktende økonomisk basis for kirkens arbeid
gjennom en fast tilskuddsordning, så lenge kirkens
arbeid finansieres over offentlige budsjetter.

Komiteen går (videre) inn for ... som 1. avsnitt.

Komiteen mener likevel det vil være tjenlig å ut-
rede videre hvordan en ordning med kirkeavgift for
kirkens medlemmer kan gjennomføres.

Fra Bjørn Bue:

Ny formulering av 3. ledd, § 2 - Kirkelig inndeling.
Særskilt ordning for kategorialmenigheten fastset-
tes av Kongen.

Alt.:

Særskilt ordning for menigheter som ikke er bestemt
ut fra geografisk grense, fastsettes av Kongen.

Fra Birger Foseide:

1) § 5 - Soknets organer.

1. setning skal lyde slik: "I hvert sokn skal det
være et sokneråd".

Dette må gjennomførast i heile lovutkastet der ordet
"menighetsråd" finst.

2) § 12 - Sammensetningen av kirkelig fellesråd:

1. ledd, bokstav a, skal lyde:

- a) To menighetsrådsmedlemmer valgt av det enkelte menighetsråd i kommunen. Er det flere enn 4 sokn i kommunen, velger hvert menighetsråd ett medlem.

3) Nytt framlegg til § 32: Tap av presterettigheter.

Tap av presterettigheter skjer etter regler og prosedyrer nærmere fastsatt av Kirkemøtet.

Fra Harald Lindemann:

Nytt punkt § 12.

- d) En representant valgt av og blant de leke kirkelige tilsatte i kommunen.

Fra Kjartan Almås:

§ 12, nytt punkt b:

Består fellesrådet av flere enn 7 medlemmer, velger prestene og de øvrige kirkelig ansatte hver sin representant til fellesrådet.

Fra Turid Ulvedal Nes:

§ 12, 1. ledd.

- d) En representant valgt av og blant de lek kirkelig tilsatte i kommunen.

Fra Sigurd Vengen:

Endring § 13, 2. ledd:

"Kirkelig fellesråd skal ha en daglig administrasjonsleder av virksomheten. Soknepresten er faglig og strategisk leder og har ansvar for å samordne prestedtjenesten med menighetsrådets og fellesrådets virksomhet."

Fra Per Halstein Nielsen:

§ 15.

Ny overskrift: Statens økonomiske ansvar.

Staten utreder følgende utgifter .....

Gjennom hele paragrafen byttes "Kommunen" ut med "Staten".

Fra Ole D. Hagesæther:

§ 18 - Forvaltning av kirkene og begrensning i rådighet.

Kirkemøtet er enig i høringsutkastets forslag til 4. ledd som innebærer at stiftsdireksjonen avvikles og at bispedømmeråd og biskop overtar funksjonen som godkjenningsinstanser. Kirkemøtet forutsetter at biskopen som særlig sakkyndig, er sentral i bispedømmerådets forberedelse og behandling av disse sakene.

(Dokument 9.4:

Side 35 nederst. Endringer understreket.)

Fra Astrid Grude Eikseth:

1) § 21 - Oppføring av ny kirke, endringsforslag:

2. ledd: "500" sitteplasser erstattes med "600".

2) § 23, 4. ledd, siste periode - ny § 24.

Tilføyelse til komiteens siste setning:

, i saker som er delegert fra departementet.

Fra Olaug Vedvik Torset:

Til merknadene, Dokument 9.4, side 23, 2. avsnitt:

"Kirkemøtet er enig i og ser det som nødvendig at bestemmelsen formuleres såvidt restriktivt, men at den også skal kunne benyttes i andre særlige tilfeller."

Fra Harald Gammelsæter:

Ny § 24 - Bispedømmemøte.

Endringsframlegg § 24 - b:

Et lekt menighetsrådsmedlem som ikke er kirkelig tilsatt fra hvert prosti i bispedømmet.

Fra Gunvor Kongsvik:

Endringsforslag:

§ 24, bokstav c.

... tjenesteordning for prestedstillinger og for særskilte ...

§ 34

... om vilkår m.v. for proster og biskoper.

Fra Finn Wagle:

Vedr. § 36, 2. ledd:

Det bør vurderes å ta dette leddet ut av loven.

Begrunnelse:

- a) Dette leddet gjengir relativt direkte innholdet i et rundskriv fra departementet. En lovparagraf i Lov om Den norske kirke bør ikke være så detaljert.
- b) Saken har hittil blitt godt nok ivaretatt uten sikring gjennom lov. Slik bør det fortsatt være.
- c) Vi trenger nok ordningen i en del menigheter, men den brukes i dag langt oftere enn departementet la opp til. Vi må ikke gjennom loven styrke en ordning som kirkelig sett ofte er problematisk.

Fra Anette Gilje:

§ 39, 1. ledd:

Alle barn og unge som hører inn under Den norske kirke, har rett til å delta i dåps- og konfirmasjonsopplæring.

Fra Ola Ersland:

Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet vurdere å utarbeida eit formular til kandidatene til soknerådsvale der det vert klargjort dei måla rådet skal arbeida lojalt mot.

Prøvevotering

- 1) Et flertall i komiteen (11 medlemmer) støtter forslaget om at kirkelig fellestråd etableres som det ansvarlige forvaltningsorgan med det mandat som er foreslått dersom det innføres ordninger som ivaretar behovet for fleksibilitet når det gjelder ansvarsfordeling mellom menighetsråd og kirkelig fellestråd. Grensene for fleksibiliteten bestemmes av kirkelig fellestråd.

Et mindretall i komiteen (2 medlemmer) mener at menighetsrådet skal ha tilsettings- og arbeidsgiveransvar. Kirkelig fellesråd foretar tilsetting og har arbeidsgiveransvar der soknene har vedtatt å legge denne funksjonen til fellesrådet. Ved slik tilsetting skal vedkommende menighetsråd gis anledning til å uttale seg før tilsetting og fastsetting av instruks.

Flertallets forslag fikk 64 stemmer.

- 2) Et flertall i komiteen (7 medlemmer) støtter forslaget om at bispedømmerrådet tilsetter menighetsprester og at alle øvrige arbeidstakere tilsettes av kirkelig fellesråd.

Et mindretall i komiteen (5 medlemmer) mener at bispedømmerrådet tilsetter menighetsprester, kateketer og diakoner, og at øvrige arbeidstakere tilsettes av kirkelig fellesråd/menighetsrådet.

Flertallets forslag fikk 29 stemmer.

- 3) Sokneråd benyttes som felles betegnelse for menighetsråd og sokneråd.

Forslaget fikk 29 stemmer.

- 4) Et mindretall i komiteen (3 medlemmer) foreslår:
... "et Kirkeråd bestående av 11 leke medlemmer, hvorav 2 er kirkelig tilsatt, og 3 prester, alle ..."

Forslaget fikk 43 stemmer.

Votering

Dirigenten:

Innkomne forslag sammen med de merknader som er kommet frem i debatten, går til komiteen for vurdering.

Dirigentens forslag enstemmig vedtatt.

*

2. Plenumsbehandling

DOKUMENT 9.5

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Komiteen la frem et samlet forslag til uttalelse til Kirkedepartementets høringsnotat.

Komiteen la frem følgende forslag til konkluderende anbefaling i 5 hovedspørsmål i Kirkerådets forslag til uttalelse (Dokument 9.1) på grunnlag av debatten og fremsatte forslag i 1. plenumssamling.

a) Forenkling og ajourføring av den kirkelig lovgivning
(Dokument 9.5, side 7)

Kirkemøtet slutter seg til en slik forenkling og ser det som formålstjenlig at den kirkelige lovgivning får en nødvendig oppdatering og ajourføring i forhold til dagens virkelighet.

b) Lokalmenighetens selvstendighet
(Dokument 9.5, side 10)

Kirkemøtet støtter forslaget om at kirkelig fellesråd etableres som det ansvarlige forvaltningsorgan med det mandat som er foreslått dersom det innføres ordninger som ivaretar behovet for fleksibilitet når det gjelder ansvarsfordeling mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd. Grensene for fleksibiliteten bestemmes av kirkelig fellesråd. Tilsettings- og instruksmyndighet bør i stor utstrekning delegeres til vedkommende menighetsråd der forholdene ligger til rette for det. I de tilfeller myndigheten ikke er delegert, legges stor vekt på menighetsrådets innstilling. Bestemmelsen i § 9, 2. ledd, sløyfes, - dvs. bestemmelsen om at menighetsrådets vedtak om opprettelse av stilling som lønnes av menighetsrådet, skal godkjennes av fellesrådet. I store kommuner bør fellesråd kunne etableres på bydels- eller prostinivå og i særlige tilfelle på mindre enheter, jf. § 5, siste ledd.

c) Økte ressurser - finansiering
(Dokument 9.5, side 17)

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at kommunestyret fortsatt skal ha ansvaret for å bevilge midler til den lokale kirke, jf. §§ 14 og 15. Kirkemøtet legger til grunn at dette innebærer økte ressurser til kirken over kommunebudsjettet i forhold til dagens bevilgningsnivå for at kommunene kan sies å ha oppfylt de rettslige forpliktelser som følger av loven. De administrative ressurser og kommunal tjenesteyting som i dag ytes til kirken, må overføres til kirkelig fellesråd når kommunene ikke lenger skal ha disse oppgaver. Dette innebærer at de midler som skal utredes til kirkelig fellesråd, i fremtiden må bli større enn de midler som i dag bevilges over det kommunale kirkebudsjett.

Kirkemøtet mener dessuten at Staten - gjennom behandlingen av loven i Stortinget våren 1995 - må sørge for at kommunene settes i stand til å påta seg de økte ressurser som må utløses gjennom bestemmelsene i § 15.

Kirkemøtet går videre inn for at Staten tilfører økte ressurser til den lokale kirke i form av tilskudd til kirkelig fellesråd. Tilskuddet fordeles av bispedømmerådet. Her prioriteres tilskudd til undervisnings- og diakonitjeneste.

Kirkemøtet mener dessuten det vil være tjenlig at Kirkerådet utreder videre hvordan en ordning med kirkeavgift for kirkens medlemmer kan gjennomføres. I dette arbeidet bør det også vurderes hvilke konsekvenser ulike alternativ har for andre trossamfunn.

Kirkemøtet ber Kirkedepartementet foreta en løpende evaluering av hvordan kommunene følger opp loven.

Kirkemøtet gir sin tilslutning til lovforslaget samtidig som det arbeides for å få en forpliktende økonomisk basis for kirkens arbeid gjennom de tilskuddsordninger som er foreslått.

d) Stillingsstruktur og opphevelse av profesjonslovene (Dokument 9.5, side 20)

Kirkemøtet slutter seg til at profesjonslovene blir opphevet og at Kirkemøtet gis myndighet til å fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for stillinger innen undervisning, diakoni og kirke-musikk.

Kirkemøtet støtter forslaget om at bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og at alle øvrige arbeidstakere tilsettes av kirkelig fellesråd.

Kirkemøtet anser det som en nødvendig konsekvens av dette at det blir obligatorisk med vigsling av kateket og soknediakon og at det innføres en ordning med tjenestebrev fra biskop som en forutsetning for å kunne overta en stilling.

e) Medbestemmelse og tjenestemannsrepresentasjon i rådene (Dokument 9.5, side 20)

Kirkemøtet foreslår at det i loven tas inn en bestemmelse om medbestemmelse, ny § 31, tilsvarende de bestemmelser som er gitt i den nye kommuneloven.

Dette vil gi ansatte reell medbestemmelse på de områder som er omhandlet i Hovedavtalen.

Kirkemøtet har vurdert Kirkelovutvalgets forslag om å gi en ansatt i soknet representasjon i menighetsrådet med tale- og forslagsrett og dessuten gi en eller flere ansatte i soknene representasjon i fellesrådet også med stemmerett. I de kirkelige råd er lek kirkelig tilsatt i dag representert i regionale og sentrale råd. Men disse er ikke valgt inn som representanter for de ansatte som arbeidstakere, men er valgte medlemmer på samme grunnlag og med samme rettigheter om de øvrige rådsmedlemmer.

Kirkemøtet vil derfor i likhet med departementet ikke gå inn for at de ansatte gis representasjon i menighetsråd og kirkelig fellesråd.

Kirkemøtet mener i stedet at de ansattes medvirkning i menighetsråd og kirkelig fellesråd reguleres dels i medhold av regler om medbestemmelse (jff. forslaget til ny § 31) og ved at de ansatte kan innkalles til møte i rådet (jff. § 6, siste ledd).

*

Komiteen la frem et samlet forslag til merknader og endringer i lovteksten. Forslagene til merknader til de enkelte paragrafer fremgår av den vedtatte uttalelse.

Komiteen la frem et følgende forslag til endringer i lovteksten (endringer i forhold til departementets forslag understreket):

§ 1: Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for at Den norske kirke kan utføre sin tjeneste som en levende folkekirke med basis i den evangelisk-lutherske bekjennelse.

§ 2: 3.ledd:

Særskilt ordning for døvemenigheter og samiske menigheter fastsettes av Kongen.

§ 3: Pkt. 7:

Ingen kan bli medlem av Den norske kirke så lenge vedkommende er medlem av et annet trossamfunn i Norge.

§ 6: 2. ledd:

I kommuner med bare ett sokn velger kommunestyret selv blant kommunestyrets medlemmer et

medlem og varamedlem til menighetsrådet som tiltrer rådet når dette ivaretar oppgaver som er tillagt kirkelig fellesråd. Dette medlem kommer i tillegg til de som velges etter første ledd.

4. ledd:

Rett til å kreve seg fritatt for valg til menighetsråd har den som har fylt 65 år før valgperioden tar til, ...

§ 9: 1. ledd:

Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige livet i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, døpte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.

2. ledd, siste linje: Utgår.

Nytt 2. ledd:

Menighetsrådet har ansvar for at diakonitjenesten innarbeides og utvikles i soknet.

§ 11: 2. ledd, bokstav a:

a) oppføring eller nedlegging av kirker og annen kirkelig bygging, oppføring av krematorium og om anlegg og nedlegging av kirkegård.

§ 12: 1. ledd, bokstav a:

a) to leke menighetsrådsmedlemmer valgt av det enkelte menighetsråd i kommunen. Er det flere enn 4 sokn i kommunen, velger hvert menighetsråd et medlem.

1. ledd, bokstav b:

b) en representant valgt av kommunestyret selv blant kommunestyrets medlemmer, og

§ 14: 1. ledd:

Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den virksomhet som følger av kommunens økonomiske ansvar etter § 15, fremme samarbeid ...

Ny bokstav g):

utbetaling av lønn og godtgjøringer etter gjeldende avtaler for tilsatte i soknet som lønnes over kirkelig fellestråds budsjett.

Ny bokstav h):

anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til dåps- og konfirmasjonsopplæring.

§ 15: 1. ledd:

Kommunestyret selv utreder følgende utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellestråd:
...

1. ledd, bokstav c):

utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist ved hver kirke og til daglig leder av kirkelig fellestråd

Bokstav e):

utgifter til lokaler, utstyr og materiell til dåps- og konfirmasjonsopplæring.

2. ledd:

Fellestrådetts budsjettforslag skal også omfatte nødvendige utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene.

3. ledd:

Utgiftsdekningen skal gi grunnlag for at det i soknene kan holdes de gudstjenester biskopen forordner, at Den norske kirkes medlemmer får de kirkelige tjenester de ber om, at det er gode arbeidsforhold for de kirkelig tilsatte, og at menighetsråd og kirkelig fellestråd har tilstrekkelig administrativ hjelp til å utføre de oppgaver de er pålagt i lov eller i medhold av lov.

4. ledd: Utgår.

Nytt 4. ledd:

Representant for kirkelig fellestråd kan gis møte- og talerett i kommunale organ når disse behandler saker som direkte berører fellestrådetts virksomhet.

Nytt 6. ledd:

Dersom kirkelig fellesråd finner at reglene gitt i eller i medhold av denne paragraf ikke er oppfylt, kan kirkelig fellesråd påklage kommunens budsjettvedtak til departementet.

§ 20: 1. ledd:

For benyttelse av kirken til gudstjeneste og annen oppbyggelse tas det ikke betaling. Det samme gjelder kirkelige handlinger som utføres i forbindelse med en gudstjeneste, og kirkelige handlinger som utføres for Den norske kirkes medlemmer som bor i soknet.

For benyttelse av kirken til andre formål og for kirkelige handlinger som utføres for medlemmer som ikke bor i soknet, kan kirkelig fellesråd kreve betaling etter nærmere regler godkjent av bispedømmerådet.

§ 21: Nytt 7. ledd:

Til oppføring av nye kirker dekker staten minst 40% av kirkebyggets normalkostnader. Dersom kommunens vedtak om å delta i finansieringen ikke foreligger innen 5 år etter at kirkebygget er godkjent av departementet, bortfaller tilskuddet fra staten.

§ 23: 4. ledd:

Bestemmelsen i 4. ledd går ut og erstattes av ny § 24 Bispedømmemøter.

Bispedømmemøtet består av:

- a) Bispedømmerådets medlemmer,
- b) et lekt menighetsrådsmedlem som ikke er kirkelig tilsatt fra hvert sokn i bispedømmet,
- c) en prest fra hvert prosti i bispedømmet,
- d) en lek kirkelig tilsatt fra hvert prosti i bispedømmet,
- e) prostene i bispedømmet.

Bispedømmemøtet samles hvert annet år. Det har som formål å utveksle erfaringer og drøfte felles oppgaver for å fremme det kirkelige arbeidet i bispedømmet og det utfører de gjøremål som til enhver tid er pålagt ved lov og bestemmelse av Kongen eller departementet.

Bispedømmemøtet velger 4 leke medlemmer til bispedømmerådet etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet. Bispedømmemøtet kan treffe vedtak som er rådgivende, men ikke bindende for bispedømmerådet eller andre organer. Nærmere regler om valg av bispedømmemøte og om dets virksomhet fastsettes av Kirkemøtet.

5. ledd:

Bispedømmerådet sørger for geistlig betjening i hvert sokn og for undervisnings- og diakonitjeneste. Til stillinger for kateket og soknediakon i menighetene fordeler bispedømmerådet statlig tilskudd til undervisnings- og diakonitjeneste i bispedømmet etter nærmere regler gitt av departementet. Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og i andre stillinger etter nærmere bestemmelser gitt av Kongen.

8. ledd:

Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet.

§ 24: 1. ledd:

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og 5 medlemmer valgt utenom bispedømmerådene. Kirkemøtet samles ...

2. ledd:

... nære det kristelige liv i menighetene og fremme samarbeidet innen Den norske kirke. Kirkemøtet skal verne og fremme samisk kirkeliv og ivareta Den norske kirkes internasjonale og økumeniske oppgaver. Kirkemøtet utfører dessuten ...

3. ledd, bokstav b):

fastsetter retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning, diakoni, kirke- musikk og for økumenisk virksomhet.

Ny bokstav f):

avgjør medlemskap i økumeniske organisasjoner og kan inngå avtaler med andre kirkesamfunn på vegne av Den norske kirke.

Ny bokstav g):

uttaler seg om den delen av statsbudsjettet som angår Den norske kirke.

4.ledd:

Kirkemøtet kan oppnevne råd og utvalg til å ivareta oppgaver som hører inn under Kirkemøtet.

§ 25: 3. ledd:

Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet.

§ 27: 3.ledd:

... I tjenestesaker og tilsettingssaker vedrørende prester, kateketer og soknediakoner, og etter ...

§ 30: 3. ledd:

Et lovbestemt kirkelig organ fastsetter regler for ulike godtgjøringer og for dekning av utgifter og økonomisk tap som følge av medlemskap i slikt organ eller utvalg oppnevnt av dette etter nærmere regler fastsatt av departementet.

Ny § 31 Medbestemmelse

1. I tilknytning til alle kirkelig fellestråd skal det opprettes et partssammensatt utvalg for behandling av saker som gjelder forholdet mellom kirkelig fellestråd som arbeidsgiver og de tilsatte. Partene avtaler nærmere retningslinjer for medbestemmelse.
2. Utvalget sammensettes av representanter fra kirkelig fellestråd og representanter valgt av og blant de tilsatte. Fellestrådet skal ha flertall og oppnevne leder. Nærmere regler for utpeking og valg fastsettes i avtale mellom partene.
3. Når fellestrådet har delegert myndighet etter § 14, 3. ledd, til menighetsrådet, skal det av menighetsrådet opprettes utvalg i samsvar med bestemmelsene i denne paragraf.
4. Representanter for de ansatte har møte- og talerett i underutvalg nedsatt av kirkelig fellestråd og menighetsråd når disse behandler saker som gjelder forholdet mellom fellestråd/menighetsråd som arbeidsgiver og de ansatte.

5. Representanter for de ansatte har ikke rett til å delta i behandling av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse av forhandlinger med arbeidstakere, arbeidskonflikt, rettstvister med arbeidstakere eller oppsigelse av tariffavtaler.
6. Kirkelig fellesråd fastsetter nærmere retningslinjer for møterett etter punkt 4.

§ 36: Ny overskrift:

§ 36 Dåps- og konfirmasjonsopplæring

1.ledd:

Alle barn og unge som er døpt i eller som hører inn under Den norske kirke har rett til å delta i dåps- og konfirmasjonsopplæring.

2. ledd:

Vedkommende kirkelig myndighet og kommunen avgjør i fellesskap om konfirmasjonsopplæring skal legges til skolens tid og i tilfelle hvilke timer som skal nyttes til opplæringen. Det kan anvendes to timer ukentlig dersom opplæringen varer et halvt skoleår og en time ukentlig dersom opplæringen varer lenger enn et halvt skoleår. Oppnås ikke enighet, treffes de her nevnte avgjørelser av biskopen sammen med statens utdanningsdirektør. Oppnås ikke da enighet, forelegger biskopen saken for departementet til avgjørelse.

***

Dirigent: Nils Valde
Saksordfører: Egil Moen

Disse hadde ordet:

Egil Moen, Harald Gammelsæter, Sigurd Osberg, Øystein I. Larsen, Ragnhild Hellemo, Anne Louise Tveter, Odd Bondevik, Andreas Aarflot, Vidar Horsfjord, Kjartan Almås, Bjørn Bue, Olav Holten, Jorunn Moe, Ole D. Hagesæther, Ole Gunnar Sæbø, Terje Jonsson, Even Fougner, Anette Gilje, Harald Lindemann, Otto Strand, Astrid Grude Eikseth, Ola Steinholt, Ivar Jarle Eliassen, Arne Heier, Gunvor Kongsvik, Dennis Larsen, Anders Sæbø, Odd Einar Dørum, Karl Johan Tveiten, Finn Wagle, Turid Karlsen Seim, Olav Øygard, Berit Helgøy Kloster, Gudrun Johnsen.

Fremsatte forslag

Fra Andreas Aarflot:

Til § 23, forslag til tillegg i 5. ledd, etter formuleringen: Bispedømmerrådet tilsetter menighetsprester og i andre stillinger etter nærmere bestemmelser gitt av Kongen.

"Det samme gjelder vedtak om oppsiing, ileggelse av ordensstraff, avskjed og suspensjon."

(Tatt inn i komitens forslag.)

Fra Jorunn Moe:

Tilføyelse til § 13 - Formene for kirkelig fellesråds virksomhet.

2. ledd. Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet.

(Tatt inn i komiteens forslag.)

Fra Arne Heier (1):

Ny overskrift: Statens økonomiske ansvar. Staten utreder følgende utgifter ...

Gjennom hele paragrafen byttes "kommunen" ut med "staten".

Fra Finn Wagle (2):

Side 17, siste linje:

Kirkemøtet anmoder Kirkerådet å utrede videre hvordan en ordning med kirkeavgift for kirkens medlemmer kan gjennomføres.

Fra Bjørn Bue (3):

Ny formulering av 3. ledd i § 2:

Særskilt ordning for menigheter som ikke er bestemt ut fra geografiske grenser, fastsettes av Kongen.

Fra Ola Steinholt (4):

§ 2, 3. ledd:

"og samiske menigheter" strykes.

Fra Ole Gunnar Sæbø (5):

Til § 6:

Samtidig velges det varamedlemmer i et antall av minst halvparten av de valgte medlemmer.

Fra Kjartan Almås (6):

§ 12, nytt pkt. b:

Består fellestrådet av flere enn 7 menighetsrådsrepresentanter, velger prestene og de kirkelig ansatte i kommunen en representant hver.

Fra Harald Lindemann (7):

§ 12 - nytt punkt d:

En representant valgt av og blant de lek kirkelig tilsatte i kommunen.

Fra Vidar Horsfjord (8):

I § 14, 3. ledd:

Kirkelig fellestråd foretar tilsetting og har arbeidsgiveransvaret for alle tilsatte i sognene som lønnes over fellestrådets budsjett der sognene har vedtatt å legge denne funksjonen til fellestrådet. Ved slik tilsetting skal vedkommende menighetsråd gis anledning til å uttale seg før tilsetting og fastsetting av instruks skjer.

Fra Olav Holten (9):

Endringsforslag til saksorientering, punkt d, stillingsstruktur og opphevelse av profesjonslovene, s. 20, 4. avsnitt:

Kirkemøtet mener at bispedømmerådet tilsetter menighetsprester, kateketer og diakoner og har arbeidsgiveransvar for disse og at alle øvrige arbeidstakere tilsettes av kirkelig fellestråd/menighetsråd.

5. avsnitt endres slik i 1. setning:

"Kirkemøtet anser det nødvendig at det blir obligatorisk med vigsling ..."

§ 23: Alternativ formulering til komiteens forslag s. 41, 5. ledd, siste setning:

"Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester, kate-

keter og diakoner, og i andre stillinger etter nærmere bestemmelser gitt av Kongen."

Fra Ole D. Hagesæther (10):

§ 18:

Kirkemøtet er enig i høringsutkastets forslag, 4. ledd, som innebærer at stiftsdireksjonen avvikles.

Bispedømmeråd og biskop overtar funksjonen som godkjenningssinstans etter nærmere fastsatte regler.

Fra Ragnhild Hellemo (11):

1. Kateket og diakon gis status som lovpålagte, statlige stillinger.

2. Tilsetting foretas i bispedømmerådet.

(Punktvis avstemming ønskelig.)

Taes inn i § 23.

Fra Øystein I. Larsen (12):

§ 23, 4. ledd:

Bispedømmerådet kan avholde frie kirkelige møter for bispedømmet, bispedømmemøter.

§ 23, 2. ledd:

Departementets forslag om valg opprettholdes.

§ 23, 4. ledd:

(Tilføyes til komiteens forslag:)

Det første bispedømmemøtet i perioden kan avholdes distriktsvis form.

Fra Harald Gammelsæter (13):

Subsidiært forslag.

§ 23, 1. avsnitt:

Etter forslag fra de enkelte bispedømmeråd kan Kirkemøtet godkjenne annen sammensetning etter bokstav b.

Fra Astrid Grude Eikseth (14):

Ny § 24 - Bispedømmemøtet.

4. ledd, siste setning, får følgende tillegg: i saker som er delegert fra departementet.

§ 36 - Dåps- og konfirmasjonsopplæring.

2. ledd:

Dersom konfirmasjonsopplæring skal legges til skolens tid, avgjør biskop og statens utdanningsdirektør, etter nærmere regler, i fellesskap hvordan dette skal foregå.

Fra Gunvor Kongsvik (15):

Endringsforslag:

§ 24, bokstav c:

Fastsetter kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for prestestillinger og for særskilte ...

§ 34:

Kongen fastsetter tjenesteordning og gir nærmere regler om vilkår m.v. for ... proster og biskoper.
Regler

Fra Ivar Jarle Eliassen (16):

§ 25, 1. ledd:

... leke medlemmer, hvorav to er kirkelig tilsatte, og fire prester, alle ...

Forslag som ble trukket.

Fra Anette Gilje:

§ 9, 1. ledd:

"Menighetsrådet skal ha ....., dømte og de som hører inn under Den norske kirke gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål ..."

Fra Harald Gammelsæter:

§ 23, bokstav b:

et lekt menighetsrådsmedlem som ikke er kirkelig tilsatt fra hvert prestegjeld i bispedømmet

Fra Andreas Aarflot:

§ 12, 1. ledd, bokstav a:

Foreslår å sløyfe ordet "leke" i første linje.
Teksten blir da: a) to (leke) menighetsrådsmedlem-
mer valgt av det enkelte menighetsråd i kommunen.

Votering

- Arne Heier (1): For: 5 stemmer. Falt.	Finn Wagle (2): For: 55 stemmer. Vedtatt.
- Bjørn Bue (3): For: 34 stemmer. Falt.	Ola Steinholt (4): Mot: 1 stemme. Vedtatt.
- Ole Gunnar Sæbø (5): For: 42 stemmer. Vedtatt.	Kjartan Almås (6): For: 20 stemmer. Falt.
- Harald Lindemann (7): For: 17 stemmer. Falt.	Vidar Horsfjord (8): For: 15 stemmer. Falt.
- Olav Holten (9): - Kommentarer: For: 19 stemmer. Falt. - § 23: For: 34 stemmer. Falt.	Ole D. Hagesæther (10): For: 60 stemmer. Vedtatt.
- Ragnhild Hellemo (11): For: 6 stemmer. Falt.	Øystein I. Larsen (12): - Frivillig bispedømmemøte: For: 18 stemmer. Falt. - Bispedømmemøte distrikts- vis: For: 14 stemmer. Falt.
- Harald Gammelsæter (13): For: Enstemmig. Vedtatt.	Astrid Grude Eikseth (14): - Ny § 24: For: 25 stemmer. Falt. - § 36, 2. ledd: For: 15 stemmer. Falt.

- Gunvor Kongsvik (15):	Ivar Jarle Eliassen (16):
- § 24, bokstav c:	For: 14 stemmer.
For: 1 stemme.	Falt.
Falt.	
- § 34:	
For: 1 stemme.	
Falt.	

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Komiteinnstillingen oversendes Kirke departementet som Kirkemøtets uttalelse til utkastet til ny Lov om Den norske kirke.

(Gjengitt samlet på side 118.)

Sak KM 9/94: LOV OM DEN NORSKE KIRKE

KIRKEMØTET'S UTTALELSE:

Utkast til ny Lov om Den norske kirke er lagt frem av departementet 16. august 1994 og oversendt som høringsnotat til Kirkemøtet 1994. Samtidig foreligger også utkast til ny Lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd og utkast til Lov om Opplysningsvesenets Fond.

Kirkemøtet skal i henhold til Lov om Den norske kirkes ordning, § 54, bokstav a, uttale seg om endringer i lover på det kirkelige område.

Bakgrunn

St.meld. nr. 40 (1980-81) Om stat og kirke og den etterfølgende Stortingsbehandling trakk opp følgende prinsipper for det videre arbeid:

- Fortsatt statskirke
- Økt kirkelig selvstyre innen rammen av statskirkeordningen
- Fortsatt folkekirke
- Økte ressurser til kirken

I Stortingskomiteens innstilling (Innst.S.nr. 265 (1980-81)) uttaler bl.a. komitéen at:

- "Det må legges stor vekt på å få kirkeordninger som tjener kirkens primære oppgave: Å forkynne evangeliet og å forvalte sakramentene til så mange som mulig". (s. 7)
- "Kirken kan få vesentlig større grad av selvstyre i saker av indrekirkelig karakter enn den har i dag". (s. 10)
- "Det er samfunnets klare plikt innenfor et system med statskirke å sørge for at disse ytre forutsetninger (økte tilførsler av ressurser, at kirkens må

sikres arbeidsgrunnlag i lovverket og at det trenges regelverk og institusjoner som sikrer kirken tilstrekkelig tilgang på kvalifisert personell) for kirkens arbeid blir innfridd". (s. 10)

- "Komitéen er enig med departementet i at det er viktig å sette kirkens organer best mulig i stand til å virke slik at det tjener kirkens funksjoner og oppgaver for flest mulig mennesker. Dette kan, etter komitéens mening, best skje dersom rådsorganene utvikles slik at kirkens egenart som trossamfunn sikres samtidig som den gis arbeidsmuligheter til å nå lenger ut, og lenger inn i nye kretser og lag av befolkningen". (s. 11)
- "Komitéen mener at dersom kirken skal kunne dekke alle sine oppgaver på en tilfredsstillende måte i årene framover uten å kreve en urimelig arbeidsinnsats av sine ansatte, må antall stillinger økes betraktelig". (s. 16)
- "Komitéen ville se det som en stor fordel dersom det ble fastsatt klare bestemmelser for antall kirkelige stillinger i menigheten slik at bemanningen ble regulert mer automatisk i samsvar med utviklingen av arbeidsoppgavene". (s. 16)
- "Bevilgningene til de kirkelige råd bør økes slik at arbeidet i større grad enn nå dekkes av offentlige midler". (s. 18)

I forbindelse med Ot.prp.nr. 74 (1982-83) der departementet la frem forslag om innføring av Kirkemøte, m.m. uttalte Stortingskomiteen i Innst.S.nr. 79 (1983-84) bl.a.:

- "Nemnda vil minna om at kyrkje- og undervisningsnemnda i Innst.S.nr. 265 for 1980-81 var sterkt oppteken av spørsmålet om auka ressurstilgang til kyrkja. I samandraget i innstillinga heiter det: "Komitéen har presisert kirkens behov for økt tilgang på personell av alle kategorier og økte ressurser til å ta seg av oppgavene"". (s. 9)

Kirkemøtet finner grunn til å minne om disse merknadene fra en enstemmig Stortingskomite, når Stortinget nå skal ta stilling til ny Lov om Den norske kirke.

Reformer som er gjennomført

De reformforslag som ble foreslått i Stortingsmelding nr. 40, var i første rekke rettet mot det sentrale og regionale kirkestyre. En rekke av disse reformer er

gjennomført ved lovendringer i 1984 og 1987 og ved delegasjon. Det ble innført Kirkemøte (1984), bispedømmemøter (1984), Lærenemnd (1988), overføring av tilsettingsmyndigheten til bispedømmerådene (1989), overføring av avgjørelsesemyndighet i liturgispørsmål til Kirkemøtet (1990), regler for bruk av kirken (1991) m.m.

Reformer innenfor den lokale kirkeforvaltning ble i mindre grad tatt opp i Stortingsmeldingen om stat og kirke, men meldingen understreket behovet for reformer og forutsatte at disse spørsmål skulle utredes særskilt.

NOU 1989:7 Den lokale kirkes ordning

Kirkelovutvalget ble oppnevnt 1982 og la frem en omfattende innstilling i 1989. Utvalget foreslo bl.a. at:

- Soknet gis en rettslig, økonomisk og administrativ selvstendighet overfor kommunen, med menighetsrådet som det sentrale forvaltningsorgan, mens det kirkelige fellesråd skulle ha en samordnede og tjenesteytende oppgave.
- Statlige myndigheter skulle regulere omfanget av de kommunale utgiftsforpliktelsene og overføringer til soknene, som skulle sikre en relativ lik fordeling mellom soknene. Størrelsen av tilskuddene skulle i det vesentlige være bestemt gjennom sentralt fastsatte tilskuddskriterier og normtall.
- Menighetsrådet skulle utøve arbeidsgiveransvaret for alle stillinger i soknet og selv avgjøre stillingsmønsteret. Klokker, kirketjener, organist og kirkeverge skulle være obligatoriske stillinger.
- Lønns- og arbeidsforhold for soknets tilsatte skal ikke reguleres i lov, men fastsettes i avtaler mellom partene.
- Finansiering av nye kirker skulle dekkes 100% av stat og kommune og statens tilskudd skulle minimum være 40%.

Kirkelovutvalgets innstilling ble sendt ut på høring til alle landets menighetsråd og kommunestyre m.fl. Ca 80% av alle menighetsråd og nesten 50% av alle kommunestyre avga uttalelse. Forslaget avdekket uenighet på en rekke sentrale punkter:

- Forslaget til finansieringsgrunnlaget og det økonomiske forholdet mellom menigheten og kommunen
- Forslaget til ansvars- og myndighetsfordeling mellom menighetsråd og det kirkelige fellesråd i kommunen

- Forslaget til framtidig forvaltningsordning for kirkegårdene, der flertallet i Kirkelovutvalget foreslo at den økonomiske og administrative forvaltning av gravplassene ble lagt til kommunene.

Selv om Kirkelovutvalgets forslag på flere punkter ble møtt med sterke innvendinger, særlig fra kommunalt hold, ga imidlertid høringsinstansene uttrykk for behovet for et lovverk som kunne gi større klarhet omkring ansvars- og myndighetsforhold på områder som ikke er tilfredsstillende løst i dagens lovgivning.

Kirkelovutvalgets innstilling ble lagt frem på et tidspunkt da organiseringen av kommunenes arbeid var i forandring. Forslag til ny kommunelov ble lagt frem i 1992, jf. Ot.prp.nr.42 (1991-92). I forbindelse med kommunelovrevisjonen ble det foretatt en gjennomgang av særlovgivningen og en rekke mindre endringer i den kirkelige lovgivning ble foretatt. Den nye kommuneloven aktualiserte behovet for revisjon av den kirkelige lovgivning og skapte dessuten nye rammeforutsetninger for lovregulering av forholdet kommune/menighet.

Dette medvirket til at oppfølgingen av Kirkelovutvalget lot vente på seg.

Kirkemøtet/Kirkerådet har i løpet av denne tiden, fra Stortingsmeldingen om stat og kirke forelå og inntil i dag, en rekke ganger uttalt seg om de kirkelige reformer og de ordninger som er forelått lokalt i kirken.

Behovet for reformer på lokalplanet, for å skape best mulige arbeidsbetingelser i kirken og for funksjonelle relasjoner mellom menighet og kommune, har i løpet av denne tiden blitt fremsatt med stadig økende tyngde.

I 1991-92 gjennomførte Kirkemøtet en omfattende "Evaluering av de kirkelige reformer" som var satt ut i livet fra 1984 til 1991. En lang rekke kirkelige organer ble bedt om å uttale seg. Kirkemøtet 1992 (sak KM 14/92) uttaler bl.a. at:

Lovendringene som ble gjennomført i 1984, med senere justeringer og tillegg, er opplevd som meget positive i kirken. Reformene har vært til gang for kirken og har gitt den bedre mulighet til å fungere som en mer selvstendig, evangeliserende og inkluderende folkekirke ... De målsettinger for en ny kirkeordning som i 1970-årene ble formulert av reformbevegelsen og av kirkelige organer, er langt på vei innfridd og virkningene har vært positive.

Av særlig betydningsfulle og gledelige endringer vil Kirkemøtet fremheve opprettelsen av Kirkemøtet,

overføring av tilsettingsmyndigheten til bispedømmerådene og overføring av avgjørelsesmyndighet i liturgispørsmål til Kirkemøtet. Kirkemøtet vurderer det som verdifullt at kirken gjennom vedtak i Kirkemøtet har fått en dåpsopplæringsplan og en diakoniplan for Den norske kirke.

Om reformene oppleves som viktige og nyttige av de som deltar i de kirkelige organer, er det samtidig åpenbart at meget står igjen før de setter klare spor også i kirkens dagligliv på menighetsplan ...

Kirkemøtet registrerer at høringsinstansene etterlyser en snarlig oppfølging av Kirkelovutvalgets innstilling og at særlig en avklaring med hensyn til lokalmenighetens økonomi og stillingsstruktur er presserende. Kirkemøtet deler denne oppfatning.

En viktig forutsetning for en videre utvikling av Den norske kirke som trossamfunn er at menighetsrådets og fellesrådets posisjon styrkes og klareres i forhold til kommunen. Kirkemøtet vil derfor understreke viktigheten av at menighetene (soknet) framstår som selvstendige forvaltningsorganer i forhold til kommunen.

Kirkemøtet understreket videre at reformarbeidet må føres videre og pekte på en rekke områder hvor det bør arbeides med avklaringer og endringer.

En rekke av de konkrete forslag som Kirkemøtet har foreslått, er tatt hensyn til i departementets forslag til ny Lov om Den norske kirke. Den forenkling av loven som er foreslått, innebærer bl.a. at Kirkemøtet får myndighet til å fastsette nærmere regler på de fleste områder som omfattes av vedtaket om "Evaluering av de kirkelige reformer" (sak KM 14/92).

*

Saksorientering

Kirkemøtet vil innledningsvis komme med noen kommentarer til hovedprofilen og prinsippene i lovforslaget og deretter komme med forslag til enkelte endringer eller presiseringer av de konkrete lovparagrafene.

Profilen fremgår av lovens formål: "Formålet med loven er å legge forholdene til rette for et aktivt engasjement og stadig fornyelse i den evangelisk-lutherske folkekirke i Norge".

Kirkemøtet vil i denne sammenheng henviser til Stortingskomitéen innstilling til St.meld.nr. 40 (1980-81), gjen-

gitt innledningsvis i denne uttalelsen, og til Regjeringens mål for kirken, senest uttalt i St.prp. nr. 1 (1993-94), s. 335 ff. I kapitlet om hovedmål heter det:

Regjeringens hovedmålsetting er at "kyrkjelydane - og kyrkja som heilskap - skal nå breitt ut i folket og virke som ei vedkjennande, misjonerande og diakonal folkekyrkje, slik at menneske i alle aldrar og i ulike livssituasjonar kan få del i kyrkja si forkyning, opplæring, omsorg og fellesskap".

Regjeringen ser det som viktig at "kyrkja framstår synleg og levande i samfunnslivet, med brei kontaktflate og deltaking". Regjeringen vil "særleg streke under kyrkja si rolle som tradisjonsberande institusjon, som formidlar av kulturelle fellesverdier, av livstolking og livshåp, og som motivasjons- og inspirasjonskjelde for solidaritet, personleg medansvar og omsorg for einskildmennesket".

I kapitlet om strategiar/prioriteringar heter det:

"Regjeringa vil derfor leggje vekt på at den kyrkjelege reformprosessen som tok til i 1980-åra, skal halde fram". Regjeringen peker bl.a. på "desentralisering og oppgaveoverføring til regionale og lokale ledd" og tar sikte på "å gå vidare i å leggje fullmakter og styringsansvar til valde kyrkjelege organ".

Videre mener Regjeringen "det vil vere avgjerande at desse organa har dei ressursane og den kompetansen som skal til for å ta i vare styringsoppgåvene, m.a. ved satsing på ny teknologi og planmessig organisasjons-, kompetanse- og leiarutvikling".

Kirkemøtet anser at disse formuleringer samsvarer godt med de mål og ønsker som kirkelige organ har gitt uttrykk for med hensyn til Den norske kirke. For Kirkemøtet vil det være vesentlig å undersøke om disse positive hovedmålsettinger og strategier som er uttrykt for kirken, er ivarettatt i utkastet til ny Lov om Den norske kirke. Det gjelder bl.a. videreføring av reformer og overføring av myndighet til kirken, vektlegging av kirkens sentrale oppgaver og funksjoner i samfunnet, behovet for økte ressurser og en kompetent administrasjon.

Kirkemøtet anser at utkastet på en lang rekke punkter har tatt hensyn til de ønsker kirkelige organer har kommet med av endringsforslag til någjeldende lover, jf. bl.a. Kirkerådets kommentarer til NOU 1989:7 og Kirkemøtetes vedtak vedr. "Evalueringsrapport om de kirkelige reformer" (KM 14/92) m.v.

Den styringsstruktur, de organer og de formål som er foreslått i lovutkastet, samsvarer langt på vei med de ønsker kirkelige organer har gitt uttrykk for. Selve ordningene vil på en langt bedre måte enn dagens ordninger kunne bidra til at kirkens mangeartede oppgaver kan bli ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

Hovedinnvendingen overfor forslaget er etter Kirkemøtets oppfatning finansieringsgrunnlaget for gjennomføringen av reformene på lokalplan. Ordningene vil ikke kunne fungere etter sin hensikt dersom ikke det offentlige bidrar med nødvendige midler. De lokalkirkelige organer må styrkes for å kunne videreutvikle sin aktivitet i forhold til lokalsamfunn og menighet, slik Stortinget selv har forutsatt.

*

a) Forenkling og ajourføring
av den kirkelig lovgivning

Lovforslaget har tatt hensyn til den rettslige og faktiske utvikling innenfor lovregulering og statlig styring som har funnet sted de senere år. Dette kjennetegnes bl.a. ved forenkling av lovverket, nytt styringssystem i staten med vekt på mål- og resultatstyring, desentralisert forvaltning og økt lokalt selvstyre.

Disse prinsippene og forutsetninger er klart uttalt i forarbeidene og utkastet til ny lov er derfor blitt langt strammere og mindre detaljregulert enn tidligere. Bestemmelser som ikke nødvendigvis bør nedfelles i lovs form er tatt ut. Det aller meste av det som ligger under Kongens anordningsmyndighet etter Grunnloven § 16 er tatt ut.

Dette medfører på den annen side at det på en lang rekke områder vil være nødvendig at Kongen, departementet, Kirkemøtet eller bispedømmerrådet gis myndighet til å fastsette nærmere forskrifter og regler.

Loven har dessuten fått en struktur og oppbygging med oversiktlige overskrifter, som gjør den kirkelige lovgivning mer tilgjengelig. Kirkemøtet mener dette er en klar forbedring.

Kirkemøtet slutter seg til en slik forenkling og ser det som formålstjenlig at den kirkelige lovgivning får en nødvendig oppdatering og ajourføring i forhold til dagens virkelighet.

*

b) Lokalmenighetens selvstendighet

185 av landets 440 kommuner har bare 1 sokn, 222 kommuner har 2-4 sokn, og 33 kommuner har 5 sokn eller flere.

Ca. 30% av soknene har under 1 000 medlemmer, 25% har under 2 000 medlemmer, 25% har mellom 2 000 og 5 000 medlemmer og ca. 15% over 10 000 medlemmer.

Kirkelovutvalget fremholdt at soknene må få økt selvstendighet både rettslig, administrativt og økonomisk.

Prinsippet om lokalmenighetens selvstendighet er beskrevet i flere kirkelige utredninger. Birkeli-kommisjonen av 1965 slo således fast at "det primært er menighetene som har fått ordnings- og styringsmandatet i kirken". Støylen-kommisjonen av 1969 understreket også sterkt at kirken som trossamfunn "på synlig måte fremtrer i den lokale menighets samling om ord og sakrament. Lokalmenigheten bærer derfor det fulle ansvar for forvaltningen av nådemidlene og for utførelsen av de funksjoner og nådegaver som hører en kristen menighet til". I sin uttalelse til NOU 1975:30 om Stat og kirke uttaler Kirkerådet bl.a.: "Kirken bygger på lokalmenighetene, som i størst mulig utstrekning selv må kunne ta avgjørelser i det som angår deres ansvar og arbeid. Kirken bør ha en selvstendig økonomi, hvor kirkelige organer har en avgjørende innflytelse på prioritering av behov og fordeling av ressurser". St.meld.nr. 40 (1980-81) understreket også dette: "Menigheten er den sentrale og på flere måter den bærende kirkelige enhet både etter evangelisk-luthersk kirkeforståelse og i dag-til-dag-arbeidet". Og Stortingskomiteen sluttet seg til dette i Innst.S.nr. 265 (1980-81): "Et av de mest positive trekk ved denne stortingsmelding er den store

vekt som blir lagt på tiltak som kan styrke menighetene og gi arbeidet på det lokale plan bedre muligheter".

I departementets forslag fastholdes det at soknet er den grunnleggende kirkelig enhet (§ 2 og 5), og det er gitt bestemmelser som regulerer dette rettslig (jf. f.eks. § 5, 16, 17 og 20).

Når det gjelder økonomisk selvstendighet legges det på den ene side opp til en selvstendighet i økonomiske saker, i den forstand at den lokale kirke selv disponerer de midler som er bevilget, jf. § 15. På den annen side legges det opp til en full avhengighet av kommunens beslutning om nivået på bevilgningen. Dette samsvarer ikke med den økonomiske selvstendighet for den lokale kirke som Kirkelovutvalget foreslo, og fremtrer som mest

utilfredsstillende i departementets forslag. Det vises for øvrig til avsnitt c) om økonomi.

Når det gjelder det administrative, er det lagt opp til at den lokale kirke skal være selvstendig i forhold til kommunen. Det er imidlertid lagt opp til en annen ansvarsfordeling mellom det enkelte menighetsråd og kirkelig fellesråd enn det Kirkelovutvalget foreslo.

Dette bygger dels på at et stort flertall av menighetsrådene i høringen til Kirkelovutvalgets innstilling ikke sluttet seg til at menighetsrådene ble tillagt så omfattende forvaltningsoppgaver som Kirkelovutvalget foreslo. Det bygger også på en vurdering av hvilke administrative enheter som i praksis er mest hensiktsmessige og funksjonsdyktige, og hvilke ordninger som bør følge av dette. Det vurderes som lite rasjonelt å bygge opp administrativ kompetanse i hvert sokn. I stedet kan kirkelig fellesråd fremstå som det organ som kan ivareta dette på vegne av soknene.

Soknet vil etter departementets forslag få to organer til å ivareta oppgaver i soknet.

Menighetsrådet vil være det sentrale strategi- og tiltaksorgan med ansvar for den kristelige virksomhet i soknet. De ansatte er soknets tilsatte og har sin virksomhet i det enkelte sokn med menighetsrådet som det ansvarlige styringsorgan for virksomheten. Menighetsrådet vil ha behov for både daglig leder og administrativt personell til å forberede og iverksette menighetsrådets beslutninger. I de fleste menigheter vil det være vesentlig at dette blir bedre ivaretatt enn i dag.

Kirkelig fellesråd blir tillagt forvaltningsoppgaver på vegne av soknene med ansvar for bygninger, anlegg, kontorer, administrasjon samt arbeidsgiveransvaret, - dog slik at tilsettingsmyndigheten kan delegeres til vedkommende menighetsråd. Kirkelig fellesråd får også ansvaret for budsjettet i forhold til kommunen. Det partsansvar som tidligere har ligget i kommunen, blir overført til et tilsvarende kirkelig organ. Ut fra hensynet til at de som arbeider på samme arbeidsplass, også bør ha samme arbeidsgiver, foreslås dessuten arbeidsgiveransvaret for kateket og soknediakon lagt til kirkelig fellesråd. Også disse vil i hovedsak være underlagt menighetsrådet som styringsorgan, - jf. også kommentar til § 23, 5. ledd. Departementet foreslår en bestemmelse i § 9, 2. ledd om at kirkelig fellesråd skal godkjenne menighetsrådets opprettelse av stillinger. Begrunnelsen for bestemmelsen synes å være at den skal sikre at det foreligger et forsvarlig økonomisk grunnlag for stillingen, at samtlige av soknets tilsatte er underlagt like vilkår og at det administrative arbeid

med lønnsutbetalinger m.v. ivaretas av kirkelig fellesråd.

Lovforslaget legger altså opp til at både det enkelte menighetsråd og kirkelig fellesråd er soknets organer. Innenfor denne modell - som innenfor Kirkelovutvalgets modell - stilles det store krav til samarbeid mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd. Her vil ikke minst stillingen som daglig leder av kirkelig fellesråd stå sentralt. Siden det er menighetsrådene som utøver myndighet gjennom fellesrådet, samsvarer det godt at det er menighetsrådsmedlemmer som utgjør fellesrådet. I saker som angår det enkelte menighetsråd, vil det være viktig å tillegge menighetsrådets synspunkter vekt, - særlig i instruks- og tilsettingssaker. Bestemmelsen i § 14, 3. ledd, om at menighetsrådet skal uttale seg før tilsetting og fastsetting av instruks er derfor viktig og må tillegges vekt. Dessuten er det viktig å profilere kirkelig fellesråd som et støtte- og serviceorgan for menighetsrådene.

Det er store fordeler forbundet med at ett kirkelig organ utøver myndighet vis-a-vis kommunen. Selv om kirken lokalt får økt selvstyre, legges det ikke opp til at samarbeidet med kommunen skal opphøre. Det legges vekt på at kommunen fortsatt skal være en reell samarbeidspartner i oppgaveløsningen når det gjelder utfordringer i lokalsamfunnet. Kirkemøtet støtter dette. Det bør legges vekt på nær tilknytning og et nært samarbeid mellom soknene og kommunen også i fremtiden. En selvstendigjøring av kirken lokalt vil etter Kirkemøtets mening kunne styrke kirkens rolle i lokalsamfunnet, - samtidig som kommunen forblir en medspiller og samarbeidspartner.

Etter Kirkemøtets oppfatning ligger departementets forslag - med de merknader og forbehold som er anført om økonomien, jf. pkt c) nedenfor - innenfor rammen av de prinsipper om økt kirkelige selvstyre og selvstendighet for lokalmenigheten som er trukket opp i det kirkelige reformarbeid og i Stortingets behandling.

Bestemmelsene i loven må i størst mulig grad ta sitt utgangspunkt i det som er representativt for de fleste norske menigheter. Hensynet til fleksibilitet i forhold til små/store og ressursvake/ressursterke sokn må ivaretas.

Kirkemøtet støtter forslaget om at kirkelig fellesråd etableres som det ansvarlige forvaltningsorgan med det mandat som er foreslått dersom det innføres ordninger som ivaretar behovet for fleksibilitet når det gjelder ansvarsfordeling mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd. Grensene for fleksibiliteten bestemmes av

kirkelig fellestråd. Tilsettings- og instruksmyndighet bør i stor utstrekning delegeres til vedkommende menighetsråd der forholdene ligger til rette for det. I de tilfeller myndigheten ikke er delegert, legges stor vekt på menighetsrådets innstilling. Bestemmelsen i § 9, 2. ledd, sløyfes, - dvs. bestemmelsen om at menighetsrådets vedtak om opprettelse av stilling som lønnes av menighetsrådet skal godkjennes av fellestrådet. I store kommuner bør fellestråd kunne etableres på bydels- eller prostnivå og i særlige tilfelle på mindre enheter, jf. § 5, siste ledd.

*

c) Økte ressurser - finansering

Kirkelovutvalget foreslo at kirken skulle få en mer selvstendig stilling i forhold til det kommunale budsjett- og forvaltningssystem. Begrunnelsen var bl.a. at kirken som trossamfunn ikke er noen "kommunal sektor". Dette er senere understreket i forbindelse med tilpasning av særlovgivningen til ny kommunelov (Ot.prp.nr.59 (1992-93), der det presiseres at "det kirkelige arbeid i menigheten ikke er kommunal virksomhet etter kommunelovens § 2".

Nettopp kirkens særstilling som trossamfunn nødvendiggjør en annen tilknytning til det kommunale budsjett-system enn kommunale virksomhetsområder for øvrig. Kirkelovutvalget uttalte videre at "det vil være en motsigelse i at soknene - som rettslig selvstendige enheter - har en økonomi integrert i den kommunale økonomi".

Kirkelovutvalgets forslag innebar at staten gjennom kriterier og normtall i stor grad fastsetter kommunens utgifter til kirkelige formål. Basisutgiftene til kirkelige formål ble på denne måte unntatt fra kommunens myndighet og politiske styring.

Kirkelovutvalgets forslag til finansiering av kirken ble imøtegått særlig fra kommunal side.

Departementet mener at Kirkelovutvalgets forslag ikke er gjennomførbar bl.a. som følge av ny kommunelov. Departementet går derfor ikke inn for Kirkelovutvalgets forslag, men er allikevel enig i Kirkelovutvalgets grunnleggende forutsetning om at de lokalkirkelige utgifter fortsatt skal dekkes av kommunen.

For øvrig kan Departementet "ikke se at det i dag er grunnlag for å utrede et alternativt finansieringsgrunnlag for den lokalkirkelige virksomhet", f.eks. innføring av kirkelig medlemsavgift eller gjennomgående

statlig finansiering, f.eks. ved en betydelig endring i den økonomiske ansvarsdeling mellom staten og kommunene.

Departementet foreslår derfor at:

- Lokalkirkelige utgifter fortsatt skal baseres på bevilgninger over kommunebudsjettene.
- Loven bare skal angi hvilke kirkelige utgiftsformål eller utgiftstyper som skal dekkes over kommunebudsjettene uten å binde kommunene til et bestemt bevilgningsnivå basert på sentralt gitte kostnads- eller tildelingskriterier, slik Kirkelovutvalget foreslo.
- Statlig styring av soknenes ressursdisponering vil skje i tråd med målstyringsprinsippet, ut fra samfunnspolitiske hensyn og på grunnlag av de erfaringer en vinner med den nye loven og nedfelles i de årlige statsbudsjetter.

Utgiftsforpliktelsene for kommunekassen vil, etter departementets oppfatning, ligge tett opp til dagens bestemmelser. De nødvendige merutgifter vil bli dekket inn ved tilsvarende avlastning for kommuneadministrasjonen. Når det gjelder utgifter til kirkelige formål ut over det kommunen er rettslig forpliktet til, varierer disse i dag betydelig fra kommune til kommune, og det er ikke mulig - ifølge departementet - å foreta en pålitelig beregning av budsjettvirkningen for kommunene av de nye lovbestemmelsene.

*

Etter Kirkemøtets mening er det først og fremst med hensyn til den kirkelige økonomi at lovutkastet er altfor svakt. Det er ikke foreslått økte ressurser til kirken, og kirkens selvstendighet vedrørende økonomien er i hovedsak avhengig av politiske beslutninger i kommunen.

Hele utkastet synes å være bygd på den forutsetning at reformen ikke skal koste noe for det offentlige, verken for staten eller for kommunene. Staten forplikter seg ikke utover det staten i dag er forpliktet til. Det sies eksplisitt i kommentarene at "lovutkastet inneholder ikke bestemmelser som vil medføre økte statlige utgifter". Dette rimer etter Kirkemøtets mening svært dårlig med Stortingets forutsetning om økte ressurser til kirken og er dessuten et svært dårlig utgangspunkt for gjennomføringen av reformene.

Menighetene lokalt har i flere år ventet på lovrevisjonen og de økte ressurser den skal utløse. Det er uholdbart å legge en slik forutsetning til grunn som

departementet her har gjort og som også tilsidesetter Stortingets klare uttalelser om økte ressurser til kirken. Kirkesektoren har i svært mange kommuner lidd av underbudsjettering og departementet legger ingen føringer med hensyn til en forbedring av dette.

Når det gjelder overføring av ressurser og stillinger fra kommunen til kirken som følge av lovendringen, viser erfaringene fra andre områder at slike overføringer i praksis vil bli minimale. Når det dessuten legges opp til at nye oppgaver skal løses med eksisterende mannskap vil dette for svært mange menigheter oppleves som at situasjonen blir ytterligere forverret.

Etter Kirkemøtets mening vil gjennomføringen av lovendringen måtte medføre økte utgifter for det offentlige - enten statlige eller kommunale. Siden regler om beregningen av de kommunale utgifter skal gis av departementet, vil departementet i dag neppe kunne pålegge kommunen utgifter utover det kommunene i dag er forpliktet til, med mindre staten øker overføringene til det kommunale kirkebudsjett tilsvarende.

Etter Kirkemøtets mening må i særlig grad det statlige ansvar for kirkens finansiering derfor nå tas på alvor, slik at menighetene sikres en nødvendig økonomisk garanti for sine basisfunksjoner og at det kan etableres funksjonsdyktige styringsenheter med nødvendige stillinger og at disse får akseptable arbeidsvilkår.

En hovedsak i lovutkastet er at det blir fellesråd i alle kommuner og at disse fellesråd skal ha en daglig leder. Slike stillinger må derfor opprettes i alle kommuner - i mange tilfelle med både nye kontorer og kontorpersonale i tillegg. I mange tilfelle vil antagelig de nåværende kirkeverger gå over i ny funksjon som daglig leder. Men mange vil sannsynligvis også velge å forbli kommunalt ansatte, med den følge at ny stilling som daglig leder må opprettes. Anslagsvis 300 slike nye stillinger må opprettes som følge av lovforslaget.

Kirkemøtet finner også grunn til å minne om Stortingskomiteens entydige uttalelse i Innst.S.nr. 265 (1980-81) om en styrking av sekretariatsfunksjonene for menighetsrådene:

Et av de mest positive trekk ved denne stortingsmelding er, etter komitéens mening, den stor vekt som blir lagt på tiltak som kan styrke menighetene og gi arbeidet på det lokale plan bedre muligheter. For å oppnå dette nevner departementet bl.a. at kontor- og sekretariatsfunksjonene for menighetsrådene må styrkes. Komitéen er enig i at dette er

viktig både for arbeidet i menighetsrådene og med sikte på å avlaste prestene og andre som er ansatt for å ta seg av spesielle oppgaver i menigheten, for arbeid av mer administrativ og kontormessig karakter.

Kirkemøtet, og ikke minst menighetsrådene selv, har sterkt fremhevet behovet for sekretariatshjelp for menighetsrådene. I en prosjektrapport om "Ledelse i menigheten" som Kirkerådet behandlet på sitt møte i september 1994, var budskapet fra forsøksmenighetene entydige: Menighetenes mangfoldige oppgaver krever at det opprettes administrative stillinger. Menighetsrådene er avhengig av en daglig administrativ leder som forberedende og utøvende organ om rådet skal fungere i forhold til den myndighet og de oppgaver rådet er tillagt. Slike stillinger vil bidra til å lette menighetsrådets daglige arbeid, styrke samarbeidet i menigheten og redusere konfliktpotensialet. Uten at menighetsrådene får nødvendig sekretariatshjelp, vil det også bli vanskelig å få medlemmer i kirken til å stille til valg på menighetsråd.

Kirkemøtet mener på denne bakgrunn av samtlige menigheter må sikres tilstrekkelig administrativt personell. Dette kan skje i form av sekretærhjelp fra daglig leder for kirkelig fellesråd (§ 13, siste ledd), administrativ hjelp i form av egen sekretær (§ 15, bokstav d), gjennom egen daglig leder for menighetsrådets virksomhet (§ 8, 2. ledd) eller ved ulike kombinasjoner av disse ordninger avhengig av menighetens størrelse. De største menigheter har allerede i dag en deltids- eller heltidsstilling som administrativ daglig leder. Dette må bygges videre ut. Det vil anslagsvis være behov for 100 nye årsverk til dette. Selv om en rekke administrative oppgaver vil legges til kirkelig fellesråd, trenger menighetsrådene personell for å ivareta slike oppgaver, som i dag mer eller mindre blir tilfeldig ivaretatt av øvrig fagpersonell. Det er uheldig at ansatte som i dag er tilsatt for å drive utadrettet virksomhet i menigheten, blir sittende inne på menighetskontorene med administrative oppgaver.

I forhold til tidligere lovgivning foreslås det nå å sikre tilstrekkelig administrativ hjelp til menighetsrådene. Dette vil representere en økt utgift i forhold til dagens nivå, selv om mange menighetsråd allerede har slike ordninger uten at det er lovfestet.

Med hensyn til dåps- og konfirmasjonsopplæring vil det foruten nødvendige utgifter til utstyr og materiell også være behov for timelærere og ekstrahjelp knyttet til integrering av psykisk utviklingshemmede m.v.

Kirkerådet har stipulert kostnadene ved gjennomføring av loven og en nødvendig oppjustering til minimum 250 mill. kroner.

Tallene er fremkommet på følgende måte:

- Nye stillinger, daglig ledere i kirkelig fellesråd. Minimum 300 stillinger á kr. 300 000 = 90 mill.
- Nye stillinger, daglig ledere/administrativt personell for menighetsrådene, tilsvarende 100 årsverk. Dette vil beløpe seg til ca. 25 mill.
- Utgifter til nye kontor, administrativ hjelp og øvrige driftsutgifter for kirkelig fellesråd. 440 kontorer á kr. 100 000 = 44 mill.
- Utgifter til utstyr og materiell til dåps- og konfirmantundervisning. 40 000 konfirmanter á kr. 200 = 8 mill. årlig og ca. 200 000 barn som årlig deltar i kirkens dåpsopplæring á kr. 100 = 20 mill. (ev. over statsbudsjettet).
- Midler til refusjon av 40% av utgiftene til nye kirker, ca. 4-5 pr. år = 30 mill.
- Merutgifter ved bispedømmekontorene (11 stillinger for konsulent i eiendom, bygg og anlegg) og i Kirkerådet ved overføring av oppgaver (juridisk kompetanse som følge av delegert myndighet til Kirkemøtet og faste stillinger som følge av Den norske kirkes økumeniske oppgaver og ansvar for samisk kirkeliv) . Til sammen ca. 6 mill. (statsbudsjettet).
- Utgifter til gjennomføring av loven, kompetanseheving med hensyn til kirkelig fellesråds oppgaver og administrasjon i de større byene, samvirke mellom kommune og menighet og mellom fellesråd og menighetsråd, tilsvarende 5 mill. kroner hvert år i 5 år, til sammen 25 mill. (statsbudsjettet).

Når det gjelder det økonomiske ansvaret for middelalderkirker, mener Kirkemøtet at det må være en nasjonal oppgave å holde disse i hevd og slutter seg til Kirkelovutvalget forslag om at utgifter til restaurering og utbedring dekkes av staten, mens ordinære drifts- og vedlikeholdsutgifter dekkes av kommunen. Det er ikke foretatt beregninger som viser hva dette vil beløpe seg til. Men ordninger for dette bør bygges inn i statsbudsjettet fra 1996.

I forbindelse med omgjøring av kapelldistrikt til sokn, vil det kunne medføre visse etableringskostander.

Kirkemøtet vurderer det slik at disse helt nødvendige utgiftene for å sikre kirken en økonomisk basis, kan dekkes opp på ulike måter. Kirkemøtet har vurdert ulike alternativer eller scenarier:

- 1) Kommunen betaler disse utgiftene "frivillig" fordi loven må fortolkes slik.
- 2) Staten bidrar med overføringer til kommunene som følge av påleggene i loven.
- 3) Staten bidrar med tilskudd til kirkelig fellesråd som fordeles gjennom bispedømmerådet.
- 4) Hele kirken finansieres over statsbudsjettet.
- 5) Kirken utgifter dekkes gjennom en avgift som betales av kirkens medlemmer, - dvs. en kirkeavgift eller livssyn- og medlemsavgift.

Kirkemøtet har ikke tillit til at alternativ 1 alene er tilstrekkelig som grunnlag for en positiv videreutvikling av den lokale kirkes vekst. Altfor mange menigheter har i dag store problemer med at den enkelte kommune fastsetter nivået for menighetens økonomi. Ifølge "Struktur tall for kommunenes økonomi for 1991 og 1992" varierer driftsutgifter pr. innbygger til kirkeformål fra kr. 116 til kr. 1089. Gjennomsnittet for alle kommuner ligger på kr. 284 pr. innbygger. Dette alternativ vil i altfor stor grad være prisgitt skiftende politiske og økonomiske konjukturer i kommunen. Å overlate lokalmenighetens økonomi til kommunestyret alene - slik forslaget legger opp til - er derfor ikke tilstrekkelig. En slik løsning vil dessuten opprettholde de store ulikheter i soknenes økonomi.

Etter Kirkemøtets mening bør de økte utgifter til kirken som følge av lovforslaget dekkes av offentlige bevilgninger. Men det må vurderes en annen fordeling mellom stat og kommune i forhold til i dag, jf. alternativ 2. Nivået må sikres ved økte statlige overføringer til kommunene. Kirken kan ikke basere seg på kommunal velvilje alene til slike grunninvesteringer. Ut fra de klare signaler Stortinget tidligere har kommet med overfor kirken, de verdier kirken står for og de oppgaver kirken utfører i vårt samfunn, bør konsekvensen av dette være at nødvendige utgifter til kirken sees på som en viktig investering i lokalsamfunnet og en investering for fremtiden. Hoveddelen av de økonomiske konsekvenser av lovforslaget - ca. 250 mill. kroner - bør sikres gjennom statlige tilskudd slik at kommunene settes i stand til å påta seg de merutgifter som følger av loven.

Kirkemøtet mener dessuten - som nevnt i alternativ 3 at Staten må gå inn med økte ressurser til den lokale kirke som følge av lovforslaget også gjennom å gi tilskudd direkte til kirkelig fellesråd. Slike tilskudd fordeles gjennom bispedømmerådet. Det legges særlig vekt på å styrke menighetslivet innen undervisnings- og diakonitjenesten.

Etter Kirkemøtets oppfatning må alternativ 4 om totalfinansiering over statsbudsjettet avvises. For kirken vil det være vesentlig med et nært samarbeid med kommunen om løsning av oppgaver i lokalsamfunnet.

Kirkemøtet har drøftet om tiden nå er kommet til at den kirkelige økonomi bør løsrives fra de ordinære offentlige bevilgninger og at det bør tas et initiativ til å innføre en kirkeavgift for kirkens medlemmer, jf. alternativ 5. Fra mange hold fremheves en slik ordning som prinsipielt riktig og mest i samsvar med prinsippet om at kirkens utgifter bæres av dens medlemmer. Dette prinsippet er i dag skjult i de offentlige budsjetter i Stat og kommune, som igjen får sine inntekter fra de skattepliktige borgere. Disse er i overveiende grad også kirkens medlemmer. Kirkemøtet ser dette som et aktuelt alternativ som det må arbeides videre med. I dag beløper de offentlige utgifter til kirken seg til ca. 1.688 mill. fordelt på 1.221 mill. fra kommunen og 467 mill. fra staten. Dette tilsvarer at samtlige innbyggere over 18 år i gjennomsnitt over skattese delen betaler kr. 525 eller at kirkemedlemmer over 18 år betaler kr. 609. Dersom en regner med at 2/3 av nåværende medlemmer over 18 år, dvs. ca. 1,8 millioner personer, betaler tilsammen nesten 2 milliarder pr. år betyr dette en årlig avgift på kr. 1.050. Dersom alle nåværende kirkemedlemmer over 18 år betalte, ville avgiften bli kr. 700.

Det er mange spørsmål som trenger avklaring når det gjelder kirkeavgift (medlemsavgift). Det gjelder f.eks. hvem som skal fastsette avgiften, hvor stor den skal være, hvem som skal betale, hvordan den skal innkreves, hvilke konsekvenser det medfører å innføre en slik ordning m.v. Kirkemøtet har fått seg forelagt et foreløpig notat om saken.

*

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at kommunestyret fortsatt skal ha ansvaret for å bevilge midler til den lokale kirke, jf. §§ 14 og 15. Kirkemøtet legger til grunn at dette innebærer økte ressurser til kirken over kommunebudsjettet i forhold til dagens bevilgningsnivå for at kommunene kan sies å ha oppfylt de rettslige forpliktelser som følger av loven. De administrative

ressurser og kommunal tjenesteyting som i dag ytes til kirken må overføres til kirkelig fellestråd når kommunene ikke lenger skal ha disse oppgaver. Dette innebærer at de midler som skal utredes til kirkelig fellestråd i fremtiden må bli større enn de midler som i dag bevilges over det kommunale kirkebudsjett.

Kirkemøtet mener dessuten at Staten - gjennom behandlingen av loven i Stortinget våren 1995 - må sørge for at kommunene settes i stand til å påta seg de økte ressurser som må utløses gjennom bestemmelsene i § 15.

Kirkemøtet går videre inn for at Staten tilfører økte ressurser til den lokale kirke i form av tilskudd til kirkelig fellestråd. Tilskuddet fordeles av bispedømerådet. Her prioriteres tilskudd til undervisnings- og diakonitjeneste.

Kirkemøtet anmoder Kirkerådet å utrede videre hvordan en ordning med kirkeavgift for kirkens medlemmer kan gjennomføres. I dette arbeidet bør det også vurderes hvilke konsekvenser ulike alternativ har for andre trossamfunn.

Kirkemøtet ber Kirkedepartementet foreta en løpende evaluering av hvordan kommunene følger opp loven.

Kirkemøtet gir sin tilslutning til lovforslaget samtidig som det arbeides for å få en forpliktende økonomisk basis for kirkens arbeid gjennom de tilskuddsordninger som er foreslått.

*

d) Stillingsstruktur og opphevelse av profesjonslovene

Det er foreslått at alle særlovene for de kirkelige profesjoner oppheves. Dette ble også foreslått av Kirkelovutvalget.

Særlover for enkelte stillingskategorier blir erstattet av bestemmelser gitt av Kirkemøtet, om kvalifikasjonskrav og tjenesteordning, jf. § 24 bokstav c. Dette gjelder stillinger innen undervisning, diakoni og kirkeemusikk. Disse bestemmelser vil ha samme rettslig status som dagens bestemmelser.

Kirkemøtet anser det samtidig som viktig at kirkelige arbeidstakere sikres rettigheter og arbeidsvilkår i fremtiden som ikke er dårligere enn de de har som kommunale eller statlige tjenestemenn. Det er viktig at kirkens tilsatte gis trygghet før en kirkelig arbeidsgiverorganisasjon er satt i stand til å overta disse

oppgavene. I en overgangsfase kan det f.eks. være hensiktsmessig at kirkelig tilsatte følger de lønnsavtaler som Kommunens Sentralforbund forhandler frem. Dette kan legges inn i premissene f.eks. ved at en forutsetter at kirkelige arbeidstakere også i fremtiden forholder seg til de rammer som er lagt i avtaleverket på kommunal sektor. Kirkemøtet legger vekt på at det må sikres at de ansattes rettigheter og plikter ikke endres ved denne reform.

Med hensyn til de statlige kateketer, vil disse stillinger i fremtiden bli kirkelige tjenestemenn. Personer som innehar slike stillinger i dag vil være statlige tjenestemenn så lenge de innehar stillingen. Ved ledighet vil stillingene opphøre som statlige stillingshjemler. Kirkemøtet legger stor vekt på at det må etableres ordninger som sikrer at disse stillingene blir like trygge og faste som kirkelige tjenestemenn.

De soknediakonstillingene som er opprettet med 50% statlig finansiering og 50% kommunal finansiering eller garanti, vil videreføres. Ved ledighet vil de på samme måte bli omgjort til kirkelige tjenestemenn. Kirkelig fellesråd vil overta det ansvar som kommunene i dag har i medhold av Lov om diakonitjeneste.

For kirken er undervisnings- og diakonitjenesten fundamentale tjenester som må finnes i enhver menighet. I en ny lov er det derfor av avgjørende betydning av disse tjenestene blir tilstrekkelig sikret og at slike stillinger blir sikret ved offentlig finansiering i samsvar med gjeldende retningslinjer. Når det gjelder overføring av tilsettingsmyndigheten til kirkelig fellesråd for disse stillinger, se kommentarer til § 23.

Kirkemøtet har merket seg at statens forpliktelser til å yte midler til kateket- og soknediakonistillinger, skal fortsette uendret gjennom en tilskuddsordning til undervisnings- og diakonitjeneste. Kirkemøtet mener imidlertid at dette må fremgå klarere av lovverket (jf. forslag til endring i § 23).

I lovutkastet sier departementet at de ser det som unødvendig å ha en lovbestemmelse som forplikter staten til å sørge for at alle menigheter har en prest i statlig stilling. Kirkelovutvalget mente at det i lov burde slås fast at alle menigheter skal betjenes av prest i statlig stilling. Stats- og folkekirken bygger på at visse grunnleggende funksjoner skal ivaretas. Kirkens medlemmer har rett til å bli betjent med gudstjeneste, dåp, konfirmasjonsopplæring, vigsel, gravferd, sjelesorg, besøkstjeneste m.v. Staten er således forpliktet til å sørge for geistlig betjening, undervisnings-

tjenesten og diakonitjenesten. Jf. også Tjenesteordning for menighetsprester, fastsatt ved Kgl.res. 19.10.1990.

Kirkemøtet er enig med Kirkelovutvalget at statens ansvar for prestestilling i hvert sokn bør lovfestes. Siden også forpliktelsen i den geistlige lønningslov om biskopens plikt til å sørge for vikar for prest oppheves, bør en forpliktelse til å sørge for geistlig betjening nedfelles i § 23.

For kirken og lokalmenigheten vil det være ønskelig å tydeliggjøre statens forpliktelser klarere enn idag ved at stillinger blir opprettet mer automatisk i samsvar med fastsatte kriterier og i forhold til befolkningsutviklingen i prestegjeldet. Kirke- og undervisningskomiteen har også gitt uttrykk for at dette ville være en fordel (Innst.S.nr.265 (1980-81)). Etter Kirkemøtets mening bør slike kriterier ikke bare fastsettes for den geistlige betjening, men også når det gjelder statens forpliktelser med hensyn til undervisningstjenesten (kateketstillinger) og diakonitjenesten (soknediakonstillinger).

En nødvendig oppfølging når lovrevisjonene er slutført, vil derfor etter Kirkemøtets mening, være at det fremlegges en egen Stortingsmelding om kirkelig betjening med særlig vekt på statens ansvar.

Når det gjelder stillinger i soknet, vises til kommentarene til §§ 14 og 15.

Kirkemøtet slutter seg til at profesjonslovene blir opphevet og at Kirkemøtet gis myndighet til å fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for stillinger innen undervisning, diakoni og kirkemusikk.

Kirkemøtet støtter forslaget om at bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og at alle øvrige arbeidstakere tilsettes av kirkelig fellesråd.

Kirkemøtet anser det som en nødvendig konsekvens av dette at det blir obligatorisk med vigsling av kateket og soknediakon og at det innføres en ordning med tjenestebrev fra biskop som en forutsetning for å kunne overta en stilling. Bestemmelser om dette gis av Kirkemøtet i veiledning til liturgi og i tjenesteordning.

*

e) Medbestemmelse og tjenestemannsrepresentasjon i rådene

Kirkelovutvalget foreslo at en representant for de til-

satte skulle ha møte- og forslagsrett i menighetsråd og fellesråd og at det bør/kan opprettes et samarbeidsutvalg i det enkelte sokn, med representasjon fra arbeidsgiver- og arbeidstakersiden, for å drøfte spørsmål av betydning for de tilsatte.

Departementet har i sitt forslag til ny lov uttalt at det er behov for økt medbestemmelse fra de tilsatte, men mener dette bør reguleres i avtale mellom partene, og har derfor ikke foreslått dette lovregulert. Partene kan fastsette lønns- og arbeidsvilkår, personalreglement osv. som ellers i arbeidslivet.

I § 35 er det derfor inntatt en nødvendig bestemmelse som gir adgang for soknets organer til å gi en arbeidsgiversammenslutning fullmakt til å opptre på soknets vegne.

Kirkemøtet foreslår at det i loven tas inn en bestemmelse om medbestemmelse, ny § 31, tilsvarende de bestemmelser som er gitt i den nye kommuneloven. Dette vil gi ansatte reell medbestemmelse på de områder som er omhandlet i Hovedavtalen.

Kirkemøtet har vurdert Kirkelovutvalgets forslag om å gi en ansatt i soknet representasjon i menighetsrådet med tale- og forslagsrett og dessuten gi en eller flere ansatte i soknene representasjon i fellesrådet også med stemmerett. I de kirkelige råd er lek kirkelig tilsatt i dag representert i regionale og sentrale råd. Men disse er ikke valgt inn som representanter for de ansatte som arbeidstakere, men er valgte medlemmer på samme grunnlag og med samme rettigheter som de øvrige rådsmedlemmer.

Kirkemøtet vil derfor i likhet med departementet ikke gå inn for at de ansatte gis representasjon i menighetsråd og kirkelig fellesråd.

Kirkemøtet mener i stedet at de ansattes medvirkning i menighetsråd og kirkelig fellesråd reguleres dels i medhold av regler om medbestemmelse (jf. forslaget til ny § 31) og ved at de ansatte kan innkalles til møte i rådet (jf. § 6, siste ledd).

***

Konkrete merknader og forslag til endringer i lovteksten

Kirkemøtet har enkelte kommentarer og presiseringer til noen av bestemmelsene og konkrete forslag til endringer

og tilføyelser til enkelte av paragrafene. Når det gjelder paragrafer Kirkemøtet ikke har kommentert, sier Kirkemøtet seg enig i forslaget.

§ 1 Lovens formål

Det er gledelig at loven har fått en formålsparagraf. Kirkemøtet har vurdert forslaget og har bl.a. drøftet ulike alternativ.

Den norske kirke har sin egen faste forpliktelse i Skrift og bekjennelse. Det vises til Christian Den Femtis Norske Lov av 15. april 1687 annen bok, første kap., som fastsetter kirkens bekjennelseskriterier, og til Grunnloven § 2 som sier at "Den evangelisk-lutherske religion forbliver statens offentlige religion".

Kirkemøtet legger til grunn at hensikten med formålsbestemmelsen dermed må være å forplikte offentlige organer i deres forhold til kirken. I så måte er det viktig at stat og kommune forpliktes i forhold til en aktiv, engasjerende og ekspanderende kirke.

Kirkemøtet anser derfor departementets forslag som godt, men finner allikevel at en henvisning til kirkens grunnlag bør nedfelles i formålsparagrafen. Kirkemøtet foreslår derfor:

Endringsforslag:

Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for at Den norske kirke kan utføre sin tjeneste som en levende folkekirke med basis i den evangelisk-lutherske bekjennelse.

§ 2 Kirkelig inndeling

1. ledd:

Kirkemøtet er enig i at kapelldistrikt opphører og at disse enten blir en del av soknet eller blir eget sokn, dersom grunnlaget er tilstede for det. Kirkelovutvalget foreslo at et sokn normalt ikke burde ha færre enn 1 000 innbyggere. Kirkemøtet mener at små sokn kan være riktig i en god del sammenhenger og finner derfor ikke grunn til å foreslå at det settes bestemte grenser for når et kapelldistrikt kan få status som sokn. Dette henger særlig sammen med den ansvarsfordeling som er foreslått mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd.

3. ledd:

Etter departementets mening befinner døvemenigheter seg i en særstilling som kategorialmenigheter. Disse har i dag status som selvstendig rettslige sokn og står som eiere av døvekirkene. Siden det er satt i gang et utredningsarbeid om døvemenighetenes fremtidige rettsstilling, foreslår departementet at Kongen gis myndighet til å fastsette særskilt ordning for disse. Muligheten for å danne andre kategorial- eller valgmenigheter avvises, slik også Kirkelovutvalget gikk inn for. Kirkelovutvalget foreslo å oppheve adgangen til å velge menighetsråd for menighet tilknyttet stiftelse, hospital eller fengsel.

Kirkemøtet slutter seg til dette og ser ikke at det i dagens situasjon er behov for eller ønskelig å åpne opp for andre typer kategorialmenigheter og gi disse tilsvarende rettslig regulering. Kirkemøtet er av den oppfatning at slike spesialordninger i størst mulig grad bør unngås.

§ 3 Tilhørighet og medlemskap

Pkt. 7:

Kirkemøtet ser det som ønskelig at pkt. 7 endres. Økumeniske avtaler om kirkefelleskap med andre kirker som Den norske kirke har inngått eller i fremtiden måtte gjøre vedtak om, vil kunne gi rett til medlemskap i Den norske kirke. Jf. her også forslag til endring i Kirkemøtets mandat, § 24. Dette er aktuelt f.eks. i Porvoo-erklæringen, som fastsetter Den norske kirkes relasjoner til den anglikanske kirke. Etter dette vil et medlem av den anglikanske kirke samtidig anses å være medlem av Den norske kirke når vedkommende er bosatt i Norge. Personer behøver i dag ikke melde seg ut av sitt eget kirkesamfunn i sitt hjemland for å være medlem av Den norske kirke når de bor i Norge. De må derimot registrere seg som medlemmer av Den norske kirke og får da alle rettigheter og plikter som følger av medlemskapet. Dette vil også gjelde etter Porvoo-erklæringen.

Endringsforslag:

Pkt. 7:

Ingen kan bli medlem av Den norske kirke så lenge vedkommende er medlem av et annet tros-
samfunn i Norge.

§ 4 Stemmerett

3. ledd:

Det er foreslått at biskopen gis anledning til i særlige tilfelle og etter søknad fra vedkommende menighetsråd, å samtykke i at en person for et begrenset tidsrom gis stemmerett i et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i.

Kirkemøtet anser dette for en tilfredsstillende oppfølging av KM 11/93 "Ung i kirken", der det ble pekt på problemet med at stemmerett og valgbarhet til menighetsråd er basert på hjemstedsmenighet og ikke på bostedsmenighet. For skoleungdom, studenter og andre som i en periode bor og er engasjert i en annen menighet, åpner denne bestemmelsen for at disse kan gis stemmerett i vedkommende sokn. Skal Kirkemøtets ønske om 20% ungdomsrepresentasjon i den kirkelige rådsstruktur oppfylles, vil en slik bestemmelse kunne medvirke til dette. For kirken lokalt vil det være viktig med en slik mulighet.

Kirkemøtet er enig i og ser det som nødvendig at bestemmelsen formuleres såvidt restriktivt og forutsetter at bestemmelsen kommer til anvendelse også for andre enn ungdom under utdanning. Bestemmelsen gir ikke grunnlag for en ordning med valgmenigheter, f.eks. etter dansk mønster.

§ 5 Soknets organer

1. ledd:

§ 2 slår fast at soknet er den grunnleggende enhet. I denne bestemmelsen fastsettes det at det er to organer som representerer soknet, menighetsrådet og kirkelig fellesråd.

Kirkemøtet er enig i dette, jf. Kirkemøtets kommentarer i pkt. b, side 9-11. Kirkemøtet slutter seg også til betegnelsen kirkelig fellesråd, som vil være et nytt organ i forhold til dagens ordning og med et utvidet mandat i forhold til Kirkelovutvalgets forslag.

Det er ca. 440 kommuner i Norge. Ca. 250 kommuner består av flere sokn, mens 185 kommuner består av bare et sokn. I disse kommuner vil menighetsrådet også fungere som fellesråd. Enkelte kommuner består av svært mange sokn. Det er imidlertid gitt anledning til departementet kan foreta tilpasninger når det gjelder bestemmelsene om kirkelig fellesråd,

f.eks. i de største byene, der prostienheten eller bydelsnivået kan være funksjonelle enheter. I denne sammenheng vil det være viktig å legge vekt på størst mulig nærhet mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd. Kirkemøtet forutsetter at dette prinsippet gjennomføres i de store byer som følge av loven.

Det kan også tenkes tilpasninger som innebærer at et kirkelig fellesråd kan omfatte mer enn én kommune.

2. ledd:

Kirkemøtet er enig i at departementet i tvilstilfelle avgjør hvilket organ som opptrer på vegne av soknet, men finner det naturlig at denne myndigheten kan delegeres til bispedømmerådet.

§ 6 Menighetsrådets sammensetning

1. ledd:

Det gis her bestemmelser om at menighetsrådets medlemmer skal velges for 4 år. Kirkemøtet har ved flere anledninger drøftet menighetsrådets valgperiode med sikte på ordninger som kan ivareta kontinuitet og bidra til at menighetsmedlemmer stiller til valg.

Foreløpig har Kirkemøtet anbefalt at valgperioden bør være 4 år, under forutsetning av at arbeidet med å få tilfredsstillende rammebetingelser og arbeidsforhold for menighetsrådene intensiveres.

Kirkemøtet antar imidlertid at bestemmelsen som her er gitt, åpner for at det kan holdes valg hvert annet år på halvparten av medlemmene, forutsatt at funksjonsperioden fortsatt blir 4 år, og at Kirkemøtet kan gi nærmere regler om dette dersom Kirkemøtet finner en slik ordning hensiktsmessig.

Kirkemøtet registrerer med glede at Kirkemøtet er delegert myndighet til å fastsette nærmere regler for menighetsrådsvalg. Dette har lenge vært et uttalt ønske fra kirkelige organer. Kirkemøtet registrerer at departementet forutsetter at de regler som Kirkemøtet gir, bør stimulere til forholdstallsvalg med sikte på å oppnå representativitet og størst mulig valgdeltakelse. Kirkemøtet gir sin tilslutning til dette.

Det er fra flere hold reist spørsmål om soknepresten skal ha eller bør ha stemmerett i menighetsrådet. De valgte råds sammensetning bygger på at rådene

skal utgjøre den kompetanse som lekfolk og embete til sammen representerer. Det foreslås derfor ingen endringer når det gjelder embedets medvirkning i rådene verken lokalt, regionalt eller sentralt.

Det bør vurderes om antall varamedlemmer i menighetsrådet alltid skal være 5, f.eks. i små menigheter med 4 eller 6 medlemmer i menighetsrådet. Kirkemøtet går inn for antall varamedlemmer sees i sammenheng med størrelsen på menighetsrådet og foreslår at det antall varamedlemmer som velges skal utgjøre minst halvparten av de valgte medlemmer.

2. ledd:

Kirkemøtet er enig i at kommunen velger medlem til menighetsrådet bare i kommuner med et sokn, jf. også § 12, bokstav b. Dette bør imidlertid være et kommunestyremedlem som kommunestyret selv oppnevner, - slik som foreslått når det gjelder kirkelig fellesråd, § 12, bokstav b.

Kirkemøtet foreslår en tilføyelse i 2. ledd, som klargjør at kommunestyrets medlem tiltrer menighetsrådet når menighetsrådet ivaretar oppgaver som er tillagt kirkelig fellesråd. Dette innebærer at kommunestyrets medlem bare møter når menighetsrådet behandler saker som skal til kommunen til behandling.

3. ledd:

Vedr. valgbarhet henvises til Kirkemøtets kommentarer til § 4, 3. ledd om stemmerett.

I følge denne bestemmelsen er ansatte også valgbare til menighetsråd. Kirkemøtet mener det er uheldig at ansatte nomineres og velges inn i menighetsrådet, men finner ikke å ville lovregulere at ansatte er utelukket fra valg til menighetsråd.

Kirkemøtet har videre drøftet om det bør tas inn bestemmelser om at lokalt ansatte som er tilsatt som menighetsrådets/menighetens daglige leder, den som har ansvar for regnskapsfunksjonene i soknet og den som foretar revisjon for soknet, bør utelukkes fra valg til menighetsråd, med mindre vedkommende fratrer stillingen før menighetsrådet trer i funksjon. Dette ville i så fall samsvare med reglene om valgbarhet i kommuneloven.

De vanlige ordninger ville i dag tilsi at en av soknets tilsatte (klokker, organist, kirketjener) eller soknepresten er daglig leder. Når det gjelder regnskapsfører/kasserer velges ofte en person blant me-

nighetsrådets medlemmer eller ivaretas som verv. Revisor ivaretas også som frivillig verv eller ved at en engasjerer et firma.

Forholdene vil således være til dels annerledes enn det kommuneloven vil regulere, slik at det neppe er aktuelt å ta inn et forbud i loven om utelukkelse fra valg. Kirkemøtet ber imidlertid departementet vurdere dette spesielt i det videre arbeid. Eventuelle bestemmelser om dette foreslås tatt inn i et nytt 5. ledd.

4. ledd:

Kirkemøtet går ikke inn for å opprettholde bestemmelsen om at den som har fylt 60 år før valgperioden tar til, har rett til å kreve seg fritatt for valg til menighetsråd. Kirkemøtet anbefaler at grensen settes til 65 år i samsvar med kommunelovens bestemmelser.

5. ledd:

Kirkemøtet er enig i at i prestegjeld med flere prester, kan biskopen bestemme at en annen enn soknepresten skal være medlem av menighetsrådet, og at menighetsrådet kan innkalle andre til å ta del i forhandlingene.

Når det gjelder spørsmålet om møterett for de tilsatte, har Kirkemøtet kommentert det i punkt e) foran, side 20-21.

Endringsforslag:

1. ledd:

...for 4 år etter regler fastsatt av Kirkemøtet. Samtidig velges det varamedlemmer i et antall av minst halvparten av de valgte medlemmer. Endring av tallet som ...

2. ledd:

I kommuner med bare ett sokn, velger kommunestyret selv blant kommunestyrets medlemmer et medlem og varamedlem til menighetsrådet som tiltrer rådet når dette ivaretar oppgaver som er tillagt kirkelig fellesråd. Dette medlem kommer i tillegg til de som velges etter første ledd.

4. ledd:

Rett til å kreve seg fritatt for valg til menig-

hetsråd har den som har fylt 65 år før valgperioden tar til, ...

§ 7 Uttreden av menighetsrådet i valgperioden

Ingen kommentarer.

§ 8 Formene for menighetsrådets virksomhet

2. ledd:

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at menighetsrådet kan bestemme at en av soknets tilsatte skal være daglig leder av den virksomhet som hører inn under menighetsrådets ansvarsområde. I de fleste sokn er det behov for en slik mulighet. Det gjelder særlig i de større sokn med flere ansatte, men også i de små menigheter vil det være behov for en daglig leder til å ivareta menighetsrådets daglige arbeidsoppgaver.

Kirkemøtet forutsetter at menighetsrådet har slik myndighet til tross for at instruksmyndigheten ligger hos fellesrådet (jff. § 14, 3. ledd). Bestemmelse om daglig leder bør ikke fattes av fellesrådet, men av menighetsrådet som har ansvaret for den virksomhet som skal ledes.

I § 8, 13, 23 og 25 lovfestes at disse organene skal ha en daglig leder. Det kan diskuteres om betegnelsen bør være "administrativ leder", men "daglig leder" synes å være mest dekkende for det ansvar som skal ivaretas. Det vil være vedkommende råd som fastsetter rammer og retningslinjer for sin daglige leder. Det må arbeides særskilt med dette i den videre oppfølging.

Når det gjelder daglig leder for menighetsrådet, forutsetter Loven at dette skal være en av soknets tilsatte. Som soknets tilsatte regner loven de stillinger der menighetsrådet har instruksmyndighet. Siden menighetsrådet ikke har instruksmyndighet overfor soknepresten, åpner ikke loven for at menighetsrådet kan bestemme at soknepresten skal være daglig leder. Men tjenesteordning for menighetsprester åpner for at bispedømmerrådet - etter vedtak i menighetsrådet - i instruks kan tillegge soknepresten oppgave som daglig leder. Det bør således være adgang til at også en av menighetens prester kan være daglig leder, når dette skjer etter vedtak i menighetsrådet, med vedkommendes samtykke og i forståelse med biskopen.

3. ledd:

Kirkemøtet slutter seg til at reglene om formene for menighetsrådets virksomhet tas ut av loven og at Kirkemøtet gis myndighet til å fastsette slike regler.

§ 9 Menighetsrådets oppgaver

1. ledd:

Menighetsrådets formålsparagraf har stått uendret siden lov om menighetsråd kom i 1920. Kirkemøtet mener fortsatt at paragrafen kan stå, men at ordet "barn" og "døpte gis dåpsopplæring" tas inn.

2. ledd:

I samsvar med det som er anført tidligere (side 9-11) i drøftelsene av forholdet mellom menighetsrådets og kirkelig fellestråds ansvar, sløyfes følgende bestemmelse i 2. ledd: "Vedtak om opprettelse av stillinger skal godkjennes av kirkelig fellestråd".

I sammenheng med at fellestrådets budsjettforslag skal omfatte "nødvendige utgifter til ... diakoni", mener Kirkemøtet at bestemmelsen om det diakonale ansvar i den nåværende Lov om Den norske kirkes ordning, bør videreføres. Det vil være menighetsrådet som her har ansvaret for virksomheten, mens kirkelig fellestråd har ansvaret for de økonomiske relasjoner til kommunen.

Kirkemøtet foreslår derfor et nytt 2. ledd.

Endringsforslag:

1. ledd:

Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige livet i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, døpte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.

2. ledd, siste linje: Utgår.

Nytt 2. ledd:

Menighetsrådet har ansvar for at diakonitjenesten innarbeides og utvikles i soknet.

§ 10 Menighetsmøtet

Ingen kommentarer.

§ 11 Menighetsmøtets oppgaver

2. ledd, bokstav a:

I henhold til gjeldende bestemmelser, Lov om Den norske kirkes ordning § 33, bokstav a, skal menighetsmøtet uttale seg om "oppføring eller nedlegging av kirke, kapell, gravkapell, annen kirkelig bygning og krematorium og om anlegg eller nedlegging av kirkegård". Ifølge departementets kommentarer vil bestemmelser som angår kirkegården reguleres av ny lov om kirkegårder m.v.

Siden det i den nye kirkegårdsloven ikke er foreslått at menighetsmøtet skal uttale seg, vil Kirkemøtet foreslå at dette tas inn. Bakgrunnen for dette er dels at kirkegården i de fleste tilfeller er soknets eiendom og at det aktuelle menighetsmøte som berøres bør gis anledning til å uttale seg både om oppføring av gravkapell og krematorium og om anlegg eller nedlegging av kirkegård.

I samiske menigheter eller i menigheter med samisktalende befolkning, skal det angis antall ordinære gudstjenester som skal forrettes på samisk/norsk. Det gjelder særlig menighetene innenfor forvaltningsområdet for de samiske språkreglene. Kirkemøtet ber departementet vurdere om det bør tas inn en eget bokstav om dette under menighetsmøtets oppgaver i annet ledd.

Endringsforslag:

2. ledd, bokstav a:

- a) oppføring eller nedlegging av kirker og annen kirkelig bygning, oppføring av krematorium og om anlegg og nedlegging av kirkegård.

§ 12 Sammensetningen av kirkelig fellestråd

1. ledd, bokstav a):

På bakgrunn av store variasjoner mellom soknene innen kommunen med hensyn til innbyggertall, antall sokn i kommunen m.v. har Kirkemøtet vurdert om det ville være ønskelig med en mer fleksibel ordning for

sammensetningen av kirkelig fellesråd f.eks. ved at Kirkemøtet gis myndighet til å fastsette regler for sammensetning og valg av kirkelig fellesråd. Dette kan eventuelt gjøres ved at bispedømmerådet gis myndighet til å dispensere fra bestemmelsen, dersom sammensetningen vil vise seg urimelig eller lite hensiktsmessig.

Kirkemøtet vil imidlertid støtte at det gis entydige regler i loven om sammensetningen, men foreslår noen endringer.

Siden 230 og 440 kommuner består av 2 - 4 sokn og 33 av kommunene har 5 sokn eller flere, foreslås det at det som er det normale for de fleste kommuner nevnes først, slik at bokstav a) vil lyde: to leke menighetsrådsmedlemmer valgt av de enkelte menighetsråd i kommunen. Der det er 5 eller flere sokn i kommunen, velger hvert menighetsråd et medlem.

Det bør presiseres i loven at bokstav a) gjelder et lekt menighetsrådsmedlem.

Bokstav b):

Kirkemøtet har vurdert om de kirkelig tilsatte i kommunen bør kunne velge en representant til rådet med tale- og forslagsrett, slik Kirkelovutvalget foreslo. Kirkemøtet viser til tidligere kommentarer til ansattes representasjon og går ikke inn for en slik ordning.

Når det gjelder kommunal representasjon, er det to anliggender som det vil være viktig å ta hensyn til. For det første legger loven opp til at soknet får en selvstendig stilling i forhold til kommunen. På den annen side vil soknets økonomi fortsatt være avhengig av kommunal bevilgning. Kirkemøtet anser at nærheten til kommunen og samarbeidet med kommunen fortsatt vil være tjenlig de aller fleste steder i landet og slutter seg derfor til at kommunen velger en representant til fellesrådet, som må være medlem av Den norske kirke. Kirkemøtet mener at denne representanten bør sitte i kommunestyret og at loven endres i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Bokstav c):

Kirkemøtet slutter seg til at kirkelig fellesråd har en fast geistlig representant, utpekt av biskpen. Når det presiseres at fellesrådet ikke skal ha geistlig representasjon etter reglene i bokstav a, bør biskopen, etter Kirkemøtets mening, utpeke en geistlig representant. Dersom det presiseres at

fellesrådet kan ha en geistlig representant fra det enkelte menighetsråd (jf. bokstav a), slik lovfor-
slaget kan tolkes, bør ikke biskopen ha anledning
til å oppnevne ytterligere en geistlig represen-
tant.

Endringsforslag:

1. ledd, bokstav a):

to leke menighetsrådsmedlemmer valgt av det enkelte menighetsråd i kommunen. Er det 5 eller flere sokn i kommunen, velger hvert menighetsråd et medlem.

1. ledd, bokstav b):

En representant valgt av kommunestyret selv blant kommunestyrets medlemmer, og

§ 13 Formene for kirkelig fellesråds virksomhet

2. ledd:

Kirkemøtet forutsetter at daglig leder av kirkelig fellesråd skal være ansatt av fellesrådet og at dette normalt bør være en hel stilling. Kirkemøtet ser det som absolutt nødvendig for gjennomføringen av reformen at disse stillingene blir obligatoriske og at de nødvendige midler bevilges, jf. forslag til endring i § 15, bokstav c.

Når det gjelder daglig leder for kirkelig fellesråd, vil det være en stilling som har mange paralleller til dagens kirkverge-stilling. Det vil være kirkelig fellesråd som fastsetter kvalifikasjonskrav og instruks for stillingen. Det vil være naturlig at "kirkeverge" fremdeles benyttes og at denne tittel knyttes til daglig leder av kirkelig fellesråd.

Det bør tas inn bestemmelse i loven om at kirkelig fellesråd tilsetter daglig leder og øvrig personale.

Endringsforslag:

2. ledd:

... daglig leder av virksomheten. Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet.

§14 Kirkelig fellestråds opppgaver

Denne paragraf og § 15 er etter Kirkemøtets mening de sentrale bestemmelser i den nye loven når det gjelder forholdet mellom kirke og kommune.

1. ledd:

Fellestrådetts formålsbestemmelse er etter Kirkemøtets mening fyldestgjørende når den sammenholdes med de oppgaver som er listet opp senere i paragrafen. Bestemmelsen om at kirkelig fellestråd "skal utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen" bør endres, slik at det klart fremgår at kravet til mål og planer utelukkende gjelder den virksomhet som følger av kommunens økonomiske ansvar og ikke den virksomhet som ligger under menighetsrådetts mandat. Leddet vil da lyde:

"... mål og planer for den virksomhet som følger av kommunens økonomiske ansvar etter § 15, ..."

2. ledd:

Kirkemøtet slutter seg til bokstav a - f. I samsvar med forutsetningen om økt kirkelig selvstyre er det viktig at soknet ved kirkelig fellestråd får det overordnede forvaltningsansvaret for kirker, kirkegårder, menighetskontor og de kirkelige stillingene, jf. bokstav a, b, c og d.

Flere av bestemmelsene i bokstav a - g bryter med prinsippene om å gi en rammelov uten for mange detaljer. Dette gjelder særlig bokstav e og f. Tilsvarende gjelder § 15, bokstav f.

Kirkemøtet er klar over at bakgrunnen for å gi disse bestemmelser dels er å synliggjøre at disse någjeldende plikter fortsatt påligger kommunen og dels at det er et ansvar som pålegges i forhold til statlig arbeidstaker og derfor eksplisitt må nedfelles i loven som en plikt.

Gjennom å gi slike detaljbestemmelser singaliseres imidlertid at dette er ordninger forbeholdt prestene og som ikke gjelder de ansatte som kirkelig fellestråd har arbeidsgiveransvar overfor. Kirkemøtet er klar over at bestemmelser om dette er nedfelt generelt i 3. ledd, ".. og at det er gode arbeidsforhold for de kirkelig ansatte ..."

Kirkemøtet vil - for å unngå slike misforståelser og

klargjøre de forpliktelser som allerede er innebygget i loven - foreslå følgende tillegg:

Bokstav g) blir bokstav h).

§ 14 ny bokstav g):

utbetaling av lønn og godtgjøringer etter gjeldende avtaler for tilsatte i soknet som lønnes over kirkelig fellestråds budsjett.

Til bokstav g, ny bokstav h, foreslår Kirkemøtet en endring. Nærmere begrunnelse for dette gis i kommentarene til § 16 Konfirmantforberedelse.

Endringsforslag:

1. ledd:

Kirkelig fellestråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den virksomhet som følger av kommunens økonomiske ansvar etter § 15, fremme samarbeid ...

Ny bokstav g):

utbetaling av lønn og godtgjøringer etter gjeldende avtaler for tilsatte i soknet som lønnes over kirkelig fellestråds budsjett.

Ny bokstav h):

anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til dåps- og konfirmasjonsopplæring.

§ 15 Kommunens økonomiske ansvar

Dette er etter Kirkemøtets mening en av de viktigste paragrafer i den nye loven. I henhold til Kirkemøtets generelle kommentarer om finansieringen av den nye loven, mener imidlertid Kirkemøtet at de bestemmelsene som her er gitt, ikke sikrer den lokale kirke en økonomi i samsvar med Stortingets forutsetninger fra 1981 om økte ressurser til kirken.

Paragrafen i 1. ledd gir bestemmelser om utgiftstyper og -formål som skal finansieres over kommunebudsjettet. Bestemmelsene må sammenholdes med formålet med den kommunale utgiftsdekning i 3. ledd og bestemmelsen i 5. ledd som gir departementet myndighet til å presisere nivået og gi veiledende normer for kommunenes forpliktelser.

Forslaget innebærer at det fortsatt vil være kommunestyret som fastsetter nivået på bevilgningene til kirkelige formål. Det er ikke lagt inn ordninger som sikrer et visst minimum, slik Kirkelovutvalget foreslo. Det er tvert imot i premissene understreket at forslaget ikke skal medføre økte utgifter for kommunen.

Kirkemøtet kan ikke akseptere et slikt utilfredsstillende og usikkert finansieringsgrunnlag. Bestemmelsen aktualiserer spørsmålet om fordelingen av ansvaret mellom stat og kommune for de grunnleggende tjenester som kirken og de kirkelige organer lokalt skal ivareta. Verken stat eller kommune synes å være villig til å påta seg de forpliktelser som Lov om Den norske kirke vil medføre.

Med dette som utgangspunkt har Kirkemøtet enkelte forslag til endringer og merknader til de enkelte bestemmelsene:

1. ledd:

Det må sikres at forslag til budsjett fra kirkelig fellesting behandles av kommunestyret. Det må ikke være adgang for kommunestyret å delegerer dette til underutvalg. Dette presiseres ved at § 15 første setning lyder: "Kommunestyret selv utreder ....".

Bokstav a):

Når det gjelder utgiftsforpliktelsene ved bygging av kirker, vises til Kirkemøtets kommentarer til § 21. Kirkemøtet forutsetter at nødvendige utgifter til forsikring av kirkene er inkludert i kommunenes forpliktelser og at kommunene ikke lenger kan være selvassurandør av kirkene. Det burde her være tilstrekkelig å minne om de mange kirkebranner de siste år.

Bokstav c):

Etter Kirkemøtets mening er det viktig at soknet får nødvendige stillinger som sikrer at de fundamentale funksjoner i kirkens liv opprettholdes. Men kirken kan ikke bare fremstå som en "søndagskirke". Kirken må også være en "hverdagskirke" med et fleksibelt stillingsmønster som kan ivareta kirkens utadrettede og diakonale oppgaver. Selv om det er vanskelig å definere hva som skal og bør være kirkens normalbetjening til enhver tid og under forskjellige forhold, vil Kirkemøtet mene at det vil være vesentlig med et adskillig bredere stillingsregister enn de stillinger som her er nevnt konkret. Dette følger

særlig av bestemmelsene i forhold til undervisnings- og diakonitjenesten, jf. § 14, annet ledd.

I bokstav c)

er det foreslått at det skal være klokker ved hver kirke i samsvar med gjeldende bestemmelser. Kirkerådet uttalte i forbindelse med Kirkelovutvalgets innstilling at "selv om klokkerfunksjonene er viktige, bør det ikke bety at klokkerstillingen gjøres til en obligatorisk stilling i hvert sokn. Vi vil derfor anbefale en mer fleksibel ordning for denne funksjonen og at det bør være opp til hvert enkelt sokn selv å bestemme hvordan denne/disse funksjonene skal ivaretas".

Siden instruks- og arbeidsgivermyndigheten fullt og helt er lagt til kirkelig fellestråd, er hensynet til den nødvendige fleksibilitet når det gjelder arbeidsoppgaver for klokkeren ivaretatt. Nærmere bestemmelser om en slik mer fleksibel klokkertjeneste vil Kirkemøtet dessuten eventuelt kunne fastsette gjennom regler om kvalifikasjonskrav og tjenesteordning (jf. § 24, bokstav c) og gjennom den lokale praktisering av ordningen i samsvar med någjeldende bestemmelser i klokkerloven. Dette vil kunne skje samtidig som de nødvendige utgifter til denne tjenesten blir opprettholdt.

Kirkemøtet er på denne bakgrunn enig med departementet i at selve stillingen kan og bør lovfestes.

I bokstav c)

må utgifter til daglig leder av kirkelig fellestråd tas med, jf. § 13, 2. ledd. Det vil ikke være mulig å ha et lovfestet fellestråd med omfattende lovfestede oppgaver uten en daglig leder. Utgifter til administrativ hjelp som er nevnt under bokstav d, er etter Kirkemøtets mening ikke tilstrekkelig som forpliktelse i forhold til en slik daglig leder, men må forstås som øvrige administrative stillinger. Dette vil det også være behov for idet mange mellomstore og større kirkelig fellestråd vil måtte ha et kontorpersonale.

Kirkemøtet foreslår lovendring i samsvar med dette.

I bokstav d)

fremgår det at utgifter til administrativ hjelp omfattes av bestemmelsen. Siden svært mange menighetsråd har gitt uttrykk for at det er uholdbart med et menighetsråd uten sekretærhjelp og daglig leder,

vil Kirkemøtet anta at slike utgifter kan tas inn her, jf. Kirkemøtets kommentarer om dette i pkt. c, side 13f.

Bokstav e)

foreslås endret i samsvar med Kirkemøtets forslag til § 14, bokstav g. Jf. Kirkemøtets kommentarer til § 36, slik at utgifter vedrørende dåpsopplæring tas inn her.

2. ledd:

Det er positivt at kirkelig fellestråds budsjettforslag skal inneholde også andre sider ved menighetens virksomhet og således vise bredden av virksomheten som kommunen forpliktes i forhold til. Bestemmelsen er likevel svak siden utgifter som er nevnt her ikke vil være pålagte utgifter for kommunene, men bare utgifter som kommunen kan ta ansvar for. Menigheten vil i følge departementets forslag, være overlatt til kommunens velvilje eller mangel på sådan.

I samsvar med forslagene under § 24, bokstav b og c, og § 15, bokstav c, bør også kirkemusikk presiseres fordi dette inngår som en del av den samlede virksomhet i soknet. Ordlyden blir dermed:

Fellestrådet budsjettforslag skal også omfatte nødvendige utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene.

3. ledd:

Det kommunale utgiftsnivået skal kunne vurderes i forhold grunnleggende tjenester i kirken:

- at forordnede gudstjenester kan holdes
- at kirkens medlemmer får de kirkelige tjenester de ber om
- at det er gode arbeidsforhold for de ansatte
- at det er tilskrekkelig administrativ hjelp for fellestråd og menighetsråd

Kirkemøtet mener dette på en god måte tydeliggjør områdene kommunen bør være forpliktet i forhold til, men er skeptisk til om disse formuleringer utløser økte ressurser fra kommunens side.

Kirkemøtet vil forøvrig foreslå et tillegg i dette leddet: "... og at soknene kan utføre de oppgaver de etter denne lov er pålagt".

4. ledd:

Bestemmelsen her gir kirkelig fellestråd anledning til å avtale med kommunen at kommunal tjenesteyting kan tre istedenfor bevilgning. Kirkemøtet er klar over at det er inngått slike avtaler innenfor gjeldene regelverk. En slik ordning vil i prinsippet være uforenlige med de prinsipper om økt kirkelig selvstyre som loven bygger på. Det vil også i sterk grad forhindre den nyorganisering som loven forutsetter. Kirkemøtet vil derfor sterkt motsette seg at slike samarbeidsordninger hjemles i lov. Dette vil gi motstandere av en nyordning en hjemmel for å motarbeide den.

Kirkemøtet foreslår at det tas inn en bestemmelse som gir administrasjonssjefen lovhjemmel for å be en representant for kirkelig fellestråd f.eks. daglig leder eller den valgte leder av kirkelig fellestråd, møte i et kommunalt organ ved behandling av kirkelige saker. Kirkemøtet vil be departementet vurdere hvordan dette anliggende kan ivaretas i loven.

5. ledd:

Det vises til merknader i pkt. c foran.

Kirkemøtet mener videre det må etableres en formell klageadgang for fellestrådet, dersom fellestrådet mener at lovens bestemmelser ikke er oppfylt av kommunestyret som bevilgende myndighet. Det foreslås derfor tatt inn en bestemmelse om dette som et nytt 6. ledd. Slik klage vil måtte skje på grunnlag av de "regler om beregning av utgifter etter denne paragraf" som departementet har gitt, jf. § 15, siste ledd (ny nest siste ledd).

Endringsforslag:

1. ledd:

Kommunestyret selv utreder følgende utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellestråd:...

1. ledd, bokstav c):

utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist ved hver kirke og til daglig leder av kirkelig fellestråd

Bokstav e):

utgifter til lokaler, utstyr og materiell til dåps- og konfirmasjonsopplæring.

2. ledd:

Fellesrådets budsjettforslag skal også omfatte nødvendige utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene.

3. ledd:

Utgiftsdekningen skal gi grunnlag for at det i soknene kan holdes de gudstjenester biskopen forordner, at Den norske kirkes medlemmer får de kirkelige tjenester de ber om, at det er gode arbeidsforhold for de kirkelig tilsatte, og at menighetsråd og kirkelig fellesråd har tilstrekkelig administrativ hjelp til å utføre de oppgaver de er pålagt i lov eller i medhold av lov.

4. ledd: Utgår.

Nytt 4. ledd:

Representant for kirkelig fellesråd kan gis møte- og talerett i kommunale organ når disse behandler saker som direkte berører fellesrådets virksomhet.

Nytt 6. ledd:

Dersom kirkelig fellesråd finner at reglene gitt i eller i medhold av denne paragraf ikke er oppfylt, kan kirkelig fellesråd påklage kommunens budsjettvedtak til departementet.

§ 16 Opptak av lån på soknets vegne m.v.

Ingen kommentarer.

§ 17 Definisjon av og eiendomsrett til kirke

Ingen kommentarer.

§ 18 Forvaltning av kirkene og begrensning i rådighet

Kirkemøtet er enig i høringsutkastets forslag til 4. ledd som innebærer at Stiftsdireksjonen avvikles. Bispedømmeråd og biskop overtar funksjonen som godkjenningsinstans etter nærmere fastsatte regler.

Endringsforslag:

4. ledd:

... Anskaffelse og avhendelse av kirkens inventar og utstyr skal godkjennes av bispedømmeråd eller biskop etter nærmere fastsatte regler.

§ 19 Kirkefond

Ingen kommentarer.

§ 20 Betaling for bruk av kirken m.v.

Kirkemøtet er enig i at det ikke skal tas betaling for benyttelse av kirken til gudstjeneste eller annen oppbyggelse eller i forbindelse med kirkelige handlinger som utføres i forbindelse med en gudstjeneste. Kirkemøtet foreslår at tilsvarende bestemmelse også bør gjøres gjeldende for kirkelige handlinger som vigsel og gravferd som utføres i kirken for soknemedlemmer. Slike tjenester bør være gratis og dekkes over de ordinære driftsutgiftene til kirken.

Dette medfører en tilsvarende endring i 2. ledd.

Dette vil være en endring i forhold til gjeldende bestemmelser, jf. Kirkeloven 1897, § 15.

3. ledd:

Myndigheten til å fastsette regler for bruk av kirken utenom de forordnede gudstjenester og handlinger ble ved Kgl.res. av 25.10.1991 delegert til Kirkemøtet. Kirkemøtet 1991 fastsatte regler for bruk av kirken.

Endringsforslag:

1. ledd:

For benyttelse av kirken til gudstjeneste og annen oppbyggelse tas det ikke betaling. Det samme gjelder kirkelige handlinger som utføres i forbindelse med en gudstjeneste, og kirkelige handlinger som utføres for Den norske kirkes medlemmer som bor i soknet.

For benyttelse av kirken til andre formål og for kirkelige handlinger som utføres for medlemmer som ikke bor i soknet, kan kirkelig fellesråd

kreve betaling etter nærmere regler godkjent av bispedømmerådet.

§ 21 Oppføring av ny kirke m.v.

Kirkemøtet er enig i bestemmelsen om at ny kirke skal bygges når en kirke er tilintetgjort, et sokn er opprettet m.v. jf. tidligere bestemmelse i Kirke-loven 1897, § 22. Bestemmelsen er i hovedsak den samme som i dag og har vist seg å være lite effektiv når det gjelder å få reist nye kirker. Det er dessuten store regionale forskjeller når det gjelder bygging av nye kirker.

Kirkemøtet vil derfor foreslå at Kirkelovutvalgets forslag om minimum 40% statlig tilskudd til nytt kirkebygg tas inn i loven. Departementet bør i den forbindelse kunne forplikte kommunen å bevilge de nødvendige midler til oppføring av ny kirke et antall år etter at kirkebygget er godkjent. For å stimulere kommunen til å ivareta sine forpliktelser, vil Kirkemøtet anbefale at statens bidrag gjøres avhengig av at kommunen bidrar med sine forpliktelser innen 5 år.

Kirkemøtet er i tvil om det er tjenlig å fastsette en øvre grense for størrelsen av kirkebygg. Kirkemøtet er klar over at dagens lovgivning fastsetter 600 sitteplasser som øvre grense. Siden det i høringsutkastet imidlertid åpnes for at departementet kan gjøre unntak fra bestemmelsen om antall sitteplasser, finner Kirkemøtet allikevel å kunne slutte seg til forslaget.

Kirkemøtet forutsetter at kirkebygget også rommer nødvendig rom til menighetsaktiviteter, f.eks. lokaler til konfirmasjonsopplæring jf. § 15 e, og til kontorer, der dette ikke er ivaretatt på annen måte, og at slike utgifter inngår i byggekostnadene. For øvrig slutter Kirkemøtet seg til de bestemmelser som er gitt om kirkerommets størrelse.

Med hensyn til eldre kirker og særlig middelalderkirker som er fredet, er det ikke i lovutkastet ikke foreslått endringer i forhold til dagens bestemmelser. Kirkelovutvalget tok opp finansieringen av slike kirker og mente at "det bør være en nasjonal oppgave å holde våre middelalderkirker i hevd". Utvalget foreslo derfor at staten skulle bære utgiftene til restaurering og utbedring av middelalderkirkene, mens alminnelige utgifter til drift og vedlikehold fortsatt skulle dekkes av vedkommende kommune. Kirkemøtet er enig i at Staten bør delta

sterkere når det gjelder det økonomiske ansvar for middelalderkirker. Det bør vurderes å innføre en tilskuddsordning i forbindelse med Statsbudsjettet. Ordningen foreslås ikke lovfestet.

Endringsforslag:

Nytt 6. ledd:

Til oppføring av nye kirker dekker staten minst 40% av kirkebyggets normalkostnader. Dersom kommunens vedtak om å delta i finansieringen ikke foreligger innen 5 år etter at planer for kirkebygget er godkjent av departementet, bortfaller tilskuddet fra staten.

§ 22 Prostiråd

Ingen kommentarer.

§ 23 Bispedømmeråd

4. ledd:

I utkastet er det foreslått at bispedømmemøtene igjen blir frivillige møter. Bispedømmemøter ble innført i forbindelse med lovendringen i 1984 og avholdes hvert annet år.

Kirkemøtet har tidligere vurdert erfaringene med bispedømmemøtene, (jf. KM 14/92 "Evaluering av de kirkelige reformer") og om disse fortsatt bør være lovpålagte eller om det bør være opp til de enkelte bispedømmeråd å avgjøre om slike møter skal holdes. Kirkemøtet 1992 uttrykte glede over at bispedømmemøtet var lovfestet, men at det bør arbeides videre med bispedømmemøtets sammensetning, oppgaver og myndighet.

Til tross for visse innføringsproblemer og svakheter i møtets myndighet, har disse møtene etter hvert fremstått som viktige fora for drøftelser, inspirasjon, erfaringsutveksling, planlegging og strategi.

Kirkemøtet foreslår at bispedømmemøtene fortsatt blir lovbestemte møter, men går inn for at det foretas noen mindre endringer m.h.t. sammensetning og formål og at bestemmelsene om dette samles i en egen paragraf, ny § 24. Regler for valg og for møtets virksomhet fastsettes av Kirkemøtet, jf. ny § 24, 3. ledd.

Til tross for et enkelte bispedømmemøter blir store og med mange representanter, mener Kirkemøtet det er viktig at alle sokn er representert. Det bør imidlertid åpnes adgang til dispensasjon med hensyn til sammensetning. Kirkemøtet bør gis myndighet til å godkjenne en annen sammensetning etter forslag fra vedkommende bispedømmeråd.

Kirkemøtet mener at valg av de leke representantene til bispedømmerådet fortsatt bør legges til bispedømmemøtet. Dette vil gi bispedømmemøtet en lovfestet myndighet. Regler for valg av øvrige representanter kan fastsettes av Kirkemøtet. Dette medfører endring i § 23, annet ledd, og at bestemmelsene om valg tas inn i ny § 24, tredje ledd.

Kirkemøtet har vurdert om det fortsatt bør være to prester fra hvert prosti, i samsvar med gjeldende bestemmelser, men finner ikke å ville gå inn for dette.

Kirkemøtet foreslår en viss styrking av bispedømmemøtets mandat, ved at det i lovteksten fastslås at det kan fatte rådgivende vedtak for bispedømmerådet.

5. ledd:

Se også kommentarer under pkt d, side 18-20.

Departementet foreslår en omlegging ved at statlige kateketstillinger opphører som statlige tjenestemenn og får samme status som andre ansatte i lokalkirkelige stillinger. For eksisterende stillinger vil dette skje ved ledighet. Det forutsettes at statens forpliktelser fortsetter uendret.

Det er behov for en opprydding i de kirkelige stillinger på lokalplan bl.a. med hensyn til arbeidsgiveransvaret. For både menighetene og de ansatte vil det være hensiktsmessig at flest mulig stillingskategorier er underlagt samme vilkår og samme kirkelige organ. Det kan skje ved at flest mulig ansettes av kirkelig fellesråd og blir kirkelig tjenestemenn.

Kirkemøtet er enig i hovedprinsippet om at de som arbeider på samme arbeidsplass, skal ha samme arbeidsgiver. Dette gir like og ryddige vilkår og forhold både i relasjon til rettigheter og plikter som arbeidstakere og i forhold til de oppgaver som skal utføres. Når styringsretten som kirkelig organ og arbeidsgiverplikten holdes sammen, gir dette de

beste rammebetingelser både for personalpolitikk og for virksomheten. Dette gjelder både de stillinger som tidligere har vært underlagt menighetsrådet med kommunal finansiering og de typer stillinger som hittil både har vært kommunale og statlige (f.eks. kateketstillingene), og hvor lønnsvilkår m.v. har vært ulike. For de kirkelige stillinger, unntatt presten, gjelder dessuten at deres arbeidsoppgaver i hovedsak ligger under menighetsrådets mandat.

Overføring av arbeidsgiveransvaret for kateketer og soknediakoner til fellesrådet åpner også for muligheten til å styrke undervisnings- og diakonitjenesten i menighetene, f.eks. gjennom kombinasjoner av finansiering av stillingene. Det innebærer at arbeidet i større grad kan organiseres ut fra lokale prioriteringer og behov. I de tilskuddene som skal fastsettes av departementet, bør det fremgå at minimum 50% av stillingen skal sikres ved statlig tilskudd. Det bør også være aktuelt å opprette stillinger med inntil 100% statlig tilskudd for å sikre disse tjenester i menigheter der det er vanskelig å delta med lokal delfinansiering.

Kvalitetssikringen av menighetens grunnleggende tjenester innenfor undervisning, diakoni og kirke-musikk er i loven ivaretatt gjennom Kirkemøtets myndighet til å fastsette kvalifikasjonskrav. Kirkemøtet mener dette er tilfredsstillende.

Bestemmelsen reiser dessuten spørsmålet om statens fortsatte forpliktelser for diakoni- og kateket-tjenesten. Det er foreslått at staten bidrar med et tilskudd til diakoni- og katekettjenesten, som fordeles av bispedømmerådet etter nærmere regler gitt av departementet. Kateket- og soknediakonstillingen bør her nevnes eksplisitt i loven, for å sikre at tilskuddet går til stillinger og ikke til tiltak. Midlene bør imidlertid kunne brukes til kompetanse-utvikling m.v. som sikrer disse tjenestene på linje med prestene.

Kirkemøtet er enig i den omlegging som foreslås, men mener det må tas inn i loven regler som i større grad forplikter staten. For kirken er diakoni- og undervisningstjenesten grunnleggende og nødvendige for at kirken kan utføre sitt oppdrag og at soknets medlemmer kan få del i menighetens forkynnelse, opplæring, omsorg og fellesskap. Det må derfor fremdeles opprettes kateket- og soknediakonstillinger over statsbudsjettet. Dette vil skje som tilskudd (slik ordningen er i dag for soknediakoner) og ikke som egne stillingshjemler.

Etter Kirkemøtets mening må dessuten staten forplikte seg ytterligere i forhold til undervisnings- og diakonitjenesten. Kirkemøtet finner det naturlig at de største sokn bør ha både en kateket og en soknediakon. For å sikre undervisningstjenesten og diakonitjenesten i Den norske kirke og i samtlige menigheter, mener Kirkemøtet at staten burde bevilge midler tilsvarende en kateket- og en soknediakonstilling pr. 10 000 medlemmer. Det vil si et tilskudd tilsvarende 380 kateketer og 380 soknediakoner. Det vil så være opp til bispedømmerådene å fordele disse tilskuddene. Kirkemøtet foreslår at dette vurderes i en egen Stortingsmelding om kirkelig betjening etter at arbeidet med lovrevisjonen er avsluttet (jf. også side 19).

Når det gjelder å lovfeste plikt til å sørge for geistlig betjening, er dette omtalt foran. For øvrig forutsetter Kirkemøtet at ordningen med at det er bispedømmerådet som tilsetter menighetsprester, skal fortsette, og ønsker dette tatt inn i § 23. Kirkemøtet regner dessuten med at myndigheten til oppsigelse m.v. snart blir delegert til bispedømmerådet.

Det bør dessuten tas inn en bestemmelse i § 23, 8. ledd om at bispedømmerådet tilsetter daglig leder og øvrig personell.

Et annet alternativ er at kateketer, som er den stillingskategori i kirken som ligger nærmest opp til prestens, kan bli undervisningskapellaner og dermed ordineres til prester. Dette ville medføre at de fortsatt blir statlige tjenestemenn, og at samtlige kateketstillinger opprettes som stillingshjemler over statsbudsjettet og tilsetting skjer av bispedømmerådet som i dag. En slik omgjøring av kateketer til undervisningskapellaner vil i tilfelle måtte utredes nærmere bl.a. når det gjelder kateket-tjenestens teologiske plassering og tjenestens forhold til en ordinær prestatjeneste. For kirken vil det ikke være noe god løsning om en eventuell undervisningskapellanstilling skulle vise seg å bli første skritt til ordinær prestatjeneste. Etter Kirkemøtets mening trenger kirken en spesiell stilling til undervisningstjenesten.

Kirkemøtet ber for øvrig om at det blir vurdert om fordelingen av tilskudd til samisk tolketjeneste bør tas inn i § 23 sammen med undervisnings- og diakonitjeneste.

Endringsforslag:

4. ledd:

Bestemmelsen i 4. ledd går ut og erstattes av ny § 24 Bispedømmemøter.

Bispedømmemøtet består av:

- a) Bispedømmerådets medlemmer,
- b) et lekt menighetsrådsmedlem som ikke er kirkelig tilsatt fra hvert sokn i bispedømmet,
- c) en prest fra hvert prosti i bispedømmet,
- d) en lek kirkelig tilsatt fra hvert prosti i bispedømmet,
- e) prostene i bispedømmet.

Etter forslag fra de enkelte bispedømmeråd kan Kirkemøtet godkjenne en annen sammensetning etter bokstav b).

Bispedømmemøtet samles hvert annet år. Det har som formål å utveksle erfaringer og drøfte felles oppgaver for å fremme det kirkelige arbeidet i bispedømmet og det utfører de gjøremål som til enhver tid er pålagt ved lov og bestemmelse av Kongen eller departementet.

Bispedømmemøtet velger de 4 leke medlemmer til bispedømmerådet etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet. Bispedømmemøtet kan treffe vedtak som er rådgivende, men ikke bindende for bispedømmerådet eller andre organer. Nærmere regler om valg av bispedømmemøte og om dets virksomhet fastsettes av Kirkemøtet.

5. ledd:

Bispedømmerådet sørger for geistlig betjening i hvert sokn og for undervisnings- og diakonitjeneste. Til stillinger for kateket og soknediakon i menighetene fordeler bispedømmerådet statlig tilskudd til undervisnings- og diakonitjeneste i bispedømmet etter nærmere regler gitt av departementet. Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og i andre stillinger etter nærmere bestemmelser av Kongen. Bispedømmerådet fatter vedtak om oppsiing, ileggelse av ordensstraff, avskjed og suspensjon.

8. ledd:

... daglig leder av virksomheten. Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet.

§ 24 Kirkemøtet

Kirkemøtet gir i hovedsak sin tilslutning til de bestemmelser som her er foreslått og er glad for at Kirkemøtet gis myndighet til å fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for særskilte stillinger og til å gi regler om kirkens inventar og utstyr. Det er fra kirkelig hold arbeidet lenge for at slik myndighet skal delegeres til Kirkemøtet.

1. ledd:

Det er ikke foreslått endringer i Kirkemøtets sammensetning. I forbindelse med "Evaluering av de kirkelige reformer" (KM 14/92) ble ulike forslag fremsatt på Kirkemøtet og Kirkemøtet ba om at spørsmålet om medlemskap i Kirkemøtet for lederne av Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd ble utredet.

Kirkemøtet har vurdert saken og vil foreslå en endring som sikrer at leder av Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd blir medlem av Kirkemøtet. Kirkemøtet har drøftet ulike alternativer:

- 1) Tilføyelse til 1. ledd, 1. setning: "... og lederne av de utvalg som er oppnevnt i medhold av siste ledd". Det er imidlertid meget uvanlig at det å inneha et verv gir medlemskap i oppnevne instans.
- 2) 1. setning endres til: "Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og 5 medlemmer valgt utenom bispedømmerådene, hvorav 3 skal være medlemmer av Kirkerådet". Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråds statutter endres slik at det stilles krav om at lederen skal være medlem av Kirkemøtet.
- 3) 1. setning endres til: "Kirkemøtet består av bispedømmerådene og 5 medlemmer valgt utenom bispedømmerådene". Dette følges opp ved at det i regler for valg av Kirkeråd fastsettes at 3 av de fritt valgte skal være medlemmer av Kirkerådet og at det i Mellomkirkelig Råds og Samisk kirkeråds statutter stilles krav om at lederen skal være medlem av Kirkemøtet.
- 4) Kirkemøtets sammensetning beholdes uendret.

Statuttene for Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd endres som foreslått i pkt. 3. Disse blir da valgt blant bispedømmerådets eller Kirkerådets medlemmer.

Valgreglene kan eventuelt også endres slik at Kirkerådets, Mellomkirkelig Råds og Samisk kirkeråds formann velges ved direkte valg.

Kirkemøtet går inn for alternativ 3.

2. ledd:

Kirkemøtet foreslår en tilføyelse i Kirkemøtets mandat, slik at ansvaret for økumeniske og samiske saker tas inn. Dette kan gjøres ved å innføre et nytt pkt under 3. ledd, som er formulert i samsvar med gjeldende statutter for Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd. "Kirkemøtet skal verne og fremme samisk kirkeliv og ivareta Den norske kirkes internasjonale og økumeniske oppgaver".

3. ledd:

I bokstav b) tilføyes "og økumenisk virksomhet", slik at Kirkemøtet tillegges ansvaret for å fastsette retningslinjer for Den norske kirkes økumeniske virksomhet.

Siden Kirkemøtet i bokstav c) skal fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for særskilte stillinger innen ... kirkemusikk, er det naturlig og nødvendig at Kirkemøtet bygger dette på vedtatte retningslinjer for kirkemusikk generelt. Til bokstav b bør derfor også tilføyes "kirkemusikk".

I ny bokstav f) tas inn: "avgjør medlemskap i økumeniske organisasjoner og kan inngå avtaler med andre kirkesamfunn på vegne av Den norske kirke".

Dette vil tydeliggjøre gjeldende praksis i dag med hensyn til Kirkemøtets mandat. Det er Kirkemøtet som fatter de avgjørende beslutninger om Den norske kirkes relasjoner til andre kirker, samt hvem som representerer Den norske kirke i generalforsamlinger og i styrende organer i økumeniske organisasjoner

hvor Den norske kirke er medlem. Kirkemøtet velger Mellomkirkelig Råd i medhold av § 24, siste ledd.

Dessuten vil en slik bestemmelse i Kirkemøtets mandat tydeliggjøre hvor det øverste ansvaret for kirkens økumeniske relasjoner og engasjement ligger. Det vil også synliggjøre at dette er så vesentlige

og grunnleggende spørsmål for kirken at kirkens høyeste organ skal ha ansvar for dem. Dermed tydeliggjøres også at Den norske kirke som fellesskap tar og har ansvar for kirkens enhet.

3. ledd, bokstav c:

Kirkemøtet er enig i at en bør nytte begrepet "tjenesteordning" i stedet for "normalinstruks". Rettigheter og plikter mellom arbeidsgiver og arbeidstaker reguleres i avtaler som både vedkommende arbeidsgiver og arbeidstaker vil være bundet av. Kirkemøtet vil således ikke kunne vedta slike, men vil kunne ta inn i tjenesteordningen bestemmelser som kirken mener må reguleres spesielt, f.eks. at stillingsinnehaveren står under biskopens tilsyn.

Vedr. medbestemmelse vises til Kirkemøtets kommentarer i pkt. e foran og til ny § 31.

Det foreslås også at innarbeidet praksis de siste 10 år om å avgi uttalelse om Statsbudsjettet nedfelles som en plikt i ny bokstav g). Dette vil ikke gjelde det forberedende arbeid i departementet med budsjettsaker. Det vil heller ikke gjelde arbeidet i Stortinget. Men det vil gi Kirkemøtet en rett og plikt til å uttale seg om Regjeringens mål og bevilgninger til kirkelige formål og til Stortingets endelige vedtak. Slike uttalelser avgis derfor både før Regjeringens budsjettarbeid, slik at departementet kan benytte det i sitt arbeid, og i tilknytning til Stortingets behandling for å gi innspill til kommende års budsjett. Verken Regjering eller Storting har med en slik bestemmelse forpliktet seg i forhold til Kirkemøtet når det gjelder selve budsjettarbeidet. Bokstav g) vil da lyde: "uttaler seg om den delen av statsbudsjettet som angår Den norske kirke."

4. ledd:

Kirkemøtet går for øvrig inn for å ajourføre dette ledd i forhold til den organisering Kirkemøtet selv har valgt for sin virksomhet og som er nedfelt i statuttene for Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd. Siste ledd foreslås endret slik: "Kirkemøtet kan oppnevne råd og utvalg til å ivareta oppgaver som hører inn under Kirkemøtet".

De administrative konsekvenser av å lovfeste Den norske kirkes økumeniske og internasjonale ansvar på denne måte, vil være at de eksisterende stillinger (4) i Mellomkirkelig råd blir faste stillingshjemler

på statsbudsjettet. Stillingene er i dag midlertidige og i hovedsak eksternt finansierte.

Endringsforslag:

1. ledd:

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og 5 medlemmer valgt utenom bispedømmerådene. Kirkemøtet samles...

2. ledd:

...nære det kristelige liv i menighetene og fremme samarbeidet innen Den norske kirke. Kirkemøtet skal verne og fremme samisk kirkeliv og ivareta Den norske kirkes internasjonale og økumeniske oppgaver. Kirkemøtet utfører dessuten ...

3. ledd, bokstav b):

fastsetter retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning, diakoni, kirkemusikk og for økumenisk virksomhet.

Ny bokstav f):

avgjør medlemskap i økumeniske organisasjoner og kan inngå avtaler med andre kirkesamfunn på vegne av Den norske kirke.

Ny bokstav g):

uttaler seg om den delen av statsbudsjettet som angår Den norske kirke.

4. ledd:

Kirkemøtet kan oppnevne råd og utvalg til å ivareta oppgaver som hører inn under Kirkemøtet.

§ 25 Kirkerådet

Kirkemøtet har vurdert om sammensetningen av Kirkerådet bør endres slik at Kirkerådet blir bestående av 11 leke medlemmer, hvorav 2 er kirkelig tilsatt, og 3 prester. Kirkemøtet finner likevel å ville gi sin tilslutning til den sammensetning som er foreslått i lovutkastet.

Kirkemøtet ønsker at det også i denne paragrafen skal fastsettes tilsettingsmyndigheten for daglig

leder og øvrige personale, jf. § 23, og foreslår en tilføyelse til 3. ledd:

"Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet."

Kirkemøtet er for øvrig enig i de endringer og presiseringer som ellers er foreslått i denne paragraf.

Når det gjelder daglig leder på regionalt og sentralt plan, vil det ligge en særlig utfordring i at den daglige leder skal forholde seg til flere organer (regionalt: Biskop og bispedømmeråd, sentralt: Kirkerådet, Mellomkirkelgi Råd og Samisk kirkeråd). Dette må reguleres av det organ som har instruksmyndighet.

Endringsforslag:

3. ledd:

... daglig leder av virksomheten. Daglig leder og øvrig personale tilsettes av rådet.

§ 26 Bispemøtet

Kirkemøtet merker seg at tidligere bestemmelser i Kirkeordningslovens § 57-62 om utnevning av biskoper er tatt ut og er enig i dette.

§ 27 Den norske kirkes lærenemnd

Siden Den norske kirkes lærenemnd ble opprettet har kirken vedtatt vigslingsliturgier for kateket og soknediakon. Disse vigslingsliturgiene er i innhold og utforming nesten identiske, og Kirkemøtet mener at dette gjør det naturlig å se disse i sammenheng når det gjelder Lærenemndas mandat, som til nå har omfattet tjenestesaker og tilsettingssaker vedrørende prest og kateket, men ikke soknediakon. Kirkemøtet går for øvrig inn for at alle kateketer og soknediakoner skal vigsles til tjenesten.

Kirkemøtet vil derfor foreslå følgende endring i 3. ledd:

... I tjenestesaker og tilsettingssaker vedrørende prester, kateketer og soknediakoner, og etter bestemmelse ...

Endringsforslag:

3. ledd:

... I tjenestesaker og tilsettingssaker vedrørende prester, kateketer og soknediakoner, og etter bestemmelse ...

§ 28 Retningslinjer for arbeid i møter og råd

Ingen kommentarer.

§ 29 Krav om medlemskap

Kirkemøtet er enig i at det i særlige tilfeller kan være aktuelt å dispensere fra kravet om medlemskap. I tilknytning til Kirkemøtets merknader til § 3 vil dette også være aktuelt i forbindelse med økumeniske avtaler som kan åpne for at medlemmer av andre kirkesamfunn kan inneha en kirkelig stilling uten å måtte konvertere.

§ 30 Møte- og stemmeplikt m.v.

3. ledd:

Kirkelovutvalget foreslo at det enkelte menighetsråd eller fellesråd skulle avgjøre om og i hvilken utstrekning medlemmer av menighetsråd og fellesråd skal tilstås arbeidsgodtgjøring, møte-, skyss- og kostgodtgjøring.

I forhold til bestemmelsene i den nye kommuneloven er de godtgjørings-bestemmelser som er foreslått i utkastet, meget vage. Kirkemøtet har drøftet disse bestemmelser i lys av hva som vil være tjenlig for kirken, både med hensyn til rekruttering til offentlige kirkelige verv og hensynet til at valgte medlemmer ikke bør ha bedre rettigheter enn andre frivillige medarbeidere i kirken som gjør en innsats på andre felt.

Kirkemøtet mener likevel at medlemmer av lovbestemte kirkelige organer og utvalg oppnevnt av disse, bør ha krav på godtgjøring og foreslår at de respektive organ selv fastsetter regler for dette etter nærmere regler fastsatt av departementet. Etter Kirkemøtets mening bør dette kunne gjelde både skyss- og kostgodtgjøring og møte- og arbeidsgodtgjøring.

Endringsforslag:

3. ledd:

Et lovbestemt kirkelig organ fastsetter regler for ulike godtgjøringer og for dekning av utgifter og økonomisk tap som følge av medlemskap i slikt organ eller utvalg oppnevnt av dette etter nærmere regler fastsatt av departementet.

Ny § 31 Medbestemmelse

Etter Kirkemøtets mening må medbestemmelse for de kirkelig tilsatte i forhold til kirkelig fellestråd ivaretas gjennom en egen paragraf. Bestemmelsene tilsvarer bestemmelsene i Kommuneloven.

Bestemmelsen pålegger samtlige fellestråd å opprette et administrasjonsvalg. I kommuneloven er det lagt opp til at alle kommuner skal ha administrasjonsutvalg, med mindre partene er enige om at slike saker skal behandles på en annen måte.

Kirkemøtet vil anbefale at partsammensatte utvalg skal være obligatoriske i alle fellestråd og for menighetsråd når disse ivaretar arbeidsgiverfunksjoner.

Møterett for de ansatte foreslås for underutvalg når disse behandler saker som gjelder forholdet mellom arbeidsgiver og de ansatte, etter nærmere retningslinjer fastsatt av kirkelig fellestråd.

Ny § 31 Medbestemmelse

1. I tilknytning til alle kirkelig fellestråd skal det opprettes et partssammensatt utvalg for behandling av saker som gjelder forholdet mellom kirkelig fellestråd som arbeidsgiver og de tilsatte. Partene avtaler nærmere retningslinjer for medbestemmelse.
2. Utvalget sammensettes av representanter fra kirkelig fellestråd og representanter valgt av og blant de tilsatte. Fellestrådet skal ha flertall og oppnevne leder. Nærmere regler for utpeking og valg fastsettes i avtale mellom partene.
3. Når fellestrådet har delegert myndighet etter § 14, 3. ledd, til menighetsrådet, skal det

av menighetsrådet opprettes utvalg i samsvar med bestemmelsene i denne paragraf.

4. Represenanter for de ansatte har møte- og talerett i underutvalg nedsatt av kirkelig fellestråd og menighetsråd når disse behandler saker som gjelder forholdet mellom fellestråd/menighetsråd som arbeidsgiver og de ansatte.
5. Represenanter for de ansatte har ikke rett til å delta i behandling av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse av forhandlinger med arbeidstakere, arbeidskonflikt, retts tvister med arbeidstakere eller oppsigelse av tariffavtaler.
6. Kirkelig fellestråd fastsetter nærmere retningslinjer for møterett etter punkt 4.

§ 31 Krav om praktisk-teologisk utdanning

Kirkemøtet er enig i de bestemmelser som her er foreslått. Bestemmelsen åpner for dispensasjon i forhold til praktisk-teologisk utdanning. Bestemmelsen bør også følges opp ved at "forskrift om tilsetting av menighetsprest" endres slik at det også kan gjøres unntak fra kravet om teologisk embets-eksamen.

En slik utvikling vil være i tråd med Kirkemøtets vedtak om "Ordinasjon av ikke-teologer", KM 18/89. Kirkemøtet har flere ganger gitt uttrykk for at det bør gis en hjemmel for at personer uten teologisk embets-eksamen kan ordineres til prestatjeneste om de på annet grunnlag anses kvalifisert. Ordningen medfører at forskrift om tilsetting av menighetsprest, § 2, endres i samsvar med dette.

§ 32 Tap av presterettigheter

Kirkemøtet er klar over at denne bestemmelse i første ledd bare gjelder geistlige embetsmenn, og erstatter tidligere lovbestemmelser på dette område. Men Kirkemøtet mener likevel det ville være prinsipielt riktig at disse bestemmelser blir utredet og fastsatt av Kirkemøtet, og at avgjørelser om tap av presterettigheter blir forvaltet i et samvirke mellom Kirkerådet og Bispemøtet. Kirkemøtet ber derfor om at det som i utkastet er definert som departementets ansvarsområde, blir delegert til et kirkelig forvalnintorgan.

§ 33 Tjenestebolig

Ingen kommentarer.

§ 34 Tjenesteordninger

Myndighet til å fastsette tjenesteordning bør i fremtiden delegeres fra Kirke departementet til Kirkemøtet slik at det kan gis likeverdige bestemmelser for de ulike stillingskategorier.

§ 35 Tariffavtaler

Som følge av soknenes selvstendigjøring i forhold til kommunene vil kirkelig tilsatte ikke lenger være omfattet av de kommunale tariffavtaler. Det må innføres nye tariffavtaler. Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon er i dag den organisasjon som representerer disse rådene. Organisasjonen vil med dette få en viktig oppgave.

I premissene for denne paragraf bør det etter Kirkemøtets mening fremgå at det forutsettes at kirkelige arbeidstakere også i fremtiden forholder seg til de rammer som er lagt i avtaleverket på kommunal sektor, slik at de ansattes rettigheter og plikter ikke endres ved denne reform". Jf. Kirkemøtets kommentarer i pkt. d, side 18-20.

§ 36 Konfirmantforberedelse

Denne bestemmelsen avløser lov av 15. august 1911 nr. 1 om Konfirmantforberedelse og Konfirmation, som foreslås opphevet.

Kirkemøtet anser at konfirmantundervisningen i dag på mange måter befinner seg i en ganske annen situasjon enn i 1911, da kirkens undervisning var begrenset til konfirmantforberedelse. Den øvrige opplæring av de dømte ble ivare tatt gjennom skolens kristendomsundervisning. I forarbeidene til Lov om grunnskolen i 1969 ble det klargjort at skolens kristendomsundervisning ikke lenger var å betrakte som kirkens dåpsopplæring. I innstillingen til proposisjonen fra Kirke- og undervisningskomiteen ga komiteen uttrykk for at "dåpsundervisning i kirkelig forstand måtte være et ansvar for kirken selv".

Siden den tid har det derfor i kirken vært en omfattende utvikling innen kirkelig undervisning med bl.a. lov om katekettjenesten, opprettelse av kate-

ketstillinger og undervisningskonsulentstillinger, arbeid med faseprogram og undervisnings-materiell, utvikling av en helhetsplan for konfirmantopp-læringen og et omfattende arbeid for å etablere en plan for dåpsopplæring i Den norske kirke.

Kirkemøtet 1991 vedtok "Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke". Dette er en retningsgivende rammeplan som er forutsatt innført i alle landets menigheter i løpet av en 5-årsperiode.

Dersom den nye loven skal reflektere virkeligheten i dagens kirke, må den ta opp i seg at Kirkemøtet forutsetter at alle dømte barn skal gis et tilbud om dåpsopplæring i menigheten, og at konfirmasjonstiden er en vital del av den totale opplæring.

I veiledningen til liturgiene i "Gudstjenestebok for Den norske kirke" kommer dette klart til uttrykk. Vedrørende barnedåp heter det at "det er en forutsetning for dåp av barn at de oppdras i kristen tro. Når barna blir døpt, skjer det i forventning om at de skal delta i kirkens dåps- og konfirmasjonsopplæring og i skolens kristendoms-undervisning". Videre heter det i veiledningen til konfirmasjonsliturgien at "kirken har derfor ansvar for alle sine dømte lemmer gjennom hele deres liv ... Kirken venter at alle som er døpt som barn, blir ført inn i kirkens dåpsopplæring og tar del i den fastsatte ordning for konfirmasjonstiden".

Det pågående revisjonsarbeid med "Plan for konfirmasjonstiden" tar sitt utgangspunkt i at "Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke" er vedtatt av Kirkemøtet og forutsatt innført i alle menigheter. Deltakelse i menighetens dåpsopplæring vil derfor bli en vesentlig forutsetning for fremtidig struktur og innhold i konfirmasjonsopplæringen.

Kirkemøtets merknader bør således medføre endringer både i denne paragraf og § 14, bokstav g, i § 15, bokstav e, og § 23, 5 ledd.

Ifølge annet ledd er det "soknepresten og kommunen" som avgjør i fellesskap om konfirmasjonsopplæringen skal legges til skolens tid m.m. I henhold til loven av 1911 var det skolesjefen som på kommunens vegne traff avgjørelse om dette sammen med soknepresten. Kirkemøtet er oppmerksom på at den nye kommuneloven ikke pålegger kommunen å ha en skolesjef, men mener begrepet "kommunen" bør presiseres slik at det fremgår at det her er tale om øverste administrative og faglige ledelse på skolesektoren og ikke f.eks. et lærerråd på en bestemt skole.

Det bør i premissene for denne paragraf sies at med "kommunen" i denne sammenheng menes som hovedregel enten "øverste ansvarlige skolemyndighet", "øverste ansvarlige på skolesektoren" eller "rådmannen".

Kirkemøtet finner det også unaturlig at det er loven erbestemt hvem som på kirkens vegne skal ta stilling tilm konfirmasjonsopplæringen skal legges til skoletiden. Dette er etter Kirkemøtets mening forhold som bør fastsettes i tjenesteordninger eller planer for konfirmasjonstiden fastsatt av Kirkemøtet.

Kirkemøtet foreslår derfor at det i § 36 hvor det heter "Soknepresten" erstattes med "vedkommende kirkelig myndighet".

Endringsforslag:

Ny overskrift:

§ 36 Dåps- og konfirmasjonsopplæring

1.ledd:

Alle barn og unge som er døpt i eller som hører inn under Den norske kirke har rett til å delta i dåps- og konfirmasjonsopplæring.

2.ledd:

Vedkommende kirkelig myndighet og kommunen avgjør i fellesskap om konfirmasjonsopplæring skal legges til skolens tid og i tilfelle hvilke timer som skal nyttes til opplæringen. Det kan anvendes to timer ukentlig dersom opplæringen varer et halvt skoleår og en time ukentlig dersom opplæringen varer lenger enn et halvt skoleår. Oppnås ikke enighet (..), treffes de her nevnte avgjørelser av biskopen sammen med statens utdanningsdirektør. Oppnås ikke da enighet, forelegger biskopen saken for departementet til avgjørelse.

§ 40 Ikrafttredelse og opphevelse
av andre lover m.v.

Kirkemøtet vil be om at loven trer i kraft 1. januar 1996.

Opphevelse kan skje etter hvert som det blir gitt bestemmelser enten av Kongen, departementet eller av Kirkemøtet.

Sak KM 10/94: LOV OM
OPPLYSNINGSVESENETS FOND

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 10.1 SAKSORIENTERING

Dokument 10.2 "NY LOV OM
OPPLYSNINGSVESENETS FOND
- HØRINGSNOTAT"

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Bakgrunn

Opplysningsvesenets Fond har sitt grunnlag i eiendommer som fra før reformasjonen hadde ligget til de enkelte presteembeter. Fondet er omhandlet i Grunnlovens § 106.

Etter Stortingets behandling av St.meld. nr. 64 (1984-85) startet et omfattende salg av prestegårder, innløsning av festetomter m.v. Dette har medført at Opplysningsvesenets Fond mer og mer endrer karakter fra eiendomsmasse til å bli en formuesmasse bestående av pengekapital og presteboliger som hovedelement.

Denne utvikling - sammenholdt med arbeidet for å forenkle og sanere lovverket - er bakgrunnen for at det nå legges frem en ny Lov om Opplysningsvesenets Fond. Den nye loven erstatter 4 någjeldende lover som er vedtatt i perioden 1821 til 1955.

Departementet uttaler at hensikten med å gi en ny lov er å sikre større fleksibilitet og omstillingsevne i forvaltningen av pengekapital og eiendommer, bl.a. ved å åpne for mer lokal forvaltning og ivareta hensynet til valgte kirkelige organers deltagelse i forvaltningen. Departementet tar for øvrig sikte på at den nye loven ikke skal endre gjeldende rett og praksis.

Saken legges frem for Kirkemøtet i henhold til Lov om Den norske kirkes ordning, § 54, bokstav a. Kirkemøtet

skal uttale seg om endringer i lover på det kirkelige område.

Saksorientering

Departementets forslag innebærer at det gis en kort rammelov om Opplysningsvesenets Fond som inneholder bestemmelser om fondet (§ 1), lovens formål (§ 2), fondets partstilling (§ 3), fondets forvaltning (§ 4), fondets aktiva (§ 5), bruk av fondets midler (§ 6) og særlige hjemmelsforhold (§ 7).

På basis av loven vil det bli utarbeidet retningslinjer og skje en videre utvikling av forvaltningen av fondet og hvordan virksomheten skal organiseres. Dette vil være Kirkedepartementets ansvar og oppgave.

Departementet har i kommentarene til lovutkastet og til forvaltningen av fondet generelt, en rekke forslag og synspunkter når det gjelder den videre utvikling av Opplysningsvesenets Fond. Det vil derfor være både naturlig og nødvendig å tilkjenne synspunkter både på selve lovutkastet og til departementets kommentarer.

*

Opplysningsvesenets Fond - med eiendommer og fondskapital - forvaltes i dag av Kirkedepartementet. Budsjett og regnskap fremgår hvert år av Statsbudsjettet.

Det er i dag 3 fond under Opplysningsvesenets Fond:

- Kapitalfondet (230 mill.)

Her inngår gårdskapitaler (ca. 200 mill.) hvor avkastningen går til vedlikehold/nybygg på fondets eiendommer og til administrasjon.

Her inngår embetskapitaler (ca. 30 mill.) hvor avkastningen tilføres statskassen som refusjon for lønn til prester.

- Særfondet (ca. 1,2 mill.) tilføres ikke ny kapital og avkastningen forvaltes av departementet til kirkelige formål.

- Særfond II (ca. 330 mill.) tilføres ny kapital gjennom salg av prestegårder m.v. Avkastningen går til inflasjonssikring og til kirkelige formål etter retningslinjer som er trukket opp i samråd med valgte kirkelige organer. Særfond II har et styre som gir anbefalinger til departementet om hvor meget av avkastningen som skal nyttes til kirkelige formål.

Særfondets styre behandler også innkomne søknader om midler til kirkelige formål.

Lovforslaget innebærer at pengekapitalen i tre fond slås sammen. Dette vil gi ett fond med en kapital pr. 1.1.1994 på ca. 560 mill.

*

Når det gjelder bruk av avkastningen av fondskapitalen, foreslår departementet følgende:

- Når det gjelder kapitalfondet og de formål som til nå er knyttet til gårdskapitalene, regner departementet med at avkastningen av en pengekapital tilsvarende de nåværende gårdskapitaler (ca. 200 mill.) samt en gradvis økning av inntektene fra eiendommene, - dvs. festeavgifter, forpaktningsavgifter, prestenes husleie m.v. - i praksis vil kunne dekke de nødvendige utgifter til vedlikehold av bygningsmassen. Det pekes imidlertid på at når festetomter innløses og prestegårder selges, blir det mindre inntekter til å vedlikeholde resten av eiendomsmassen.

Her foreslås altså ingen endringer i forhold til gjeldende ordning.

- Når det gjelder kapitalfondet og de formål som nå er knyttet til embetskapitalene, foreslår departementet at ordningen med at avkastningen tilføres statskassen som refusjon for lønn til prester opphører. Avkastningen av en kapital på ca. 30 mill. skal dermed ikke lenger brukes til dette formål og statskassen mister disse inntekter.

I stedet skal fondet overta ansvaret for kontorlokaler/husleie for bispedømmerådene. Disse utgifter dekkes i dag over Statsbudsjettets Kap. 0294 og vil medføre at utgiftene for statskassen her reduseres. Det er ikke foretatt noen beregninger som viser forholdet mellom merinntekter ved bortfall av refusjon til prestelønn og merutgifter ved dekning av kontor m.v. til bispedømmerådene.

Her foreslås altså endringer av formål i forhold til gjeldende ordning som antas å påføre fondets samme utgifter som i dag.

- Når det gjelder Særfondet og Særfond II, regner departementet med at avkastningen vil bli brukt til kirkelige formål på samme måte og nivå som i dag. Disse skal i henhold til gjeldende retningslinjer

benyttes til kirkelige formål uten at de ordinære bevilgninger blir redusert.

Departementet legger for øvrig opp til at det i samråd med kirkelige organer foretas en evaluering av praktiseringen av de midlertidige retningslinjer for Særfond II med sikte på å gi mer permanente retningslinjer.

Sammenfattende innebærer dette at avkastningen av det samlede nye kapitalfond på ca. 560 mill. pr. 1.1.1994 i praksis skal dekke utgiftene til følgende formål:

- Vedlikehold/nybygg av eiendommer (i den utstrekning andre inntekter/finansiering ikke er tilstrekkelig);
- Kontorlokaler/kontorleie for bispedømmerådene;
- Midler til andre kirkelige formål.

Departementet ser det imidlertid ikke nødvendig å lovfeste hvordan de forskjellige inntekter fra eiendom og kapital skal anvendes. Begrunnelsen for dette er i hovedsak forenklingshensyn, men også at noe av grunnlaget for bindingene i loven faller bort ved betydelig salg av landbrukseiendommer. Dessuten vil de fleste formålene allikevel være et ansvar for departementet. Når det gjelder det største fondet - Særfond II - er det ikke legale bindinger, men Stortinget har i forbindelse med St.meld. nr. 64 (1984-85) fastsatt av avkastningen skal nyttes til kirkelige formål.

*

Lovforslaget inneholder følgende bestemmelse (§ 4) når det gjelder forvaltningen av fondet: Fondet forvaltes av Kongen.

I begrunnelsen fremheves at dette sikrer at grunnlovsvernet ikke svekkes, at det gir mulighet for de valgte kirkelige organers deltagelse i fondsforvaltningen og frihet og fleksibilitet når det gjelder desentralisering av oppgaver.

Forvaltningen vil i hovedsak innebære:

- Forvaltning av fondskapitalen i samsvar med dertil fastsatte retningslinjer;
- Fortsatt salg av eiendommer og festetomter i samsvar med Stortingets retningslinjer;
- Forvaltning av eiendom som i fremtiden i hovedsak vil bestå av presteboliger, eiendom som det knytter

seg særlige økonomiske interesser til og eiendom som ikke selges av hensyn til kirkelige behov og på grunn av kulturhistorisk verdi.

I redegjørelsen om forvaltningen av fondet heter det at departementet vil tilpasse fondsforvaltningen til det nye styringssystemet i Staten. Dette innebærer bl.a. økt vekt på mål- og resultatstyring og en sterk desentralisering. Det antydes følgende konkrete forslag:

- Forvaltningen av de 450 presteboligene desentraliseres til bispedømmerådene;
- Lovbestemmelsen om kommuneoppnevnte prestegårdstilsyn oppheves og erstattes av en bestemmelse i loven som gir departementet fullmakt til å organisere forvaltningen på best hensiktsmessige måte;
- Utvidelse av forvaltningen av Fondets kontraktmasse til Statsskog.

*

Kirkedepartementet tar ikke opp spørsmålet om eiendomsretten til fondet. Dette bygger bl.a. på at Kirke- og undervisningskomiteen i sin Innst.S. nr. 222 (1984-85) ikke fant det absolutt nødvendig å ta standpunkt til eiendomsretten. Departementet bemerker imidlertid at Kirkerådet har etterlyst en slik avklaring.

Selv om det ikke eksplisitt tas standpunkt til eiendomsretten i lovforslaget, har allikevel flere av paragrafene betydning for forståelsen av den underliggende eiendomsrett.

Det gjelder særlig bestemmelsen i § 2 om hvilke formål fondets midler skal brukes til. Det heter her at: "Loven skal sikre at fondet kommer Den norske kirke til gode ....". Det gjelder også § 6 hvor slås fast at "fondets aktiva skal gå til kirkelige formål" og at "øvrige inntekter nyttes til kirkelige formål".

Det vil også gjelde § 4 der det forutsettes at Kongen gir bestemmelser om hvordan fondet og virksomheten skal organiseres. Departementet synes å forutsette at prinsippene om økt kirkelig selvstyre innenfor statskirkens ramme, vil bli gjort gjeldende også når det gjelder forvaltningen av Opplysningsvesenets Fond.

Vurderinger

Det er naturlig og ønskelig at også lovbestemmelsene som gjelder Opplysningsvesenets Fond revideres samtidig med

gjennomgangen av hele det kirkelige lovverk. I dette revisjonsarbeid må det legges til grunn de samme prinsipper i forholdet mellom stat og kirke som i det øvrige lovarbeid, - et økt kirkelig selvstyre innen statskirkens ramme slik Stortinget la til grunn i 1984 og som departementets forslag til ny Lov om Den norske kirke bygger på.

Kirkemøtet er på denne bakgrunn enig med departementet i at det ikke er ønskelig med en fristilling av Fondet som egen stiftelse eller statsforetak. Det er naturlig at fondsforvaltningen fortsatt er et ansvar for de konstitusjonelle myndigheter og at Grunnlovsvernet dermed sikres. Samtidig må det legges til rette for at Kongen gjennom fastsettelse av retningslinjer kan sikre kirkelige organers deltagelse i forvaltningen og gjennom delegasjon legge opp til en desentralisert forvaltning der kirkelige organer gis ansvar.

*

Kirkemøtet har merket seg at departementet på det nåværende tidspunkt ikke finner det nødvendig å ta standpunkt til hvem som eier Fondet. Etter Kirkemøtets mening ville det være helt naturlig at loven, om den skulle presisere eierforholdet til fondet, sa at «fondet tilhører Den norske kirke». Da flere av paragrafene i forslaget til ny lovtekst på en utvetydig måte sikrer at fondets midler skal komme Den norske kirke til gode og nyttes til kirkelige formål, finner Kirkemøtet likevel å kunne slutte seg til at det på det nåværende tidspunkt ikke er nødvendig at eierforholdet eksplisitt nedfelles i loven. Det vises i denne sammenheng særlig til §§ 2 og 6.

Kirkemøtet forutsetter at valgte kirkelige organer trekkes inn i forvaltningen av fondet. Det er lagt til rette for dette både gjennom de premisser departementet uttaler i lovforslaget og gjennom at Kongen i § 4 bestemmer hvordan fondet og virksomheten skal organiseres. Kongen kan gjennom egne retningslinjer fastsette de nødvendige ordninger for forvaltningen av fondet og desentralisere myndighet gjennom delegasjon.

Den mest nærliggende ordning ville etter Kirkemøtets oppfatning være at Kirkerådet ivaretar ansvar og oppgaver som fondets styre. Subsidiært kunne Fondet ledes av et styre der medlemmene oppnevnes av Kirkemøtet og Kirkedepartementet, - og hvor flertallet oppnevnes av Kirkemøtet. Dette er ordningen for Særfond II i dag.

*

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at de 3 fond under Opplysningsvesenets Fond slås sammen til ett fond.

En forutsetning for Kirkemøtets standpunkt er at midler som i dag skriver seg fra Særfond II, etter en sammen slåing vil kunne påregnes brukt til mer uspesifiserte kirkelige formål på et nivå som ville tilsvare den videre utvikling av Særfond II. Ved bruken av fondets avkastning vil det måtte skje en avveining mellom forpliktelser i forhold til vedlikehold/nybygg og kirkelige formål for øvrig. Kirkemøtet har merket seg at inntektene fra festetomter og prestegårder vil bli mindre i fremtiden fordi eiendommer som danner inntektsgrunnlaget, selges. Det kan derfor bli et økende behov for å bruke avkastning av fondskapital til vedlikehold av eiendomsmassen. På denne bakgrunn - og når flere formål skal konkurrere om de samme midler - ser Kirkemøtet en fare for at mer uspesifiserte kirkelige formål som i dag er knyttet til Særfond II, kan bli nedprioritert. Det er derfor viktig at kirkelige organer er involvert i beslutningsprosessen.

Gjennom 6 år har kirkelige organer nå mottatt tilskudd til kirkelige formål over Særfond II. Dette har vært av vesentlig betydning for kirkens virksomhet i forhold til områder som ellers i meget liten grad dekkes opp av offentlige bevilgninger, - både når det gjelder Statsbudsjettet og de kommunale budsjetter. Dette må videreføres innenfor rammen av et felles Fond.

Det er også viktig for Kirkemøtet at kirkelige organer fortsatt sikres medvirkning ved tildeling av midler fra Fondet, - slik departementet uttaler i høringsnotatet. Kirkemøtet antar at en konsekvens av en sammenslåing av fondene vil innebære at det nåværende styre for Særfond II opphører.

Kirkemøtet er videre enig i at praktiseringen av de midlertidige retningslinjer for Særfond II bør vurderes og at det arbeides for å få mer permanente retningslinjer. Disse kan i så fall gjelde det nye samlede fond. Det vises for øvrig til den redegjørelse om bruken av Særfond II-midler i 6-års perioden 1989-94 som behandles på Kirkemøtet 1994 (jf. sak KM 5/94).

*

Kirkemøtet er enig i at det ikke er nødvendig å lovfeste hvilke formål avkastningen skal nyttes til. Dette kan fastsettes i egne retningslinjer.

Kirkemøtet sier seg også enig i at midler - i den utstrekning andre inntekter/finansiering ikke er tilstrekkelig - brukes til vedlikehold/nybygg av eiendommer.

Dette vil i særlig grad gjelde presteboliger, noe som er en selvsagt og naturlig videreføring med basis i Fondets egen historie. En slik bruk av fondsmidler er også viktig for å sikre kirkelig betjening og ivareta den totale personalomsorg for presteskapet. Kirkemøtet legger til grunn at omfanget av denne forpliktelse for fondet i fremtiden noenlunde vil tilsvare avkastningen av de nåværende gårdskapitaler.

Når det gjelder de formål som nå er knyttet til embetskapitalene, er Kirkemøtet enig i at ordningen med at avkastningen tilføres statskassen som refusjon for lønn til prester opphører. Lønn for presteskapet bør i sin helhet være en statlig oppgave over Statsbudsjettet.

Departementet foreslår i stedet at en tilsvarende del av avkastningen nyttes til kontorlokaler/husleie for bispedømmerådene. Det anføres to hovedargumenter for dette. For det første vil det føre til en besparelse på Statsbudsjettets Kap. 0294 hvor disse utgifter i dag dekkes. Utgiftsreduksjonen for statskassen vil tilsvare bortfall av inntekter (refusjon for lønn til prester). For det andre anføres at ordningen innebærer en forenkling idet flere av bispedømmerådene i dag har kontor i eiendommer som tilhører fondet.

Forholdet mellom merinntekter ved bortfall av refusjon til prestelønn og merutgifter ved dekning av kontor m.v. til bispedømmerådene er etter Kirkemøtets oppfatning ikke tilstrekkelig dokumentert. Det er derfor vanskelig å ta standpunkt til saken ut fra en økonomisk innfallsvinkel.

Kirkemøtet legger imidlertid hovedvekten på mer prinsipielle betraktninger i dette spørsmålet. Kirkemøtet er ikke enig i at fondet skal holde kontor for samtlige bispedømmeråd. Dette er en offentlig oppgave som på vanlig måte bør dekkes over Statsbudsjettet og utgiftsføres på Kap. 0294 som ordinære driftsutgifter. Behovet for forenkling kan skje ved at fondets utgifter til eiendommer der bispedømmerådene har kontor, refunderes fondet over Statsbudsjettet.

*

Når det gjelder forvaltningen av fondet, er Kirkemøtet - på bakgrunn av det som er uttalt ovenfor om kirkelige organers medvirkning - enig i at det fortsatt skal være et ansvar for departementet

- å forvalte fondskapitalen i samsvar med dertil fastsatte retningslinjer;

- å selge (og beholde) eiendommer og festetomter i samsvar med Stortingets retningslinjer;
- å forvalte eiendom.

Når det gjelder kapitalforvaltningen, er midlene dels utlånt til skole og kirkeformål og dels plassert i aksjer og obligasjoner. Fondsforvaltningen skal sørge for en forsvarlig sikring av kapitalen og en god avkastning av verdiene. Kirkemøtet er enig i en slik målsetting og har registrert at fondets verdi synes å ha økt betydelig de siste år. Kirkemøtet mener for øvrig at det bør vurderes å desentralisere myndigheten til å gi lån fra kapitalen til kirkelige formål, - f.eks. til Kirkerådet eller bispedømmerådene.

Det er utarbeidet egne retningslinjer for kapitalforvaltningen når det gjelder obligasjoner og aksjer. Det skal ikke erverves aksjer i selskaper som helt, eller for en vesentlig del, har sin virksomhet innen rustnings- og tobakksbransjen eller i bryggerivirksomhet. Kapitalen forvaltes av departementet og plasseringer skjer via godkjente fondsmeglerforetak og forvaltningsselskaper.

Kirkerådet har tidligere uttalt at det må legges vekt på at retningslinjene følges opp. Ut over dette har Kirkemøtet ingen merknader til at kapitalforvaltningen videreføres slik det nå er lagt opp til.

Når det gjelder eiendomsforvaltningen, legger Kirkemøtet til grunn at det fortsatt vil bli solgt eiendommer i samsvar med Stortingets retningslinjer og på et forsvarlig prisnivå. Fondets ansvar for presteboliger må videreføres. Det er også av stor betydning at eiendom ikke selges av hensyn til kirkelige behov for areal til f.eks. kirkebygg, menighetshus m.v.

Kirkemøtet støtter at ansvaret for presteboligene delegeres til bispedømmerådene. At prestenes boligsituasjon kan ivaretas på en tilfredsstillende måte, er en viktig del av den totale personalomsorg. Kirkemøtet er imidlertid ikke enig i at en slik overføring av ansvar ikke har administrative - og dermed økonomiske - konsekvenser for bispedømmerådene. Det vises her bl.a. til forsøket med desentralisert forvaltning i Hamar bispedømme hvor en egen konsulent er tilsatt for å ivareta dette. Erfaringene fra dette forsøket viser klart både det fordelaktige i en lokal forvaltning og at disse forvaltningsoppgavene fyller en hel stilling.

Kirkemøtet ser for øvrig dette spørsmål i sammenheng med forslaget i Lov om Den norske kirke om å oppheve Stiftsdireksjonen og overføre myndigheten til bispedømme-

rådene. Stiftsdireksjonens ansvar er i stor grad knyttet til kirkelige bygg og anlegg (kirker og kirkegårder). En slik overføring av myndighet vil gi enda større behov for å styrke saksbehandlerkapasiteten på bispedømmekontorene.

Kirkemøtet mener derfor at de lovforslag som nå legges frem, samlet vil innebære behov for en fulltidsansatt konsulent på hvert bispedømmekontor med ansvar for kirkelige eiendommer, bygg og anlegg.

Kirkemøtet støtter at lovbestemmelsen om kommunestyreoppnevnte prestegårdstilsyn oppheves og at departementet i loven får fullmakt til å organisere forvaltningen på mest hensiktsmessig måte ut fra forholdene til enhver tid og ut fra hvilken type eiendommer det gjelder. Kirkemøtet forutsetter at det i denne sammenheng utarbeides klare retningslinjer, slik at ansvarsområdet for eventuelle lokale organer er klart definert.

Når det gjelder forvaltningen av fondets kontraktsmasse, bør det overveies om det også kan tenkes andre løsninger på fondsforvaltningen enn å gi utvidet ansvar til Statsskog. Målsetningen må være at forvaltningen gir en best mulig avkastning.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet anbefaler utkastet til ny Lov om Opplysningsvesenets Fond.
2. For å kunne ta seg av de oppgaver som blir desentralisert til bispedømmerådene etter den foreslåtte forvaltningsordning, forutsetter Kirkemøtet at det til hver bispedømmeadministrasjon blir tilført midler som svarer til én konsulentstilling med ansvar for kirkelige eiendommer, bygg og anlegg.
3. Komiteinnstillingen oversendes Kirke departementet som Kirkemøtets kommentarer til utkastet.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Nils Valde
Saksordfører: Anette Gilje

Disse hadde ordet:

Anette Gilje, Ola Steinholt, Even K. Fougner, Olaf N. Myklatun, Olav Holten, Otto Strand, Hans Olav Høivik.

Endringsforslag

Fra Olav Holten:

Tillegg til vedtaksforslaget fra komiteen: Pkt. 1:
... Opplysningsvesenets Fond og går inn for at
§ 1 får følgende tillegg: "Fondet eies av Den
norske kirke".

(Opprettholder Kirkerådets forslag til vedtak.)

Forslaget ble trukket.

Fra Even K. Fougner:

Kirkemøtet oversender til Kirkerådet uten realitetsvotering følgende forslag:

- Kirkemøtet ber Kirkerådet ha sin oppmerksomhet henvendt på å få avklart eiendomsretten til de kirkelige fond.

Kirkerådet bør også utrede nærmere spørsmålet om forvaltningen av fondets skoger.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

---

1. Kirkemøtet anbefaler utkastet til ny Lov om Opplysningsvesenets Fond.
2. For å kunne ta seg av de oppgaver som blir desentralisert til bispedømmerådene etter den foreslåtte forvaltningsordning, forutsetter Kirkemøtet at det til hver bispedømmeadministrasjon blir tilført midler som svarer til én konsulentstilling med ansvar for kirkelige eiendommer, bygg og anlegg.
3. Komiteinnstillingen oversendes Kirke departementet som Kirkemøtets kommentarer til utkastet.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 11/94: LOV OM KIRKEGÅRDER,
KREMASJON OG GRAVFERD

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter:

Dokument 11.1 SAKSORIENTERING

Dokument 11.2 NY LOV OM KIRKEGÅRDER, KREMASJON OG
GRAVFERD
- KIRKEDEPARTEMENTETS HØRINGSBREV
AV 16. SEPTEMBER 1994

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Bakgrunn

Kirkedepartementet har 16. september 1994 sendt ut på høring et utkast til ny lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd.

Forslaget til ny kirkegårdslov forutsettes fremlagt for Stortinget 1995, samtidig med forslag til ny kirkelov.

Kirkemøtet skal i henhold til Lov om Den norske kirkes ordning § 54, bokstav a, uttale seg om endringer i lover på det kirkelige område.

Dersom departementet på bakgrunn av andre høringsuttalelser vil fremme et lovforslag overfor Stortinget med vesentlige nye momenter enn det Kirkemøtet har uttalt seg om, vil Kirkemøtet måtte be om at det endelige forslaget til ny kirkegårdslov legges frem for Kirkerådet til ny uttalelse.

*

Spørsmål omkring gravferd og kirkegård er knyttet til innarbeidede tradisjoner og til sterke følelsmessige reaksjoner. De eldste bestemmelser som finnes i vår lovgivning er knyttet til død og gravferd. Det er viktig at de regler som nå gjøres gjeldende både tar hensyn til innarbeidede tradisjoner og samtidig ivaretar samfunnsmessige behov for nødvendig regulering og orden. Bestemmelsene må videre legge forholdene til rette for en verdig avskjed og at de religiøse ritualer kan bli ivaretatt på en ordentlig måte. Det vil ikke minst være vesentlig at bestemmelsene legger forholdene til rette

for at den daglige forvaltningen kan bli preget av imøtekommenhet og konduite i forhold til de etterlatte.

Fra gammelt av og fortsatt i mange bygdesamfunn, har gravferd og ulike ritualer knyttet til døden, blitt ivaretatt av familie, slekt og venner. Det er viktig at de etterlatte fortsatt får være med å ta de nødvendige avgjørelser og at det ikke utvikles regler og rutiner som øker belastningen for de etterlatte og som vanskeliggjør sorgarbeidet. Lovforslaget synes i stor grad og være utarbeidet på bakgrunn av kirkegårdsmyndighetenes erfaringer og behov for klare regler og enkle rutiner, mens de etterlattes behov og rettigheter i mindre grad er trukket inn.

*

Kirkemøtet ser det som naturlig og ønskelig at nye lovbestemmelser om kirkegård m.v. legges frem samtidig som den øvrige kirkelige lovgivning revideres. I dette revisjonsarbeid må det i forholdet mellom kommunen og den lokale kirke legges til grunn de samme prinsipper som i det øvrige lovarbeid, - et økt kirkelig selvstyre innen statskirkens ramme. Dette la Stortinget til grunn i 1984 og departementets forslag til ny Lov om Den norske kirke bygger på dette.

Kirkemøtet slutter seg til at en får samlet gjeldende lover og tilpasset disse vår tid.

Kirkemøtet slutter seg helt til at forvaltningsansvaret for kirkegårdene legges til kirkelig fellesråd og er glad for at det med dette er gitt tilslutning til forslaget fra mindretallet i Kirkelovutvalget.

Kirkemøtet er enig i departementets grunnleggende vurdering, når det sier at:

Det er i vårt land århundrelange tradisjoner som knytter begravellesvesenet til kirken, og det vil svært mange steder oppleves som unaturlig og unødvendig å måtte endre ordninger som fungerer godt. Også det forhold at de fleste kirkegårder må antas å være eiet av det enkelte sokn eller av flere sokn i fellesskap, gjør det naturlig å knytte forvaltningen av kirkegårdene til fellesrådet". (s. 4)

I forbindelse med Kirkelovutvalgets innstilling uttalte Kirkerådet:

Kirkegårdene representerer både historisk, kulturelt og kirkelig sett en viktig og sentral rolle i lokalsamfunnet. Kirkegårdene ligger mange steder rundt eller i umiddelbar nærhet til kirken, og for mange

menighetsråd representerer tilsynet med kirkegården en svært viktig og integrert del av menighetsrådets arbeid ..."

De fleste som dør, gravlegges ikke bare som norske borgere, men også som dømte medlemmer av kirken. Ca. 95% av dem som dør får en kirkelige gravferd. Etter Kirkemøtets mening bør dette i seg selv tilsi at forvaltningen bør ivaretas av et kirkelig organ.

Å legge forvaltningen av kirkegården til andre enn et kirkelig organ vil etter Kirkemøtets oppfatning bryte sterkt med vår kulturelle tradisjon og den rolle kirken har spilt i forbindelse med dødsfall og gravferd, særlig i bygde-Norge.

Kirkemøtet kan ellers i hovedsak slutte seg til de vurderinger og forslag som departementet gir uttrykk for på s. 4-5.

Kirkemøtet er videre enig i at stiftsdireksjonen nedlegges og oppgavene legges til bispedømmerådet.

Kirkegårdens administrasjon og personell - økonomiske konsekvenser

Utkastet sier svært lite om hvilket administrativt og personellmessig behov som er nødvendig på kirkegården for at kirkelig fellesråd kan utføre de oppgaver de etter denne lov er pålagt på en tilfredsstillende måte. På side 5 i høringsbrevet sier departementet at "lovforslaget innebærer så langt departementet kan se ikke økte utgifter i forbindelse med driften av kirkegårdene". Behovet for å styrke fellesrådet administrativt i enkelte kommuner, vil etter departementets mening, oppveies av at kommunen eller menighetsrådene tilsvarende fritas for oppgaver.

Departementet sier videre at "den foreslåtte ordning innebærer at kommunen vil ha full styring med utgifter og inntekter knyttet til kirkegårdsdriften", og siden kravet til gravreserve er redusert, vil dette ifølge departementet, innebære en lettelse for kommunene.

Heller ikke staten vil få økte utgifter som følge av loven.

De eneste som i følge departementet vil få utvidelse av sine arbeidsoppgaver er bispedømmerådene og de 9 fylkesmenn som ikke er medlem av noen stiftsdireksjon.

Kirkemøtet er ikke enig i den analyse og de momenter som departementet her har anført.

Daglig leder av kirkelig fellesråd vil være ansvarlig for fellesrådets løpende oppgaver knyttet både til den nye kirkeloven og til den nye kirkegårdsloven. Dette vil etter Kirkemøtets oppfatning i en lang rekke tilfeller medføre økte utgifter og investeringer på fellesrådsnivå. Det gjelder bl.a. økte utgifter til:

- Kontor. Det vil bl.a. være behov for en hensiktsmessig plassering av kirkelig fellesråds administrasjon i forhold til de ulike oppgavene som skal ivaretas.
- Daglig leder av kirkelig fellesråd. Daglig leder vil bli fellesrådets forberedende og utøvende organ. I mange tilfeller vil det være behov for ytterligere administrative ressurser for selve kirkegårdsdriften.
- Nødvendig kurs og kompetanseheving av personellet både med hensyn til innføring i den nye loven og de forskrifter og vedtekter som vil bli fastsatt i medhold av denne.

Hvilke merutgifter dette vil beløpe seg til, har Kirkemøtet ikke beregnet, men mener det vil være av vesentlig betydning at det blir bevilget nødvendige midler i denne fasen slik at innkjøringsperioden lokalt kan bli tilfredsstillende og at det i forbindelse med gjennomføringen av reformen legges et solid grunnlag for en tilfredsstillende drift og forvaltning av kirkegårdene.

Kirkemøtet forutsetter at det etableres en felles administrasjon for kirker, kirkegårder og kirkelig arbeid under kirkelig fellesråd. Dette vil kunne bidra til en mer fleksibel og rasjonell utnyttelse av de samlede ressurser, men i en overgangs- og omstillingsfase vil det være behov for nødvendige midler og en økning i forhold til i dag.

Når det gjelder bispedømmerådets rolle, vil det etter Kirkemøtets mening være behov for at det ved hvert bispedømmekontor blir tilsatt en kirkegårdsfaglig konsulent. Sett i sammenheng med forslagene som er foreslått i ny Lov om Den norske kirke og ny Lov om Opplysningsvesenets fond, vil en slik konsulent på bispedømmeplan få oppgaver innen bygg, anlegg og eiendom.

Siden stiftsdireksjonen nedlegges, vil det også være behov for juridisk kompetanse ved bispedømmekontorene.

Merknader og endringsforslag til de enkelte paragrafer

Kirkemøtet har en del merknader og forslag til endringer eller tilføyelser til enkelte av bestemmelsene. De bestemmelser som ikke er kommentert, gir Kirkemøtet sin tilslutning til.

Kirkerådet hadde lagt frem forslag til en formålsparagraf for loven. Kirkemøtet har vurdert behovet for en slik formålsparagraf, men har ikke funnet det nødvendig å innføre en slik. De intensjoner som den foreslåtte paragraf skulle ivareta, er allerede dekket opp i § 3, første ledd.

§ 1 Hvor gravlegging skal skje

Betegnelsen "gravplass" er innarbeidet som nærmest synonym for kirkegård. Selv om gravplass i en rekke sammenhenger kan gi gale assosiasjoner og ikke er en god betegnelse, finner Kirkemøtet likevel å kunne akseptere denne betegnelse med henvisning til de merknader departementet har på side 5 om "lovens navn".

Det grunnleggende prinsipp om at gravlegging skal skje på kirkegård er opprettholdt, men det er foreslått dispensasjonsadgang for privat urnegravsted (§ 20). Det sies imidlertid intet om "gravlegging" eller oppbevaring av urner i urnehall eller lignende, jf. lov om likbrænding § 6 og Kirkeloven § 35. Någjeldene bestemmelser gir anledning til å ha urnehaller. Siden det ikke finnes bestemmelser om dette i det nye lovforslaget, må en derfor anse at slike ordninger ikke lenger er tillått, jf. også § 10, 7. ledd. Kirkemøtet er enig i dette.

Et annet forhold som heller ikke er tatt opp, gjelder "gravlegging på havet". Dette blir i liten grad praktisert i dag, men dersom det er vanskelig å bringe den døde i land, kan gravferd finne sted på havet, jf. bestemmelser i Gudstjenesteboken.

Når det gjelder kirkegård anlagt av registrert trossamfunn, er det lagt opp til at de generelle bestemmelser som er tatt med i kirkegårdsloven også skal gjelde for disse. Kirkemøtet er enig i dette. Når det gjelder utgifter til anlegg, drift og forvaltning av slike kirkegårder, må en forvente at trossamfunnet selv måtte dekke disse utgiftene ev. med midler fra det offentlige, jf. Lov om tru- domssamfunn og ymist anna § 19.

Endringsforslag:

Gravlegging skal skje på offentlig kirkegård eller på gravplass anlagt av registrert tros-samfunn i henhold til særskilt tillatelse.

§ 2 Krav til kirkegårder

I lovutkastet er det foreslått at hver kommune skal ha en eller flere kirkegårder. I Kirkeloven 1897, § 34 heter det at "hvert sogn skal have Kirkegaard, der som regel anlægges ved eller i nærheten af Kirken. I kjøbstæder eller herreder med flere menigheder kan disse benytte felles kirkegaard ..."

Det er i lovforslaget ikke tatt med noen bestemmelse om hvor kirkegården bør anlegges. Departementet har imidlertid i sine merknader sagt at "departementet forutsetter at man i den enkelte kommune, så langt det er mulig, tar hensyn til de etterlattes behov for å ha kirkegården i sitt nærmiljø, og derfor søker å anlegge mindre kirkegårder fremfor store sentralkirkegårder".

Både flertallet og mindretallet i Kirkelovutvalget kom med forslag om plassering av kirkegården. Flertallet "antar at en gravplass i alminnelighet bør plasseres i nærmiljøet og gjerne i nærheten av en kirke. "Sentral-gravplasser" bør bare anlegges der forholdene klart tilsier en slik løsning". Etter mindretallets mening skal "gravplassene i alminnelighet være anlagt i nærheten av en kirke og knyttet til det enkelte sokn".

Kirkemøtet slutter seg til dette og anser det som vesentlig at kirkegårdene blir anlagt i nærheten av der folk bor, i nærheten av kirken og i tilknytning til et sokn. Kirkegårdene er et sted der soknets medlemmer har sitt siste hvilested og hvor de etterlatte kommer for å stelle graven og bearbeide sin sorg. Dette anliggende må etter Kirkemøtets mening tillegges tilbørlig vekt og foreslår derfor et tillegg i bestemmelsen på dette punkt.

Det er derfor også viktig at soknets eller nærmiljøets kirkegård både har plass for fri-graver og feste-graver.

Endringsforslag:

Tillegg til 1. ledd:

... minst 3% av kommunens befolkning. Kirke-

gården anlegges i alminnelighet i hvert enkelt sokn og i nærheten av en kirke.

§ 3 Fellerådets og kommunens ansvar

I samsvar med at en benytter benevnelsen kirkelig fellesråd både her og i forslaget til Ny Lov om Den norske kirke, bør det også benyttes i overskriften.

Kirkemøtet er enig i at utgifter til anlegg, drift og forvaltning fastlegges av kommunen, men det bør vurderes om begrepet "fastlegges" bør endres til "utredes" i samsvar med forslag til ny Lov om Den norske kirke § 15, første ledd.

Kirkemøtet har vurdert om det i denne paragraf bør tas inn en bestemmelse om at kirkelig fellesråd kan påklage kommunens budsjettforslag til fylkesmannen, men mener denne mulighet er ivaretatt i Kirkemøtets merknader til § 15 i forslag til ny Lov om Den norske kirke.

Det fremgår ikke av denne paragrafen at det er kirkelig fellesråd som tilsetter det personell som er nødvendig for drift og administrasjon av kirkegården. Kirkemøtet finner at dette er tilfredsstillende ivaretatt i forslag til ny Lov om Den norske kirke § 14, bokstav b, og finner derfor ikke grunn til at det også må tas med her.

Endringsforslag:

Ny overskrift:

Kirkelig fellesråds og kommunens ansvar

§ 4 Anlegg m.v. av kirkegård og krematorium

Det er ikke fastsatt i bestemmelsene at kirkelig fellesråd skal ha ansvar for drift og forvaltning av krematoriene. Kirkemøtet regner med at i de fleste tilfeller vil det være naturlig at departementet legger forvaltningsmyndigheten av krematorier til kirkelig fellesråd, der krematoriet ligger på eller i nærheten av kirkegården.

Likeledes anser Kirkemøtet at det i slike tilfeller vil være naturlig at bispedømmerrådet får myndighet til å godkjenne inventar og utstyr til krematoriene, primært inventar til gravferdslokalet/seremonirommet i samsvar med bestemmelsene i ny Lov om Den norske kirke § 18, fjerde ledd.

I utkastet til ny Lov om Den norske kirke er ikke någjeldene bestemmelser i Kirkeordningsloven § 33 tatt med, der det heter at menighetsmøtet skal uttale seg om oppføring av krematorium og om anlegg eller nedlegging av kirkegård. Kirkemøtet har foreslått at dette tas med i ny Lov om Den norske kirke § 11, 2. ledd bokstav a. Følgende tillegg er foreslått: a) oppføring eller nedlegging av kirker og annen kirkelig bygning, oppføring av krematorium og om anlegg og nedlegging av kirkegård.

Kirkemøtet foreslår at dette også tas inn her. Kirkegården er soknets eiendom, jf. § 1, og det vil være naturlig og ønskelig at menighetsmøtet får anledning til å uttale seg om anlegg m.v. vedrørende kirkegården.

Endringsforslag:

Nytt 3. ledd:

Før vedkommende myndighet gjør vedtak, skal menighetsmøtet uttale seg om oppføring av krematorium og om anlegg og nedlegging av kirkegård.

§ 5 Vigsling av kirkegård

Kirkemøtet 1993 har fastsatt veiledning og ordning for vigsling av kirkegård til bruk i Den norske kirke. I veiledningen heter det i pkt. 1 at "før en kirkegård tas i bruk skal den vigsles", (KM 16/93). Det heter videre at bare et avgrenset areal av kirkegården kan vigsles. Veiledningen er således i samsvar med bestemmelsen i denne paragraf.

§ 6 Rett til grav

I henhold til dagens bestemmelser, jf. Kirkeloven 1897, § 37, annet ledd, har personer som ikke er bosatt i kommunen/tilhører menigheten, ikke uten videre rett til grav der, og i tilfelle kan det kreves vederlag.

Kirkemøtet slutter seg til at det kan og bør gis tillatelse til at også andre personer uten bopel i kommunen kan gravlegges på kirkegård i kommunen og at det da kan kreves dekning av kostnadene tilsvarende utgifter til feste av grav, slik som foreslått, ev. at faktiske kostnader blir dekket.

Kirkemøtet mener likevel det bør vurderes å gi

anledning til fri grav for personer som tidligere har bodd i kommunen f.eks. i en periode på minimum 5 år, og som f.eks. har familien og de pårørende bosatt der eller som har ektefelle, foreldre eller barn gravlagt der. Dette kan også gjelde personer som for en periode bor på institusjon utenfor sitt sokn m.v. Kirkemøtet foreslår likevel ikke at dette tas med i loven. Dette kan eventuelt fastsettes i lokale bestemmelser, jf. § 22.

I følge Kirkelovutvalgets definisjonen av "fri grav" er det en grav som ikke er festet. Det avgjørende vil imidlertid være om en fri grav er eller skal være kostandsfri/vederlagsfri eller om en skal ha anledning til å kreve særskilt avgift. Kirkemøtet mener at en fri grav bør være vederlagfri.

Nærmere bestemmelser om størrelsen på festeavgiften er ikke drøftet i lovforslaget. Avgiften foreslås fastsatt av kommunen etter forslag av fellesrådet, jf. § 22. Kirkemøtet foreslår endringer på dette punkt, jf. Kirkemøtets kommentarene til § 22.

For øvrig hersker det uklarhet om tolkningen av begrepene "fri grav" og "feste grav" m.v. og det er til dels svært forskjellige ordninger mellom kommunene. Kirkemøtet mener det er behov for enhetlige tolkninger og ordninger både for kirkelig fellesråd når vedtekter skal fastsettes og for de pårørende.

§ 7 Åpning av grav og flytting av begravet

Departementet foreslår i samsvar med Kirkelovutvalgets innstilling, en innstramning og en mer ensartet praksis når det gjelder adgangen til flytting av aske. Kirkemøtet slutter seg til dette og at tillatelse til å flytte en gravlagt kun bør gis i spesielle tilfeller bl.a. av hensyn til gravfreden. Når Kirkelovutvalget skal gi eksempler på hva som kan være sterke grunner som kan gi anledning til flytting, nevnes at avdøde er gravlagt i feil grav eller at gravens plassering innebærer en urimelig belastning for de pårørende.

Etter Kirkemøtets mening bør det legges vekt på at kirkegården er et viktig sted for bearbeidelse av sorgen. Men pårørende som flytter og som dermed ønsker å flytte gravstedet nærmere der de bor, kan ikke gi grunnlag for slik flytting, selv om de pårørende vil kunne oppleve dette som "en urimelig belastning for de pårørende".

Det er viktig at bispedømmerådene, som er de organ som kan gi tillatelse til flytting, følger en ensartet og restriktiv praksis.

Symbolisk flytting, som i følge Kirkelovutvalget, har forekommet ved en del anledninger som erstatning for en ordinær flytting, har ingen hjemmel i någjeldende lovverk. Denne mulighet er ikke tatt opp i Departementets forslag. Kirkelovutvalget foreslår at slik flytting ikke er tillatt. Kirkemøtet er enig i dette.

§ 8 Fredningstid for grav og kirkegård

Dersom bestemmelsen om fredningstid for grav skal forstås absolutt, innebærer det at heller ikke familiegrav kan åpnes før etter 20 år.

I forhold til dagens praksis betegner dette en innstramming, idet kommuner med stort folketall har hatt en praksis med gravlegging i dobbelt høyde. F.eks. i Oslo er det tilgjengelige gravareal beregnet ut fra at denne praksis kan fortsette. Kirkemøtet ber derfor departementet om å vurdere lovteksten på nytt, og eventuelt sikre ved forskrifter om gravdypde at § 8 ikke blir til hinder for at det kan nyttes dobbel gravdypde uten hinder av fredningsbestemmelsen.

§ 9 Hvem sørger for gravferden

I henhold til Dannarks og Norges Kirkeritual av 25. juli 1685 var det avdødes nærmeste etterlatte (de nærmeste venner) som skulle bære tilbørlig omsorg for at avdøde fikk en kristelig begravelse. Dette er fortsatt gjeldende rett.

Departementet foreslår med henvisning til Kirkelovutvalgets forslag en nærmere presisering av hvem som er avdødes nærmeste etterlatte og som har rett til å sørge for gravferden dersom ikke avdøde har bestemt noe annet.

Kirkemøtet er enig i at en person som har fylt 18 år, i skriftlig erklæring kan fastsette hvem som skal ha rett til å sørge for hans gravferd. Dette gjelder spørsmål om hvem og ikke om hvordan, dog med unntak om skriftlig erklæring om kremasjon, jf. § 10, 1. ledd. Avdødes ønsker med hensyn til hvordan en gravferd m.v. skal gjennomføres, kan ikke og bør ikke bli rettslig bindende for de etterlatte. At den som sørger for gravferden, i den utstrekning

det er rimelig, bør respektere avdødes ønsker for gravferden, er selvsagt. Men seremonier og ritualer er til for de pårørende og for fellesskapet, slik at de kan ta farvel med en av sine på den måten de selv måtte ønske det. I så måte må de stå fritt til å ta hensyn til avdødes ønsker også om disse er skriftlig nedtegnet og underskrevet. Det er dessuten i gravferdsliturgien gitt bestemmelser om formene for gravferden som må følges når det ønskes kirkelig medvirkning.

Kirkemøtet finner at de bestemmelser som her er gitt i de aller fleste tilfelle vil klargjøre og regulere uenighet mellom etterlatte. Det vil være umulig å fastsette regler som ivaretar absolutt alle tilfeller. Bestemmelsene regulerer likevel de tilfeller som i praksis ofte har vist seg å inneholde problemer.

Dersom likeberettigede etterlatte er uenige, vil det etter Kirkemøtets mening være betenkelig i så stor grad som det her kan bli aktuelt, å overlate ansvaret for gravferden til kirkelig fellesråd. I de fleste tilfeller vil vil dette bli ordnet mellom de etterlatte og begravelsesbyrået eller presten, men i de tilfeller hvor partene står steilt mot hverandre, er det viktig at det gis hjemmel for at en annen instans kan ta de nødvendige avgjørelser. Kirkemøtet forutsetter at fellesrådet tar de nødvendige avgjørelser etter at partene har hatt anledning til å fremlegge sine ønsker.

Kirkemøtet foreslår et tillegg som 4. ledd til § 9, jf. omtale under § 20.

I siste ledd er kommunen omtalt. Dette bør tydeliggjøres i merknadene med hensyn til ansvarsforholdet. Det vil være kirkelig fellesråd som vil være det organ som krever inn utgiftene dersom ingen besørger gravferden og som får utgiftene refundert fra kommunen.

Endringsforslag:

Nytt 4. ledd:

Når det ønskes kirkelig medvirkning ved gravferden, skal den som sørger for gravferden gi melding om gravferden skal avsluttes med kistebegravelse eller kremasjon og urnenedsettelse.

§ 10   Ingen merknader.

§ 11 Ingen kommentarer.

§ 12 Frist for gravlegging

Bestemmelsene her gjelder når gravlegging senest skal skje. I Norge har det vært lang tradisjon for at gravlegging må skje innen 8 dager. Bakgrunnen for dette var bl.a. å forhindre at forråtnelsesprosessen hadde gått for lang før gravlegging fant sted.

Mange steder finnes det i dag kjølerom/bårerom som gjør det mulig å forlenge fristen. Det stilles imidlertid ikke krav om at alle kirker og gravkapell skal ha kjølerom/bårerom. Siden krav om dette ikke foreslås, tilrår Kirkemøtet at 8-dagers fristen beholdes.

Det foreslås at gravlegging av urne skal skje innen 6 måneder. I dag finnes ikke bestemmelser om dette, men det har vært antatt at gravlegging av urne skal skje etter samme frist. I lokale bestemmelser er det likevel slik at askeurner ikke kan settes ned så lenge jorda er frossen.

Etter Kirkemøtets mening vil hensynet til de pårørende og sorgarbeidet tilsi at denne fristen bør forkortes vesentlig. Urnenedsettelse bør normalt finne sted så snart som mulig etter kremasjonen. Kirkemøtet kan ikke se at det ut fra praktiske eller tekniske forhold burde være noe til hinder for at fristen f.eks. ble satt til 1 måned. Kirkemøtet vil be om at fristen vurderes nærmere i det videre arbeid med lovforslaget.

Det sies intet om at avdøde skal gravlegges enten i urne eller kiste. Lov av 4. juni 1898 om behandling av lik, tilsier at det skal brukes kiste og nærmere bestemmelser om dette kan gis i forskrifter til denne lov.

Det sies intet i loven om oppbevaring av avdøde fra dødsfallet finner sted til gravferden eller gravleggingen foregår. Dette ansvaret har fra gammelt av ligget hos de pårørende. Og det er selvsagt intet i veien for at oppbevaringen av avdøde kan skje i hjemmet når forholdene ligger tilrette for det. Ellers skal den avdøde oppbevares i offentlig bårerom og ansvaret for avdøde hviler da på det offentlige frem til gravleggingen.

**§ 13 Unntak fra reglene om
frist for kremasjon og gravlegging**

I § 13, 2. ledd er det gitt anledning til at kirkelig fellestråd kan forlenge fristen for gravlegging for kistebegravelser ut over 8 dager, dersom det foreligger tungtveiende grunner for det.

Kirkemøtet er enig i at det gis en slik dispensasjonsadgang, men vil bemerke at bestemmelsen ikke må tolkes dithen at dette gir kirkegårdsmyndighetene anledning til å utsette gravleggingen pga manglende kapasitet f.eks. at kapellet ikke gir rom for flere gravferder innen tidsfristen, slik at gravferder dermed må utsettes til senere når kapellet er ledig. I Sverige har kapasitetshensyn medført at gravlegging skjer flere uker etter dødsfallet.

Det er også eksempler på at tiden som blir avsatt til hver gravferd er så knapp at gravferdsfølget ikke får nok tid til en verdig gravferd og til stillhet verken før, under eller etter gravferds-seremonien. Bestemmelsen bør ikke gi rom for slike løsninger.

§ 14 Feste av grav

Kirkemøtet er enig i bestemmelsene og forstår denne slik at det er en rettighet for pårørende å kunne feste en grav i det sokn eller i den kommune som vedkommende er bosatt i jf. någjeldende bestemmelser i Kirkeloven 1897, § 37.

§ 15 Festerens rettigheter og plikter

Når det heter at festeren har plikt til å holde graven i hevd, vil dette medføre at utgifter til reparasjon og vedlikehold av graven på grunn av skade, hærverk, forfall m.m. normalt vil måtte dekkes av festeren. Det sies intet om dette i denne paragraf eller i § 17. Kirkelovutvalget har heller ikke drøftet dette forholdet. Det vil være naturlig at kirkegårdsvedtektene inneholder bestemmelser om dette, jf. § 22.

§ 16 Ingen kommentarer.

§ 17 Ingen kommentarer.

§ 18 Opphør av feste

Kirkemøtet er enig i at det er viktig at gravminne av kunstnerisk eller kulturhistorisk verdi blir stående på kirkegården. Det vil primært være at ansvar som påligger kirkegårdsmyndighetene å sørge for at verdifullt håndverk, særpreget materialbruk og verdifulle lokale tradisjoner blir bevart og registrert. I dette arbeidet bør de lokale kirkegårdsmyndigheter kunne innhente faglig bistand og rådgivning.

§ 19 Ingen kommentarer.

§ 20 Privat gravsted og spredning av aske

I lovutkastet har departementet en rekke kommentarer til denne bestemmelsen. Bakgrunnen for dette er at departementet 10. januar 1994 gjennomførte en særskilt høring om adgangen til å anlegge privat gravsted og om det skulle gis tillatelse til askespredning. Departementet foreslo da at adgangen til å anlegge privat gravsted burde liberaliseres på bakgrunn av en dom i Oslo byrett 19. januar 1993.

Kirkerådet gikk i sin uttalelse sterkt mot en liberalisering i adgangen til å tillate private gravsteder, både på bakgrunn av teologiske og kirkelige synspunkter, men også ut fra mer kulturhistoriske og et samfunnsmessig aspekter. Kirkerådet påpekte behovet for en langt grundigere utredning i en sak av denne karakter.

Kirkerådet anbefalte i stedet en innskjerping av loven, der samfunnsmessige hensyn må veie tyngre enn imøtekommelsen av den enkeltes personlige frihet. Viere uttaler Kirkerådet at en

"slik liberalisering kan forsterke en privatisering, døden og ritualer knyttet til døde. En slik utvikling bør lovgivningen ikke tilskynde til, men søke å demme opp mot. Menneskers død og gravferd er et kollektivt anliggende. Det er fellesskapet som tar avskjed med et medlem. Dette innebærer bl.a. at ingen enkeltpersoner kan ha et eierforhold til avdøde, selv om de har ansvaret for å ordne gravferden o.l."

Kirkerådet påpekte også forholdet til likhetsidealet og at en slik praksis dessuten ville reise hygiene-

niske, miljømessige og sømmelighetsmessige spørsmål foruten mer følelsesmessige reaksjoner.

Videre anførte Kirkerådet sentrale teologiske innvendinger mot askespredning både ut fra skapertroen og oppstandelsestroen og uttaler:

"Mennesket er etter bibelsk syn skapt av Gud som en unik enhet av ånd og materie, det sjelelige og det legemlige ... Det er derfor helt utenkelig at den kristne gravferdsliturgien skulle kunne avsluttes med en symbolhandling med liket som på radikalt vis bryter med hele liturgiens innhold ... Fra kirkens side må det derfor sies klart at askespredning ikke lar seg kombinere med liturgien. Skulle askespredning bli tillatt, så har man ved å velge denne avsluttende handling med den døde, også valgt bort kirkens gravferdsrituale."

Kirkerådet nevnte videre at hensynet til religionsfriheten tilsier imidlertid at mennesker som ut fra sin religiøse oppfatning måtte ønske askespredning bør få sitt ønske oppfylt, men at dette måtte skje i klart ordnede former både med hensyn til måte og sted.

Departementet har fulgt opp reaksjonene fra Kirkerådets side og derfor foreslått at en ikke kan kreve kirkelig medvirkning ved gravferd med askespredning. Dette gjelder både selve gravferden og når asken skal spres.

Slik bestemmelsen er formulert kan det ikke kreves kirkelig medvirkning i gravferd som skal avsluttes med askespredning. Det er imidlertid intet forbud mot at slik medvirkning kan gis. Uten at det blir gitt bestemmelser om dette, vil det være tenkelig at noen prester vil medvirke, mens andre ikke. Dette vil på bakgrunn av den vurdering som er gitt ovenfor, om innholdet i kirkens gravferdsrituale, være en uholdbar situasjon. Dersom bestemmelsen om askespredning blir vedtatt, vil derfor Kirkemøtet måtte vurdere å ta inn en bestemmelse i veiledningene til gravferdsliturgien som forbyr kirkelig medvirkning. En slik bestemmelse bør også tas inn i Tjenesteordning for menighetsprester.

Kirkemøtet vil tilrå at siste setning i 2. ledd endres til:

I slike tilfeller kan kirkelig gravferd ikke forrettes".

Bestemmelsen i § 20, 2. ledd gjør det nødvendig at den som sørger for gravferden, jf. § 9, gir melding om på hvilken måte gravferden skal avsluttes.

Bestemmelser om dette må tas inn som 4. ledd i § 9.

Når det ønskes kirkelig medvirkning ved gravferden, skal den som sørger for gravferden gi melding om gravferden skal avsluttes med kistebegravelse eller kremasjon og urnenedsettelse.

Dersom askespredning vil bli tillatt med de vilkår som er anført i departementets merknader, vil Kirkemøtet gå inn for at avgjørelsesmyndigheten inntil en eventuelt har vunnet mer erfaringer med forvaltningen av denne bestemmelsen, bør ligge i departementet og ikke hos fylkesmannen. Begrunnelsen for dette er at det vil være vesentlig med ens praksis. Når departementet skriver i sine merknader at "som hovedregel bør askespredning kun tillates på åpent hav og i høyfjellet", gir dette likevel rom for andre løsninger og ulike tolkninger. Det samme gjelder med hensyn til "sømmelige former og på et egnet sted".

I henhold til § 10. 7. ledd, skal urnen oppbevares av kirkegårdsmyndighetene på en betryggende måte fram til gravleggingen. Med hensyn til askespedning vil en ikke kunne kreve kirkelig medvirkning. Kirkegårdsmyndigheten og ansatte på kirkegården bør ikke forpliktes til å påta seg oppgaven. Det vil også være utilfredsstillende at de pårørende får utlevert urnen og selv forestår askespredningen. Etter Kirkemøtets mening må det være offentlige myndigheter som foretar askespredning, f.eks. politi eller lensmann. Dette må inngå i de vilkår fylkesmannen setter, jf. § 20, 1. ledd.

Kirkemøtet kan akseptere at det gis tillatelse til anlegg av privat urnegravsted under forutsetning av at tillatelse kun gis i tilfeller hvor et gravsted søkes anlagt i tilknytning til en varig institusjon av offentlig karakter som er eller blir etablert med bakgrunn i avdødes liv og virke innen kunstnerisk eller annen særpreget virksomhet. Dette vil i hovedsak være i samsvar med de gjeldende bestemmelser.

Kirkemøtet er enig i at kirkelige organer ikke deltar i behandlingen av slike saker og at det er fylkesmannen som gir slik tillatelse.

Endringsforslag:

2. ledd:

Når det foreligger underskrevet og datert erklæring om det fra avdøde, kan fylkesmannen gi tillatelse til at den som sørger for gravferden sprer asken for vinden. Fylkesmannen kan sette vilkår for tillatelsen. I slike tilfeller kan kirkelig gravferd ikke forrettes.

§ 21 Ingen kommentarer.

§ 22 Vedtekter og avgifter

Kirkemøtet slutter seg i hovedsak til de bestemmelser som her er gitt. Når det gjelder gravferdsavgift og gravferdsutgift (for utensoknsboende) skal disse omfatte de totale kostnader kommunen har ved gravferden. Kremasjonsavgift må vurderes spesielt, jf. § 10, siste ledd. Avgiftene må være så differensierte at de pårørende bare betaler for de tjenester de faktisk mottar.

Departementet legger ikke opp til noen godkjenningsordning når det gjelder vedtak om utgifter. Det legges heller ikke opp til at departementet kan gi nærmere regler om slike avgifter. Kirkemøtet regner med at lokale myndigheter vil fastsette slike avgifter ut lokale behov og tradisjoner, og på bakgrunn av de generelle utgifter som kirkegårdsmyndighetene vil ha på disse områdene. På den annen side er det ønskelig at ulikhetene mellom kommunene ikke blir større enn nødvendig. De offentlige utgifter i dag til dette viser store variasjoner mellom kommunene og det er også ulik praksis med hensyn til hva en kan kreve betaling for. Det bør derfor i henhold til § 2, annet ledd, eller i henhold til § 26 gis veiledende bestemmelser om dette av departementet, dersom det ikke tas inn et nytt ledd i denne paragraf. Kirkemøtet mener det bør vurderes om en bør kunne ta graveavgift i forbindelse med fri grav. Jf. Kirkemøtets merknader til § 6.

Når det gjelder utgifter til gravferd, festeavgift m.v. viser Kirkemøtet også til Kirkerådets uttalelse av 17. september 1993 til Sosialdepartementet til Utredningen om gravferdsordningen:

Kirkerådet finner ikke å kunne slutte seg til at gravferdshjelpen skal utgjøre en fast, definert sum og med et tillegg for de med svak økonomi.

Gravferdshjelpen må basere seg på de faktiske og nødvendige utgifter ved en gravferd, og som en ikke kan komme utenom. De må også justeres i forhold til prisendringer.

En må i den forbindelse sørge for at de offentlige utgifter (festeavgift, graveavgift, lokal-leie m.m.) reguleres slik at det blir ensartede satser eller maksimalsatser.

Selvom dette gjelder en noe annen sak og ligger i et annet departement, anser Kirkemøtet at den økonomiske siden av denne saken, som i sterk grad berører de pårørende, må tillegges tilbørlig oppmerksomhet.

Klageadgangen i § 25 ivaretar i noen grad dette anliggende og en avgjørelse i departementet på grunnlag av en klage vil danne presidens i en aktuell sak.

Endringsforslag:

Nytt 3. ledd:

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om avgifter.

§ 23 Ingen kommentarer.

§ 24 Overføring av forvaltningsansvar fra kirkelig fellesråd til kommune

Det vises til Kirkemøtets kommentarer innledningsvis, hvor Kirkemøtet uforbeholdent slutter seg til at forvaltningsansvaret legges til kirkelig fellesråd. Ut fra lokale forhold og praksis bl.a. i flere store byer, er Kirkemøtet klar over at det er inngått avtaler innenfor gjeldende bestemmelser som innebærer at kommunen i praksis helt eller delvis, har overtatt kirkegårdsdriften. Kirkemøtet mener at kirken må være tilbakeholden med å gå inn for slike løsninger dersom forutsetningen er at kommunen ikke regner med at kirkelig fellesråd har kompetanse eller ressurser til å ivareta forvaltningsansvaret. Dette bør i tilfelle ikke løses ved å overlate ansvaret til kommunen, men gjennom å sette kirkelig fellesråd i stand til å løse de oppgaver de i loven er pålagt.

I forbindelse med forslaget til ny Lov om Den norske kirke har Kirkemøtet gått imot bestemmelsen i § 15 om at "kommunal tjenesteyting kan tre istedenfor

bevilgning ...". Som generell bestemmelse vil dette være uforenlig med de prinsipper som ny Lov om Den norske kirke bygger på. På et så konkret og avgrenset område som kirkegårdsdriften, finner likevel Kirkemøtet å kunne slutte seg til at forvaltningsmyndigheten kan overføres til kommunen, dersom kirkelig fellestråd ønsker det og bispedømmerådet godkjenner en slik ordning.

Kirkemøtet er enig i at godkjenningsmyndigheten i slike tilfelle legges til fylkesmannen.

Det vil i alle tilfeller være naturlig og ønskelig at kirkelig fellestråd setter som betingelse at det kan uttale seg om alle viktige saker som angår kirkegården, og slik ivareta en form for "tilsyn". Dersom fellestrådet finner at kommunen ikke ivaretar oppgaven på en for dem tilfredsstillende måte, vil fellestrådet - som siste løsning - kunne gjøre vedtak om at forvaltningen igjen skal overtas av fellestrådet.

§ 25 Ingen kommentarer.

§ 26 Ingen kommentarer.

§ 27 Ikrafttredelse og opphevelse av andre lover m.v.

Noen kommentarer vedr. opphevelse av andre lover er anført i tilknytning til § 1.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Nils Valde
Saksordfører: Even Fougner

Disse hadde ordet:

Even Fougner, Tone Nilssen, Andreas Aarflot, Ole Herman Fisknes, Sissel Andrea Tveiten, Odd Einar Dørum.

Fremsatte forslag:

Fra Tone Nilssen:

§ 20, annet ledd, strykes.

Votering

Forslaget falt med 21 stemmer.

Fra Andreas Aarflot:

Følgende kommentarer tas med under § 8:

Dersom bestemmelsen om fredningstid for grav skal forstås absolutt, innebærer det at heller ikke familiegrav kan åpnes før etter 20 år.

I forhold til dagens praksis betegner dette en innstramming, idet kommuner med stort folketall har hatt en praksis med gravlegging i dobbelt høyde. F.eks. i Oslo er det tilgjengelige gravareal beregnet ut fra at denne praksis kan fortsette. Kirkemøtet ber derfor departementet om å vurdere lovteksten på nytt, og eventuelt sikre ved forskrifter om gravdypde at § 8 ikke blir til hinder for at det kan nyttes dobbel gravdypde uten hinder av fredningsbestemmelsen.

Komiteen tar dette inn i komiteinnstillingen.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Komiteinnstillingen oversendes Kirkedepartementet som Kirkemøtets uttalelse til ny Lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd.

*

Vedtaket var enstemmig.

SAK KM 12/94: PORVOO-ERKLÆRINGA
- FORSLAG TIL AVTALE OM
KYRKJEFELLESSKAP MELLOM
DEI BRITISKE OG IRSKE ANGLIKANSKE
KYRKJENE OG LUTHERSKE KYRKJER I
DEI BALTISKE OG NORDISKE LANDA

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

- Dokument 12.1 SAKSFRAMSTILLING
- Dokument 12.2 SAMANFATNING AV
HØYRINGSFRÅSEGNENE
- Dokument 12.3 NORSK TEOLOGISK NEMND
SI FRÅSEGN AV 31.1.1994
- Dokument 12.4 MELLOMKYRKJELEG RÅD
SITT VEDTAK 15.3.1994
- Dokument 12.5 BISPEMØTET SITT VEDTAK,
SAK 5/94 - VÅRMØTET 1994
- Dokument 12.6 FELLESUTTALELSEN FRA
PORVOO MED PORVOO-ERKLÆRINGEN
- NORSK OMSETJING, OSLO 1994
- Dokument 12.7 ENGELSK ORIGINALVERSJON
AV AVTALEN

INNSTILLING FRÅ KOMITÉ F:

1. Bakgrunn

Det forslaget til avtale om kyrkjefelleskap som er lagt fram for Kyrkjemøtet, den såkalla "Porvoo-erklæringa", trekkjer historiske linjer som går attende til den tida då kyrkja fekk fotfeste i landet vårt. Dei anglikanske kyrkjene i Storbritannia og Irland og dei lutherske kyrkjene i dei nordiske og baltiske landa har mykje sams historie. No har dei høve til å syne at dei òg har svært mykje sams i tru, liv og teneste. Av fleire

grunnar har dei vore skilde frå kvarandre i lengre periodar. Denne situasjonen kan no endrast.

Dei økumeniske dimensjonane i Porvoo-erklæringa er større i eit internasjonalt økumenisk perspektiv enn dei ved fyrste blick kan synast å vere med tanke på norsk økumenisk arbeid. Det gjeld ikkje noko mindre enn forståinga av kva det vil seie at ei kyrkje er apostolisk. Dei nordiske lutherske kyrkjene og dei anglikanske kyrkjene har hatt noko ulike oppfatningar av dette. Det har ført til eit skilje mellom desse kyrkjene, eit skilje som òg har gjort seg gjeldande mellom andre kyrkjer i verda. Skiljet har kome til uttrykk i ulike oppfatning av kor viktig det er å kunne vise til ei ubrotten rekkje av bispevigslingar attende til oldkyrkja, den såkalla "historiske bispesuksesjonen".

Ofte har dette vore kalla den "apostoliske suksesjonen". På grunnlag av læreøkumeniske samtalar om desse spørsmål i fleire tiår går kommisjonen som har skrive Porvoo-dokumentet bort frå å definere apostolisk suksesjon så snevert. Som ei luthersk kyrkje har vi ikkje sett på ei samanhengande rekkje av bispevigslingar som avgjerande for om ei kyrkje er ei sann og rett apostolisk kyrkje.

I Porvoo-dokumentet kjem det til uttrykk ei vid forståing av kyrkja sin apostolisitet. Vekta ligg på at kyrkja syner sin vilje, sin intensjon om å vere apostolisk i lære og liv, og at heile kyrkja tek del i det apostoliske oppdraget. "Å være apostolisk betyr at Kirken er sendt av Jesus for å være til for verden, for å delta i hans oppdrag og dermed i hans oppdrag som sendte Jesus; Faderens og Sønnens oppdrag i Den Hellige Ånds kraft." (Porvoo-dokumentet, § 37)

Dersom dei kyrkjene som har delteke i samtalanene godkjenner denne avtalen, har kyrkja vår på dette grunnlaget høve til å etablere kyrkjefelleskap også med anglikanske kyrkjer som har lagt stor vekt på ein historisk bispesuksesjon.

Når ein no har høve til å gå vidare med ein omfattande avtale om kyrkjefelleskap mellom anglikanske og lutherske kyrkjer i Nord-Europa, er dette frukter av intensive og vidtfemnande økumeniske læresamtalar. Dette er det gjort greie for i Porvoo-dokumentet.

Denne dialogkommisjonen bygde på tidlegare samtalar mellom kyrkjene våre og på andre internasjonale økumeniske samtalar. Det vart fyrst semje om ei grunn-

leggjande forståing av kyrkja sitt vesen og den kyrkjelege einskapen sitt vesen. Dette innebar ei forståing av kyrkja sin apostolisitet som ein kontinuitet i liv og lære, noko heile kyrkja har del i. Dinest vart det dokumentert og stadfesta ei vidtgående semje i dei sentrale lærespørsmåla. På den bakgrunn fann ein fram til ein måte å handsame spørsmåla om bispeembetet og den historiske bispesuksesjonen på som kunne føre fram til ei felles fråsegn.

Det spesielle med denne samtalerunden i høve til andre anglikansk-lutherske dialogar er at anglikanarane her ikkje legg avgjerande vekt på at det har vore eit brot i bispesuksesjonen i nokre av dei lutherske kyrkjene. At ein kan påvise intensjonen om å stå i ein historisk kyrkjeleg kontinuitet, tel meir. Denne intensjonen synte seg i kyrkja si lære, og vidare ved at ein sette inn att nye lutherske biskopar på dei gamle bispesetene. Dette medfører at dei anglikanske kyrkjene ikkje lenger skil mellom dei lutherske kyrkjene som er omfatta av Porvoo-avtalen.

Til forskjell frå det amerikanske anglikansk-lutherske framlegget til kyrkjeavtale, det såkalla "konkordatet", vert det i Porvoo-dokumentet ikkje kravd at det må føregå felles ordinasjonar før det vert gjeve ei gjensidig anerkjenning av embetet. Ei gjensidig anerkjenning av kvarandre kan, i og med Porvoo-erklæringa, uttrykkjast og underskrivast før noka gjensidig deltaking i bispeordinasjonar/vigslar har funne stad.

2. Sakshandsaminga i Den norske kyrkja

På bakgrunn av ein høyringsrunde drøfta Norsk Teologisk Nemnd saka i januar 1994, og rådde samrøystes til at Mellomkyrkjeleg Råd la Porvoo-erklæringa fram for Kyrkjemøtet med tilråding. Mellomkyrkjeleg Råd handsama på denne bakgrunnen saka i mars 1994, og vedtok samrøystes at saka vert førebudd for Kyrkjemøtet 1994 med tilråding om at avtalen vert underteikna. Bispemøtet gjorde det same då det var samla i mars 1994.

Desse instansane, som har handsama saka før ho vart lagt fram for Kyrkjemøtet, understrekar det historisk epokegjerande i dette framlegget til avtale. Dei finn det avgjerande at avtalen byggjer på ei vidtgående semje i sentrale lærespørsmål. Vidare viser dei til at avtalen aktualiserar og vitaliserar dei lange linjene i historia åt kyrkjene våre, og at

dette vert gjort med tanke på dei utfordringane vi saman står overfor i vår tid.

Både Mellomkyrkjeleg Råd og Bispemøtet vurderer det slik at det vanskelege økumeniske spørsmålet om den historiske bispesuksesjonen er tilfredsstillande løyst i Porvoo-dokumentet. Mellomkyrkjeleg Råd byggjer sitt votum på den gjennomgangen av Porvoo-dokumentet og høyringsfråsegnene som Norsk Teologisk Nemnd har gjeve i si fråsegn. Bispemøtet støttar fullt ut denne vurderinga. I fråsegnene frå Norsk Teologisk Nemnd og Bispemøtet er både innvendingane mot og grunnane for ein slik konklusjon drøfta.

Desse innvendingane gjaldt særleg at nokre her finn ei sterkare vektlegging av embetet enn det som synest å vere vanleg i vår kyrkje. Vidare var det nokre som stussa på det som vert sagt i Porvoo-dokumentet om at bispeembetet er nødvendig for kyrkja. Nokon meinte det er uavklart om avtalen inneber at vår kyrkje tek over anglikansk bispe-teologi. Det vart reist spørsmål om det såkalla tre-delte embetet, og om forståinga av kateket-tenesta i kyrkja vår i ein slik samanheng. Vidare vart det frå nokre hald etterlyst ei sterkare understreking av det allmenne prestedømet sin plass i kyrkja, m.a. i samband med vår synodale struktur. Dessutan vart det i ei høyringsfråsegn reist spørsmål om det som vert sagt om offeraspektet ved natt-verden.

Desse innvendingane er, etter Mellomkyrkjeleg Råd og Bispemøtet si vurdering, ikkje av ein slik art at dei er til hinder for å underskrive avtalen. Ulike utformingar av embetet har ikkje vore sett på som kyrkjespilttande i kyrkja vår. Det er dessutan berre sjølve Porvoo-erklæringa, §§ 58-61 i Porvoo-dokumentet, som utgjer den avtalen Kyrkjemøtet skal vedta.

Mellomkyrkjeleg Råd peikar på dei nye opningane denne avtalen kan innebære, og at dette kan få konsekvensar for relasjonane mellom anglikanske og lutherske kyrkjer elles i verda. Både Det Lutherske Verdsforbundet (LVF) og Faith and Order (KV) har følgd denne prosessen som observatørar. Som det er nemnt i Porvoo-dokumentet § 31, har LVF sterkt oppmoda til å inngå slike avtalar med anglikanske kyrkjer. Dette er vorte understreka på nytt etter at Porvoo-dokumentet vart offentleggjort. Det er frå LVF si side ikkje kome fram noko som skulle tilseie at denne avtalen skapar vanskar for relasjonane vi har til ikkje-episkopale lutherske kyrkjer. Det er heller ikkje kome fram noko som tilseier at å

vedta Porvoo-erklæringa vil vere til hinder for å inngå avtalar om altar- og preikestolfellesskap t.d. med reformerte kyrkjer.

3. Oppfølging og gjennomføring av Porvoo-avtalen

Porvoo-erklæringa (§§ 58-61) er ei prinsipp-erklæring. Når ei kyrkje godkjenner denne erklæringa, uttrykkjer ho at ho aktar dei andre involverte kyrkjene som delar av Kristi eine, heilage, apostoliske og allmenne kyrkje, og dreg konsekvensar av det med tanke på formalisert kyrkjefellesskap. Vidare inneber ei godkjenning av avtalen at ein erkjenner dei ordinerte embeta i dei andre kyrkjene som rette embete, der tilsynsemetet er spesielt nemnt. Vi forpliktar oss til å syne vårt kyrkjelege fellesskap heretter.

Dette er ein avtale som må fylgjast opp gjennom fellesskap i oppdrag og teneste, om han vert vedteken. Fyrst og fremst kan og bør det skje ved at kyrkje-lydar og kyrkjelydslemer knyter sterkare band til kvarandre gjennom utveksling, besøk, felles tiltak o.s.b. Kyrkjerettslege ordningar regulerer korleis dette vert for dei som er ordinerte/vigsla til særskilde tenester (jf. § 58.b.(v)). Godkjenning av avtalen endrar ikkje i seg sjølv den einskilte kyrkja sin kyrkjerett. Men gjennom avtalen forpliktar kyrkjene seg å leggje til rette for at avtalen kan praktiserast.

Eventuelle endringar i kyrkjerettslege ordningar for Den norske kyrkja må gjerast i eigne vedtak av den instans som kan gjere slike vedtak, alt etter kva det gjeld.

4. Komitéen sine merknader

Det er svært gledeleg at eit langvarig læreøkumenisk arbeid no har gjeve oss høve til å etablere kyrkjefellesskap mellom anglikanske kyrkjer i Storbritannia og Irland og lutherske kyrkjer i Norden og Baltikum. Dette er historisk for kyrkja vår. Det er svært viktig for det vidare økumeniske arbeidet at vi no kan gå frå samtale til forpliktande kyrkjefellesskap. Slik vert vår intensjon om å ta vare på kontinuiteten med kyrkja før reformasjonen understreka og gjort gjeldande på ein ny måte.

Komitéen vil uttrykkje stor takksemnd overfor alle

dei som har ført desse samtalanene fram til dette resultatet.

Vi opprettar med denne avtalen eit likeverdig fellesskap mellom kyrkjer som står kvarandre nær. I dette fellesskapet vert vi berika og utfordra på begge hald. Vi ser Kristi kyrkje i dei andre kyrkjene som er omfatta av avtalen, utan at vi samstundes skal sjå etter noko speglbilete av vår eiga kyrkje der. Vi får høve til på nytt å reflektere over viktige spørsmål for kyrkja vår.

Avtalen uttrykkjer intensjonar om sterkare kontakt og samarbeid på alle plan i kyrkja. Å vedta avtalen er difor ei handling som gjev grunnlag for å vidareføre den prosessen Porvoo-erklæringa har opna for.

Etter ei luthersk forståing av kyrkja er semje om evangelieforkynninga og sakramentsforvaltninga naudsynt for kyrkjeleg einskap. Porvoo-dokumentet gjev uttrykk for at det no er etablert ei slik semje mellom dei kyrkjene som har vore med i desse samtalanene. Dette er óg komitéen sitt syn.

Komitéen ser det som særleg gledeleg og viktig at ein har kome fram til ei forståing av apostolisitet og apostolisk suksesjon som legg vekt på heile kyrkja sitt ansvar for å ta vare på evangeliet i lære og liv. At anglikanarar og lutheranarar kan samle seg om denne tolkinga av omgrepet "apostolisk suksesjon", har skapt ein ny økumenisk situasjon. Her vert apostolisitet tolka med vekt på innhald og at heile kyrkja kontinuerleg har del i det apostoliske oppdraget. Porvoo-dokumentet stadfester at det har vore og er ein intensjon om å ivareta ein historisk samanheng i kyrkja sin apostolisitet både hjå oss og i dei andre kyrkjene som er omfatta av avtalen. Bispeembeta og ei samanhengande rekkje av bispevigslingar er teikn på kontinuitet og einskap i kyrkja, men gjev i seg sjølv ingen garanti for at kyrkja er apostolisk.

Det aller meste av det avtalen inneber, kan gjennomførast av Den norske kyrkja utan vidare. Hovudprinsippa om ei gjensidig anerkjenning av kvarandre skulle ikkje vere vanskeleg for Den norske kyrkja. Vi har aldri underkjent dei kyrkjene som er omfatta av avtalen eller embeta deira.

I den anglikanske kyrkja er det imidlertid ei anna vektlegging av embetet generelt og bispeembetet spesielt enn her hjå oss. I vår kyrkje vil nokon kjenne seg litt framand for visse trekk ved framstillinga i Porvoo-dokumentet. Det er naudsynt å ha

ei stadig drøfting av kva plass og form embetet skal ha i kyrkja. Arbeidet med denne avtalen gjev oss òg eit godt høve til det. Komitéen vil peike på at framstillinga av det tredelte embetet (§ 41) ikkje

uttrykkjer ei endeleg avklaring av forholdet mellom embetet og ulike tenester i Den norske kyrkja.

Det har vore stilt spørsmål ved at domprostar har hatt høve til å ordinere og vigsle til teneste i kyrkja vår når dei vikarierer for biskopen. Komitéen er av den oppfatning at dette er ordnings-spørsmål som må drøftast i lys av Porvoo-avtalen. Det same gjeld ordninga med avgrensa fullmakter til ikkje-ordinerte.

§ 58.b.(v) i Porvoo-dokumentet presiserer at når det kjem til den endelege avgjerda om kva ordningar som skal gjelde i kyrkjene, er det den einskilte kyrkja som avgjer i sine saker. For vår kyrkje gjeld det at vi held fast på at vi ikkje skil mellom ulike grupper i presteskapet vårt, etter kven som har ordinert vedkomande. Men vi kan ikkje føreskrive andre kyrkjer kven dei skal tilsetje i si kyrkje. Det er grunn til å tru at dette er spørsmål som vil verte løyste i tida som kjem.

Dei perspektiva på embetet vi finn i Porvoo-dokumentet finn vi innan vår eigen kyrkjefamilie og i vår eiga kyrkje. Om det er noko ulik vektlegging i slike spørsmål mellom kyrkjene, hindrar ikkje det at vi inngår avtalen. Avtaleteksten og grunnlaget som er gjeve for han i Porvoo-dokumentet er godt nok til å fatte vedtak. Dei innvendingane som er komne fram i høyringsprosessen, har fått ei tilstrekkeleg avklaring i Mellomkyrkjeleg Råd og Bispemøtet si handsaming av denne saka.

Det er vesentleg at avtalen byggjer på ei gjensidig anerkjenning av kvarandre før avtalen vert synleggjort t.d. gjennom deltaking ved bispevigslingar i dei andre kyrkjene. Ein anglikansk medverknad ved ei bispevigsling gjer ikkje noko frå eller til kor vidt vår kyrkje er ei apostolisk kyrkje. Det endrar heller ikkje noko prinsippielt ved Den norske kyrkja si forståing av apostolisitet, apostolisk suksesjon og bispeembetet om så skjer. Dette svarar òg til den forståinga av apostolisitet og apostolisk suksesjon vi finn i Porvoo-dokumentet.

Vi forpliktar oss gjennom avtalen til "... å normalt (understreka her) invitere hverandres biskoper til å delta i håndspåleggelsen ved bispeordinasjonen eller bispevigslar, som et tegn på Kirkens enhet og konti-

nuitet," (§ 58, b (vi)). Denne uttrykksmåten samsvarar med Porvoo-dokumentet si tolking av dette punktet i avtalen, § 53: "Å gjenoppta bruken av dette tegn innebærer ikke en nedvurdering av embetene i de kirker som ikke tidligere har gjort bruk av tegnet." Vi vert ikkje bedne om å overta ei snever forståing av apostolisk suksesjon som den anglikanske kyrkja no synest å leggje mindre vekt på. Dessutan er vårt embete og vår kyrkje i alle høve anerkjent av dei andre kyrkjene. Men vi får på denne måten høve til å uttrykkje vårt kyrkjelege fellesskap med anglikanske kyrkjer på ein ny måte.

Det er stor grunn til å glede seg over dette høvet til å la den einskapen som er gjeve oss i Kristus kome til uttrykk gjennom eit større fellesskap mellom anglikanske og lutherske kyrkjer. Tida er komen for å samle kreftene og ressursane, til å vere "Together in Mission and Ministry".

På denne bakgrunnen vil komitéen tilrå at Kyrkjemøtet gjer slikt vedtak:

5. Framlegg til vedtak

1. På vegner av Den norske kyrkja godkjenner Kyrkjemøtet forslaget til avtale mellom dei britiske og irske anglikanske kyrkjene og lutherske kyrkjer i dei baltiske og nordiske land, slik det er formulert i den engelske originalversjonen av "Fellesuttalelsen fra Porvoo med Porvoo-erklæringen", 9.-13. oktober 1992, § 58-61.
2. Kyrkjemøtet ber Mellomkyrkjeleg Råd om å følgje opp gjennomføringa av avtalen.
3. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet arbeide vidare med dei ordningsmessige konsekvensane av avtalen, og leggje fram for Kyrkjemøtet framlegg til nødvendige vedtak.
4. Kyrkjemøtet støttar framlegget om at underskrivinga av avtalen og det nye kyrkjefellesskapet vert markert ved liturgisk feiring i Nidaros domkyrkje.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Hans Arne Akerø
Saksordførar: Astrid Grude Eikseth

Desse hadde ordet:

Astrid Grude Eikseth, Nils-Tore Andersen, Bjørn Bue, Oskar Skarsaune, Odd Bondevik, Tom Solberg, Olav Holten, Andreas Aarflot, Turid Karlsen Seim, Per Halstein Nielsen.

KYRKJEMØTET
SITT VEDTAK

---

1. På vegner av Den norske kyrkja godkjenner Kyrkjemøtet forslaget til avtale mellom dei britiske og irske anglikanske kyrkjene og lutherske kyrkjer i dei baltiske og nordiske land, slik det er formulert i den engelske originalversjonen av "Fellesuttalelsen fra Porvoo med Porvoo-erklæringen", 9.-13. oktober 1992, § 58-61.
2. Kyrkjemøtet ber Mellomkyrkjeleg Råd om å følgje opp gjennomføringa av avtalen.
3. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet arbeide vidare med dei ordningsmessige konsekvensane av avtalen, og leggje fram for Kyrkjemøtet framlegg til nødvendige vedtak.
4. Kyrkjemøtet støttar framlegget om at underskrivinga av avtalen og det nye kyrkjefellesskapet vert markert ved liturgisk feiring i Nidaros domkyrkje.

*

Vedtaket var samrøystes.

SAK KM 13/94: STATUTTER FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 13.1 STATUTTER FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD

INNSTILLING FRA KOMITE F:

Saksorientering

I henhold til gjeldende statutter sammensettes Mellomkirkelig Råd av en representant fra hvert bispedømme, og sikres slik en representativ sammensetning. Det stilles ikke krav om at representantene skal være medlemmer av bispedømmerådet.

Det påpekes fra Mellomkirkeig Råd at det er en fordel at en del av medlemmene i Mellomkirkelig Råd også er medlemmer av et bispedømmeråd. Slik sikres en gjensidig kontakt med bispedømmene.

Merknader fra komiteen

Komiteen har merket seg at det er et ønske fra Mellomkirkelig Råd å sikre at et visst antall av medlemmene i Mellomkirkelig Råd også er medlemmer av bispedømmerådene.

Gjennom representasjon fra bispedømmerådene sikres forbindelseslinjene mellom Kirkemøtet og Mellomkirkelig Råd. Gjennom en slik ordning kan økumeniske anliggender bli en integrert del av arbeidet i bispedømmerådene. Samtidig er dette viktig for å sikre et økumenisk engasjement i lokalmenghetene.

Komiteen har forståelse for at det for enkelte bispedømmerådsmedlemmer kan bli en stor belastning når rådet skal representeres både i Kirkerådet og i Mellomkirkelig Råd. Dette må imidlertid løses ved at de ulike verv og representasjon deles mellom flest mulig i bispedømmerådene.

Etter en helhetsvurdering slutter komiteen seg til forslaget fra Mellomkirkelig Råd om et tillegg i statuttene § 5 om at minst 5 representanter er medlem av bispedømmerådet i bispedømmene de representerer.

Forslag til vedtak

Statuttene for Mellomkirkelig Råd gis følgende tillegg i § 5, bokstav a, siste ledd:

... og at minst 5 av representantene er medlem av bispedømmerådet i bispedømmene de representerer.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Nils Valde
Saksordfører: Gunvor Kongsvik

Disse hadde ordet:

Gunvor Kongsvik, Olav Øygaard, Andreas Aarflot, Halvor Bergan, Ole Harald Neergård, Astrid Grude Eikseth.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Statuttene for Mellomkirkelig Råd gis følgende tillegg i § 5, bokstav a, siste ledd:

... og at minst 5 av representantene er medlem av bispedømmerådet i bispedømmene de representerer.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 14/94: SÆRSKILDE PREIKETEKSTAR FOR
KYRKJEÅRET 1996-97

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 14.1 SASKSORIENTERING

Dokument 14.2 "TEKSTANE I KYRKJEÅRET
- ORDNA ETTER KYRKJEÅRET"

INNSTILLING FRÅ KOMITE A:

Saksutgreiing

I 1990 fekk Kyrkjemøtet mynde til å fastsette særskilde preiketekstar for einstilte dagar i kyrkjeåret. Tidlegare blei slike tekstar fastsette av departementet etter framlegg frå Bispemøtet.

Framlegget til særskilde preiketekstar for kyrkjeåret 1996-97 er førebudd av gudstenesterådet. Kyrkjerådet og Bispemøtet har slutta seg til framlegget.

Retningslinene for utvalet er tekne frå det tidlegare Liturgisk Utval. Desse retningslinene inneheld føresegner om at i kvart kyrkjeår blir 12 preiketekstar bytte ut. Halvparten av dei nye tekstane blir henta frå Det gamle testamentet. Dei nye tekstane skal fordelast jamt i kyrkjeåret og på dei einstilte dagane.

I framlegget for kyrkjeåret 1996-97 var det teke inn 12 tekstar, 6 frå Det gamle testamentet og 6 frå Det nye testamentet. Omframte teksta for 17. sundag e. pinse har ikkje desse bibelavsnitta vore preiketekstar. Sundag før faste vart endra så seint som på Kyrkjemøtet i 1992 med verknad for kyrkjeåret 1994-95.

Komiteen sine merknader

Ordninga med særskilde preiketekstar har vore nytta frå 1977. Tida kan no vera inne for ei evaluering, og komiteen sluttar seg til framlegget frå Bispemøtet om ein

gjennomgang og drøfting av grunnlaget for utvalet av preiketekstane.

Komiteen meiner det er positivt at det blir preika over GT-tekstar i høgmessa. Det har vore med å styrkje Det gamle testamentet sin plass i forkynninga.

I framlegget frå Kyrkjerådet er evangelieteksten på Sunday før faste (Fastelavenssunday) bytta ut med 2 Kor 8,9. Komiteen seier seg ikkje samd i at evangelieteksten for denne dagen igjen blir teken ut sidan den og er endra for kyrkjeåret 1994-95. Komiteen tilrår difor at det ikkje blir endring på denne sundagen i kyrkjeåret 1996-97. Samstundes ynskjer komiteen at 2 Kor 8,9 blir vurdert ved eit seinare høve.

Framlegg til vedtak

I. Kyrkjeåret 1996-97 har evangelieteksten i 1. rekkje som preiketekst med desse unntaka:

1. søndag i advent	Jes 12,2-6 (T-tekst)
2. juledag (Stefanusdagen)	Apg 6,8-15
Maria bodskapsdag	Rom 8,1-4
Treeiningssunday (1. søndag e. pinse)	5 Mos 6,4-7
3. søndag e. pinse	Op 19,5-9
6. søndag e. pinse (Aposteldagen)	Joh 1,35-51 (T-tekst)
10. søndag e. pinse	Sal 8,4-10 (T-tekst)
14. søndag e. pinse	3 Mos 19,16-18
17. søndag e. pinse	2 Tim 1,9-12a
21. søndag e. pinse	1 Mos 1,27-31
Bots- og bededag	Klag 3,39-41 (T-tekst)

Teksta på Langfredag i 1997 er Matt 26,30-27,50.

II. Kyrkjemøtet stør Bispemøtet sitt framlegg og ber om ei drøfting av kriteria ved val av særskilte preiketekstar.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Elise Haugland Madsen
Saksordførar: Ola Ersland

Desse hadde ordet:

Ola Ersland, Turid Karlsen Seim, Odd Bondevik, Even K. Fougner.

Endringsframlegg

Frå Turid Karlsen Seim:

17. søndag e. pinse endres til: 2 Tim 1,8-12.

Votering

Framlegget fell mot 19 røyster.

KYRKJEMØTET
SITT VEDTAK

I. Kyrkjeåret 1996-97 har evangelieteksten i 1. rekkje som preiketekst med desse unntaka:

1. søndag i advent	Jes 12,2-6 (T-tekst)
2. juledag (Stefanusdagen)	Apg 6,8-15
Maria budskapsdag	Rom 8,1-4
Treeiningssundag	
(1. søndag e. pinse)	5 Mos 6,4-7
3. søndag e. pinse	Op 19,5-9
6. søndag e. pinse	
(Aposteldagen)	Joh 1,35-51 (T-tekst)
10. søndag e. pinse	Sal 8,4-10 (T-tekst)
14. søndag e. pinse	3 Mos 19,16-18
17. søndag e. pinse	2 Tim 1,9-12a
21. søndag e. pinse	1 Mos 1,27-31
Bots- og bededag	Klag 3,39-41 (T-tekst)

Teksta på Langfredag i 1997 er Matt 26,30-27,50.

II. Kyrkjemøtet stør Bispemøtet sitt framlegg og ber om ei drøfting av kriteria ved val av særskilte preiketekstar.

*

Vedtaket var samrøystes.

Sak KM 15/94: BISKOPENES OG BISPEMØTETS Plass
I DEN NORSKE KIRKES STRUKTUR

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 15.1 SAKSORIENTERING

Dokument 15.2 UTSKRIFT AV BISPEMØTETS
PROTOKOLL - SAK BM 4/94:
BISKOPENES OG BISPEMØTETS Plass
I DEN KIRKELIGE STRUKTUR

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Saksorientering

Spørsmålet om forholdet mellom embete og råd ble drøftet på Kirkemøtet i 1987 og 1988 og det var enighet om de bærende prinsipper for et samvirke mellom embete og råd. Det ble samtidig etterlyst en grundigere utredning av bispeembetets plass og betydning i vår kirkes ordning.

Bispemøtet har siden arbeidet med dette spørsmålet og har anmeldt saken til Kirkemøtet 1994. Bispemøtets uttalelse inneholder en bred gjennomgang av både de teologiske og de kirkerettslige sider ved forståelsen av bispeembetet og Bispemøtet i Den norske kirke. Uttalelsen konkluderer med å foreslå enkelte tillegg til gjeldende regelverk; først og fremst når det gjelder prosedyre for samvirke mellom Kirkemøtet og Bispemøtet i særskilte saker. Uttalelsen konkluderer videre med å reise spørsmålet om forholdet mellom Den norske kirkes synodale og episkopale struktur i forbindelse med Den norske kirkes representasjon.

Kirkerådet har hatt saken til behandling og foreslår endringer i Lov om Den norske kirke som synliggjør Kirkemøtets økumeniske ansvar.

Kirkerådet anbefaler visse endringer i Kirkemøtets forretningsorden som skal legge til rette for et godt samvirke mellom Bispemøtet og Kirkemøtet.

Videre foreslår Kirkerådet at det foretas en gjennomgang

og evaluering av gjeldende ordninger for kirkelig representasjon for mulige justeringer i ansvarsfordelingen.

Komiteens merknader

På bakgrunn av de senere års utvikling når det gjelder den kirkelige rådsstruktur, ser komiteen det som betydningsfullt med en samlet gjennomgang av biskopenes og Bispemøtets plass i vår kirkes struktur.

Komiteen verdsetter Bispemøtets uttalelse om disse spørsmålene. Komiteen merker seg at Bispemøtet i hovedsak slutter seg til de prinsipper for samvirke og samarbeid som tidligere er lagt til grunn for forholdet mellom embete og råd.

Komiteen har videre merket seg at det er stor grad av konsensus mellom Kirkerådets og Bispemøtets forståelse av dette spørsmålet.

Komiteen vil fremholde den forståelse av dette samvirke som kommer til uttrykk i den offentlige utredning "Den norske kirke og læren" fra 1985 (NOU 1985:21): "Hovedsynspunktet på tilretteleggelsen av myndighetsforholdet i kirken må være at de kirkelige fullmakter tilhører kirken samlet. De er gitt med de troendes allmenne prestedømme, som både lekfolkets og prestenes kirkelige ansvar og oppgaver er forankret i".

Komiteen har merket seg den sterke betoning i Bispemøtets uttalelse av bispeembetet som et pastoralt tilsynsembete. Samtidig redegjør uttalelsen for en rekke forvaltningsmessige oppgaver som bispeembetet etter hvert har fått seg tillagt.

Komiteen vil peke på at biskopenes plass i Den norske kirkes struktur berøres av den omfattende lovrevisjon som for tiden pågår i kirken. Komiteen vil i den forbindelse understreke betydningen av å gjennomtenke forvaltningsmessige konsekvenser av bispeembetet som et pastoralt tilsynsembete.

*

Et hovedpunkt i denne saken gjelder samvirket mellom Bispemøtet og Kirkemøtet i saker av læremessig karakter. Komiteen vil i den forbindelse gi uttrykk for følgende synspunkter:

Komiteens overordnede anliggende er at det skal sikres en tilfredstillende behandling av sentrale lærespørsmål for Den norske kirke. I vurderingen av saksgangen for denne type saker bør det derfor legges vekt på at det må

være tid og rom for grundige overveielser og brede drøftinger.

Komiteen er tilfreds med at Bispemøtet, på anmodning, kan få saker til læremessig uttalelse før behandling i Kirkemøtet. Komiteen ønsker i denne sammenheng å understreke at Bispemøtet må tilstrebe konsensus i lærespørsmål. Komiteen ser også nødvendigheten av at Bispemøtet får saken tilbake dersom Bispemøtets tilråding ikke får flertall i Kirkemøtet.

Komiteen har hatt en omfattende drøfting av Kirkerådets forslag til tilleggsbestemmelser i Kirkemøtets forretningsorden. Det er særlig formuleringen: "Dersom Bispemøtets enstemmige tilråding ikke får flertall i Kirkemøtet, sendes saken tilbake til Bispemøtet", som har skapt debatt.

Komiteen går ut fra at Bispemøtet og Kirkemøtet i de fleste læresaker vil være samstemte. Komiteen finner likevel ikke å kunne se bort fra at det kan oppstå uenighet mellom Kirkemøtet og Bispemøtet i viktige lærespørsmål. Det ville være en alvorlig situasjon for vår kirke. Kirkemøtets forretningsorden må da sikre at disse spørsmålene blir behandlet forsvarlig og ansvarlig. Komiteen vil understreke viktigheten av at det i en slik situasjon ikke blir gjort forhastede vedtak, men at det gis anledning til grundig gjennomtenkning og en bred drøfting i kirken.

Komiteen forstår Kirkerådets forslag slik at en læresak bare tilbakesendes dersom Bispemøtet har gitt en enstemmig tilråding og denne tilråding blir nedstemt i Kirkemøtet. Kirkerådets anbefaling oppfattes som en skjerping og innstramming av Bispemøtets selvpålagte forpliktelse til å tilstrebe og arbeide seg frem til konsensus.

Komiteen har vurdert de hensyn som taler for at formuleringen "enstemmig" skulle beholdes. Kravet om enstemmighet understreker hvor viktig det er at vår kirkes biskoper uttaler seg samlet i lærespørsmål.

Komiteen innser likevel at en læresak kan splitte bispekollegiet såvel som Kirkemøtet. Komiteen vil tro at det nettopp i en slik situasjon vil være nødvendig med en ytterligere tenkepause, og at saken derfor bør tilbakesendes til Bispemøtet.

Komiteen har derfor kommet til den endelige konklusjon at den vil anbefale at Bispemøtets tilråding må ha 2/3 flertall i Bispemøtet for at saken skal tilbakesendes om den blir nedstemt i Kirkemøtet.

Komiteen har sett at de foreslåtte tillegg i Kirkemøtets

forretningsordenen kan føre til at denne omfattende saksbehandlingsprosedyren kan komme til anvendelse også i saker som ikke er av den art at det skulle tilsi en slik prosedyre. Saker kan være av læremessig karakter, men likevel ikke ha en så stor vekt at det er nødvendig med fornyet behandling. Komiteen har derfor vurdert mulige formuleringer i forretningsordenen som kunne åpne for at Bispemøtet selv kunne frabe seg at en sak ble tilbakesendt, selv om tilrådingen skulle ha 2/3 flertall i Bispemøtet og blir nedstemt i Kirkemøtet. Komiteen har, etter flere forsøk, kommet frem til at dette kompliserer saken ytterligere, og anbefaler at dette ikke tas inn i forretningsordenen.

Det foreslåtte tillegg om eventuelt å sende saker tilbake til Bispemøtet, forstår komiteen slik at det ikke er til hinder for at Kirkemøtet selv kan velge å sende hvilken som helst sak tilbake til Bispemøtet, når Kirkemøtet måtte ønske det.

*

Det neste hovedpunkt i denne saken gjelder forståelsen av bispeembetet som "enhetsbånd" og forholdet mellom det synodale og det episkopale element i vår kirkeordning når det gjelder ansvaret for økumenisk arbeid og representasjon fra Den norske kirke i slike sammenhenger.

Å virke for "å fremme og bevare enhet i Guds kirke" fremstår som en sentral oppgave for biskopen i følge Den norske kirkes vigslingsliturgier. Dette moment blir i Bispemøtets uttalelse gitt en nærmere omtale og utdyping.

Bispemøtet understreker også at bispeembetet ikke er "det eneste enhetsbånd blant de kristne og mellom kirkene. Enheten skal også fremmes lokalt, gjennom menighetsrådenes virksomhet og prestenes hyrdetjeneste. Videre fremmes enheten ved de kontakter som knyttes regionalt og sentralt gjennom kirkens rådsstruktur på disse plan".

Komiteen ser imidlertid at det er noe uklart hvordan det episkopale og det synodale element i vår kirkeordning står i forhold til hverandre og blir forstått i Bispemøtets uttalelse.

Gjennom den senere tids økumeniske dialoger har biskopen som enhetsbånd blitt et fokusert tema. Komiteen har i denne sammenheng merket seg Norsk Teologisk Næringskommentar til Porvoo-dokumentet: "Bispeembetet er en tilsynstjeneste tillagt særlig ansvar for kirkens apostolitet og enhet, men biskopene står ikke alene om å ivareta disse oppgaver. I vår kirke må disse spørsmål drøftes

med særlig henblikk på den ordning vi har med Kirkemøtet og rådstrukturen knyttet til det".

Komiteen vil fremholde at den egenart Den norske kirke i mange sammenhenger representerer, der lekfolk fremstår i viktige og synlige representative funksjoner ved siden av og sammen med biskopene, avspeiler en verdifull side ved en luthersk kirkeforståelse og vår kirkelige tradisjon.

Komiteen støtter Kirkerådets anbefaling om at forholdet mellom biskopenes enhetsbærende funksjon og det ansvar for kirkens enhet som påligger andre tjenester og organer i kirken, blir klarere definert.

Komiteen slutter seg til Kirkerådets forslag om at Kirkemøtets ansvar for Den norske kirkes økumeniske arbeid nedfelles i den nye lov om Den norske Kirke.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet finner at Bispemøtets samlede gjennomgang av biskopenes og Bispemøtets plass i den kirkelige struktur følger opp de prinsipper som tidligere er lagt til grunn for forståelsen av forholdet mellom embete og råd i Den norske kirke. Den forståelsen av bispeembetet som kommer til uttrykk i uttalelsen fra Bispemøtet, er en naturlig følge av disse prinsipper.

Kirkemøtet finner det særlig viktig at det fra Bispemøtets side gis en så sterk betoning av bispeembetet som pastoralt tilsynsembete.

2. Kirkemøtet vil peke på at forholdet mellom det episkopale og det synodale element i vår kirkeordning når det gjelder ansvaret for Den norske kirkes økumeniske arbeid, må defineres tydeligere ut fra at dette ansvar ute og hjemme ble overtatt av Kirkemøtet i 1984, jf. sak KM 13/84, pkt.1.

Kirkemøtets ansvar for Den norske kirkes økumeniske arbeid foreslås derfor nedfelt i den nye Lov om Den norske kirke, jf. sak KM 9/94.

3. Kirkemøtet finner det viktig at samvirket mellom Bispemøtet og Kirkemøtet blir avklart noe nærmere gjennom tilleggsbestemmelser i Kirkemøtets forretningsorden.

Kirkemøtets forretningsorden, § 2-2, annet ledd, får følgende tillegg:

Kirkemøtet fatter vedtak om hvilke saker som skal behandles og om behandlingsmåten. Saker som omhandler kirkens liturgi og salmebok og økumeniske læresaker, forelegges Bispemøtet før behandling i Kirkemøtet. Bispemøtet får på anmodning andre saker til læremessig uttalelse før behandling i Kirkemøtet.

Dersom en tilråding som har 2/3 flertall i Bispemøtet, ikke får flertall i Kirkemøtet, sendes saken tilbake til Bispemøtet. Ved annen gangs behandling i Kirkemøtet stilles krav om 2/3 flertall dersom vedtaket ikke er i samsvar med Bispemøtets siste tilråding (se for øvrig § 6-4).

4. Kirkemøtet ber representanter fra Kirkerådet, Mel-lomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd foreta en gjen-nomgang av erfaringer med gjeldende ordninger for Den norske kirkes representasjon med sikte på å finne fram til eventuelle ønskelige justeringer i ansvarsfordeling m.v. til fremlegg for Kirkemøtet 1995.

Kirkemøtet henstiller til Bispemøtet om å ta del i denne gjennomgangen.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Hans Arne Akerø
Saksordfører: Karl Johan Tveiten

Disse hadde ordet:

Karl Johan Tveiten, Ola Steinholt, Odd Bondevik, Turid Karlsen Seim, Oskar Skarsaune, Gunvor Kongsvik, Sigurd Osberg, Marit Torp.

Fremsatte forslag

Fra Ola Steinholt:

Ordet "minst" føyes inn i vedtakets pkt, 3, siste avsnitt 1. og 5. linje foran "2/3 flertall".

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

---

1. Kirkemøtet finner at Bispemøtets samlede gjennomgang av biskopenes og Bispemøtets plass i den kirkelige struktur følger opp de prinsipper som tidligere er lagt til grunn for forståelsen av forholdet mellom embete og råd i Den norske kirke. Den forståelsen av bispeembetet som kommer til uttrykk i uttalelsen fra Bispemøtet, er en naturlig følge av disse prinsipper.

Kirkemøtet finner det særlig viktig at det fra Bispemøtets side gis en så sterk betoning av bispeembetet som pastoralt tilsynsembete.

2. Kirkemøtet vil peke på at forholdet mellom det episkopale og det synodale element i vår kirkeordning når det gjelder ansvaret for Den norske kirkes økumeniske arbeid, må defineres tydeligere ut fra at dette ansvar ute og hjemme ble overtatt av Kirkemøtet i 1984, jf. sak KM 13/84, pkt.1.

Kirkemøtets ansvar for Den norske kirkes økumeniske arbeid foreslås derfor nedfelt i den nye Lov om Den norske kirke, jf. sak KM 9/94.

3. Kirkemøtet finner det viktig at samvirket mellom Bispemøtet og Kirkemøtet blir avklart noe nærmere gjennom tilleggsbestemmelser i Kirkemøtets forretningsorden.

Kirkemøtets forretningsorden, § 2-2, annet ledd, får følgende tillegg:

Kirkemøtet fatter vedtak om hvilke saker som skal behandles og om behandlingsmåten. Saker som omhandler kirkens liturgi og salmebok og økumeniske læresaker, forelegges Bispemøtet før behandling i Kirkemøtet. Bispemøtet får på anmodning andre saker til læremessig uttalelse før behandling i Kirkemøtet.

Dersom en tilråding som har minst 2/3 flertall i Bispemøtet, ikke får flertall i Kirkemøtet, sendes saken tilbake til Bispemøtet. Ved annen gangs behandling i Kirkemøtet stilles krav om minst 2/3 flertall dersom vedtaket ikke er i samsvar med Bispemøtets siste tilråding (se for øvrig § 6-4).

4. Kirkemøtet ber representanter fra Kirkerådet, Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd foreta en gjennomgang av erfaringer med gjeldende ordninger for Den norske kirkes representasjon med sikte på å finne fram til eventuelle ønskelige justeringer i ansvarsfordeling m.v. til fremlegg for Kirkemøtet 1995.

Kirkemøtet henstiller til Bispemøtet om å ta del i denne gjennomgangen.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 16/94: DELTAKELSE AV
DET AVTROPPEDE KIRKERÅD
PÅ KIRKEMØTET

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 16.1 SAKSORIENTERING

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Kirkerådet har ønsket å klargjøre status i Kirkemøtet for det sittende Kirkeråd ved det første møtet i ny periode.

Loven sier:

Kirkemøtet består av medlemmer av bispedømmerådene og de medlemmer av Kirkerådet som er valgt utenom bispedømmerådene.

Når et nytt Kirkemøte trer sammen, vil de medlemmene av Kirkerådet som ikke er gjenvalgt til bispedømmerådene, formelt ikke ha sete i Kirkemøtet.

Det har oppstått uklarhet om hvilke rettigheter og plikter det avtroppende Kirkeråd har på det første Kirkemøte i en ny periode. Forretningsordenen for Kirkemøtet regulerer ikke dette. Ved Kirkemøtet i 1986 og 1990 var det avtroppende råd til stede under møtet og det ble praktisert talerett i plenum og i komiteene. Kirkerådet fremmer forslag om endring i Kirkemøtets forretningsorden som regelfester praksisen som har vært fulgt.

Komiteens merknader

Det sittende Kirkeråd har ansvar for rådets arbeid i det foregående år, og har forberedt sakene til det første Kirkemøtet i en ny periode. Det er derfor ønskelig at de er til stede på Kirkemøtet.

Som representanter for bispedømmerådene er de erstattet

av nye, og er ikke lenger medlemmer av Kirkemøtet. Imidlertid vil disse med sin erfaring og kompetanse være et nyttig bindeledd mellom to Kirkemøteperioder. De vil kunne bidra til å ivareta en kontinuitet og lette arbeidet i komiteen.

Forslaget innebærer at reise- og oppholdsutgifter blir dekket som for øvrige delegater.

De 3 medlemmene som Kirkemøtet velger på fritt grunnlag, velges av Kirkemøtet etter innstilling fra Valgkomiteen på det første Kirkemøtet i ny periode. Inntil nytt Kirkeråd er valgt, er derfor de 3 medlemmene av det sittende Kirkeråd medlemmer av Kirkemøtet. Det er foreslått en presisering som tydeliggjør at medlemmene valgt på fritt grunnlag, er ordinære medlemmer av Kirkemøtet fra og med andre møte i en valgperiode til og med første møte i neste valgperiode.

Forslag til vedtak

Kirkemøtets forretningsorden får følgende tillegg i § 1-2 som 7. ledd:

De medlemmer av Kirkerådet som er valgt på fritt grunnlag, er ordinære medlemmer av det første Kirkemøtet i den påfølgende valgperiode. Øvrige medlemmer av Kirkerådet deltar i dette Kirkemøtet på vanlige vilkår, men uten forslags- og stemmerett.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Nils Valde
Saksordfører: Hans Olav Høivik

Disse hadde ordet:

Hans Olav Høivik, Odd Einar Dørum, Berit Helgøy Kloster.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

Kirkemøtets forretningsorden får følgende tillegg i § 1-2 som 7. ledd:

De medlemmer av Kirkerådet som er valgt på fritt grunnlag, er ordinære medlemmer av det første

Kirkemøtet i den påfølgende valgperiode. Øvrige medlemmer av Kirkerådet deltar i dette Kirkemøtet på vanlige vilkår, men uten forslags- og stemmerett.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 17/94: FORBRUKARSAMFUNNET

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

- Dokument 17.1 SAKSUTGREIING
- Dokument 17.2 BISPEMØTET SI UTGREIING
"FORBRUKARSAMFUNNET
SOM ETISK UTFORDRING"
- Dokument 17.3 FRÅSEGN FRÅ
BISPEMØTET 1992
- Dokument 17.4 FRÅSEGN FRÅ
KOMITE FOR INTERNASJONALE SPØRSMÅL
UNDER MELLOMKYRKJELEG RÅD

TILRÅDING FRÅ KOMITE C:

1.0 Bakgrunn

Hausten 1992 vart utgreiinga "Forbrukarsamfunnet som etisk utfordring" lagt fram for Bispemøtet. Utgreiinga var utarbeidd på oppdrag frå Bispemøtet, som også vedtok ei fråsegn om temaet etter at dei hadde teke mot utgreiinga. Fråsegna frå Bispemøtet og utgreiinga vart lagt merke til både i kyrkja, det politiske miljøet og i næringslivet.

Utgreiinga til Bispemøtet drøfta og handsama ulike aspekt knytta til forbruket i vår del av verda som også komiteen ser som sentrale. Desse er:

1. Vårt forbruk drøfta ut frå den økologiske utfordringa.

Skal vi ta ansvar for å ta vare på og verne miljøet, vil det gripe djupt inn i grunnlaget for forbrukarsamfunnet. Dei økologiske problema kan ikkje sjåast isolert frå forbruk og varebytte. Dei fleste synest einige i at dei globale miljøproblema primært er dei rike landa sitt ansvar. Men dei rike landa gjer ved sin

vekst og forbrukskultur sitt til at desse problema vert stadig større. Konklusjonen er at dette ikkje kan halde fram.

I seinare år har det vore fokusert på mottakar-systema (luft, vatn, jord/vegetasjon) si manglande evne til å tåle miljøpåkjenningane. Drivhuseffekten er eitt eksempel på at jorda er omgitt av økologiske grenser, som ikkje kan forse- rast utan dramatiske konsekvensar.

2. Vårt forbruk drøfta ut frå spørsmålet om rettferdig fordeling av ressursane.

Medan 80-åra for mange land i Vest var ei reise i forbruk og underhaldning, var det for dei fattigaste landa katastrofen sitt tiår. Inntektene pr. innbyggjar gjekk ned i meir enn 40 av de fattigaste landa. Fordelinga mellom rike og fattige vart forverra.

Verst ramma er Afrika sør for Sahara. I 1986 tok desse landa imot 18 milliardar amerikanske dollar i stønad, lån og investeringar frå omverda. Same året måtte dei betale 34 milliardar amerikanske dollar som renter og avdrag. Med andre ord betalte dei 16 milliardar amerikanske dollar meir til dei rike landa enn det dei tok imot. Den urimelege handelsbalansen er ikkje teken med her.

Framleis er det slik at 20 prosent av jorda si befolkning bruker 80 prosent av jorda sine naturressursar og forbruksvarer. Meir enn 1 milliard menneske lever i absolutt fattigdom. Det vil seie at dei ikkje har inntektsgrunnlag til å dekkje deira fysiske trong til mat, klede, busetnad og anna av det dei treng for å leve. Dette er menneske som lever i akutt naud, med umenneskelege lidningar.

3. Vårt forbruk drøfta ut frå livskvalitet og medkjensle knytta til personleg moralsk ansvar.

Det vestlege konsumsamfunnet er bygd opp kring trua på at den som er vellukka, er den som kan kjøpe og forbruke. Forbruk og økonomisk vekst som kan fremje fortsatt forbruk, går hand i hand. Bak dette ligg det ei forståing av kva som gjev menneske verdi: Det verdifulle mennesket kan forbruke, yte noko, og ha hand om dei varer som symboliserer kjøpekraft og god økonomi. Lukka ligg i sjansen til forbruk. Den som

ikkje har kjøpekraft og forbruksevne, kjem nedst på samfunnet sin sosiale rangstige.

Vårt velferdssamfunn er også bygd på den føresetnaden at vekst i økonomi og forbruk gir både betre levestandard og høgare livskvalitet. Det er då eit paradoks at i den perioden då brutto nasjonal-produkt i Noreg hadde sin sterkaste vekst også var den perioden då livskvaliteten gjekk ned målt utfrå talet på mord, voldsbrot, kriminalitet, skilsmisser, barnevernssaker og sosialhjelpsmottakarar. Det er vanskeleg å peike på ein skilde årsaksfaktorar. Forbrukarsamfunnet sitt krav til effektivitet, mobilitet og produktivitet må likevel kunne seiast å ha forringa vår livskvalitet.

4. Vårt forbruk drøfta ut frå det globale framtidsperspektivet.

Amerikanaren Alan Durning skriv i ei bok utgjeven av Worldwatch Institute, at målt i fast dollar-verdi, så har verdas befolkning brukt like mange varer og tenester siden 1950 som alle tidlegare generasjonar til saman. Held det fram på denne måten vil vi bruke fleire naturressursar enn det vi får attende i årleg tilvekst. Dei neste generasjonane vil verte dei store gjeldsofra dersom vi tek ut for mykje av fellesarven.

Framtidsperspektivet vert endå meir alvorleg dersom vi også tek med folketilveksten. Folketallet i verda aukar kvar dag med 250 000 menneske. Meir enn 90 prosent av folketilveksten vil kome i utviklingslanda.

I mange land er folketilveksten større enn den økonomiske veksten, og fører til større fattigdom og auka press på naturressursar og landa si evne til å sørge for utdanning, helsestell og dekning av naudsynte tilbod. Rask folkeauke, miljøødeleggingar og stadig større fattigdom er krefter som forsterkar kvarandre i ein negativ spiral i mange land.

I høve til dei globale miljøproblema vil det likevel vere feil å fokusere for mykje på folkeauka. Med den skeive fordelinga vi har i dag, vil det vere slik at sjølv om berre kvart tiande barn i åra som kjem vert fødd i Nord, vil dette eine barnet forbruke 3-4 gonger så mykje av jorda sine ressursar som dei 9 barna som samtidig vert fødde i Sør vil bruke til saman.

2.0 Kyrkjeleg arbeid fram til i dag

Komiteen meiner at både fråsegna og utgreiinga til bispemøtet sette eit omfattande og særskilt aktuelt tema på den kyrkjelege dagsorden. Komiteen ser det som viktig at det vart teke initiativ til eit kyrkjeleg arbeid om dei utfordringar forbrukarsamfunnet representerar. Ansvar for menneske og natur er sentralt i kristen tru. Som kyrkje er vi kalla til å fornyne kva bibelen seier om mennesket sine plikter overfor Gud og Hans skaparverk. Komiteen ser desse pliktene som universelle.

Alle menneske står til ansvar for same Gud på same måte som at alle menneske er fødte med same verdi med rett til levekår som gjer det mogeleg å meistre dagleglivet sine utfordringar. Denne retten til liv gjeld og komande generasjonar. Kyrkja sitt mandat til å engasjere seg i desse spørsmåla kviler på skaparforståinga, det dobbelte kjærleiksbodet og misjonsoppdraget.

Komiteen vil peike på at dette ikkje er fyrste gongen ein frå kyrkjeleg side drøftar og handsamar utfordringar knytte til forbruket i vår del av verda.

I 1969 uttalte Bispemøtet at: "blant dagens brennende problemer er det grunn til å stanse opp ved den tiltagende forurensing av naturen som omgir oss ... Det grunnleggende bud "Du skal ikke stjele" forbyr oss å bruke opp ressurser som med rette tilhører våre barn og barnebarn ... Den markedsmechanisme som her gjør seg gjeldende, er et av de grøtteste eksempler på kapitalinteresser som utnytter menneskelig svakhet og opparbeider kunstige behov til fortrenghet for en ny og rettferdigere fordeling av verdens ressurser".

På Kyrkjemøtet i 1989 vart utgreiinga "Framtid for jorda" lagt fram. Den resulterte i fråsegna "Vern om livet". Kyrkjemøtet uttaler her mellom anna at: "Vi må som samfunn handle ut fra den forutsetning at ekspertenes dystreste spådommer om tidspunkt for det økologiske sammenbrudd kan vise seg riktig. Hvis vi velger mindre radikale løsninger, løper vi en livsfarlig risiko".

Temaet har også stått på dagsorden i lengre tid i internasjonale økumeniske strukturar der Den norske kyrkja er medlem. Komiteen ser fråsegna frå Kyrkjeverdsrådet sin konferanse i Rio sommaren 1992 som ei god oppsummering av det kyrkjelege engasjementet: "Som kirke må vi ta vår del av ansvaret for den

miljø- og utviklingskrise vi nå står overfor. Vi har kommet til den unngåelige konklusjon at denne utviklingen vil fortsette med dagens samfunnsmodeller. Det er nå påkrevet at vi som kirke forplikter oss både åndelig og moralsk i arbeidet for alternative samfunnsmodeller grunnlagt på takknemlighet og respekt overfor Gud og Hans skaperverk".

Det er derfor med glede komiteen har merka seg at det frå kyrkjeleg side vart teke ulike initiativ for å følgje opp intensjonane i Bispemøtet si utgreiing. Presteforeininga utarbeida eit eige studiehefte til utgreiinga, medan KISP (Komite for Internasjonale Spørsmål) under Mellomkyrkjeleg Råd kom med ei eiga fråsegn om tema hausten 1993. For å følgje opp utgreiinga har Bispemøtet også sett i verk eit arbeid om media, forbruk og etikk (BM 19/93).

Ynskjet om å omsetje ord til engasjement resulterte også i andre initiativ i form av seminar og praktisk retta bøker. Kirkens Nødhjelp, i samarbeid med Frikirkerådets U-landsinformasjon og Kirkens U-landsinformasjon, gav ut boka "Men gleden er et annet sted", medan Mellomkyrkjeleg Råd utarbeidde artikkelsamlinga "Frå preken til kompost". Kirkens U-landsinformasjon hadde dessutan "forbrukarsamfunnet" som tema for U-landssøndagen i oktober i år. Fleire Bispedømme har arrangert seminar om tema og mange kyrkjelydar har på ulike måtar engasjert seg i saka.

3.0 Vidare handsaming av tema

Komiteen er glad og takksam for det arbeid som er gjort, men ser det som svært viktig at saka framleis står på den kyrkjelege dagsorden. Forbrukarsamfunnet reiser ei rekkje problemstillingar som kyrkja på alle nivå må arbeide vidare med.

Komiteen ynskjer imidlertid ikkje at Kyrkjemøtet 1994 skal kome med noko ny fråsegn om tema. Komiteen vil tilrå at Kyrkjemøtet 1994 konsentrerer arbeidet om kva retning ein ynskjer på det vidare arbeidet.

Forbrukarsamfunnet har vorte eit omgrep for dei krefter som styrer vår kvardag. Komiteen meiner at ein i det vidare arbeidet må fokusere meir på kva verdiar vi arbeider for.

* Rettferd og livskvalitet er omgrep som rommer to av dei mest sentrale utfordringane som forbrukarsamfunnet stiller oss overfor, og samstundes

gjev ei retning på arbeidet der verdiane vert framheva.

Det er ikkje nok ressursar til at vi i Vest kan halde oppe vårt forbruksnivå dersom komande generasjonar og dei som i dag lever i fattigdom, skal ha ein rettferdig tilgang til jordas ressursar.

Omgrepet livskvalitet vil og rette augo på den globale sosiale krise, som saman med den økologiske krise er den største utfordringa verdsamfunnet står overfor ved inngangen til eit nytt hundreår. Aukande fattigdom, aukande arbeidsløyse og sosial oppløysing er problemområde som utfrå sitt omfang og alvor vert karakterisert som ei global sosial krise.

Komiteen meiner at det er umogeleg å tenkje seg løysingar korkje på den økologiske krise eller den sosiale krise utan endringar både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Det vert stadig tydlegare at "vi alle er i same båt", og står overfor utfordringar av eit omfang som vil tvinge fram tiltak der det vil vere naudsynt å styrke verdiar i samfunnet som gjev grunnlag for både identitet og solidaritet. Komiteen meiner at det i denne samanheng er viktig å setje søkjelyset på dei verdiar og haldningar som vert formidla gjennom media.

- * Komiteen vil tilrå at Kyrkjemøtet 1994 ber dei sentralkyrkjelege råda om å sette i verk eit større arbeid om rettferd og livskvalitet som munnar ut i eit dokument til seinare handsaming på Kyrkjemøtet. Komiteen finn det vanskeleg å peike på ei spesiell målgruppe for eit slikt dokument då det må arbeidast for å påverke samfunnsutviklinga på ulike nivå. Dokumentet må difor rettast både til kyrkja og til heile samfunnet, inkludert politiske styresmakter.

Komiteen vil understreke at heile kyrkja må trekkast med i arbeidet. Mange kyrkjelydar og bispedømme har engasjert seg sterkt i arbeidet med forbrukarsamfunnet som etisk utfordring.

Dei erfaringane som er gjorde må stå sentralt når ein nå søkjer å utarbeide eit program for kyrkja sitt arbeid med rettferd og livskvalitet. Dei sentralkyrkjelege råda bør difor trekke med kyrkjelydar og bispedømme alt i utarbeidinga av dokumentet i form av høyring eller liknande.

Skal kyrkja virke som ei forandrande kraft i vårt samfunnssystem så forutset det at kyrkja både lokalt, regionalt og sentralt vert gjort medviten om og engasjert i dei utfordringar vi står overfor. Komiteen meiner at dette må prioriterast.

- * Komiteen meiner også at kyrkjer i fattige land vil kunne gi viktige bidrag i arbeidet med forbrukarsamfunnet.

Mange fattige land med materiell knapphet og naud kan ofte vere meir prega av mellommenneskeleg varme og velfungerande sosiale nettverk enn det vi finn i vårt eige velstandssamfunn. Komiteen vil difor tilrå at det vert etablert kontakt og drøftingar med representantar frå kyrkjer i Aust-Europa og i u-land i arbeidet med denne saka.

Den kontakten som er opparbeida gjennom kyrkje-lydane sitt misjonsengasjement og vennskapsarbeid bør vere eit godt utgangspunkt for drøftingar også om rettferd og livskvalitet og ei vidare utfordring om å dele ressursane.

Komiteen vil understreke at den prosessen ein her ynskjer å få i gang må vere økumenisk. Både lokalt, nasjonalt og internasjonalt er det viktig å styrke drøftingane om det kristne ansvaret for rettferd og livskvalitet. Det er med glede komiteen har merka seg Kyrkjeverdsrådet sitt prosjekt "ein teologi for livet". Dette prosjektet tek sikte på å utvikle ei betre forståing av det kristne ansvaret for rettferd, fred og vern om skaparverket.

- * Komiteen meiner at det i dette arbeidet også er naudsynt å få med dei med andre religionar og livssyn i drøftingane. Solidaritet, menneskerettar og toleranse vil måtte stå sentralt i eit arbeid for rettferd og livskvalitet. Både nasjonalt og internasjonalt er det nå naudsynt å byggje opp under desse verdiane på tvers av etnisitet og religiøsitet. Det er derfor med glede komiteen har merka seg at det er etablert ei samtalegruppe oppnemnd av Mellomkyrkjeleg Råd og Islamsk Råd i Noreg. Komiteen vonar at denne samtalegruppa mellom anna kan handsame spørsmålet om religionane sitt forhold til solidaritet, menneskerett, demokrati og toleranse. I desse drøftingane har kyrkja det utgangspunkt at dette er verdiar som kan sameinast. Kyrkja må

difor også seie klart i frå når desse verdiane vert utfordra og trua.

- * Komiteen ser det som viktig at ein i arbeidet for rettferd og livskvalitet søker å bygge alliansar også med ikkje-religiøse organisasjonar. Næringslivs-, arbeidstakar-, miljø- og solidaritetsorganisasjonar og andre må vere sentrale samtalepartnarar.
- * Komiteen vil påpeike at kyrkja må kalle til ansvarleg handlung og rette eit kritisk søkjelys mot ei utvikling som ikkje kan halde fram, samstundes som kyrkja har eit spesielt ansvar når det gjeld å skape grobottn for endringar. Kyrkja må forkynne fram naudsynte haldningsendringar basert på kunnskap både om teologi og samfunnsutvikling. Kyrkja må utvikle og formidle verdiar og normer samfunn og enkeltmenneske kan handle etter. I den kristne trua ligg det uendelege ressursar til å hente inspirasjon, verdiar, trøyst, tolsemnd og oppreisning i kampen for rettferd og livskvalitet.

Komiteen vil understreke at skal kyrkja på denne måten verke som ei forandrande kraft, føreset det samsvar mellom liv og lære. Som kyrkje er det vår oppgåve å kalle menneske til omvending, forsaking og tru. Også vi som vedkjenner Jesu namn er kalla til igjen å finne vår indre forankring i Gud og Hans nåde, slik at vi kan frigjerast til eit nøkternt liv i tjeneste for andre. Berre slik kan kyrkja verte eit speglbilete i verda av Guds gode vilje for menneske og den verda han har skapt.

Komiteen meiner at det er naudsynt å reflektere vidare over korleis forbrukarsamfunnet påverkar kyrkja sin identitet og sjølvforståing. Også kyrkja står i konkurranse om merksemda til folk, og om pengar og ulike tilskott. Det er grunn til å spørje kva det er som styrer kyrkja sitt liv, og om vi er merksame på dei plikter det gir å vere kyrkje i eit rikt land.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet ber dei sentralkyrkjelege råd om å arbeide vidare med saka på bakgrunn av Bispemøtet si utgreiing og dei moment som er komne fram i saksframlegget til Kyrkjemøtet 1994. Kyrkjemøtet ber om at saka blir fremja på eit seinare Kyrkjemøte.

2. Kyrkjemøtet ber om at dei sentralkyrkjelege råd i det vidare arbeidet etablerer dialog med representantar frå kyrkjer i andre land, og at det vert starta ein prosess der kyrkja også lokalt og regionalt vert trekt med.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Nils Valde
Saksordførar: Berit Helgøy Kloster

Desse hadde ordet:

Berit Helgøy Kloster, Magnar Kartveit, Ola Steinholt, Odd Bondevik, Kari E. Østensen Skavoll, Kjartan Almås, Sissel Andrea Tveiten, Gunvor Kongsvik, Odd Einar Dørum, Marit Torp, Turid Karlsen Seim, Astrid Grude Eikseth, Ola Neergård, Finn Wagle, Claus Jebsen, Oddbjørn Evenshaug, Otto Strand, Jorun Moe, Nils-Tore Andersen.

Endringsforslag

Fra Claus Jebsen:

Tillegg til vedtak:

Kirkerådet legger frem prioritierungsliste/angrepsfelt for vidare arbeid på lokal, regional og nasjonalt plan for Kirkemøtet 1995.

Forslaget ble trukket.

Fra Kjartan Almås:

Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet om å vurdere opprettelse av en "Kirkens miljøpris".

Prisen bør tildeles tiltak som kan knyttes til den kristne forvaltertanke.

Fra Sissel Andrea Tveiten:

1. Siste setning byttes til følgende:

Kyrkjemøtet ber om at saka blir fremja på Kyrkjemøte 1995.

Fra Astrid Grude Eikseth/Finn Wagle:

1. Som før.
2. Utgreiinga bør i første rekke rettast inn mot

kyrkja sjølv, men også til heile samfunnet inkludert politiske styresmakter. I den vidare prosessen må "Ung i kyrkja" og andre satsingsområde trekkast inn i arbeidet.

3. Som pkt. 2.

Votering

Forslaget fra Astrid Grude Eikseth og Finn Wagle tas inn i vedtaket, mens Sissel Andrea Tveiten's forslag falt med 8 stemmer.

KYRKJEMØTET SITT VEDTAK

---

1. Kyrkjemøtet ber dei sentralkyrkjelege råd om å arbeide vidare med saka på bakgrunn av Bispemøtet si utgreiing og dei moment som er komne fram i saksframlegget til Kyrkjemøtet 1994. Kyrkjemøtet ber om at saka blir fremja på eit seinare Kyrkjemøte.
2. Utgreiinga bør i første rekke rettast inn mot kyrkja sjølv, men også til heile samfunnet inkludert politiske styresmakter. I den vidare prosessen må "Ung i kyrkja" og andre satsingsområde trekkast inn i arbeidet.
3. Kyrkjemøtet ber om at dei sentralkyrkjelege råd i det vidare arbeidet etablerer dialog med representantar frå kyrkjer i andre land, og at det vert starta ein prosess der kyrkja også lokalt og regionalt vert trekt med.

*

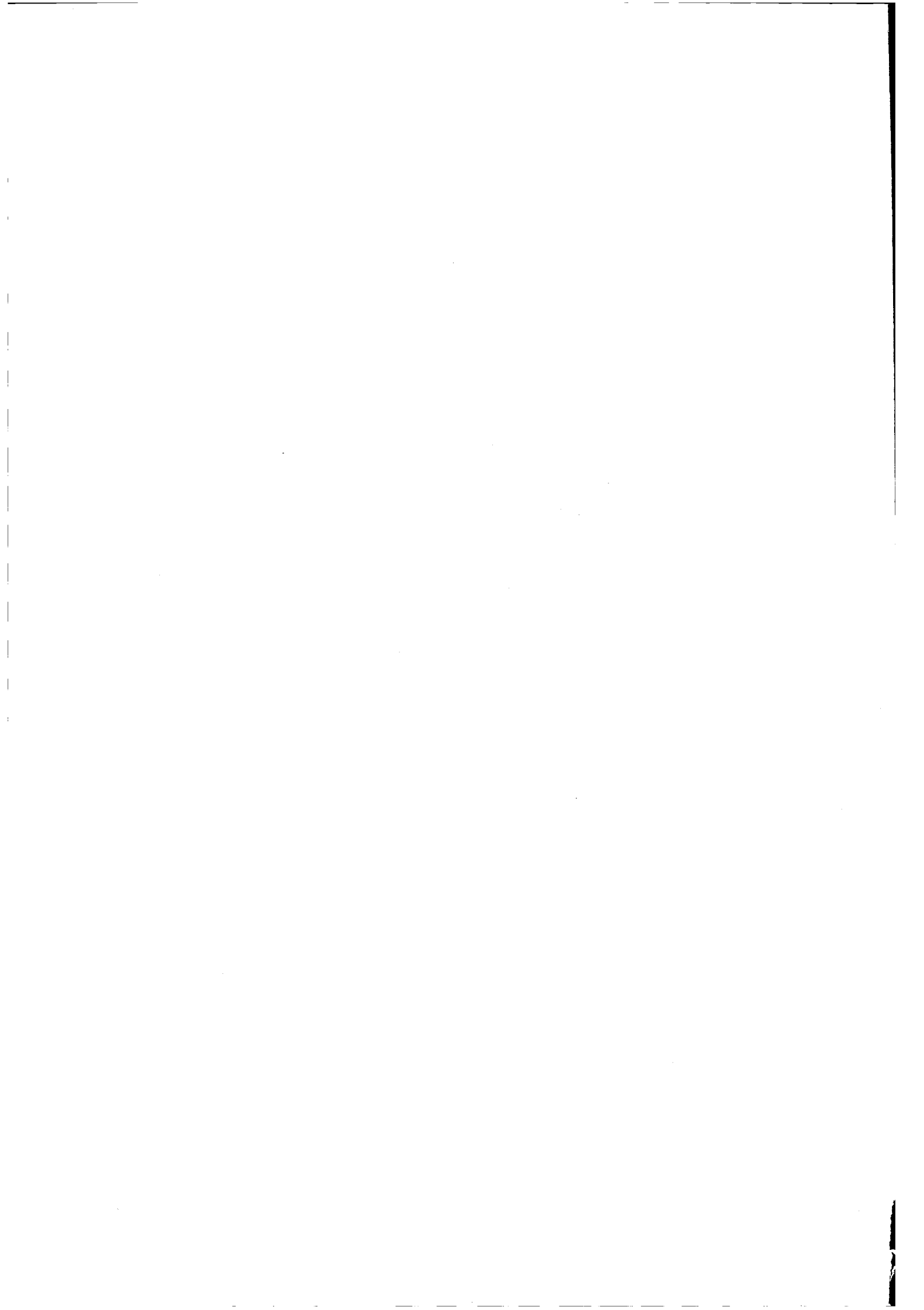
Vedtaket var samrøystes.

V. DELTAKERE
PÅ
KIRKEMØTET 1994

MEDLEMMER:

Akerø, Hans Arne	- Oslo
Almås, Kjartan	- Tunsberg
Andersen, Nils-Tore	- Borg
Bergan, Halvor	- Agder
Bergsjø, Marianne	- Oslo
Bondevik, Odd	- Møre
Botnen, Halvar	- Sør-Hålogaland
Bue, Bjørn	- Stavanger
Danielsen, Kari	- Tunsberg
Dørum, Odd Einar	- Oslo
Eikseth, Astrid Grude	- Nidaros
Eliassen, Ivar Jarle	- Nord-Hålogaland
Elsbakk, Målfrid	- Sør-Hålogaland
Ersland, Ola	- Bjørgvin
Foseide, Birger	- Møre
Fougner, Even K.	- Borg
Frøyland, Gunvor Leknes	- Stavanger
Gammelsæter, Harald	- Bjørgvin
Gilje, Anette	- Agder
Grønlien, Magne	- Borg
Hagesæther, Ole D.	- Bjørgvin
Haukvik, Sigrid	- Agder
Heier, Arne	- Hamar
Hellemo, Ragnhild	- Nord-Hålogaland
Hjetland, Helga	- Bjørgvin
Hjortland, Inger	- Møre
Holten, Olav	- Sør-Hålogaland
Horsfjord, Vidar	- Oslo
Hunsager, Ola	- Stavanger
Høivik, Hans Olav	- Hamar
Håbrekke, Jarle	- Nidaros
Jebsen, Claus	- Bjørgvin
Johnsen, Gudrun	- Borg
Jonsson, Terje	- Møre
Kloster, Berit Helgøy	- Stavanger
Kongsvik, Gunvor	- Nord-Hålogaland
Køhn, Rosemarie	- Hamar
Larsen, Dennis	- Tunsberg
Larsen, Øystein I.	- Sør-Hålogaland
Lindemann, Harald	- Agder
Madsen, Elise Haugland	- Tunsberg
Moe, Jorun	- Sør-Hålogaland

Moen, Egil	- Nidaros
Molde, Jostein	- Bjørgvin
Myklatun, Olaf N.	- Stavanger
Myrene, Hild	- Møre
Neergård, Ole Harald	- Nidaros
Nes, Tor	- Borg
Nes, Turid Ulvedal	- Nidaros
Nielsen, Per Halstein	- Hamar
Nilssen, Tone	- Tunsberg
Osberg, Sigurd	- Tunsberg
Sandmæl, Kristine	- Borg
Sahl, Jann	- Sør-Hålogaland
Saltvik, Solveig Fjøsne	- Hamar
Sivertsen, Unni Nome	- Sør-Hålogaland
Skage, Margareth	- Nidaros
Skavoll, Kari E. Østensen	- Hamar
Solberg, Tom	- Tunsberg
Steinholt, Ola M.	- Nord-Hålogaland
Strand, Otto	- Nord-Hålogaland
Sæbø, Anders	- Stavanger
Sæbø, Ole Gunnar	- Agder
Tellsgård, Ingrid Raustøl	- Oslo
Thingelstad, Hans	- Hamar
Torp, Marit	- Borg
Torset, Olaug Vedvik	- Agder
Tveiten, Karl Johan	- Agder
Tveiten, Sissel Andrea	- Nord-Hålogaland
Tveter, Anne Louise	- Oslo
Valde, Nils	- Møre
Vatne, Kari	- Møre
Vengen, Sigurd	- Bjørgvin
Wagle, Finn	- Nidaros
Øygaard, Olav	- Nord-Hålogaland
Ådna, Gerd Marie	- Stavanger
Aarflot, Andreas	- Oslo
FAKULTETENE:	
Skarsaune, Oskar	- Det teologiske Menighetsfakultet
Kartveit, Magnar	- Misjonshøgskolen
Seim, Turid Karlsen	- Det teologiske fakultet

KIRKERÅDET (1990-94):

Berentsen, Jan-Martin
Evenshaug, Oddbjørn
Faarlund, Nils Chr.
Hjorthaug, Magne T.
Larsen, Kåre Sten
Pettersen, Laurits E.
Rasmussen, Lillian
Ripegut, Kari
Risnes, Knut
Sellevold, Knut
Weider, Bjarne O.

SAMISK KIRKERÅD:

Jernsletten, Nils

KIRKEDEPARTEMENTET:

Fisknes, Ole Herman
Rafoss, Thom M.

SEKRETARIATET:

Agøy, Berit Hagen	- Kirkerådet
Andresen, Knut	- Kirkerådet
Bentzen, Dina Q.	- Kirkerådet
Brevik, Synnøve	- Samisk kirkeråd
Fylling, Hilde	- Kirkerådet
Fæhn, Kristin	- Kirkerådet
Gjøvikli, Anne Lisbeth	- Kirkerådet
Haugstulen, Bjørg	- Mellomkirkelig Råd
Helland, Finn	- Nord-Hålogaland
Haavik, Åge	- Kirkerådet
Instefjord, Gunnstein	- Mellomkirkelig Råd
Lodberg, Johs.	- Kirkerådet
Nyberg, Sylvia	- Mellomkirkelig Råd
Røsæg, Gerd Karin	- Kirkerådet
Sandal, Margunn	- Mellomkirkelig Råd
Sevaldson, Kari	- Kirkerådet
Skogheim, Hanne Westby	- Kirkerådet
Stange, Dag	- Kirkerådet
Stendal, Synnøve Hinnaland	- Kirkerådet
Storrusten, Pål	- Kirkerådet
Svendsen, Morten	- Kirkerådet
Tanggaard, Per	- Kirkerådet
Thorp, Tone	- Kirkerådet
Tveit, Olav Fykse	- Mellomkirkelig Råd
Tysnes, Knut Inge	- Tunsberg
Utnem, Stig	- Mellomkirkelig Råd

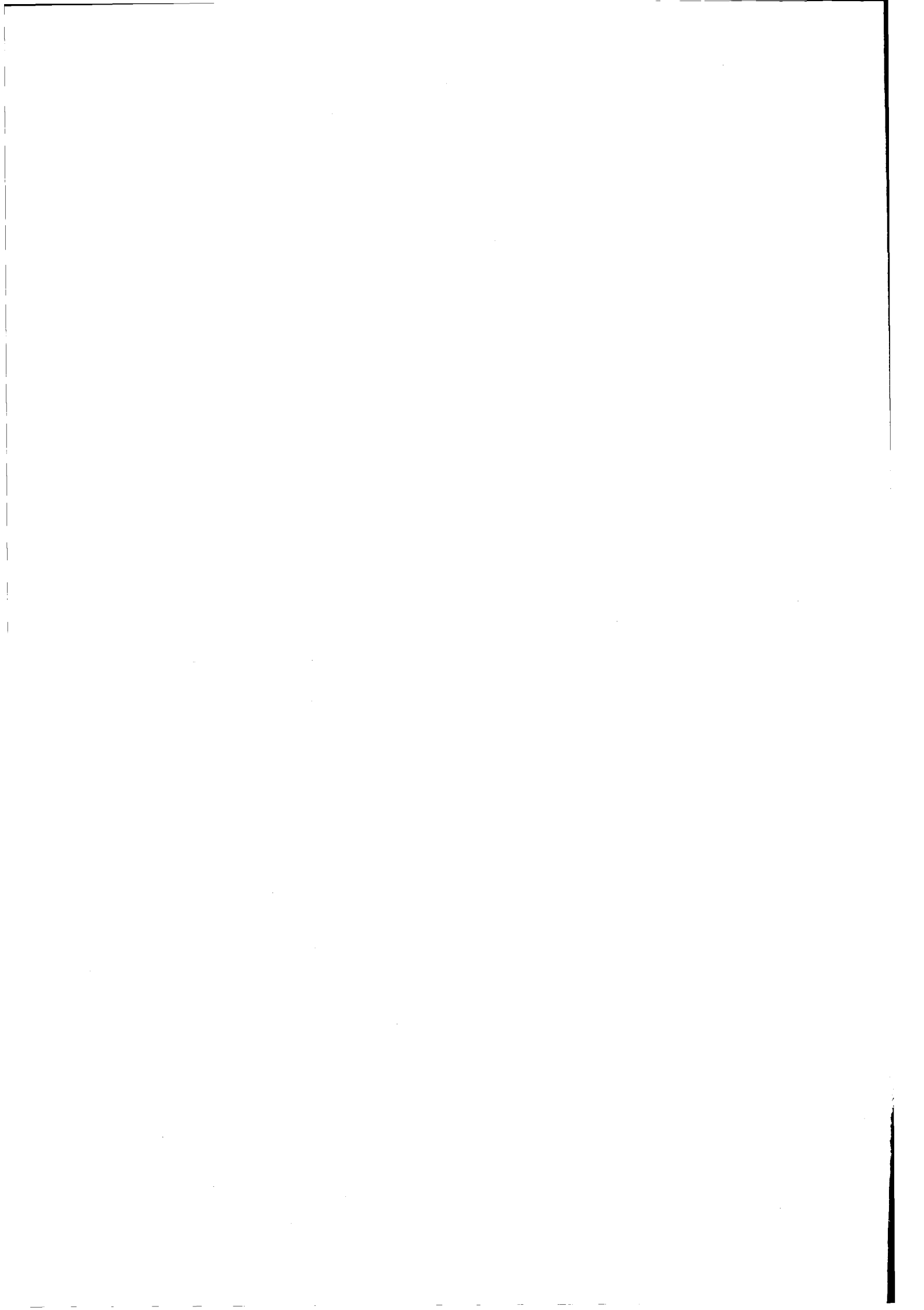
Wagle, Agnete
Westermoen, Gunnar

- Kirkerådet
- Kirkerådet

GJESTER:

- Statsråd Gudmund Hernes
- Jon Lilletun
Leder Stortingets kirke-, utdannings- og
forskningskomite
- Domprost Halfdan Tschudi Bondevik
- Kirkeverge Rasmus Skurtveit
Bergen kommune
- Feltprost Helge Utaker
- Garnisonsprest Terje Løvstad
Feltprestkorpset
- Generalsekretær Kjell Bertel Nyland
Den norske Sjømannsmisjon
- Margaret Bondevik
Styremedlem Den norske Sjømannsmisjon
- Generalsekretær Atle Sommerfeldt
Kirkens Nødhjelp
- Betty Haga
Leder Norges Kirkevergelag
- Egil Morland
Leder Den norske kirkes presteforening
- Ellen Martha Blaasvær
Nestleder Den norske kirkes presteforening
- Knut Nilsen
Nestleder Den norske kirkes presteforening
- Generalsekretær Gunnar Thelin
Den norske kirkes presteforening
- Generalsekretær Harald Løken
Den Norske Kirkes Kateketforening
- Åsta Ledaal
Leder Den Norske Kirkes Kateketforening
- Generalsekretær Roar Meland
Det Norske Diakonforbund

- Kjell Arne Medhaug
Forbundsleder Det Norske Diakonforbund
- Direktør Frank Grimstad
Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon
- Olav Dag Hauge
Styreleder Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon
- Elisa Stokka
Leder Norsk Kvinnelig Teologforening
- Generalsekretær Ørnulf Elseth
Norges KFUK-KFUM
- Anne Kvalheim
Landsstyremedlem Norges Kristelige Studentforbund
- Generalsekretær Tor B. Jørgensen
Det Norske Misjonsselskap
- Rune Fridell
Leder Norges Frikirkeråd
- Sokneprest Knud Sørensen
Det Mellemkirkelige Råd, Danmark
- Gunnar Edqvist
Svenska Kyrkans Centralstyrelse
- Birger Hassel
Svenska Kyrkans Centralstyrelse
- Olga Dysthe
Medlem av Det Lutherske Verdensforbunds Råd
- Ragnhild Jepsen
Sentralstyremedlem i Konferansen av
Europeisk kirker
- Themba Khati
Administrativ leder Evangelican Luther Church of
South Africa

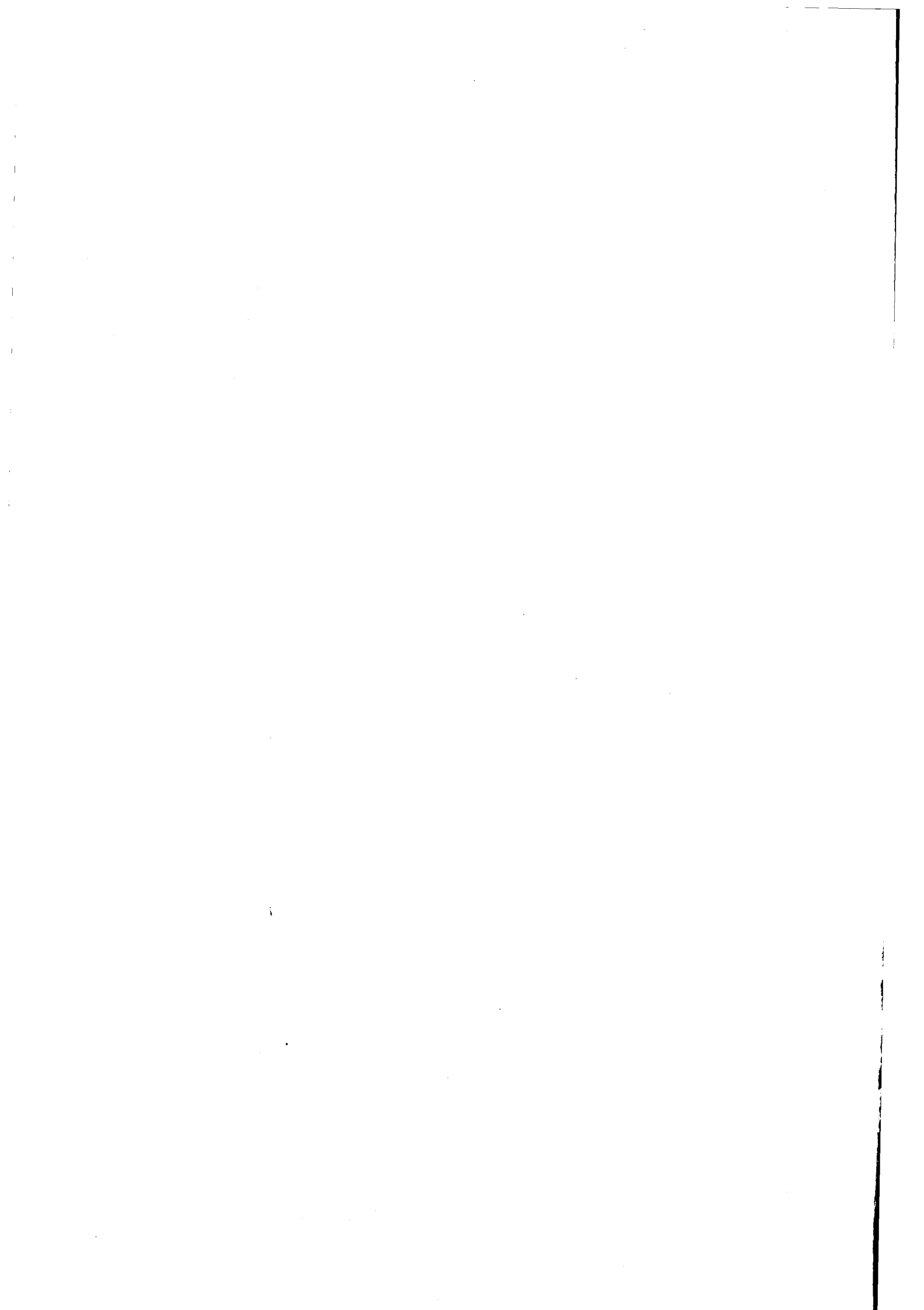

VI. KIRKEMØTET'S FASTE KOMITEER

KOMITE A:

Leder: Hans Olav Høivik

Danielsen, Kari
Ersland, Ola (for Per Haarr)
Gilje, Anette
Hunsager, Ola
Høivik, Hans Olav
Johnsen, Gudrun
Kartveit, Magnar
Myrene, Hild
Nes, Turid Ulvedal
Pettersen, Laurits E.
Sivertsen, Unny Nome
Steinholt, Ola M.
Thingelstad, Hans
Vengen, Sigurd
Weider, Bjarne O.
Aarflot, Andreas

KOMITE B:

Leder: Olaf N. Myklatun

Bergsjø, Marianne
Elsbakk, Målfrid
Evenshaug, Oddbjørn
Faarlund, Nils Chr.
Grønlien, Magne
Håbrekke, Jarle
Jebsen, Claus
Køhn, Rosemarie
Larsen, Dennis
Myklatun, Olaf N.
Sellevoid, Knut
Skarsaune, Oskar
Søbø, Ole Gunnar
Tellsgård, Ingrid
Tveiten, Sissel Andrea
Vatne, Kari

KOMITE C:

Leder: Nils-Tore Andersen

Almås, Kjartan
Andersen, Nils-Tore
Bondevik, Odd
Dørum, Odd Einar
Haukvik, Sigrid
Hjetland, Helga

Hjorthaug, Magne T.
Jernsletten, Nils
Jonsson, Terje
Kloster, Berit Helgøy
Larsen, Øystein I.
Lindemann, Harald
Ripegut, Kari
Skage, Margareth
Skavoll, Kari E. Østensen
Øygard, Olav

KOMITE D:

Leder: Anne Louise Tveter

Bergan, Halvor
Fougner, Even K.
Frøyland, Gunvor Leknes
Heier, Arne
Holten, Olav
Moen, Egil
Molde, Jostein
Neergård, Ole Harald
Nilssen, Tone
Risnes, Knut
Strand, Otto
Sæbø, Anders
Tveter, Anne Louise
Valde, Nils

KOMITE E:

Leder: Marit Torp

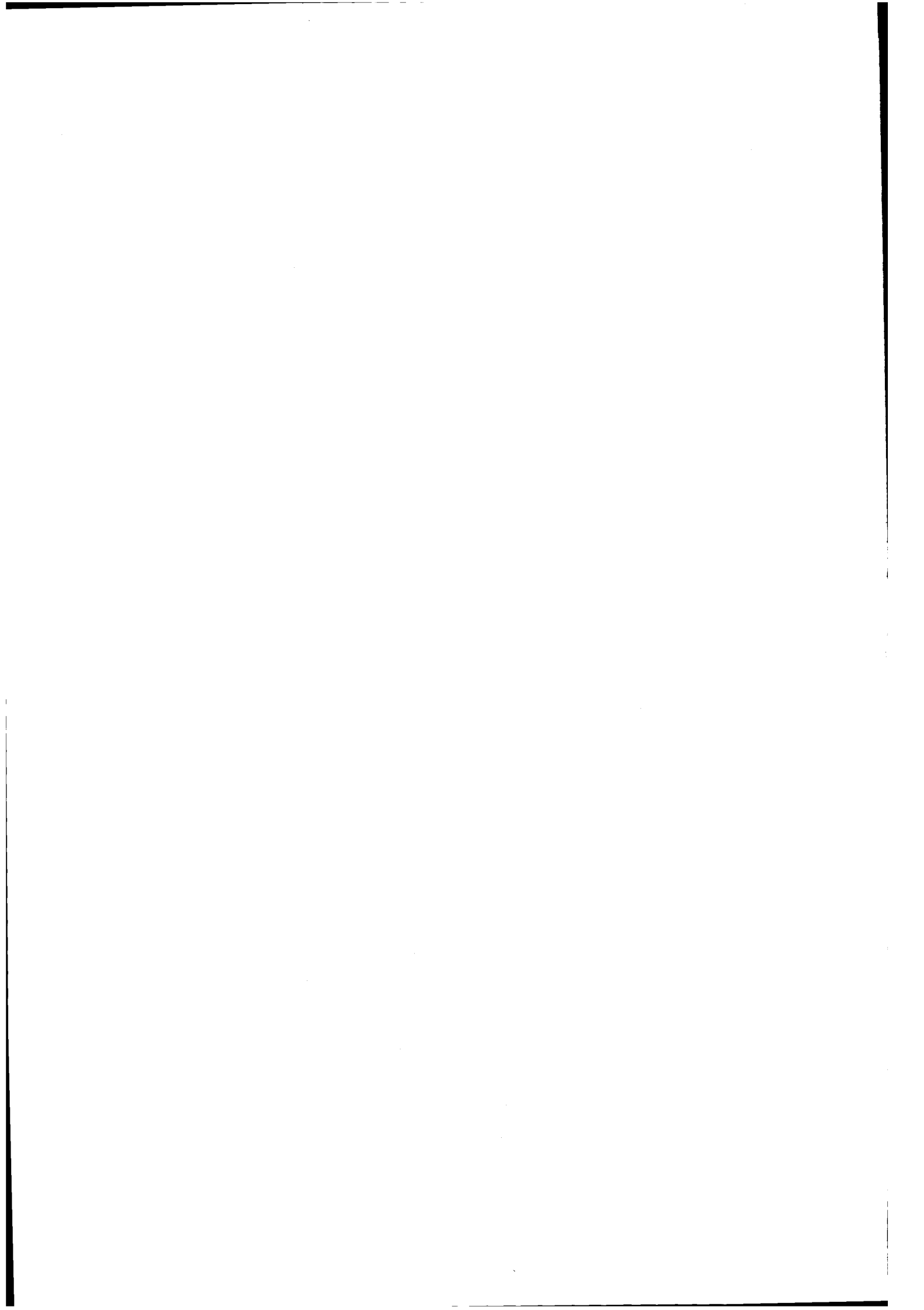
Akerø, Hans Arne
Berentsen, Jan-Martin
Foseide, Birger
Hagesæther, Ole D.
Hellemo, Ragnhild
Madsen, Elise Haugland
Moe, Jorun
Nes, Tor
Rasmussen, Lillian
Sahl, Jann
Saltvik, Solveig Fjøsne
Torp, Marit
Tveiten, Karl Johan
Wagle, Finn
Ådna, Gerd Marie

KOMITE F:

Leder: Harald Gammelsæter

Botnen, Halvar
Bue, Bjørn
Eikseth, Astrid Grude
Eliassen, Ivar Jarle
Gammelsæter, Harald
Hjortland, Inger
Horsfjord, Vidar
Kongsvik, Gunvor
Larsen, Kåre Sten
Nilsen, Per Halstein
Osberg, Sigurd
Sandmæl, Kristine
Seim, Turid Karlsen
Solberg, Tom
Torset, Olaug Vedvik

*

VII. HOVEDFOREDRAGET
OG
HOVEDFOREDRAGSDEBATTEN

Kirkemøtets hovedforedrag, REFORMENE I KIRKEN DE SISTE 10 ÅR, ble holdt av biskop Andreas Aarflot søndag 13. november kl. 20:00 i Terminus Hall. (Foredraget er gjengitt på side 287.)

Etter foredraget ble det gitt anledning til innlegg.

Følgende hadde ordet:

Øystein I. Larsen, Sigurd Osberg, Oskar Skarsaune,
Berit Helgøy Kloster, Gunvor Kongsvik, Otto Strand,
Even Fougner, Harald Lindemann, Ragnhild Hellemo,
Tom Solberg og Olaug Vedvik Torset.

*

VIII. ØVRIGE PROGRAMINNSLAG

---

1. HØYMESSEN SØNDAG 13. NOVEMBER

Søndag 13. november deltok Kirkemøtet ved høymessen i Bergen Domkirke kl. 11:00.

H.M. Kong Harald V var til stede ved gudstjenesten.

Gudstjenesten ble direkte overført i NRK/TV.

Biskop Ole D. Hagesæther var predikant og liturg. Som liturg deltok også res.kap. i Domkirken menighet, Jacob Frode Knudsen. For øvrig medvirket kantor Knut Harald Ekle, tekstleser Veslemøy S. Omenaas, klokker Tor Kristiansen, en gruppe fra Bergen domkantori og en messingkvartett.

Etter høymessen ble det holdt en mottakelse i salongen i Grand Hotel Terminus. H.M. Kong Harald hadde tilsagt sitt nærvær. Kongen bragte en hilsen til Kirkemøtet og hilste på Kirkemøtets deltakere og sekretariat. (Kongens tale er gjengitt på side 313.)

2. MORGENSAMLINGENE

Hver morgen under Kirkemøtet, med unntak av søndag, var det morgensamling i St. Jørgen Hospital kirke.

- Lørdag 12. november: Morgonsong
Liturg: Magne T. Hjorthaug
Tekstleser og
kort meditasjon: Berit Helgøy Kloster
Organist: Jostein Molde
- Mandag 14. november: Skriftemålgudstjeneste
Liturg og
skriftetale: Olav Øygaard
Assistent
ved skriftemål: Magne Grønlien
Tekstleser: Sissel Andrea Tveiten
Organist: Laurits E. Pettersen
- Tirsdag 15. november: Morgensang
Liturg og
tekstmeditasjon: Rosemarie Køhn
Tekstleser: Tom Solberg
Organist: Ivar Jarle Eliassen
- Onsdag 16. november: Morgonsong med nattverd
Liturg: Finn Wagle
Tekstleser, preik
og assistent
ved nattverd: Margunn Sandal
Organist: Knut Sellevold

Forsangeransvarlig
ved alle samlingene: Eli Johanne Rønnekleiv

3. AVSLUTNINGSGUDSTJENESTEN

Kirkemøtet 1994 ble avsluttet med gudstjeneste i St. Jørgen Hospital kirke onsdag 16. november kl. 17:30.

Biskop Bjørn Bue var liturg og predikant.

Ellers medvirket Ivar Jarle Eliassen som organist og Turid Ulvedal Nes som tekstleser.

Det ble ved utgangen tatt opp offer til Conference of European Churches (KEK).

4. SOSIAL KVELD

Lørdag kveld var møtefri og skulle fungere som en sosial kveld.

Det sittende Kirkeråd var ansvarlig for kveldens program og hadde gjort avtale med ansvarlige for feiringen av 1000-årsjubileet på Moster om en presentasjon av Moster-feiringen.

Presentasjonen foregikk i plenumssalen i hotellet.

Følgende deltok med innlegg:

- Formann i Rådet for Stiftelsen "Kyrkja i Noreg 1000 år" fylkesmann Håkon Ravndal, daglig leder Morten Eriksen, nestformann i styret for Stiftelsen prost Gunnar Salomonsen og biskop Ole D. Hagesæther.

I tillegg fremførte skuespillere utdrag fra Mostraspelet.

5. HILSEN I FORBINDELSE MED BEHANDLINGEN AV PORVOO-ERKLÆRINGEN

Etter at Kirkemøtet hadde godkjent forslaget til avtale mellom de britiske og irske anglikanske kirkene og lutherske kirker i de baltiske og nordiske land (sak KM 12/94), bragte biskop Ian Cundy en hilsen til Kirkemøtet (gjengitt på side 315). Ian Cundy var av erkebiskopen i Canterbury bedt om å representere The Church of England ved Kirkemøtet. Ian Cundy er medlem av den engelske kirkes "Faith and

Order Advisory Group" og følgelig godt kjent med forslaget til Porvoo-erklæringen.

*

**IX. HOVEDFOREDRAGSDEBATTEN
OG
GENERALDEBATTEN**

Generaldebatten fant sted fredag 11. november kl. 20:00 etter konstitueringen av Kirkemøtet.

Debatten tok utgangspunkt i talen til Kirkerådets formann, de sentralkirkelige råds arbeid og utkastet til Lov om Den norske kirke.

16 av de 28 innleggene hadde forslaget til ny kirkelov som tema, med særlig fokusering på stillingsmønster og finansiering. 7 innlegg konsentrerte seg om formannens tale, hvorav 4 spesielt var opptatt av kristendomsfagets plass og innhold. Andre temaer som ble tatt opp var Ung i kirken, frivillige medarbeidere, kirkeasyl, samarbeid menighet - organisasjon, vigsling av kantorer og prioritering av stillinger.

Følgende hadde ordet i generaldebatten:

Arne Heier, Per Halstein Nielsen, Even Fougner, Helga Hjetland, Odd Einar Dørum, Turid Ulvedal Nes, Claus H. Jebsen, Sigurd Osberg, Andreas Aarflot, Jostein Molde, Finn Wagle, Otto Strand, Halvor Bergan, Olaug Vedvik Torset, Dennis Larsen, Olaf N. Myklatun, Marianne Bergsjø, Olav Holten, Hans Olav Høivik, Ole D. Hagesæther, Anne Louise Tveter, Gunvor Kongsvik, Harald Lindemann, Bjørn Bue, Astrid Grude Eikseth, Turid Karlsen Seim, Ole Gunnar Sæbø og Ola M. Steinholt.

*

**X. TALER, FOREDRAG OG
HILSENER**

Oddbjørn Evenshaug:
ÅPNINGSTALE

Statsråd,
kjære gjester og delegater -

Det er en stor glede for meg å ønske dere alle hjertelig velkommen til Kirkemøtet 1994!

Velkommen til alle våre gjester og velkommen til dere delegater som utgjør Kirkemøtet. Jeg blir glad og takknemlig når jeg ser utover denne forsamlingen! Takknemlig fordi jeg ser mennesker som har vært villig til å påta seg et viktig ansvar i vår kirke. Det er ikke alltid like lett i dag å få noen til å påta seg så vidt byrdefulle oppgaver som det er å sitte i bispedømmeråd og dermed også i Kirkemøtet. Dertil kommer at dere alle er engasjert også på lokalplanet - i menighetsråd eller på annen måte. Dere skal vite at dere har gjort vel i å påta dere oppgavene.

Ved åpningen av fjorårets Kirkemøte var salen full av ungdom. De hadde samme dag avsluttet "Ungdommens Kirkemøte". Jeg sa da at jeg ønsket å se mange av ungdommene igjen som ordinære kirkemøtedeltakere. Min utfordring var minst en ungdom fra hvert bispedømme. Dette skulle svare omtrent til eget ønske om 20% representasjon av aldersgruppen under 30 år. Vi må si at ønsket er oppfylt. 19% av de valgte leke delegatene på dette Kirkemøtet er under 30 år. Gratulerer dere som er valgt, gratulerer alle bispedømmer som så flott har fulgt opp - og gratulerer Kirkemøtet, som på denne måten har fått enda bedre forutsetninger for å representere bredden i vår kirke på en god måte!

Svært mange av dere som møter på dette Kirkemøtet, ja, de fleste, er nye i denne sammenhengen. Mange er sikkert spente - kanskje også usikre på hva dette vil innebære. Skal jeg dømme ut fra erfaringene fra tidligere Kirkemøter, kan jeg love dere tre ting: For det første: Et fint og trivelig menneskelig fellesskap! For det annet: Et like fint og rikt åndelig fellesskap, spesielt gjennom våre morgengudstjenester. Og for det tredje: Hardt arbeide! Ja, for noen av dere, antagelig de fleste: Til dels beinhardt arbeide!

Men jeg tror jeg tør si at forholdene er lagt godt til rette for at vi skal kunne gjøre gagns arbeide. De ytre forholdene er gode. Vi har velegnede arbeidsrom og et dyktig sekretariat. Jeg håper dere alle vil finne dere godt til rette, og jeg tror dere vil erfare det mange av oss har gjort før: Det er fint og givende å være på

Kirkemøtet! Og du skal vite at akkurat du er nøyaktig like viktig og verdifull her som hvilken som helst annen deltaker. - Jeg ønsker igjen hver og en hjertelig velkommen og erklærer med dette Kirkemøtet 1994 for åpnet.

HAR KIRKEN SVIKTET I EU-DEBATTEN?

Vi samles til Kirkemøtet på et tidspunkt da det norske folk naturlig nok er mer opptatt av det politiske veivalg vi alle skal delta i om 14 dager enn av kirkelige og kirkepolitiske spørsmål. I den intense og opphetede EU-debatt som nå er i ferd med å nå sitt høydepunkt, har kirken vært beskyldt for å ha sviktet. Nå må det vel kunne sies at forventningene til kirken i en sak som denne, nok kan variere på en måte som ikke uten videre gjør det enkelt å vite hva kirkens bidrag egentlig skulle bestå i. Når det gjelder sakens realitet, varierer vel forventningene fra slike som ønsker at kirken skulle ha tatt et entydig standpunkt - så sant det stemmer med mitt eget! - til slike som mener at i et spørsmål som dette, bør kirken bestrebe seg på å holde munn.

Med den følelsesmessige dybde og høyde som preger EU-debatten i vårt land, har jeg vanskelig for å forstå at f.eks. biskopene våre kunne ha gått ut på samme måten som de svenske biskopene har gjort. Det hadde neppe tjent noen god hensikt. Det samme må kunne sies om de sentralkirkelige rådene hadde gjort det samme. Det en fra kirkens side imidlertid må ta inn over seg, er anklagen om at en har sviktet med hensyn til å legge etiske premisser for debatten. Uten å ta standpunkt til om anklagen er berettiget, tror jeg det er viktig at en tenker igjennom hvilket ansvar kirken har i slike situasjoner og hvordan ansvaret best skal ivaretas.

I en sak som stikker svært dypt hos mange, er folket delt i to omtrent like store deler. Men når avgjørelsen er falt om vel 14 dager, vil en være vinner og en være taper. Da stilles vi alle overfor en helt spesiell utfordring som det kan være naturlig å minne om fra denne talerstolen. Da utfordres vannersiden til å vise hensyn overfor de anliggender som den tapende parten har stått for. Når avgjørelsen er tatt, er det ikke tid for de store triumferende holdninger på vannersiden eller de svartmalende dommedagsprofetier på tapersiden. Om ikke før, så skulle vi da kanskje alle erkjenne - både for oss selv og andre - at begge sider har hatt gode argumenter - og fremfor alt besinne oss på at vi fortsatt skal leve sammen i fordragelighet og sammen yte vårt beste for hverandre både nasjonalt og i global sammenheng.

VERDIFAG - KRISTENDOMSFAG

Innenfor eller utenfor EU står vi overfor store utfordringer som nasjon og folk i en verden som stadig blir mindre. Dette gjelder ikke bare de økonomiske spørsmålene, men går også på den kulturkrise som mange mener preger vårt samfunn i dag. Kulturanalytikere mener å kunne påvise at kulturkrisen i det postmoderne samfunn er en identitetskrise. Tiden preges av verdi-relativisme, individualisme og rotløshet. Situasjonen har skapt en debatt om hvordan vi skal møte verdiforvirringen, identitetsforvirringen og rotløsheten. Etter at vi har gjennomlevd et par tiår da verdinøytralitet nærmest har vært et slagord i barne- og ungdomsoppdragelsen, synes det nå å være stor enighet om at det er nødvendig å styrke verdiformidlingen til barn og unge.

Hvordan gjør vi så dette? Enkelte mener å finne svaret i et felles, livssynsnøytralt verdifag i skolen, der en samler seg om et minste felles multiplum livssynene i mellom for på den måten å kunne gjøre pluralismen til tema og bearbeidelse blant elevene. Men hvor besnærende dette alternativet enn kan lyde, er det tvilsomt om det er noe godt mottiltak mot identitetsforvirringen. Fellesverdiene en kan samle seg om, blir gjerne svært så allmenne og abstrakte, og når det kommer til verdiene i praksis, skilles veiene. I det praktiske liv viser det seg at våre verdier har sammenheng med livssynet. Der til kommer at det er livssynet som gjør verdiene forpliktende. Fellesverditenkningen innebærer dessuten et rasjonalistisk og individualistisk menneskesyn, som har innebygget i seg en skepsis mot trosbaserte standpunkter og i det hele tatt mot verdier som er integrerte i kulturtradisjoner. Ønsker vi å styrke identitetsdannelsen hos våre barn og unge, må vi derfor gå motsatt vei og sørge for at verdiene er begrunnet og integrert i et helhetlig livssyn. Skal vi motvirke rotløsheten og oppsplittingen i dagens samfunn, må vi gi barna og de unge et tradisjonsformidlende og identitetsstyrkende fagtilbud og formidle verdier som er forankret i integrerende kultur- og livssynstradisjoner.

Et slikt fagtilbud har vi i kristendomsfaget. Kristendomsfaget er i dag skolens viktigste og beste verdiformidlingsfag. I dette faget formidles de to livssynstradisjonene som mer enn noe annet har formet oss kulturelt og identitetsmessig i dette landet: Kristendommen og humanismen. I disse tradisjonene har vi verdier som er velprøvde og som har vist slitestyrke. Gjennom kristendomsfaget har skolen muligheter til å gi barna en helhetlig referanseramme, kulturell identitet og grunnleggende verdier for deres liv. I stedet for en fruktesløs diskusjon om verdifag eller kristendomsfag, bør

vi nå satse på å finne praktiske løsninger på de utfordringer faget står i.

Når dette blir sagt fra denne talerstolen, er det ikke ut fra en angstbitersk, defensiv holdning der kirken på død og liv må forsvare gamle maktposisjoner. Det er sagt ut fra en overbevisning om at det beste vi kan gjøre for å skape en enhetlig verdiformidling i skolen og slik motvirke den identitetstruende pluralismen, er å satse på kristendomsfaget og fornye dette både pedagogisk og faglig. Dette er også en utfordring til våre politikere. I en tid da identitetsverdier er mer truet enn frihets- og toleranseverdier, burde samfunnets og statens ansvar i barne- og ungdomsoppdragelsen ligge i å styrke innføringen i våre religiøse og kulturelle røtter, snarere enn å skulle opptre som en nøytral administrator av et livssynsmarked.

Jeg er glad for å kunne registrere at det synes å være vilje på ansvarlig politisk hold til å se betydningen av å møte rotløsheten og identitetsforvirringen med en verdiformidling som er forankret i vår religiøse og kulturelle tradisjon. Den nye generelle delen i læreplanen for grunnskolen og videregående opplæring bærer bud om dette. Det samme gjelder mandatet for den arbeidsgruppen som nylig ble nedsatt for å vurdere religions- og livssynsundervisningen i skolen. Samtidig kan det være grunn til å understreke at i vår religiøse og kirkelige situasjon er det også svært naturlig for skolen å fremme kristendom som noe mer enn arv og tradisjon, slik at også trosdimensjonen ved de grunnleggende kristne verdier blir inkludert.

DEN LOKALE KIRKES ORDNING

Spørsmålet om kristendomsfagets stilling i skolen står ikke på Kirkemøtets dagsorden. Det gjør derimot en rekke andre saker som også er viktige for kirke og folk. En av disse sakene er spørsmålet om den lokale kirkes ordning.

Etter at vi nå i løpet av en 10-års periode har fått i havn en rekke viktige reformer som har overført beslutningsmyndighet til regionale og sentrale kirkelige organer, har ett viktig ledd i reformene fortsatt manglet - den lokale kirkes selvstendighet. Med det forslag til ny Lov om Den norske kirke som nå foreligger, kan vi stå foran en løsning også på dette punktet.

Dermed er vi inne i slutfasen av et reformarbeid som startet allerede på midten av 1960-tallet med Birkeli-kommisjonens og Støylen-kommisjonens arbeide. I begge disse kirkelige utredningene ble prinsippet om

lokalmenighetens selvstendige ansvar og myndighet sterkt understreket. Arbeidet ble videreført av Sivertsen-utvalgets offentlige utredning i 1975. Vi fikk Stortingsmelding nr. 40 og lovrevisjonen i 1984 som gav oss reformene på det sentrale og regionale planet i kirken. Seks år etter at Hille-utvalget la fram sin offentlige utredning om Den lokale kirkes ordning, ser det nå altså endelig ut til at vi skal få den etterlengtede reformen på lokalplanet.

Reformen kommer som et ledd i en totalrevisjon av det kirkelige lovverket. En hel rekke kirkelige lover fra 1821 og fram til 1985 skal oppheves og erstattes av tre nye lover. I samsvar med Kirkemøtets mandat er nå de tre lovforslagene lagt på Kirkemøtets bord til uttalelse.

Det er en meget stor og viktig sak Kirkemøtet med dette har fått til behandling. I EU-debatten hører vi det ofte blir sagt: "Vi vet hva vi har, men vi vet ikke hva vi får." - I noen grad kan nok det samme sies om de nye kirkelovene. Det som imidlertid er helt sikkert når det gjelder kirkelovene, er at "det vi har", ikke er godt nok. Derfor må vi "få noe annet."

HVA FÅR VI?

Hva får vi så med dette nye lovverket? For det første får vi rammelover som erstatter den detaljerte regelstyringen som kjennetegner dagens lovverk. Mange av de lovbestemmelsene som forsvinner, blir ikke erstattet av nye. Vi vet derfor ikke i detalj "hva vi får", men det nye lovverket overlater i stor grad til Kirkemøtet å bestemme hva vi skal få i stedet. I så måte blir det nye lovverket en stor utfordring til Kirkemøtet i tiden framover. For det andre er usikkerheten omkring økonomien stor. Da kirkereformene ble vedtatt på begynnelsen av 1980-tallet, forutsatte Stortinget økte ressurser til den lokale kirke. Det er helt uakseptabelt at departementet nå ikke følger opp Stortingets klare forutsetning på dette punktet.

Fra departementshold blir det klaget over at lovforslaget blir møtt med det som blir kalt "det sedvanlige jammeret om penger". Samtidig peker man på at dette dreier seg om en lovsak og ikke en budsjettsak. Formelt sett er dette naturligvis riktig. Men like selvsagt er det at i praksis kan en ikke sette opp slike vanntette skott. For hva er egentlig hensikten med å vedta reformer som ikke gis muligheter for å bli realisert i praksis? Dersom det ikke vises vilje til å sikre de lokale menighetene et bærekraftig økonomisk grunnlag, kan vi ikke love å slutte med jamringen. Kirkemøtet må i sam-

svar med Stortingets forutsetninger kreve at Regjeringen og Stortinget nå sikrer kirken de nødvendige ressursene.

Vi vet altså ikke "hva vi får". Skal Kirkemøtet da si "ja" eller "nei"? Det er ikke urimelig at spørsmålet blir stilt. Til tross for usikkerheten er Kirkerådets klare anbefaling likevel at vi sier "ja". Lovrevisjonen er helt nødvendig. Den representerer en så vesentlig forbedring at den bør bli fremlagt for Stortinget våren 1995.

Spørsmålet om økte ressurser vil stå ubesvart inntil Regjeringens Ot.prp. foreligger og Stortinget har behandlet saken ferdig. Jeg har det håp og den tro at våre politiske myndigheter vil forstå at vår jamring ikke er noen utidig syting. Kravet om økonomiske ressurser er berettiget, og økte ressurser er alldeles nødvendig. Hvis Regjering og Storting fremmer og vedtar en ny Lov om Den norske kirke uten at det i samsvar med forutsetningene samtidig settes inn økte ressurser, vil kravet om en selvstendig økonomi komme med full tyngde. Innføring av kirkeskatt (kirkeavgift) vil da melde seg som et høyst aktuelt alternativ. Derfor legger Kirkerådet nå på Kirkemøtets bord en første utredning om kirkeskattordningen for at vi skal starte opp en beredskap for et alternativ som vi håper ikke skal bli aktuelt.

I debatten som har fulgt etter at lovutkastet ble lagt fram i august, har det i tillegg til økonomien vært fokusert på ulike sider ved forslaget. Vi får alle rikelig anledning til å komme tilbake til dette, men la meg likevel få peke på noen få spørsmålsstillinger som har vært framme i debatten i forkant av Kirkemøtet. Ikke overraskende har mange reist spørsmålet om det er mulig å drive strategisk langtidsplanlegging i menighetsrådet løsrevet fra de økonomiske og forvaltningsmessige sakene som skal tillegges det nye kirkelige fellesrådet. Kirkerådet har imidlertid bl.a. på bakgrunn av høringen i 1991 anbefalt den foreslåtte fordeling mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd når det gjelder åndelige og administrative gjøremål. Enkelte har også reist spørsmål om prestens plass og funksjon i det nye styringsbildet? Legges det opp til en ny kompetansestrid - og nå mellom soknepresten og den nye daglige leder?

Videre har mange reagert på at profesjonslovene blir foreslått opphevet uten at diakonistillinger og kateketstillinger blir nevnt i det nye lovforslaget. Loven er på dette punktet uttrykk for en ny tenkning. Mens man før har tenkt i profesjoner med oppgaver, dreies nå tenkningen mer i retning av organer med formål. Dette er for så vidt ikke noen dårlig måte å tenke på. Men

Kirkerådet er enig med kateketene og soknediakonene i at disse stillingstypene bør nevnes eksplisitt i loven, og Kirkerådet foreslår da også dette i utkastet til høringsuttalelse.

På bakgrunn av det faktum at den offentlige skolen har frasagt seg ansvar for kirkens dåpsopplæring og den grunnleggende betydning dåpsopplæringen har for folkekirkens framtid, er det besynderlig at departementet i sitt utkast ikke foreslår å lovfeste barnas rett til å delta i dåpsopplæring. En lovfesting av en slik rett vil være et viktig bidrag til at alle barn som hører inn under Den norske kirke, virkelig kan få den opplæring de har krav på og som kirken skylder å gi dem. Jeg regner med at også dette er et punkt i Kirkerådets endringsforslag som Kirkemøtet helhjertet vil slutte seg til, og som Regjering og Storting like selvsagt vil følge opp når loven skal fremmes og vedtas.

PORVOO-ERKLÆRINGEN

Kirkelovsaken er ikke den eneste saken det er historisk sus over på dette Kirkemøtet. Når det gjelder det økumeniske arbeide, inviteres Kirkemøtet til å slutte seg til den såkalte Porvoo-erklæringen. Dette dokumentet representerer en historisk begivenhet for de kirker det gjelder. En underskriving av det forslag til avtale som her legges fram, betyr at Den norske kirke sammen med øvrige lutherske kirker i Norden og Baltikum inngår kirkefellesskap med de anglikanske kirker som avtalen omfatter. Det er neppe for sterkt å si at avtalen representerer noe av et gjennombrudd i det økumeniske arbeidet. Dokumentet vekker da også oppsikt og interesse langt utenfor de angjeldende kirker. Det er stor grunn til å takke for det store læreøkumeniske arbeidet som er lagt ned i de samtale som har ført fram til dette historiske resultatet.

BISKOPENES Plass I DEN KIRKELIGE STRUKTUREN

På Kirkemøtets bord ligger også en annen sak som har relasjon til vårt læremessige ansvar. Det gjelder spørsmålet om biskopenes og Bispemøtets plass i den kirkelige strukturen. Vi har i vår kirke utviklet en spennende ordning med en episkopal og en synodal struktur side om side. Som alle andre kirkeordninger innebærer også denne problemer og spenninger. Det er prisverdig at Bispemøtet har tatt initiativ til avklaringer, som åpenbart er nødvendige etter de senere års kirkelige reformer.

Ikke minst aktualiseres spørsmålet om hvordan vi skal komme til rette med den læremessige tilsynsfunksjonen som er tillagt vårt bispeembete. Jeg anser det svært viktig at vi nå har fått en gjennomtenkning av dette spørsmålet. Gjennom sin behandling av saken vil Kirkemøtet forhåpentligvis bidra til å avklare ansvarsfordelingen på en slik måte at biskopenes spesielle læreansvar ikke blir rokket. Samtidig er det grunn til å merke seg at Bispemøtet fastholder den oppgave og det ansvar Kirkemøtet har som uttrykk for hele kirkens fellesskap.

DEN KIRKELIGE BETJENING

En av Kirkemøtets viktigste oppgaver er å bidra til at den kirkelige betjening blir styrket. Menighetene våre lider under en sterk underbemanning i forhold til de oppgavene folkekirken er satt til å ta seg av. Kirkemøtet har hvert år pekt på behovet for nye stillinger og fremmet dette overfor de bevilgende myndigheter.

Vi må dessverre konstatere at det er liten reaksjon på dette i Regjeringen. Det mangler imidlertid ikke på visjoner når det gjelder kirkens oppgaver og betydning. Dette er i seg selv både interessant og gledelig. På denne bakgrunn er det både overraskende og skuffende at statsbudsjettene de siste årene er lagt fram med meget beskjedne påplussninger av nye stillinger innenfor prestedtjenesten, katekettjenesten og diakontjenesten. Desto mer gledelig er det da at Stortinget har sørget for å rette opp ved å plusse på i et ikke ubetydelig omfang. Det er beklagelig at mellompartienes forslag i høst om 93 nye preste-, kateket- og soknediakonstillinger i 1995 ikke har fått flertall i Stortinget. Men vi merker oss at flertallet i Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen ganske riktig slår fast at Norge ligger på en klar jumboplass i Norden når det gjelder kirkelig bemanning. Dette bør også Regjeringen nå være villig til å gjøre noe med.

Uenigheten mellom Regjering og Storting om nivået på den kirkelige betjening må føre til at saken blir gjort til gjenstand for særskilt politisk behandling. Det bør legges fram en Stortingsmelding om kirkelig betjening. På denne måten kan vi få en fullstendig gjennomgang av stillingsbehovet, samtidig som staten får lagt planer for sine forpliktelser. Da må en også sørge for å få fastlagt faste kriterier i forhold til folketallet som grunnlag for bemanningen.

KIRKEAKSYLSAKEN

I forbindelse med fjorårets Kirkemøte kom kirkeasylsaken i fokus på en ganske spesiell måte både ved møtets begynnelse og ved møtets slutt. Fellesuttalelsen fra Regjeringen og kirkelige organer som ble offentliggjort på Kirkemøtets siste dag, ble møtt med atskillig kritikk og frustrasjon fra kirkelig hold. Sterke ord ble brukt om så vel handlemåte som motiver hos den kirkeledelse som var medansvarlig for fellesuttalelsen. - Jeg tror jeg kan si at vi som har medansvar for det som skjedde, har hatt stor forståelse for reaksjonene hos dem som stod midt oppe i problemene på lokalplanet. Derfor har en også følt lite behov for å ta til gjenmæle mot kritikken. Tvert imot tror jeg de fleste opplevde den debatt og kritikk som fulgte, som både nyttig og nødvendig.

Asylsaken kom som kastet på oss alle. Ingen hadde vel fasitsvarene på hvordan alle sider ved en slik situasjon skulle håndteres. Jeg sa i min åpningstale under fjorårets Kirkemøte at i kirkeasylsaken fungerte den lokale menighet på sitt beste. "Når nøden banker på kirkens dør, er det ikke tid for utredninger og komitemøter. Da er det tid for handling, konkret barmhjertighetshandling. Det forstod menighetene."

Men nettopp dette var det også den sentrale kirkeledelsen forstod. Også her hadde man et ansvar i situasjonen. Og det var heller ikke her tid for de store utredninger og lange møter. Det var tid for handling. Når en står midt oppe i situasjonen, må en finne pragmatiske løsninger. Det var dette som skjedde i kirkeasylsaken på dette stedet 19. november i fjor.

Enig eller uenig i det som skjedde, i dag kan vi fastslå at fellesuttalelsen gav gode resultater for de mennesker det gjaldt - i den forstand at den langt overveiende del av de kosovoalbanerne som befant seg i Norge på det aktuelle tidspunktet i fjor, har fått opphold i landet. Men når det er sagt, må vi også understreke at det fortsatt mangler mye på den nødvendige oppfølgingen fra myndighetenes side for mange av asylantene. Saksbehandlingen er for lang og medfører stor belastning for dem som venter. - Fortsatt er mange menigheter engasjert i disse ulykkelige menneskenes skjebne. Fortsatt stilles vi alle overfor store utfordringer - ikke minst når det gjelder å bidra til at alle de menneskene som søker trygghet og et menneskeverdig liv i vårt land, blir tatt imot og integrert i samfunnet på en positiv måte.

SAMISK KIRKERÅD

Etter at Kirkemøtet for to år siden vedtok å opprette et Samisk kirkeråd, er dette rådet nå inne i sitt andre virkeår. Det er gledelig å kunne slå fast at Samisk kirkeråds arbeide raskt har fått nedslag i form av bevilgninger til formål i menighetene innenfor rådets virkefelt. Det er opprettet prestestilling innenfor nord-samisk språkområde i Karasjok, 2 1/2 stilling for kirketolk og nå sist en prestestilling for sørsamene. Det vil være naturlig at dette videreføres med en prestestilling for lulesamene, som utgjør det tredje samiske språkområde.

MISJONEN UTFORDRER KIRKER

Kirkemøtet har i de senere år vært opptatt av å styrke misjonsengasjementet i menighetene. I fjor behandlet Kirkemøtet utredningen "Misjonen utfordrer kirken" og anbefalte da at det skulle arbeides videre med hvordan menighetene skulle bli mer engasjert i dette spørsmålet som er så livsviktig for en levende kirke. Blant annet var en opptatt av hvordan en skal få etablert tjenlige strukturer for samarbeid på lokalt, regionalt og sentralt plan.

Det er på denne bakgrunn gledelig at Kirkerådet og fem misjonsorganisasjoner for halvannen uke siden vedtok å opprette et "Samarbeidsråd for Menighet og Misjon". Ifølge vedtektene for dette samarbeidsrådet skal en forsøke å styrke misjonsengasjementet gjennom et forpliktende samarbeide mellom de frivillige misjonsorganisasjonene og de kirkelige organer.

Vi må kunne oppfatte det som her har skjedd, som et konkret uttrykk for at forholdet mellom kirkens frivillige og offisielle struktur nå er i ferd med å gå over i en nye fase. Det gamle til dels angstbiterske motsetningsforholdet synes nå mer og mer å bli avløst av et mer fruktbart samarbeidsforhold preget av gjensidig anerkjennelse og respekt for hverandre og den enkelte strukturs selvstendighet og særpreg i kirken. Mye tyder på at i årene som kommer, vil vi oppleve at ulike arbeidsgrener i kirken i økende grad finner sammen om en felles innsats ut fra det overordnede oppdrag som vi aller deler.

MOSTER 1000 ÅR

Avslutningsvis vil jeg minne om at i året som kommer, skal vi feire et kirkelig riksjubileum i anledning av at det er 1000 år siden Olav Tryggvason steg i land på

Moster, feiret gudstjeneste der og lot bygge en kirke. I takknemlighet ser vi tilbake på Guds rike velsignelser til kirke og folk i de 1000 år som er gått siden dette skjedde. Dette fyller oss med glede og takknemlighet. Samtidig vil et slikt jubileum minne oss om våre religiøse og kulturelle røtter og tradisjon. I denne tradisjonen finner vi de verdiene som mer enn noe annet har preget oss som folk og nasjon. Vi har gått langt - svært langt - i å kutte båndene til denne tradisjonen, og vi må spørre oss selv: Har det vært til noen velsignelse for oss?

FOR DEFENSIVE?

Som den viktigste bæreren av vår tusenårige religiøse tradisjon bør dette være et selvransakende spørsmål også for kirken. Spørsmålet bør reises om kirken i sin undervisning og forkynnelse våger å tale klart og tydelig nok inn i samtiden. Er vi for defensive på kirkens vegne? Er vi i vår undervisning og forkynnelse preget av at det budskap og de verdier vi er satt til å bære fram for folket, virkelig er et godt budskap - ja, det aller beste? Eller signaliserer vi at de verdier kirken står for, er noe gammeldags som egentlig ikke har fremtiden for seg?

I den senere tid har det slått meg hvor ofte jeg fra kolleger, venner og kjente har møtt anklager og frustrasjon over at kirken er alt for lite offensiv og frimodig på budskapets og lærens vegne. Og dette er anklager som ikke minst kommer fra mennesker som ikke hører til den mest menighetsaktive gruppen i kirken. I en tid da det er mye snakk om å lytte til menneskers erfaring, tror jeg det er viktig at kirken også fanger opp disse signalene. Dette desto mer som dette er signaler som ikke krever at kirken skal tilpasse budskapet til folkeningen, men tvert imot oppfordrer kirken til troskap mot det budskap den har fått seg overgitt.

LYS OG HÅP

Kanskje trenger vi å minne hverandre om at intet er mer aktuelt, ikke noe er mer framtidrettet enn budskapet fra Ham som sier: "Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys."

Under avslutningsseremonien for den store OL-festen på Lillehammer for tre kvart år siden, var kampen mellom de lyse og de mørke kreftene i tilværelsen hovedtemaet. Etter at de gode kreftene hadde vist seg, myldret mørkekreftene opp av jorden, fordrev de gode kreftene og dominerte bildet inntil lyskreftene igjen entret arenaen

og de mørke kreftene måtte vike. Lyskreftene seiret! Under OL ble denne kampen mellom det gode og det onde illustrert gjennom folketroens myter og eventyr. Og som i alle eventyr var det også her de gode kreftene som seiret til slutt. Men dette var det fascinerende og vakre eventyret! Hvordan er det så i virkeligheten? Ja, at virkeligheten kan være mørk og ond, må alle erkjenne. Stadig blir vi minnet om ondskapens realitet i verden. Mennesker trækkes ned i maktkampen. Mennesker skytes ned i blinde. Barn mishandles og drepes i blind terror. Og vi behøver ikke gå lenger enn til vårt eget hjerte før vi må erkjenne at mørkemaktene og ondskapen er en skremmende virkelighet i vårt liv. Det er ikke rart at mennesker kan tvile på om det finnes lys og håp i verden.

Vettenes lyskraft seiret i Lysgårdsbakken. Men eventyr kan ikke frelse en fortapt menneskeslekt. Det kan bare Gud selv. Og han har satt inn en håndfast redningsaksjon som heter Jesus Kristus! Gud selv har kommet til oss i menneskets skikkelse - i Ham som en gang for alle har overvunnet mørkekraftene og gitt oss lys og framtidshåp. Det er dette lyset, dette håpet kirken er satt til å bære fram i en ond og mørk verden. Må Gud gi at vi alle må få visdom og kraft til fortsatt å være lysbærere i verden.

*

Statsråd Gudmund Hernes:
HILSEN VED KIRKEMØTET'S ÅPNING

Kjære medlemmer av Kirkemøtet -

Det er med en spesiell glede og også en viss spenning jeg hilser dere ved dette års Kirkemøte. Etter menighetsrådsvalget i oktober i fjor og de etterfølgende valg til bispedømmeråd, har også Kirkemøtet blitt satt sammen på nytt. Mange av dere deltar på Kirkemøtet for første gang. Jeg konstaterer med glede at ungdomsrepresentasjonen i møtet er styrket, og at Kirkemøtet har en kvinnerepresentasjon (40%) som nesten er på samme høye nivå som i menighetsrådene (56%). Jeg håper dere som møter her for første gang, vil oppleve at det er lagt gode spor å gå inn i når det gjelder arbeidsmåte og møteform, og ønsker dere alle lykke til med forhandlingene.

Når jeg er mer enn vanlig spent på hva som måtte bli resultatet av Kirkemøtets behandling, så er det naturligvis fordi det denne gangen ligger viktige lovforslag på Kirkemøtets bord. Lovforslag som har departementet som avsender, og som - avhengig av behandlingen her - vil få Stortinget som adressat. Slik oppfyller vi i fellesskap bestemmelsene i nåværende kirkeordningslovs § 54 om at "Kirkemøtet avgir uttalelse i saker om viktige endringer i lover på det kirkelige område". At det virkelig er viktige endringer, er det liten tvil om, og jeg vil derfor ved denne anledningen primært knytte noen tanker til kirkelovarbeidet, selv om det også er mange andre viktige saker på deres dagsorden.

Helt fra kirkens første tid har det å fastsette lover på det kirkelige området vært sett på som en sentral utfordring. Ganske tidlig oppfattet den første kirke seg som en form for rettsorganisasjon, og allerede før 200-tallet finner vi tilløp til kirkelov i skriftlig form (Didaché). At trosforhold og rettsregler burde og kunne henge sammen, hadde kirken lært av den mosaiske tradisjon. De rettsnormer som bl.a. Moseloven gir uttrykk for, hører jo den dag i dag med til grunnlaget for rettsdannelsen også i det norske samfunn.

"Med lov skal land bygges", heter det i Frostatingsloven, og da tenkte våre forfedre ikke bare på oppbyggingen av statsapparatet, men også på kirken. Nesten like raskt som vi fikk kirkebygg og prester, fikk vi lover på det kirkelige området her i landet. De kirkelige rammevilkår som knytter seg til kirkebygg og den kirkelige inndeling, kirkens økonomi og organisering - disse spørsmål kom ikke først på statens dagsorden etter at reformasjonstiden hadde skapt statskirkeformen, men

har i vårt land (med skiftende intensitet) vært gjenstand for statlig interesse like fra statsdannelsen ved det første årtusenskifte.

Det forslag til kirkelov som nå er lagt fram for Kirke-
møtet, tar som tidligere kirkelovgivning sikte på å
legge de rettslige rammevilkårene for kirkens liv og
virke. Lovutkastet bygger på den forutsetning at menig-
hetens virksomhet ikke er - og har aldri vært - kommunal
virksomhet. Lokalt styringsansvar for kirken skal der-
for utøves dels av prestene, og dels av menighetens
valgte organer.

Når det gjelder det økonomiske ansvaret, fastholder de-
partementet det som alltid har vært et grunnleggende
prinsipp i Den norske kirke, nemlig at det er lokalsam-
funnet som selv skal sørge for at deres egen kirke og
menighet blir tilgodesett med de nødvendige ressurser.

De kirkepolitiske prinsipper som ble trukket opp i stor-
tingsmeldingen om stat og kirke i 1980, har vært førende
også for arbeidet med forslaget til ny kirkelov. Lov-
forslaget sikter derfor mot økt kirkelig selvstyre innen
rammen av statskirkeordningen. Loven legger nye mynd-
dighetsområder til valgte kirkelige organer, og legger
til rette for en fortsatt delegasjon av myndighet.

Lovforslaget sikter videre mot at Den norske kirke fort-
satt skal bestå som folkekirke, basert på det trosgrunn-
lag som er definert i kirkens bekjennelsesskrifter. Det
er Regjeringens uttrykte mål at kirken kan tre fram og
leve i vårt folk både som trosformidlende og som tradi-
sjonsbærende folkekirke, slik det heter i hovedinnled-
ningen i årets budsjettproposisjon. Jeg ser ingen mot-
setning her. Det er nettopp den kirke som bekjenner og
formidler den kristne tro, som er bærer av den tradisjon
som så grunnleggende har preget vårt folk.

Den nye kirkeloven føyer seg altså naturlig inn i den
rekken av de kirkelige reformer som utredningen om stat
og kirke i sin tid innvarslet. Selv om man aldri kan si
seg ferdig med et lovreformarbeid, så innebærer likevel
lovforslagene at viktige brikker nå legges på plass. Vi
har med dette i løpet av en 15-års periode foretatt en
totalgjennomgang av de rettslige rammevilkår for Den
norske kirke.

Nå er jo ikke denne revisjonsprosessen gjennomført i et
samfunnsmessig vakum. Tvert imot har tunge tendenser i
utviklingen av den offentlige forvaltning trykket på i
samme retning som den kirkepolitikk Regjeringen la
grunnlaget for i 1980. Det er en generell politisk mål-
setting at beslutninger skal treffes så nær dem som be-
røres av beslutningen som mulig. Det fører til utstrakt

bruk av delegasjon som virkemiddel i statlig styring. Det fører også til at man går over fra en alt for detaljert regelstyring til i større grad å utøve styring gjennom mål og resultatkrav. Denne utviklingen preger også arbeidet med lov og regelverk. Det har gjennom noen år pågått et opprydningsarbeid i det offentlige lov- og regelverk som sikter mot å forenkle regelverket og å sanere gamle og til dels foreldede regler. Dette lovarbeidet har også hatt som målsetting å skape regler som er bedre tilpasset det moderne samfunn med dets stadige skiftninger og utfordringer. Lovverket skal jo tjene samfunnet og den utvikling vi ønsker, ikke legge unødige hindringer i veien, men gi gode rammer for virksomhet og vekst. Dette er bakgrunnen for den generelle utviklingen av lovverket, der en mer kritisk har etterspurt om det er nødvendig og hensiktsmessig å gå inn med lovregulering på det aktuelle området, og der lovene i større grad enn tidligere utformes som rammelover.

Det er altså en stor grad av sammenfall mellom samfunnets allmenne lovgivningsinteresser og ønskene om fortsatt reformer som kan gi økt kirkelig selvstyre. Og det er i dette mer langsiktige perspektiv forslaget til ny kirkelov bør sees og vurderes.

Mange er opptatt av de forhold som knytter seg til den lokale kirkes økonomiske situasjon, og ønsker at det sammen med loven skal komme løfter om økte ressurser til dåpsopplæring, diakonale tiltak, kirkelig administrasjon osv. Man behøver ikke være profet for å kunne forutsi at dette også vil være med å prege Kirkemøtets behandling av denne saken. Men dette er et budsjettspørsmål som det ikke er mulig for meg å forutskikke noe om nå. Departementets forutsetning er som kjent at de nye ordninger loven bærer bud om, kan settes i verk innenfor rammen av de ressurser som i dag brukes til kirkelig virksomhet og administrasjon i kommunene. Det er jo ikke slik at den nye loven vil medføre nye administrative oppgaver i tilknytning til den lokale kirke. Disse oppgavene er der allerede, men skal etter lovforslaget løses av kirkelige organer i stedet for av kommunale organer. En slik overføring av oppgaver innebærer ikke nødvendigvis økte behov for økte ressurser, men det fordrer - slik loven forutsetter - en tilsvarende omfordeling av ressurser mellom kommunen og vedkommende fellelråd.

Det betyr naturligvis ikke at jeg mangler syn for menighetenes behov for økte ressurser, og jeg mener at den nye loven legger til rette for at de lokalkirkelige organene bedre enn i dag vil være i stand til å synliggjøre at kommunale bevilgninger til kirkelige formål er en god investering for å bygge et trygt og godt lokalsamfunn.

Jeg ville ikke en gang forsøke å instruere Kirkemøtet i hva dere skal mene om lovforslaget som nå er lagt fram. Det dere kommer fram til, skal vi lytte til med interesse - før vi eventuelt endelig utformer lovforslaget i en proposisjon til Stortinget. Men jeg håper Kirkemøtet vil ha de lange linjer for øye når dere drøfter denne saken. At dere bl.a. stiller spørsmålet: Hvilke normer som skal regulere Den norske kirke, er av en slik karakter at de bør fastsettes som rettsregler, vedtatt i lovs form av det norske Storting.

Lovforslaget som er lagt fram, er en rammelov, som i mindre grad enn tidligere kirkelover detaljert regulerer kirkens liv. Mange vil savne noe som de synes er viktig. At dette og hint ikke finnes i loven, betyr ikke at vi i departementet har ment at det ikke er viktig, men det betyr at vi har ment at dette har det ikke vært nødvendig å fastsette i lovs form.

Det avgjørende spørsmål vil derfor være: Gir loven en god og hensiktsmessig ramme for Den norske kirke, både med tanke på dagens utfordringer, og med tanke på utviklingsbehov i årene som kommer?

Med dette vil jeg ønske dere lykke til med behandlingen både av forslaget til ny kirkelov og med behandlingen av de andre viktige sakene som står på Kirkemøtets dagsorden.

*

Andreas Aarflot:
REFORMENE I KIRKEN DE SISTE 10 ÅR

Den norske kirke har i de siste ti år opplevd større organisatoriske endringer enn noen gang siden reformasjonen. I dette foredraget vil jeg prøve å komme litt på baksiden av reformene, og se hvilke idémessige og politiske strømninger som gjemmer seg bak de vedtak som er gjort. Det er viktig for kirken at den ikke bare løftes av en reformbølge, men at den selv spør: Hva er det vi oppnår med de forandringer som skjer. Hva gjør det med kirken som kirke? Er reformene tjenlige i et folkekirkelig perspektiv? Ja, vi må også kunne stille det kritiske spørsmål: Får vi reformer som svekker kirkens oppdrag og utvisker dens profil som en Jesu Kristi kirke i vårt folk?

Jeg vil derfor først se litt på de gjennomgripende reformer som kom i 1984, og analysere de motiver som lå til grunn for bl.a. etableringen av et Kirkemøte. Der- nest vil jeg kommentere noen av de reformer som har skjedd i de ti år som er gått etterpå, og til sist vil jeg i tilknytning til det lovutkast som foreligger for Kirkemøtet i år, se litt på hvilke framtidsutsikter vi kan se for Den norske kirke i årene som ligger foran.

I. KIRKEREFORMEN I 1984

a) Bakgrunn

Stortingsvedtaket om kirkereformene i mai 1984 kom som en moden politisk frukt av mange års utredningsarbeid, både på kirkelig og statlig grunn.

Gjennom disse utredninger ble det lagt et viktig teologisk premissgrunnlag for reformforslagene. De innebar et oppgjør med en tradisjonell forståelse av kirkeordningen som en teologisk nøytral størrelse. De pekte på Kristi oppdrag som det grunnleggende element i ordningen av kirkens tjenester: For at mennesker skal komme til tro, må det være en ordnet tjeneste i kirken, og for at noen skal ivareta denne tjeneste, må det være noen som sender ut og ivaretar styret av kirkens saker. Kirkestyret hviler på det alminnelige prestedømme og utøves under felles ansvar og i samvirke mellom representative organer for det dømte lekfolk og kalte embetsbærere i kirken. Det er kirkens karakter som trossamfunn som må

bestemme både sammensetning og myndighetsområde for de kirkelige organer.

I mellomtiden var innstillingen kommet fra det offentlige utvalg til å utrede spørsmål vedrørende stat og kirke, det såkalte Sivertsen-utvalget. Dette utvalget var oppnevnt etter forslag fra Arbeiderpartirepresentanten Håkon Johnsen i Stortinget. Han var skeptisk til at Stat/Kirke-forholdet bare skulle utredes i den kirkelige kommisjon som var oppnevnt av Det frivillige kirkelige landsmøte i 1969 (Støylen-kommisjonen). Innstillingen "Stat og Kirke" kom i 1975 (NOU 1975:30). I denne innstillingen fant den kirkelige reformtanken, representert bl.a. ved biskop Per Juvkam, en forbundsfelle i talsmenn for en liberalistisk religionslovgivning, som professor Torkel Opsahl og utvalgsformannen selv, tidligere kirkestatsråd Helge Sivertsen. Utvalgets flertall på åtte medlemmer foreslo en formell oppløsning av statskirken, men med bibehold av en selvstendig folkekirke med statlig økonomisk støtte i en overgangsperiode. Utvalget foreslo også innført en ordning med en egen medlemsavgift for alle trosamfunn og livssynsorganisasjoner, inklusive Den norske kirke. Et mindretall på tre ønsket fortsatt statskirke med få endringer, mens ett medlem ville beholde statskirken, men samtidig gi rom for betydelige reformer.

I forhold til de kirkelige reformbetenkinger var dette et langt mer radikalt forslag. Men argumentasjonen, og det ideologiske resonnement falt godt sammen med reformbevegelsens prinsipielle tenkning. Flertallet sa bl.a. følgende: "For den norske kirke som for andre kirkesamfunn, er det vesentlig at styreformen springer ut av kirkens egenart som trossamfunn". Det var så denne offentlige utredning som etter en lang tid ble sendt på høring til alle landets menigheter og kommunestyre med anmodning om å ta stilling til hovedspørsmålet: Hvorvidt det var ønske om å oppheve statskirkeordningen.

På dette tidspunkt hadde den kirkelige opinion tydelig gitt til kjenne at det ikke var spørsmålet om opphevelse av statskirken som var det avgjørende, men å få vesentlige reformer som gjerne kunne gjennomføres innenfor Gunnlovens ramme. Anført av Kirkerådet ble det derfor i en rekke kommentarer til Sivertsen-utvalgets innstilling hevdet at først når Regjeringen spilte ut sine kort om hvilke reformer som kunne tenkes

gjennomført, ville det være mulig å ta stilling til hovedspørsmålet om opprettholdelsen av statskirken også i fremtiden. I uttalelsen fra det frivillige kirkelige landsråd, som fikk tilslutning fra landsmøtet i 1976, heter det derfor: "Først når det er klarlagt i hvilken grad disse viktige reformer kan gjennomføres, vil det vise seg om statskirken kan opprettholdes i vårt land".

Det ble utarbeidet et fyldig høringsnotat til den offentlige utredning, som Kirkerådet sendte til alle menighetene, der de ble oppfordret til å ta stilling til mer enn departementets hovedspørsmål. Høringsnotatet knyttet reformkravene tydelig til den kirkelige selvforståelse som er beskrevet foran. Resultatet ble en overraskende bred oppslutning både om prinsippene og om ønsket om endringer i kirkestrukturen, med innføring av et Kirkemøte som selve nøkkelkravet. Det var, som ventet, liten støtte til en eventuell oppløsning av statskirken, men de fleste høringsuttalelser gav uttrykk for at det måtte omfattende reformer til dersom statskirken skulle bevares.

b) Stortingsmeldingen "Om stat og kirke"

På bakgrunn av høringsmaterialet tok så departementets politiske ledelse opp arbeidet med Stortingsmeldingen "Om stat og kirke" (St.meld nr. 40, 1980-81). Det var statsråd Einar Førde som var kirkestatsråd på denne tiden, men hovedansvarlig for utformingen av Stortingsmeldingen var Arbeiderpartiets tidligere kirkestatsråd, Kjølvs Egeland, sammen med en arbeidsgruppe i Kirkeavdelingen. Viktig her var det at et samlet Bispemøte, tross ulikheter i syn på stat/kirkeforholdet, entydig stilte seg bak reformlinjen og fremholdt nødvendigheten av en selvstendiggjøring av kirken. Kirkerådet og Det frivillige kirkelige landsråd presset på i denne sammenheng.

Arbeidet med Stortingsmeldingen ble fulgt med spenning fra de forskjellige aktørene i kirkedebatten. Og arbeidet skjøt for alvor fart da Kjølvs Egeland fikk ansvar for å utforme meldingen, en oppgave han gikk til med stort engasjement. Som personlig sekretær hadde han med seg presten Jørgen Karlsen. Det var også en interessant prosedyre som ble etablert ved at Egeland sendte deler av teksten til bispedømmesrådene for at de kunne delta i drøftingen av

forslagene. Egeland gjennomførte høringer med alle bispedømmerådene og med Kirkerådet og Bispemøtets arbeidsutvalg. Det er ikke usannsynlig at han regnet med å kunne spille de enkelte rådene ut mot hverandre. Men med utgangspunkt i et forslag fra Oslo biskop laget alle bispedømmerådene et samtalereferat, som ble sendt i kopi til de andre rådene. Tross uttrykkelige protester fra departementet ble det laget slike referater fra alle samtalene, som viste at det var bred enighet om alle hovedspørsmål i det kirkelige reformprogrammet.

Da Stortingsmeldingen kom, inneholdt den mange interessante vurderinger og forslag, som et stykke på vei imøtekom reformbevegelsens anliggender. Det var likevel lagt opp til en bevisst nedtoning av Kirkemøtet som representativt sentralorgan. Forslaget gikk ut på at bispedømmerådene skulle samles årlig til et "Kirkens årsmøte", med svært beskjedne fullmakter. Mye av diskusjonen kom senere til å dreie seg nettopp om Kirkemøtets status og kompetanse.

Stortingsmeldingen bruker adskillig energi på å kritisere eller tilbakevise den helhetstenkning som etterhvert lå til grunn for reformforslagene, og som la vekt på kirkens integritet og selvforståelse som trossamfunn og bekjennelsesamfunn. Men Stortingsmeldingen innser likevel at denne argumentasjonen har bred tyngde i de representative kirkelige uttalelser, og det heter derfor i meldingen: "Samlet har reformkravene med begrunnelse i "selvforståelse" imidlertid den tyngde at de har stor oppslutning i sentrale kirkelige miljøer og må tas tilsvarende alvorlig".

Også når det gjelder kirkens krav om selv å få avgjøre lærespørsmål, preges Stortingsmeldingen av en uvanlig skarp tone. Det var åpenbart at Regjeringen hadde behov for å rettferdiggjøre sin behandling av Hognestad-saken, som nylig var avgjort ved at regjeringen under tilsidesettelse av et nesten entydig kirkelig votum utnevnte Hognestad til kallskapellan i Høvik. Kritikken var meget sterk, og regjeringen hadde vanskelig for å verge seg mot beskyldningen om å drive selvstendig teologisk lærevurdering, til tross for kirkestatsråd Einar Førdes gjentatte påstand om at Regjeringen skulle være "teologisk døv og stum".

Departementet går derfor i siste instans inn for

at det bør oppnevnes et utvalg som kan utrede problemer omkring saksprosedyren ved behandling av teologiske lærespørsmål. Det sies at dette bør være et eget kirkelig utvalg, og at utredningen skal skje "på fritt grunnlag innenfor konstitusjonens rammer".

Da det ble klart at utredningen ikke kunne komme utenom kravet om et kirkelig sentralorgan, søkte Stortingsmeldingen som nevnt, løsningen gjennom et forslag om at bispedømmerådene skulle samles en gang i året til et "Kirkens årsmøte". Det ble hevdet at kirken gjennom etableringen av et slikt årsmøte ville få et forum til drøfting av aktuelle spørsmål, og til gjensidig informasjon om hva som foregikk i de enkelte bispedømmer:

"I et sentralt kirkelig forum vil ideer og tanker kunne bringes fram til vurdering fra ulike synsvinkler. Prioritering og utprøving vil kunne tas opp, planer legges, arbeidsmåter og virkemidler av ulike slag tilrettelegges og formidles. Et sentralt mål for et slikt organ må være å hjelpe fram aktivitet og nytt liv i menighetene."

Det var liten vilje til å se Årsmøtet som et eget sentralorgan med mulighet for å ta imot delegert myndighet. I stedet får en nærmest inntrykk av at møtet ville bli et stort samtaleforum. Men meldingen innså likevel at "både prinsipielle grunner og praktiske behov (taler) for dessuten å trekke representative kirkelige organer inn i løpende forvaltning og å legge visse avgjørelser til slike organer". Men noe myndig sentralorgan for kirken ønsket Stortingsmeldingen ikke å legge opp til.

Arbeiderpartiets skepsis til Kirkemøtet, slik den fremkom i meldingen, var også understreket av statsminister Gro Harlem Brundtland i et foredrag like før Stortingsmeldingen ble lagt fram. Hun uttalte, ifølge Vårt Land, at et Kirkemøte med utvidede fullmakter i realiteten ville bety en atskillelse av staten og kirken.

c) Stortingets behandling av meldingen

Da Stortingsmeldingen ble behandlet i Kirke- og undervisningskomiteen våren 1981, skjedde det i en atmosfære av åpenhet og politisk vilje til å komme i møte kirkens ønsker om vesentlige reformer. Saksordføreren, Senterpartiets Johan

Syrstad, lyktes både i å fange opp de vesentligste synspunkter fra reformdebatten i kirken, og å forene de forskjellige politiske holdninger til kirken. Innstillingen fra Komiteen ble enstemmig, og debatten i Stortinget bidro til å løfte fram de overordnede synspunkter. En mer kvalifisert debatt om kirkens saker har neppe forekommet i Stortingets sal. En hovedslutning av behandlingen ble uttrykt i denne dobbelte konklusjon: Statskirkeordningen bør opprettholdes, men det er en forutsetning at vesentlige reformer i retning av kirkelig selvstyre blir vedtatt.

I sin vurdering av alternativene har Kirke- og undervisningskomiteen funnet at det er liten interesse for en oppløsning av statskirken. Men komiteen legger vekt på at

"høringsresultatet viser at mange som har gitt sin tilslutning til fortsatt statskirke, har gjort det under forutsetning av viktige og til dels omfattende reformer i kirkens arbeidsforhold. Uttalelsene fra de representative kirkelige møter høsten 1980 på grunnlag av Stortingsmeldingen, viser en forsterket markering av vesentlige reformkrav med sikte på en større selvstendighet for kirken som en forutsetning for fortsatt statskirkeordning".

I sin konklusjon sier komiteen at den ser en åpen og inkluderende folkekirke som omfatter den vesentlige del av befolkningen som en tjenlig ordning. "En forutsetning er da som også departementet peker på, at en finner ordninger som gjør at kirken kan fungere på sitt eget grunnlag. Komiteen er blitt klar over at standpunktet til framtidig kirkeordning i høringsmaterialet fra de representative kirkelige organer, er nøye knyttet til hvilke reformer som blir gjennomført i forholdet mellom stat og kirke." Og komiteen peker på at spørsmålet ikke kan sees isolert og uavhengig av de reformer som blir gjennomført. På denne bakgrunn følger så Stortingskomiteens hovedkonklusjon:

"Dersom de reformer som er foreslått i denne innstilling blir gjennomført og nye utredninger som er stilt i utsikt, bl.a. når det gjelder lærespørsmål, finner en løsning som er tilfredsstillende for kirken - gir komiteen sin tilslutning til Regjeringens konklusjon på side 19 i Stortingsmeldingen:

"Regjeringen har i selve hovedspørsmålet kommet til at statskirkerelasjonene bør opprettholdes for den tid vi med rimelighet kan overskue fremover"."

Når det gjelder Kirkemøtets betydning, trekker komiteen også her tankegangen betydelig lenger enn Stortingsmeldingen. Den siterer fritt fra Stortingsmeldingen som sier at det er behov for organer som kan klargjøre hva som i en gitt situasjon er kirkens oppfatning og som med anerkjent autoritet kan tale på kirkens vegne. Komiteen gir sin tilslutning til dette og peker på at det er behov for at det finnes organer som med størst mulig grad av trygghet kan si klart fra om hva som er kirkens mening. "Dette gjelder både i den offentlige debatt og som talerør overfor de sentrale offentlige myndigheter. Det må derfor etter komiteens mening være viktig at en får opprettet et mest mulig representativt organ som også får denne funksjon." Komiteen sier også at rådsorganene bør "utvikles slik at kirkens egenart som trossamfunn sikres, samtidig som den gis arbeidsmuligheter til å nå lenger ut og lenger inn i nye kretser og lag av befolkningen."

Stortingskomiteen gir i alt vesentlig sin tilslutning til Kirkerådets forslag til arbeidsoppgaver for Kirkemøtet. Det presiseres at når møtet forutsettes å skulle få delegert myndighet, så må Kirkemøtet få status som offentlig organ, og reglene for møtets virksomhet må fastsettes i lov.

Komiteen går også lenger enn departementet når det gjelder tilsettingsmyndigheten til prestestillinger, og sier uttrykkelig at det bør gis regler om at bispedømmerådene skal ha tilsettingsmyndigheten for alle menighetsprester utenom proster.

Både i komiteinnstillingen og i stortingsdebatten som fulgte, ble det på flere punkter understreket at kirken måtte få tilført vesentlig større ressurser for å kunne bli i stand til å fylle de oppgaver som den nye loven medførte.

d) Arbeidet med proposisjonen

På bakgrunn av den brede politiske enighet om hovedreformene ble det nå satt i gang et arbeid med å utforme selve proposisjonen til endringer i Kirkeloven. Det ble etter rådslagning mellom

departementet, Kirkerådet og Bispemøtet oppnevnt en arbeidsgruppe på tre personer, som skulle legge fram forslag til sammensetning av de kirkelige møter og råd.

Arbeidsgruppen fant det naturlig å trekke inn i sin betenkning også forslag om kompetanse og virkeområde for de foreslåtte organer, på bakgrunn av at den forutgående debatt i Stortinget langt på vei hadde klarlagt vesentlige sider av rådenes ansvarsområde. Også i den følgende høringsrunde om Arbeidsgruppens forslag ble det i stor grad tatt stilling til både rådenes sammensetning og deres oppgaver.

Daværende ekspedisjonssjef i Kirkeavdelingen Øystein Jahr ga imidlertid uttrykk for at han ikke fant tiden moden for en konkretisering av arbeids- og ansvarsområde for de nye organer, og ville åpenbart ha lagt disse spørsmål ut til en senere høring, etter at rådene var blitt etablert.

Ekspedisjonssjefen hadde fra gammelt av vært vant med at skiftende statsråder stort sett nøyde seg med å skrive under på de framlegg som kom fra den juridiske forvalter av kirkeretten. Det er all grunn til å regne med at ekspedisjonssjef Jahr mente at han best ivaretok kirkens og statens interesser ved en markert reservasjon overfor reformer i retning av kirkelig selvbestemmelse. Han representerte her en lang juridisk tradisjon og et byråkratisk forvaltningsmønster som var temmelig upåvirket av de politiske utviklingslinjer. Derfor er det av interesse at han endog i siste omgang, såvidt meg bekjent, framla et utkast til proposisjon som på en rekke vesentlige punkter desavuerte ikke bare kirkens uttalte reformønske, men også stortingskomiteens klare signaler. Han ønsket seg et Kirkemøte som bare skulle forstås som en fortsettelse av Bispedømmerådernes fellesmøte, og som fremdeles ikke skulle kunne fatte vedtak med bindende virkning for kirkens arbeid innad. Proposisjonsutkastet ga inntrykk av at departementet bare høyst uvillig ga fra seg noe av sin kontrollmyndighet, og at alle ufrakommelige reformer ble tonet ned til det minimale.

Ekspedisjonssjefen la opp til at Kirkemøtet primært skulle etableres som et organ med tanke på en fremtidig mulig delegasjon av myndighet, men ønsket ikke å definere i utgangspunktet konkrete ansvarsområder for Kirkemøtet. Det ble endog

argumentert med at spørsmålet om mandat for Kirkemøtet ikke kunne sies å ha vært forelagt høringsinstansene til uttalelse, til tross for at de fleste høringsinstansene hadde uttalt seg om dette (uten å være blitt spurt om det fra departementets side), og Kirke- og undervisningskomiteen i stor grad hadde berørt Kirkemøtets mandat. Tanken syntes å være at Kirkemøtet måtte vinne erfaring med hvordan det fungerte før det fikk overdratt konkrete ansvarsområder.

Til tross for at Stortingskomiteen klart hadde korrigert Stortingsmeldingens forståelse av Kirkemøtet og dets eventuelle fullmakter, ønsket altså ekspedisjonssjefen fortsatt å holde igjen på alle de punkter der Regjeringens og Kirkeavdelingens suverene grep om kirken kunne være truet.

Utkastet innskrenket også bispedømmerådernes tilsettingsmyndighet, i strid med Stortingets forutsetninger, og forutsatte en godkjenningsordning fra departementets side som ville gjort bispedømmerådernes reelle myndighet til å foreta tilsetninger av menighetsprester illusorisk. Denne tilbakeholdenhet svarte for såvidt godt til den linje ekspedisjonssjefen hadde fulgt også i forhold til de tidligere reformer.

Det ble kirkestatsråd Tore Austad selv som kom til å prege proposisjonen da den endelig ble framlagt 3. juni 1983. Proposisjonen la seg nå nærmere opp til Kirke- og undervisningskomiteens egne formuleringer. Det skal ikke glemmes at statsråd Tore Austad var formann i Kirke- og undervisningskomiteen da saken var til behandling i Stortinget våren 1981. Dermed beholdt proposisjonen noen av de tydelige markeringer, bl.a. om Kirkemøtets status, som var blitt sluttresultatet av den tidligere politiske behandling. Her kunne man bl.a. lese "Kirkemøtet vil bli et nytt, øverste representativt organ for Den norske kirke og erstatter samtidig det nåværende Bispedømmerådernes fellesmøte". Og proposisjonen sier følgende om Kirkemøtets arbeids- og ansvarsområde:

"(Departementet vil) peke på at Kirkemøtet ut fra sin plassering i den administrative oppbygning av kirken og det mandat som det er pekt på som hovedoppgaver av Stortinget, blir det sentrale representative organ for Den norske kirke. Det vil med autoritet kunne uttale kirkens oppfatning av aktuelle

spørsmål, både alment og overfor de sentrale myndigheter. Møtet bør ha sin oppmerksomhet henvendt på saker av felles kirkelig karakter. I dette ligger en oppfordring til initiativ på hele det kirkelige område." (Ot.prop. nr. 74 1982-83, side 13.)

Proposisjonen fulgte i store trekk forslaget fra arbeidsgruppen, både når det gjaldt møtenes sammensetning og det mandat som ble foreslått for de enkelte kirkelige organer.

e) Stortingsdebatten om kirkeloven

Kirke- og undervisningskomiteen arbeidet med utformingen av sin innstilling og den endelige lovtekst våren 1984, under ledelse av KrF-representanten Hans Olav Tungesvik. Også denne gang lyktes det komiteen å komme fram til et overveiende enstemmig framlegg for Stortinget. Den eneste dissens gjaldt spørsmålet om adgang for kvinner til prestestillinger i kirken, hvor enkelte representanter var bekymret for at den nye tilsettingsordning ved bispedømmerådene kunne medføre en diskriminering av kvinnelige søkere. Men i alle hovedspørsmål ble lovteksten slik som proposisjonen hadde foreslått. Komiteen avgav sin innstilling 22. mai 1984, og stortingsdebatten fant sted 25. mai. Også denne gang var det en debatt med klare politiske profileringer, men det vesentlige var likevel at de foreslåtte endringer i Kirkeloven ble vedtatt praktisk talt enstemmig.

Fra saksordføreren Hans Olav Tungesviks side merker vi oss bl.a. den tydelige understrekning av at opprettelsen av et kirkemøte ikke må føre til at organisasjonenes frie virksomhet må reduseres eller undergraves.

På vegne av Arbeiderpartiets fraksjon, som ellers hadde stilt seg bak innstillingen, uttalte representanten Ranja Hauglid at Arbeiderpartiet ved sin støtte til innstillingen gav uttrykk for "en klar kirkepositiv holdning".

"Vi vil derfor i årene framover nøye følge utviklingen innen kirken. Så langt har vi tiltro til at de ledende grupperinger i kirken vil forsøke å videreføre folkekirkens beste tradisjoner. Det som her er sagt, betyr ikke at vi ikke har forståelse for at kirkens oppgaver først og fremst er å være kirke, dvs. at kirken må være forpliktet på

sitt eget trosgrunnlag. Men vi kan ikke se at det er noen motsetning mellom det å være en kirke og det å være en folkekirke."

Interessant er også senere kirkestatsråd Kirsti Kolle Grøndahls politisk reflekterte innlegg, hvor hun bl.a. sa:

"Men hva betyr det så å erklære at statskirken fortsatt skal være en åpen folkekirke? Den enkleste definisjonen er at alle skal kunne komme til å kjenne seg hjemme i kirken. Det skal være en kirke som er et naturlig samlingssted for folks religiøse liv ved høytider og ved viktige hendinger i løpet av livet. Man skal trygt kunne komme til folkekirken, uansett om troen er uklar eller svak. Det skal ikke være kirkens oppgave å skille mellom verdige eller uverdige gjester. Dette er krav vi skal stille til en folkekirke. Det har noe med statens utøvelse av religionsfriheten å gjøre."

Representanten Johan Syrstad fra Senterpartiet, som hadde vært saksforbereder ved behandlingen av stortingsmeldingen året 1981 understreket at kirken må få arbeidsmuligheter og organer slik at den kan fungere i samsvar med sin oppgave i samfunnet. Han uttalte for øvrig sin forundring over

"en del utspill som er kommet fra organisasjonshold gjennom avisdebatter og resolusjoner i den siste tiden. Kirken uttrykt gjennom et organisert kirkesamfunn som Den norske kirke er ikke noe mål i seg sjøl. Det er heller ikke organisasjonene. Begge er hjelpemidler for å nå sammenfallende mål".

II. KIRKEMØTET TAR FORM

Med vedtakelsen av lov om endringer i Kirkeloven hadde det politiske arbeid med kirkeordningsspørsmålene nådd sitt foreløpige klimaks. Allerede høsten 1984 ble det første kirkemøte innkalt, takket være god drahjelp fra departementet, og Kirkemøtet selv formulerte klare synspunkter på sin egen rolle i kirkebildet. På bakgrunn av hovedforedraget som ble holdt av Oslo biskop, Andreas Aarflot, om "Kirkemøtets basis og oppgave som åndelig lederorgan i kirken", formulerte Kirkemøtet selv et prinsippvedtak om Kirkemøtets plass i kirken (sak Km 5/84).

Etter en teologisk posisjonsbestemmelse som svarte tydelig til reformbevegelsens resonnementer, heter det i vedtaket:

"For trossamfunnet Den norske kirke er Kirkemøtet det representative sentralorgan for menighetene, og bærer ansvaret for en omfattende avgjørelsesprosess i saker som angår hele kirken. Kirkemøtet er lovfestet som et offentlig organ, med plikt til å utøve myndighet. Møtet er tildelt en formell juridisk kompetanse til å fatte visse beslutninger med betydning for hele Den norske kirke. Kirkemøtet vil ha mulighet for å ta selvstendig initiativ på alle områder, og det har myndighet til å uttale seg om saker som blir forelagt det eller som det selv ønsker å ta opp. I forhold til de kirkelige styringsorganer, det kirkelige statsråd og departement, inntar Kirkemøtet en spesiell plass, både som avgjørende høringsinstans og som samarbeidsorgan for utformingen av kirkelig lov, forvaltning og økonomi.

Kirkemøtet i sin nåværende form har sin plass innenfor rammen av det konstitusjonelle statskirkestyre. Det innebærer at kirkestyret fortsatt etter grunnloven utøves av Kongen etter grunnlovens § 16. Men Kirkemøtet er et organ som er i stand til å overta oppgaver som blir delegert fra Kongen eller departementet.

Med en utstrakt grad av delegasjon kan Kirkemøtet bli et organ med avgjørende innflytelse på utformingen av kirkens liv, bl.a. dens tjenesteordninger, dens gudstjenestlige ordninger, dåpsopplæring og diakoni."

Til forskjell fra enkelte uttalelser i stortingsdebatten som forsøkte å redusere Kirkemøtets betydning, sier Kirkemøtet selv om sitt arbeidsprogram:

"Med bakgrunn i forarbeidene, forstår Kirkemøtet loven slik at dets mandat er beskrevet dels i et generelt oppdrag, dels ved konkrete eksempler. Kirkemøtet forstår mandatet som et vidt mandat, som gir langt videre perspektiver for arbeidet videre framover i vår kirke enn det som lovteksten i sin relativt knappe form gir uttrykk for."

På bakgrunn av dette som vi kan kalle Kirkemøtets selvforståelse, har Kirkemøtet i de år som har gått befestet sin plass i kirkebildet og fått en vesentlig del av ansvaret for gjennomføring av de videre kirkelige reformer. I dette reformarbeid har Kirke-

departementet med sine embetsmenn mer og mer vist seg som en positiv samarbeidspartner i utviklingen av det kirkelige selvstyre innenfor statskirkens ramme. En rekke viktige vedtak har innfridd noen av reformbevegelsens sentrale ønskemål.

Det kan i denne forbindelse være av interesse å se litt nærmere på hvilke politiske signaler som er framkommet gjennom de skiftende statsråders hilsningstaler til Kirkemøtet.

III. KIRKEPOLITISKE SIGNALER I REFORMPROSESSEN

Statsråd Kjell Magne Bondevik hilste i 1984 det første kirkemøtet i Oslo og så møtet som "innledningen til en spennende fase i vår kirkes historie".

I sin tale gikk han inn på de områder som loven selv forutsatte at Kirkemøtet skulle ha ansvar for, og pekte på videre aktuelle delegasjonsområder. I første rekke gjaldt dette kirkens liturgi og kirkens bøker og dernest avgjørelsesmyndigheten når det gjelder bruk av kirker. Samtidig la han stor vekt på kirkens eget arbeid med lærespørsmålene og presiserte at for ham sto "avgjørelsesretten for rene kirkelige organer i teologiske spørsmål som det prinsipielt sett viktigste".

Statsråd Bondevik var ennå i sitt embete da det andre Kirkemøtet kom sammen i 1985. Han innledet også denne gangen med å gi Kirkemøtet ros for en klok linje både i forhold til de frivillige kristne organisasjonene og i forhold til embetsstrukturen.

"Og selv har jeg et ønske for dette møtet og for hele vår norske kirke. Og det er at Den norske kirke på en og samme tid kan være både en folkekirke og en bekjennelseskirke. En folkekirke som er åpen for alle, som også er der folket er i dets hverdag og i dets fest, men samtidig en bekjennelseskirke som ikke lar budskapet tilpasses folket og de strømninger som måtte være i det, men som er tro mot skrift og bekjennelse og som er i folket med et bestemt budskap - og at den er bekjennelseskirke på en slik måte at den ikke bruker sin bekjennelse til å slå mennesker i hodet, men at den bringer budskapet på en slik måte at det enkelte menneske som kommer i berøring med vår kirke, kjenner at det er sann omsorg, ekte kjærlighet som ligger bak også når sannheten skal fram."

Ved det tredje kirkemøtet i november 1986 kom daværende Kirkestatsråd Kirsti Kolle Grøndahl med en reflektert hilsen under overskriften "Kirken i årene som kommer". Hun startet med å peke på kirkens tradisjonelle plass i norsk samfunnsliv både gjennom de kirkelige handlinger og gjennom sin utadrettede kulturelle og humanitære virksomhet. Hun mente dette skyldtes at kirken hadde fremstått som en åpen folkekirke med stor kontaktflate, og hun sa videre følgende:

"Når jeg for min del, og det gjelder da også for Regjeringen og for det partiet jeg tilhører, legger såpass vekt på at Den norske kirke be-
vares som en folkekirke, ligger det meg litt på hjertet å gi uttrykk for at det må oppfattes positivt. Det ligger ikke i vår holdning noe ønske om at kirken skal utvannes og bli konturløs, vi har ikke noe ønske om en kirke som snur seg etter vinden og skiftende folkemeninger. Poenget for oss er - åpenhet.

En kirke som staten understøtter, og hvor staten på ulike måter er medspiller og bl.a. er arbeidsgiver må være åpen. Den må være åpen for dem som tviler, for dem som har meninger som går litt på tvers av flertallet, for dem som oppfører seg litt annerledes, for dem som stiller kritiske spørsmål, for dem som leter, har lengsler, gråter. Dette er for oss hovedsaken. Så mye, så lite."

Men høsten 1991 opplevde Kirkemøtet den friske pust fra statsråd Gudmund Hernes, som med stor innlevelse satte seg inn i kirkens saker. - I sin hilsningstale pekte han først på de reformer som hadde skjedd siden Kirkeloven av 1984 trådte i kraft. Den siste tilveksten var delegasjon til Kirkemøtet av myndigheten til å fastsette regler for bruk av kirken.

Hernes pekte også på reformer som gjenstår, og la vekt på at Kirkelovutvalgets arbeid med reformer på lokalplan måtte følges opp. Det var nødvendig, sa han, å "sikre finansieringen av Kirkens virksomhet på lokalplan og styrke de lokale kirkelige organers handlingsevne slik at kirken kan utvikle seg til

stadig rikere å fungere til beste for folk i lokalmiljøene" ..

"Norsk religiøsitet står om de lange bølger i folkets hverdagsliv. Disse langbølgene i livet er knyttet til de store begivenheter: Dåp, konfirmasjon, bryllup, gravferd. De er de faste

konstanter i et omskiftelig liv, langstrømmene i befolkningen. Dette er ikke øyeblikkets kristendom, det som forlanger standpunkter her og nå, men det står om understrømmer i den enkeltes liv. Ritualene er en del av oss selv ved å være felles, gjennomgripende, over grupper, klasser. De gjør Den norske kirke nettopp norsk ved å være vår utgave av den verdensomspennende tro, vårt preg på det samme budskap.

Det er dette jeg må forholde meg til i min rolle som kirkeminister. Det må samtidig gi retning for min holdning til landets største menighet, den som utgjøres av statskirkens alle medlemmer, også dem som i det daglige har et avbleket forhold til kirken. Det er få som aktivt forneker kirken, og også relativt få som aktivt deltar til enhver tid, enten det er som kirkegjengere eller ved daglige bønner. For jeg vet at denne store skare, denne latente menighet også har sitt forhold ikke bare til tro og bekjennelse, etikk og anskuelse, men også til kirken. For dem er bruken av og aktiviteten i, selve forholdet til kirken som flo og fjære, noe som går i sykler, med høyvann og lavvann.

Men da må kirken være slik at også denne, kanskje den største flokk, føler at kirken er deres egen, og ikke besittes av noen få. For kirken og troen er også en tone i deres liv, som noen ganger lyder sterkere, og i andre faser er mer dempet og svak, som de linneste tonene i orgelregisteret.

Da statsråd Hernes igjen møtte i Bergen i 1992, hadde han rosende ord å si om Kirkemøtet, som i sin korte historie hadde gjort mange kritiske bekymringer til skamme. Mot slutten av sin hilsen kom statsråden også denne gang med det han kalte "noen mer personlige ord". I den grad han skulle uttale seg om kirkelige spørsmål, sa han, måtte det være om folkets plass i folkekirken og om folkekirkenes plass i folket. I den forbindelse la han vekt på kirken som forvalter av livs- og dødsritualene, som betegnet de lange linjer i folkets liv. "Kirkens ritualer gir mening og retning og stemning".

"Derfor er det liten grunn for kirken til å se det som et nederlag hvis vanlige folk først og fremst bruker kirken ved årets store høytider eller livets store omvekslinger. En skal ha respekt også for den hverdagskristendom som ikke våger å gå til kirke til søndags. For det er mange som ikke våger å ha et uttalt forhold til

tro. Møter kirken dem når de kommer, åpent og inkluderende, uten å kreve et minstemål av konvensjonalitet, er det fint og godt. Man kan ikke forlange at folkets store flertall skal ha omvendelser eller åpenbaringer som en Paulus eller Luther. Det er ikke å gi etter for tidsånden eller for dårlige behov å favne dem som ønsker at kirken ikke bare skal stå, men også skal være åpen, når de kommer."

Dermed har vi fulgt den politiske tenkning om kirke-reformene helt fram til det foreliggende forslag til en ny kirkelov, som dette møte skal ta stilling til. Men før vi tar for oss spørsmålet om hvilken fremtid for kirken som risses opp i det nye lovforslaget, vil det være nyttig å foreta en analyse av det kirkepolitiske program som avtegner seg både i de skiftende statsråders kommentarer, og i de praktiske reformer som er gjennomført.

Det første som slår en ved gjennomlesningen av de forskjellige statsråders hilsningstaler, er hvor like de er - i språkbruk og temavalg. Det er mer nyanser enn egentlig forskjeller i det som fremføres av Arbeiderpartiets representanter og av KrF-statsrådene. Dette kan naturligvis ha sin forklaring i at talene er skrevet av Kirkeavdelingens lojale byråkrater. Men i så fall er det grunn til å gi honnør for den konsistens som ligger i Kirkeavdelingens tenkning. Alle statsrådene forteller med en viss stolthet om alt som er gjort for å følge opp med nye reformer i den retning som var trukket opp i Stortingsdebatten. De kritiske røster teller ikke lenger med. Statsrådene kappes om å gi ros til Kirkemøtet.

Likeledes er det påfallende hvor sammenfallende beskrivelsen av folkekirkenes oppgaver er i hovedtrekkene. Det er statsråd Bondevik som advarer mot å slå folk i hodet med bekjennelsen, og statsråd Kolle Grøndahl som formaner kirken til å være kirke. Og begge sier at de forventer at kirken er tro mot sitt budskap. Alle taler varmt om betydningen av at Den norske kirke er en åpen og varm folkekirke. Alle har omsorg for at kirkens liv på lokalplanet må få tilstrekkelig oppmerksomhet og støtte. Både KrF's Steensnæs og AP's Kolle Grøndahl er opptatt av kirkens rolle som premissleverandør til samfunnsdebatten. Det samme er statsråd Hernes.

Men det finnes også forskjeller. AP's statsråder er opptatt av kvinners likestilling i kirken, og bemerker at Kirkemøtet selv har gått inn for en styrking av kvinners plass både i råds- og embetsstrukturen.

AP-statsrådene er også mest opptatt av kirkens rolle som forvalter av ritualer til livets høytidsstunder. Statsråd Hernes går lengst i å beskrive den anonyme tro som mange mennesker bærer på. Han ser sin rolle som talsmann for denne "store skare, den latente menighet", som han kaller den. Han advarer kirken mot å bli de aktives kirke, og stiller et spørsmålstegn ved temaformuleringen "Misjonen utfordrer kirken". Er misjonen noe annet enn kirken, undrer han.

I sine innlegg er Hernes stadig opptatt av kirkens rolle i verdiformidlingen i samfunnet. Både han og Kolle Grøndahl antyder at staten har bruk for kirken som støttespiller i holdningsskapende arbeid, f.eks. i forhold til innvandringspolitikken. På dette punkt skjærer likevel statsråd Hernes' kritikk av kirkens asylpolitikk like inn til benet i kirkens selvforståelse. Den lar oss ane at det likevel kan finnes tendenser til et politisk overformynderi i forhold til kirkens engasjement i samfunnsspørsmål.

De departementale hilsener til Kirkemøtet har sitt tyngdepunkt i omtalen av kirkens folkekirkelige manifestasjoner. Det er interessant å se hvordan begrepet "folkekirke" tolkes som et tema med mange variasjoner, avhengig av politisk ståsted og refleksjonsnivå. Det er lite som tyder på at de skiftende statsråder har noen forståelse av syntesen mellom kirken som bekjennelseskirke og folkekirke. Til tross for forsikringer om at kirken må røkte sin tjeneste både i forkynnelse og dåpsopplæring, er det mest det sosio-diakonale aspekt ved kirkens arbeid som står i fokus. Det vanlige gudstjenestlige liv står ikke like høyt i kurs som kirkens medvirkning ved livs- og dødsritene. En kan få inntrykk av at kirkens oppgave er å forrette ritualer på klientenes premisser, og at kirkens rolle for øvrig er å forvalte kulturverdier og bidra til å skape holdninger som kan understøtte Regjeringens politikk. Den kirkelige forståelse av folkekirken som fellesskapet av de dømte medlemmer, og ikke en variant av borger-samfunnet, har ikke fått særlig politisk gjennomslag. Det er heller ikke stor forståelse for at kirken selv har definert sitt oppdrag som folkekirkelig i betydningen av at en søker å nå hele folket med evangeliet og nådemidlenes tilbud. Det er kirken selv som tolker sin rolle ut fra Jesu ord om å være en surdeig i samfunnslivet og å vise omsorg for de svake og undertrykte. Det er ikke staten som skal definere kirkens folkekirkelige karakter. Det gjør kirken selv.

Det er likevel skjedd en endring fra Stortingsmeldingens skarpe understreking av statens politiske

styringsansvar overfor kirken, til en økt forståelse for at staten og kirken ved sine respektive organer må samvirke for å finne de beste løsninger. Det er ikke mye som tyder på at Kirkemøtet, selv med de utvidede fullmakter som det har fått, er noen fare for statskirkeordningen som sådan, slik Gro Harlem Brundtland spådde i 1980. Og når det gjelder statens styringsmuligheter overfor kirken, er det snart bare de økonomiske rammebetingelser i statsbudsjettet som betegner noen reell inngripen i kirkens arbeidsmuligheter.

Det er på denne bakgrunn verdt å merke seg at det ikke har vært noen politisk reflektert budsjettstrategi for kirken fra Regjering og Storting, etter behandlingen av kirkereformen i 1984. Alle partier syntes den gang samstemte om at kirken måtte få tilført økte ressurser. Men det har ikke vært noen planmessig oppbygging f.eks. av nivået for kirkens betjening eller andre budsjett-tiltak som har klare strategiske mål for øye. Ikke minst på denne bakgrunn vil behandlingen av den reviderte kirkeloven som nå foreligger i utkast, gi Regjering og Storting en mulighet til å legge et bærekraftig økonomisk grunnlag for den åpne og inkluderende folkekirke som de ønsker seg.

Hva kan vi så lese ut av de konkrete reformer som er gjennomført i denne perioden?

IV. TO LINJER I REFORMENE

Så langt jeg kan se, er reformene diktert av to hensyn: Det ene består i å delegere avgjørelsesmyndighet til Kirkemøtet for saker som etter Grl. § 16 tilligger Kongens anordningsmyndighet. Her må en si at oppfølgingen av Stortingets vedtak i 1984 er tilfredsstillende så langt, selv om mange vil mene at takten har vært sen. Også myndighet som ved lov er tillagt departementet, har en i noen grad vurdert å overføre til Kirkemøtet.

Det andre hovedmotiv bak reformene er den alminnelige tendens i statsforvaltningen til desentralisering. Det er et ønske å legge beslutningsmyndigheten så nær dem den gjelder som mulig. Ikke minst på det budsjettmessige område har dette vært et drivende motiv for reformarbeidet.

Etableringen av Lærenemnda var et viktig skritt i retning av å myndiggjøre kirken til behandling av sentrale indre-kirkelige saker.

Myndigheten til å vedta liturgier ble ikke overført før sluttsteinen var lagt i den store liturgirevisjonen som begynte med den nye høymessen i 1977. Kirkemøtet fikk betegnende nok først fullmakt til å fatte vedtak om liturgiske klær. Dernest kom fullmakt til å foreta mindre endringer i allerede vedtatte liturgier. Det ville bli for tungvint å forberede slike saker for avgjørelse ved Kgl.res. Men da det endelige delegasjonsvedtaket kom i oktober 1990, var også en detaljert gjennomgang av veiledningene til de enkelte liturgier gjennomført.

Ved delegasjonsvedtaket av 26. oktober 1990 overførte departementet det fulle ansvar for fastsettelse av liturgiske ordninger til Kirkemøtet. Vedtaket innebar også myndighet til å fastsette kirkeårets tekster, og forordne prekentelekter. Det var et gammelt krav om uinnskrenket rent kirkelig beslutningsmyndighet i så sentrale lærestykker som kirkens liturgier, som ble innfridd. Men departementet knyttet også vilkår til delegasjonen. I foredraget til resolusjonen heter det: "Departementet forutsetter således at Kirkemøtet ikke kan fastsette bestemmelser om for eksempel vilkår for medlemskap som endrer Den norske kirkes karakter av å være en folkekirke. Kirkemøtet vil heller ikke være bemyndiget til å pålegge stat eller kommune økonomiske forpliktelser".

Det har nok gjennom reformperioden vært en viss tendens til å skulle reservere for departementet retten til å overprøve de beslutninger som fattes av de kirkelige organer. Derfor har det fra tid til annen blitt hengende igjen bestemmelser om at kirkelige forvaltningsvedtak skal godkjennes av departementet. Noen slike områder henger også igjen i det seneste forslaget til revisjon av Kirke-loven.

Det nevnte forbehold aktualiserer imidlertid spørsmålet om hvem som til syvende og sist står ansvarlig for "Den norske kirkes karakter av å være folkekirke". Det har vært en viss tendens i de politiske markeringer som er nevnt tidligere, til at departement og regjering, eller statsråden selv skal bære ansvaret for å tolke hvor grensene går for folkekirken, mens kirken selv får passe på at den ikke blir konturløs og kompromisser med sitt budskap. Hva som derfor "endrer Den norske kirkes karakter av å være folkekirke", som det heter i foredraget til liturgi-resolusjonen, er et skjønsspørsmål med sterke teologiske implikasjoner. Det er ikke sikkert at Kirkemøtet vil overlate dette bare til et politisk skjønn. Men også kirkens organer bør være opptatt av hvordan en ekte representativitet kan oppnås ved

valg til og sammensetning av de kirkelige råd. Det er viktig at Kirkemøtet oppleves som et talerør for flest mulig i kirkens medlemsmasse. Kanskje vil det være aktuelt om noen år å se nærmere på valgordningen til bispedømmeråd og Kirkemøte.

Alt i alt har delegasjonen av myndighet til Kirkemøtet etter Grl. § 16 tilført de rent kirkelige organer en beslutningskompetanse som dekker de vesentlige sider av statskirkestyret forstått som indrekirkelig anordningsmyndighet. Det vil fortsatt være områder som bør overføres. Kirkemøtet har pekt på at tilsettingsmyndigheten for proster nå bør overføres til bispedømmerådene. Mange mener at også utnevningen av biskop bør skje i et rent kirkelig organ.

En viktig reform som har funnet sted i de seneste år, er departementets delegasjon av budsjettmyndigheten til bispedømmenivået. Her er det den alminnelige desentraliseringstendens i statsforvaltningen som er et viktig motiv. Men departementet har nok også ment at et slikt budsjettansvar vil styrke kirkens selvstendighet på et viktig område av kirkens liv. Inntil videre er budsjettmyndigheten delt mellom biskopen og bispedømmerådet. Flere og flere av biskopene oppdager at den nye ordningen gir en større grad av handlefrihet innenfor de begrensede økonomiske rammer som er gitt. En viktig økonomisk reform er også etableringen av Særfond II, som Stortinget vedtok å opprette i 1985 med inntekter fra salg av prestegårder. Fondet fungerer som et kirkelig sentralfond, som åpner nye muligheter for finansiering av viktige kirkelige arbeidsoppgaver.

Det skal også bemerkes at det tross alt har skjedd en viss økning i bemanningen i kirken i de seneste år. Ikke minst har Stortinget tatt ansvar for å tilføre kirken nye stillingshjemler. I alt er det siden 1984 opprettet nye stillinger for til sammen 85 prester, 38 kateketer og 96 diakoner. Loven om diakontjeneste som kom i dette tidsrom, har bidratt vesentlig til å få nye stillinger.

Bispedømmerådet har for øvrig også fått utvidet sitt myndighetsområde ved overføring av ansvaret for å vedta soknereguleringen og flytting av stillingshjemler. Disse og liknende bestemmelser åpner for større smidighet og raskere avgjørelsesprosesser, men de krever samtidig kompetanse og respekt for saksbehandlingsprosedyrer.

Fortsatt venter bispedømmerådene på en viktig reform som var stillet i utsikt da kirkeloven ble endret i

1984. Det gjelder retten til å si opp personer som bispedømmerådet har tilsatt, og til å ilegge refselse eller ordensstraff. Denne bestemmelse er juridisk betraktet en logisk konsekvens av tilsettingsmyndigheten. Det var Justisdepartementets lovavdeling som påpekte i høringsprosessen om proposisjonen til kirkelov, at denne bestemmelse manglet i det opprinnelige utkast. Det sier seg selv at en slik bestemmelse krever nøye gjennomarbeidede forskrifter og prosedyrer. Det er også viktig at slike bestemmelser reflekterer teologiske prinsipper som knytter seg til forståelsen av en kirkelig jurisdiksjonsmyndighet. Her må kirken som trossamfunn, med utgangspunkt i ordinasjons- eller vigslingsløftet, kunne definere lojalitetskrav til sine medarbeidere som eventuelt går ut over de vanlige yrkesetiske krav som Tjenestemannsloven stiller opp. Men personvern og saksbehandling bør skje i samsvar med alminnelig forvaltningspraksis. Det burde være på høy tid at arbeidet startet med å legge til rette for overføring av denne myndighet til bispedømmerådene.

V. HOVEDLINJER I KIRKELOVUTKASTET

Da Stortinget behandlet endringene i Kirkeloven i 1984, var det i første rekke de regionale og sentrale organer i kirken som stod i fokus. Men det var allerede klart at det gjensto et viktig arbeid med å klargjøre menighetenes stilling på lokalplanet.

Kirkelovutvalget avgav sin innstilling i 1989 (NOU 1989:7), og foreslo reformer som i hovedsak siktet på å styrke soknets rettsstilling og selvstendiggjøre menighetene i forhold til kommunene. Samtidig skulle kommunenes økonomiske forpliktelser overfor kirkens arbeid lokalt sikres ved årlige driftstilskudd etter prinsipper og tilskuddskriterier fastsatt av sentrale myndigheter.

Det forslag til "Ny lov om Den norske kirke" som departementet like før sommeren 1994 sendte ut til en svært avgrenset høring til Kirkemøtet og yrkesorganisasjonene, bygger på Kirkelovutvalgets ut-

redning sammenholdt med uttalelsene fra den brede høringsrunden.

Lovteknisk er utkastet motivert av ønsket om å få én forenklet, samlet rammelov for Den norske kirke, der bare det som er nødvendig blir regulert av loven selv, mens en rekke områder blir underlagt departe-

mentets eller Kirkemøtets beslutningskompetanse. En slik todeling av Kirkeloven i en rammelov, fastsatt av den folkevalgte forsamling, og en materiell kirkelov, fastsatt av kirkens egne organer, har både den svenske og den finske kirke fått.

Utkastet styrker utviklingen av en kirkeordning der kirkens selvstyre føres videre ut mot yttergrensene av statskirkeordningen. Men mange av forslagene er også motivert av ønsket om desentralisering av beslutningsmyndighet, og en kortest mulig vei til eventuelle anke- eller godkjenningsorganer. Det er ingen tvil om at forslaget som helhet gjør Den norske kirke bedre skikket til å stå på egne ben.

Det kan her være grunn til å minne om hva statsråd Hernes sa i sin første hilsen til Kirkemøtet. Han sa at det var nødvendig å "sikre finansieringen av kirkens virksomhet på lokalplanet og styrke de lokale kirkelige organers handlingsevne slik at kirken kan utvikle seg til stadig rikere å fungere til beste for folk i lokalmiljøene". På denne bakgrunn virker det uforståelig at statsråden synes å ha vesentlig ett politisk hovedbudskap når han omtaler Kirkeloven, nemlig at reformene ikke skal koste penger. Det er ikke ansvarlig kirkepolitikk å gå inn i et lovarbeid av så stor rekkevidde uten vilje til å anvise et holdbart økonomisk grunnlag for reformene.

Hvis det derfor er et kirkepolitisk program for Regjeringen å "oppretholde Den norske kirke som folkekirke med bred oppslutning og deltakelse", som Hernes hevder, så må både kommunalministeren og finansministeren stille seg bak reformene. Det er å håpe at det vil stå en samlet og bevisst Regjering bak proposisjonen når den kommer, og at Stortinget kan hente fram noe av den saklige og positive kirkepolitiske refleksjon som preget debatten om kirke-reformene i 1984.

VI. AVSLUTNING - VEIEN VIDERE

Innledningsvis stilte jeg spørsmålet: Hva gjør reformene med oss som kirke? Blir vi båret av reformbølgen dit Gud vil, eller dit staten vil? Har reformene svekket kirkens oppdrag og utvasket dens profil som en sann Jesu Kristi kirke? Er reformene tjenlige i et folkekirkelig perspektiv?

Når en ser de kirkepolitiske mål som gang på gang har vært framført av politikerne, fra Stortingets talerstol og fra Regjeringens utspill, kan en

fristet til å spørre om staten og kirken har hatt de samme mål for reformene. I Stortingsmeldingen "Om stat og kirke" lå hovedvekten på å styrke kirken som en bred, åpen og demokratisk organisasjon. Kirkens rolle som verdileverandør og viktig samfunnsinstitusjon ble anerkjent. Den ble tilkjent stor betydning som formidler av positive holdninger og sosiale nettverk. Det ble talt om kirkens brede kontaktflate og dens oppgaver som forkjemper for de svake grupper i samfunnet. På disse områdene var det Stortingsmeldingens mål å skape det Einar Førde kalte "ei meir tidsmessig kyrkje".

Men meldingen hadde også øye for at kirkens åndelige oppgaver hadde en egenverdi. Den forvaltet ritualer som svarte til de manges behov. Den representerte grunnfestede samværsmønstre: "I nasjonens kollektive liv er kirken, dens høytider, dens ritualer og nærvær fremtredende trekk og utgjør markante elementer i kulturarven". Og målet for reformene var at "Den norske kirke skal kunne dyktiggjøres, inderliggjøres og alminneliggjøres, slik at den kan bli en virkelig folkekirke for vår tids mennesker og slik berede seg på å møte fremtidens utfordringer".

Det er viktig å si at Den norske kirke vil kunne slutte seg til mange av disse tankene. I vårt eget arbeid med å fornye folkekirken må vi kjenne oss utfordret til sterkere innsats for å nå inn og ut til menneskene med slike verdier. En sann folkekirke må aldri bli innkapslet i seg selv. Vi trenger en fornyet debatt om folkekirkens bibelske grunnlag som de døptes fellesskap, og om det ansvar kirken har for å omfatte hele folket med evangeliet og nådemidlenes tilbud.

Det er også grunn til å minne om at reformbevegelsen så et samvirke mellom råds- og embetsstrukturen som en nødvendig forutsetning for å bevare kirkens identitet som trossamfunn og folkekirke. Det har vært tilløp til en kompetansestrid mellom Bispemøtet og Kirkemøtet, som ikke tar på alvor den ansvarsdeling innenfor et felles myndighetsområde som en luthersk kirkeledelse må være bygget på. Det er skjedd en berettiget overføring av ansvar og myndighet i en rekke saker, fra Bispemøtet til Kirkemøtet. Men i full anerkjennelse av Kirkemøtets kompetanse som avgjørende beslutningsorgan i Den norske kirke, må det også finnes en erkjennelse av bispeembetets og Bispemøtets faglige kompetanse når det gjelder tilsyn med læren.

Men for kirken blir spørsmålet: Blir vi en sannere og mer troverdig kirke om vi blir en tidsmessig

kirke? Bli kirken mer brennende i sin evangeliseringsiver, mer opptatt av å vinne disipler for Kristus, bedre i stand til å møte menneskene med frelsens og forsoningens budskap? Står vi i fare for å "sovne i armkroken", som representanten Håkon Blankenborg uttrykte det når han i Stortinget talte om den omfavneelse fra statens side som han mente kirkereformene innebar. Det må være et hovedanliggende for kirken å arbeide med spørsmålet om hva som er uoppagivelig for en kirke som vil være bekjennelseskirke, og samtidig hva som er ønskelig og nødvendig for at kirken i sann mening kan være folkekirke. For vi er kalt til å være begge deler.

Med tanke på den sterke bevissthet om kirkens grunnlag som bar reformkravene for ti år siden, må vi spørre om vi etter hvert er blitt mer opptatt av de praktiske løsninger enn av den prinsipielle basis for de nye ordninger. Er vi blitt mer opptatt av former enn av innhold? Svarer Kirkemøtet i dag til det åndelige lederorgan i kirken som ble tegnet med sterke streker i vedtakene fra det første Kirkemøte? Har kirken selv blitt farget av det demokratiske, sosiale folkekirkeideal som mange politikere beskrev, men uten den indre kraft som springer ut av evangeliet?

For meg står det slik at kirkereformene har medført en vitalisering både av kirkens indre og ytre liv. Det var nødvendig å styrke kirkens mulighet til å bære ansvar og fatte beslutninger om sine egne saker. Slik sett har Kirkemøtet ført til at Den norske kirke i dag fremstår på mange måter som en selvstendig kirke, og en myndigere kirke enn før 1984. Det er blitt en mer edruelig tone i kirke debatten, både den offentlige og den som skjer i Kirkemøtets ramme. Det har vært mulig å få en mer samlet og retningsgivende åndelig og etisk veiledning i sentrale spørsmål, selv om teologiske forskjeller fortsatt gjør seg gjeldende. En mer helsekirkelig satsing på viktige områder som gudstjenestefornyelse, dåpsopplæring og diakoni har vært mulig fordi sakene er grundig forberedt i kirkelige organer og har blitt lansert med autoritet fra Kirkemøtet, og har gjennomgående blitt fulgt opp godt på menighetsplan. Misjon er blitt et anliggende for hele kirken, og ikke bare for foreninger og organisasjoner. Økumenisk engasjement er blitt en selvfølgelig del av kirkens arbeid. Kirken har fått avgjørelsesmyndighet i indre saker, som liturgi og lærespørsmål. Samarbeidet med de frivillige kristelige organisasjoner er utviklet til et forhold som i stor grad er basert på gjensidig tillit og respekt.

Men samtidig etterlyser vi tegn på vekst og åndelig fornyelse i kirken. Vi ser at pluralismen griper om seg, i samfunnet og i skolen. De kristne kulturverdier blir undergravet. Kirken møter utfordringer fra ny-religiøse bevegelser og mer aggressive og fundamentalistiske grupper. Står vi i fare for å miste vår identitet som kirke, midt i alt det positive som skjer? Det har på mange måter skjedd en avpolitisering av Den norske kirke i disse ti år. Men faren for politisk kontroll og overstyring er fremdeles til stede. Det hender fortsatt at statens talsmenn ser seg kallet til å hevde sin rolle som vokter av mangfoldet og lærepluralismen i kirken. Gjennom budsjett- og utnevningsspolitikk kan staten fortsatt prege kirkens profil.

Det er viktig å slå fast at det som truer kirkens liv i verden ikke er det som kommer utenfra. Utenfra kommer bare utfordringer og hindringer som må overvinnnes. Trusselen mot kirken kommer bare innenfra. Derfor er tiden inne, ikke til en reformpause, men til besinnelse på hvor vi står som kirke i dag. Reformene så langt har åpnet nye muligheter for kirken. Hvis den nye kirkelov blir vedtatt, og fulgt opp av nødvendige bevilgninger, vil nye utfordringer og muligheter møte menighetene på lokalplan. Da er det viktig at Kirkemøtet selv lar seg bestemme i større grad av det som utgjør menighetenes dagsorden. Og Kirkemøtet vil selv måtte bestrebe seg på å gjenspeile det mangfold som er i kirken lokalt. Vi må vokte oss for en konturløs harmonisering i våre debatter og vedtak.

Men spørsmålet er hele tiden om vi er i stand til å fylle strukturene og aktivitetene med ånd og liv. Jo mer kirken settes i stand til å forme sin egen utvikling, uten å være avhengig av statlige og kommunale vedtak, desto større blir ansvaret for at alt arbeid i kirken skjer ut fra evangeliets imperativ. Det er her vår troskap settes på prøve. Vi må løfte evangeliets fane høyt i vårt folk. Vi må ikke søke kortvarige politiske gevinster på bekostning av innholdet i budskapet og forpliktelsen på vår kristne tro.

Skulle det hende at Den norske kirke mister sin ytre støtte i form av offentlige bevilgninger eller hevdvunne privilegier i skole og samfunnsliv, så frykter jeg ikke for kirkens fremtid. Kirken har aldri gått til grunne på grunn av fattigdom, men har ofte stått i fare for å bli kvalt på grunn av rikdom. Derfor skal vi frimodig arbeide for, og ta imot den støtte kirken kan få til sitt arbeid fra en velvillig stat og positive kommuner. Men vi skal også være beredt

til om nødvendig å finne veien i vår fattige Mesters
fotspor, i troskap mot oppdraget som han har gitt
oss.

*

H.M. KONGEN'S TALE
KIRKEMØTET I BERGEN
13. NOVEMBER 1994

Fylkesmann,
kjære delegater -

Det er en glede for meg å kunne hilse dere alle her ved årets Kirkemøte. Etter som det første lovfestede Kirkemøte ble holdt i 1984, er det et aldri så lite jubileum som feires når det øverste representative organ i Den norske kirke nå er samlet.

Gjennom disse år er det ikke få saker som er behandlet av Kirkemøtet. Saker som har hatt betydning for landets menigheter, og derigjennom også for enkeltmennesker og for våre lokalsamfunn, og saker av felles kirkelig betydning.

Jeg vil særlig nevne det som er gjort for å hjelpe menighetene med en planmessig diakoni- og omsorgstjeneste og arbeidet med å komme frem til en plan for dåpsopplæringen. Slike planer er viktige for å legge forholdene til rette så menighetene kan ivareta sine oppdrag.

Ellers har jeg med glede lagt merke til at samisk kirkeliv er styrket ved at Samisk kirkeråd ble opprettet av Kirkemøtet i 1992.

Gjennom de 10 år som er gått, har Kirkemøtet vist sin berettigelse, og det synes som en har funnet frem til en god arbeidsform. Utviklingen går i retning av stadig større indre avgjørelsesmyndighet i kirken. Dette stiller Kirkemøtet overfor nye utfordringer og større ansvar.

Årets Kirkemøte er samlet til sitt første møte i en 4-års periode. Jeg forstår det slik at det er en representativ forsamling som er til stede her; et tverrsnitt av dagens kirkelige landskap. Det er i den sammenheng spesielt hyggelig å se det relativt store antall unge Kirkemøte-medlemmer. Det lover godt for kirkens fremtid at unge mennesker påtar seg ansvar og finner sin plass også i denne sammenheng.

En viktig sak for årets Kirkemøte er behandlingen av forslag til ny kirkelov. Det er gledelig å registrere at loven bl.a. tilstreber å legge forholdene bedre til rette for at den lokale menighet skal fungere som gode fellesskap for menneskene som bor der.

Jeg ønsker lykke til med behandlingen av denne viktige

saken, og håper at arbeidet kan bidra ytterligere til gode ordninger og bedre ressurser for menighetene i vårt land. Det er nå en gang slik at det er på lokal-kirkelig plan kirkens største utfordringer ligger.

Kristendommen har lange tradisjoner i Norge. Neste års riksjubileum sier oss noe om det. Også i vår tid har kirken viktige oppgaver, som tradisjonsbærer, verdiformidler og et korrektiv til den tid vi lever i.

I en omskiftende virkelighet må kirken være formidler av det uforanderlige, både gjennom ord og handlinger.

Med disse ord ønsker jeg årets Kirkemøte lykke til med utfordringene!

*

Biskop Ian Cundy:
THE PORVOO DECLARATION

Brothers and Sisters in Christ.

It gives me great pleasure to be with you for this historic occasion and to take part in your debate on the Porvoo Common Statement and Declaration. My only regret is that unlike my close colleague Bishop John Hind, the Bishop in Europe, I do not have the ability to learn a new European language in two months and therefore must address you in English.

I bring you the greetings of the Archbishop of Canterbury who has asked me to say that he retains very happy memories of his visit to your country and Church in April of this year. He is sorry that he cannot be with you himself but he will prayerfully await the outcome of your discussions.

It is our hope that through this Agreement the Church of Norway and the Church of England (together with the other British and Irish Anglican Churches) will enter into a new relationship of communion; recognising each other as churches belonging to the One, Holy, Catholic and Apostolic Church of Jesus Christ and acknowledging and welcoming each other's ordained ministers to mutual service within our churches.

The Declaration and the Common Statement are remarkable achievements and a very significant development in ecumenical discussion. We as Anglicans have particularly appreciated the contribution made to the conversations by Dr. Andreas Aarflot, the Bishop of Oslo, and are delighted that he has accepted our invitation to attend our General Synod next July on behalf of the Nordic and Baltic Churches.

When the Porvoo Declaration was given provisional approval by our General Synod earlier this year, no one spoke or voted against it. It is now being debated by each of our 44 Diocesan Synods before returning to the General Synod for final approval. At our own Diocesan Synod in Chichester last Saturday, it was passed with a large majority. Other synodes have been equally welcoming. In the light of the rich diversity of churchmanship and theological understanding within our church (similar to your own) such unanimity is a testimony to the clarity of thinking which the conversations represent. We have particularly appreciated the way they have set our mutual practice of episcopal ministry within a fuller understanding of

apostolicity and apostolic succession. In so doing they have brought together in a new framework different anglican views as well as the insights of our two communions. They are to be warmly congratulated; we have all learnt from their theological thinking and agreement.

They have also set that agreement against the background of the many ideological, social and political changes in Europe today. These changes give us a missionary agenda which is best addressed together in consultation and, where appropriate, in joint action. Our Lord's prayer for unity was set in the context of mission and we must grasp together the new opportunities for evangelism, and face together the challenge of materialism and pluriformity in our societies. In the words of the Common statement (Chap. 1.13) 'This common proclamation in word and sacrament manifests the mystery of God's love, God's presence and God's Kingdom'.

As a former lecturer in Church history and a student of the Reformation, I would like to add a more personal footnote. The Church of England has at particular times in its history been unnecessarily reticent in acknowledging its debt to Martin Luther and the Lutheran tradition. It is my personal hope that in recognising the apostolicity and catholicity of the Nordic and Baltic Churches and in accepting your ministers as true ministers of the gospel, we may once again acknowledge that debt and bring into our theological thinking the insights about mission and ministry which flow from your tradition. We have much to learn from you and I trust that this agreement will enable us to grow more closely together in the service of our common Lord and the ministry of this gospel.

*

